

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

ARPAÇBAHŞİŞ KASABASI (MERSİN-ERDEMLİ)
BOYNUİNCELİ YÖRÜKLERİ AĞZI

HAZIRLAYAN
Halil İbrahim ÖZDEN

Yüksek Lisans Tezi
Karaman-2014

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

ARPAÇBAHŞIŞ KASABASI (MERSİN-ERDEMLİ)
BOYNUİNCELİ YÖRÜKLERİ AĞZI

HAZIRLAYAN
Halil İbrahim ÖZDEN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL
Karaman-2014

ARPAÇBAHŞIŞ KASABASI (MERSİN-ERDEMLİ) BOYNUİNCELİ
YÖRÜKLERİ AĞZI

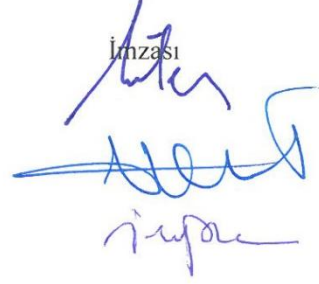
Tezin Kabul Ediliş Tarihi:18.04.2014

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan: Doç. Dr. Zülfi GÜLER

Üye: Doç. Dr. Abdurrahman ÖZKAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL

İmzası

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 02.04.2014 tarih ve 2014-11/78 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü : Doç. Dr. Zülfi GÜLER

ÖN SÖZ

Lisans öğrenimim sırasında aldığım Tarihi Türk Şiveleri ve Çağdaş Türk Lehçeleri derslerinde tahlilini yaptığımız sözcüklerden bazılarının bugün birtakım fonetik değişikliklerle doğduğum ve yaşadığım topraklarda kullanılması, kökleri binlerce yıl öncesine uzanan Türk diline ve Türk milletine ilk defa aitlik duygusuyla bağlanmama vesile olmuştu. Bu duygu, Türk dili çalışmalarına olan merakımı artırmıştı. Daha sonraları Ludwig Wittgenstein'in olduğunu öğrendiğim "Dilimin sınırları dünyanın sınırlarıdır." sözü sadece anne-babası aracılığıyla ana dilini öğrenen kişilerin dili kullanma becerilerini öğrenme merakımı tetikledi. Bu iki durum bende, Türk milletinin dünyasını araştırma düşüncesiyle karşılık buldu. Bu karşılık buluşun adının ise lise yıllarımdan beri duyduğum ağız terimi olduğunu öğrendiğim gün bu çalışmanın fikri ortaya çıkmıştı.

Bu fikrin pratiğe dökülmesi adına tez konusunun belirleneceği ilk günden bu zamana kadar daha önce yaptığı çalışmayla tecrübe sahip olup beni de bu çalışma için yüreklendiren ve her türlü desteği sunmada hiçbir an tereddüt etmeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL'a teşekkürlerimi sunarım. Onun kendi çalışmasıymış gibi her satırı titizlikle değerlendirmesi, ağız çalışmaları konusunda ne kadar hassas olduğunun bir göstergesiydi. Bu titizlik benim de aynı hassasiyetle çalışmaya odaklanmama vesile oldu.

Eldeki çalışma; Giriş, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sonuç, Metinler ve Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde çalışmanın konusu, yöntemi, kapsamı, amaçları hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın teknik ve teorik temelleri bu bölümde anlatılmıştır.

“Yörükler, Boynuinceli Yörükleri’nin Tarihi ve Arpaçbahşiş Kasabası” başlıklı birinci bölümde çalışmaya kaynaklık eden “Yörük” sözcüğünün hangi çağrışımları temsil ettiği, Boynuinceli Yörükleri’nin kim oldukları ve çalışma sahası olan Arpaçbahşiş kasabasına nasıl geldikleri gibi sorulara cevap aranmıştır.

Ünlü ve ünsüz seslerin ayrı ayrı incelendiği “Ses Bilgisi” başlıklı ikinci bölümde derlenen metinlerde karşımıza çıkan, Standart Türkiye Tükçesi’ne göre farklılık gösteren seslerin incelemesi yapılmıştır.

“Şekil Bilgisi” başlıklı üçüncü bölümde, derlenen metinlerden hareketle isimden isim, isimden fiil, fiilden fiil, fiilden isim yapan ekler ile isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil ekleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

“Sonuç” bölümünde incelemeler sonucunda ortaya çıkan dil durumları değerlendirilmiştir. Bu suretle çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri’nin ağız özellikleri maddeler hâlinde verilmiştir.

Çalışma; derlenen 23 metin ve bu metinlerden yola çıkarak hazırlanan “Sözlük” bölümünün verilmesiyle sona erdirilmiştir.

Anadolu’da ve Kıbrıs’ta yaşayan diğer Boynuinceli Yörüklerini de kapsayan bir ağız incelemesinin ilk adımı olacak bu çalışmanın bundan sonra yapılacak araştırmalara öncülük etmesi, en büyük dileğimizdir.

Yeri gelmişken belirtmek isterim ki bu çalışma yalnız benim eserim değildir. Bu sebeple yaptığım çalışmanın vücuda gelmesinde payı olan, başta Yörük diyarı bir memlekette doğma şansını bana lütfettiği Yüce Allah’a, buna vesile olduğu için değerli aileme, ilkokul yıllarımdan yüksek lisans yıllarıma kadar bana Türk dili ve Türk milleti sevgisi aşıl原因an çok değerli hocalarıma, Arpaçbahşiş’te beni “önüne katarak” ev ev dolaştıran Ali BASİR ile Bülent BİLGİN’e, çalışmanın her aşamasında olumlu

eleştirileriyle yüreklendiren, olumsuz eleştiriyiyle daha dikkatli olmamı sağlayan herkese, ayrıca çalışma için proje desteği sağlayan Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne bir vefa borcu olarak teşekkürlerimi sunarım.

Uzun ve titiz bir çalışmanın sonucu olan bu yüksek lisans tezinin hazırlanmasında benimle birlikte tez öğrencisi gibi çalışan, özellikle kaynak kişilere ulaşmada ve o kişilerin -bayanların- rahat konuşmalarında yardımcı olan değerli eşimi unutmadan son teşekkürü ona sunarım.

ÖZET

Toplumların en önemli kültür mirası olan dil, en canlı hâliyle ağızlarda yaşar. Bu nedenle ağızlar, konuşulduğu toplumun tarihine, diline ve kültürüne ışık tutan sözlü ortamlardır. Bu tür verilerin derlenip yazıya geçirilmesi amacıyla yapılan ağız araştırmaları, toplumların geçmişine ve bugününe dair bilgiler sunan önemli belgelerdir. Özellikle bir etnik yapıya ait ağız çalışmalarına duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır.

Bu çalışmada Mersin ili Erdemli ilçesi Arpaçbahşiş kasabasında yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin ağız özellikleri incelenmiştir. Çalışma; kaynak kişi tespiti, derleme, derlemelerin metne dönüştürülmesi ve metinlerin dil bilgisi yönüyle incelenmesi şeklinde yapılmıştır. Araştırmanın başında teknik ve metodik bilgilere, birinci bölümde Boynuinceli Yörükleri'ne, ikinci bölümde Boynuinceli ağzının ses bilgisi özelliklerine, üçüncü bölümde Boynuinceli ağzının şekil bilgisi özelliklerine yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonunda Mersin ili Erdemli ilçesi Arpaçbahşiş kasabasında yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin ağız özellikleri maddeler hâlinde verilmiştir. Bu çalışmanın genelde Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarına özelde ise ağız-etnik yapı ilişkisine yönelik soru işaretlerinin giderilmesine katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Ağız Araştırması, Boynuinceli Yörükleri, Arpaçbahşiş kasabası (Mersin-Erdemli).

ABSTRACT

Dialect of Boynuinceli Yörüks from Arpaçbahşış (Mersin-Erdemli)

The most important cultural heritage of nations is spoken in dialects with its most alive form. For this reason, dialect studies are among the important documents enlightening the history, language and culture of nations. The need of dialect studies for determining ethnicity has been raising gradually.

In this study the structure of dialectical aspects of Boynuinceli Yörüks from Arpaçbahşış Town of Erdemli District of Mersin Province. Study was hold as determininig the source person, anthology and recording to the text.

Technical and methodic information is given at the beginning of the study, Boynuinceli Yörüks take place in the first chapter, phonetics and semantics took place in the second and third chapter. In the final chapter data was evaluated.

Although the determination of dialectical aspects Boynuinceli Yörüks from Arpaçbahşış Town of Erdemli District of Mersin Province was aimed particularly as a result of the study, it was also aimed to contribute to linguistic atlas of Turkey.

Key Words:

Dialect research, Boynuinceli Yörüks, Arpaçbahşış Town (Mersin-Erdemli).

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	xiii
Ünlüler	xiii
Ünsüzler	xiv
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Kapsamı	2
Araştırmanın Sınırları	2
Araştırmanın Soruları	2
Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
Araştırma Materyali ve Metodu.....	3
Karşılaşılan Problemler.....	4
Kaynak Kişiler ve Metinler.....	5
I. BÖLÜM	6
1. Yörükler, Boynuinceli Yörükleri'nin Tarihi ve Arpaçbahşiş Kasabası	6
1.1. Yörük nedir?	6
1.2. Boynuinceli Yörükleri Tarihi.....	7
1.3. Arpaçbahşiş Kasabası	18
1.3.1. Kasabanın Tarihi ve Adı	18
1.3.2. Arpaçbahşiş Kasabası'na İskân Olmuş Diğer Oymaklar	19
1.3.3. Kasabanın Yeri.....	20
1.3.4. Kasabanın Ekonomisi.....	21
II. BÖLÜM	22

2. SES BİLGİSİ	22
2.1. Ünlüler	22
2.1.1. Yazı dilinde bulunmayan ünlüler	23
2.1.1.1. Uzun ünlüler	28
2.1.1.1.1. Hece kaynaşmasıyla oluşan uzun ünlüler	28
2.1.1.1.2. Ünsüz düşmesi ile oluşan uzun ünlüler.....	30
2.1.1.1.3. Çift ünlülerin kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler.....	32
2.1.1.1.4. Tonlama ve vurgu amaçlı oluşan uzun ünlüler	33
2.1.1.1.5. Ünlemlerde ya da ünlem işleviyle kullanılan sözcüklerde oluşan uzun ünlüler	33
2.1.1.1.6. Yabancı sözcüklerde duyulan uzun ünlüler	33
2.1.1.2. Kısa ünlüler	33
2.1.1.3. İkiz ünlüler.....	34
2.1.1.3.1. Eşit ikiz ünlüler	34
2.1.1.3.2. Yükselen ikiz ünlüler	34
2.1.1.3.3. Alçalan ikiz ünlüler.....	35
2.1.2. Ünlü uyumları	35
2.1.2.1. Kalınlık-incelik uyumu.....	35
2.1.2.1.1. Ek fiilin zaman eki almış şekillerinde kalınlık-incelik uyumu	35
2.1.2.1.2. “ile” edatında kalınlık-incelik uyumu.....	35
2.1.2.1.3. “-ken” zarf-fiil ekinde kalınlık-incelik uyumu	35
2.1.2.1.4. “+ki” aitlik ekinde kalınlık-incelik uyumu	36
2.1.2.1.5. Sonradan kalınlık-incelik uyumu bozulan bazı sözcüklerde görülen kalınlık-incelik uyumu	36
2.1.2.1.6. Birleşik sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu	36
2.1.2.1.7. Yabancı sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu	36

2.1.2.1.7.1. Hem ilerleyici hem gerileyici ünlü benzeşmesi	36
2.1.2.1.7.2. Gerileyici ünlü benzeşmesi	37
2.1.2.1.7.3. İlerleyici ünlü benzeşmesi	37
2.1.2.1.8. Kalınlık-incelik uyumunun bozulması (aykırılışma)	37
2.1.2.2. Düzlük-yuvarlak uyumu	38
2.1.2.2.1. Tam düzleşme şeklinde uyuma girme	39
2.1.2.2.2. Yarı düzleşme şeklinde uyuma girme	39
2.1.2.2.3. Yuvarlak ünlülerin darlaşmasıyla uyuma girme	39
2.1.3. Tüm ünlü değişmesi	39
2.1.3.1. İnce ünlülerin kalınlaşması	39
2.1.3.2. Kalın ünlülerin incelmesi	39
2.1.4. Ünlü değişmeleri	40
2.1.4.1. İnce ünlülerin kalınlaşması	40
2.1.4.2. Kalın ünlülerin incelmesi	41
2.1.4.3. Geniş ünlülerin daralması	41
2.1.4.4. Dar ünlülerin genişlemesi	43
2.1.4.6. Yuvarlak ünlülerin düzleşmesi	44
2.1.5. Ünlü düşmesi	45
2.1.6. Ünlü türemesi	45
2.1.6.1. Ön seste ünlü türemesi	45
2.1.6.2. İç seste ünlü türemesi	46
2.1.6.3. Son seste ünlü türemesi	46
2.2. Ünsüzler	47
2.2.1. Yazı dilinde bulunmayan ünsüzler	48
2.2.3. Ünsüz değişmeleri	52
2.2.3.1. Titreşimlileşme	52

2.2.3.2. Titreşimsizleşme.....	55
2.2.3.3. Süreklileşme	58
2.2.3.4. Süreksizleşme	59
2.2.3.5. Titreşimli ünsüzler arasındaki değişmeler.....	60
2.2.3.6. Titreşimli-süreklî ünsüzler arasındaki değişmeler.....	60
2.2.3.7. Titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler.....	62
2.2.3.8. Süreklî ünsüzler arasındaki değişmeler	64
2.2.3.9. Süreksiz ünsüzler arasındaki değişmeler	65
2.2.3.10. Süreklî-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler	65
2.2.4. Ünsüz benzeşmesi	65
2.2.4.1. İlerleyici benzeşmesi	65
2.2.4.2. Gerileyici benzeşme	66
2.2.5. Ünsüz düşmesi.....	67
2.2.5.1. Ön seste ünsüz düşmesi	68
2.2.5.2. İç seste ünsüz düşmesi	68
2.2.5.3. Son seste ünsüz düşmesi.....	68
2.2.5.4. Vurguya dayalı ünsüz düşmesi	68
2.2.6. Ünsüz türemesi.....	69
2.2.6.1. Ön seste ünsüz türemesi	69
2.2.6.2. İç seste ünsüz türemesi	69
2.2.6.3. Son seste ünsüz türemesi	69
2.2.7. Ünsüz ikizleşmesi.....	69
2.2.8. İkiz ünsüzlerin tekleşmesi	70
2.2.9. Hece kaynaşması	70
2.2.10. Hece yutulması.....	70
2.2.11. Hece türemesi.....	71

2.2.12. Göçüşme.....	71
2.2.13. Ünsüz uyumu.....	72
2.2.14. Yarı ünlüleşme	72
III. BÖLÜM.....	73
3.ŞEKİL BİLGİSİ.....	73
3.1. İsimden İsim Yapan Ekler	73
3.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	75
3.3. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	77
3.4. İsimden Fiil Yapan Ekler	78
3.5. İsim-Fiil Ekleri.....	79
3.6. Sıfat-Fiil Ekleri	80
3.7. Zarf-Fiil Ekleri.....	81
SONUÇ.....	83
KAYNAKÇA	87
METİNLER.....	91
SÖZLÜK	200
EKLER (Resim ve Haritalar)	212

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

- < : Sözcüğün ilk şeklini gösterir.
- > : Sözcüğün/sesin daha sonraki gelişme ve değişme yönünü gösterir.
- ˘ : Ulama işareti.
- ˉ : Ünlü harflerin üzerinde uzunluk işareti.
- ˘ : Ünlü harflerin üzerinde kısalık işareti.
- ◌ : Ünsüz harflerin altında ton kaybı işareti.
- ˙ : Vurgu ile karşılanan ünsüz işareti.
- + :Sözcük kök veya gövdesinin isim olduğunu gösterir işaret.
- :Sözcük kök veya gövdesinin fiil olduğunu gösterir işaret.
- AKU : Afyon Kocatepe Üniversitesi
- bk. :bakınız
- Çev. : Çeviren
- H : Hicri
- km. : Kilometre
- M : Metin (Çalışmada kullanılan metinlerin her birini gösterir.)
- MDD : Metin dışı derleme
- TDA : Türk Dünyası Araştırmaları
- TDAY : Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
- TDK : Türk Dil Kurumu
- TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
- TTK : Türk Tarih Kurumu
- vb. : ve benzeri
- yy. : Yüzyıl

TABLOLAR, HARİTALAR VE FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Tablo 1: Oğuzlar.....	10
Harita 1: Erdemli İlçesi Fiziki Haritası ve Arpaçbahşiş Kasabası.....	18
Tablo 2: Ünlüler	22
Tablo 3: Ünsüzler	47
Fotoğraf 1: Görüşmeleri yapmamızda yardım eden Ali BİLGİN'e ait araç.....	212
Fotoğraf 2: Fatma KURŞUN ile yapılan görüşmeden bir kare..	212
Fotoğraf 3: Rahime BOZKURT ile yapılan görüşmeden bir kare..	213
Fotoğraf 4: Mustafa KARAGÖZ ile yapılan görüşmeden bir kare.	213
Fotoğraf 5: Halime-Mahmet GEVİKLER ile yapılan görüşmeden bir kare..	214
Fotoğraf 6: Mübeyyen EVLİK ile yapılan görüşmeden bir kare.....	214
Fotoğraf 7: Resul ŞAHİN ile yapılan görüşmeden bir kare...	215
Harita 2: Çalışma Sahaları.....	216

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

Ünlüler

a	
ā	: Uzun “a” ünlüsü.
á	: “a-e” arası ünlü.
ǎ	: “a-e” arası uzun ünlü.
ạ	: “a-ı” arası ünlü.
â	: “a-o” arası ünlü.
ɑ	: “a-u” arası ünlü.
ã	: Damaksıl “a” ünlüsü.
ă	: Kısa “a” ünlüsü.
e	
ẹ	: Kapalı “e” ünlüsü.
ē	: Uzun “e” ünlüsü.
ě	: Kısa “e” ünlüsü.
ı	
í	: “ı-i” arası ünlü.
ĩ	: “ı-i” arası uzun ünlü.
ı°	: “ı-u” arası ünlü.
ī	: Uzun “ı” ünlüsü.
ι	: Düşme eğilimindeki “ı” ünlüsü.
î	
ı°	: “ı-ü” arası ünlü.
ī	: Uzun “ı” ünlüsü.
ĩ	: Kısa “ı” ünlüsü.
o	
ó	: “o-ö” arası ünlü.
õ	: “o-ö” arası uzun ünlü.
ọ	: “o-u” arası ünlü.
ō	: “o-u” arası uzun ünlü.
ō	: Uzun “o” ünlüsü.
ö	: Kısa “o” ünlüsü.
ö	
ō	: Uzun “ö” ünlüsü.
u	
ú	: “u-ü” arası ünlü.
ũ	: “u-ü” arası uzun ünlü.
ū	: Uzun “u” ünlüsü.
ů	: Kısa “u” ünlüsü.
u	: Düşme eğilimindeki “u” ünlüsü.
ü	
ū	: Uzun “ü” ünlüsü.

Ünsüzler

b	
c	
C	: “c-j” arası ünsüz.
ç	
ç	: “c-ç” arası ünsüz.
Ç	: “ç-ş” arası ünsüz.
d	
f	
F	: “f-v” arası ünsüz.
g	
ğ	: Art damak “g” ünsüzü.
ğ	
ğ	
Ğ	: Daha geriden çıkan “ğ” ünsüzü.
h	
h	: Hırıltılı “h” ünsüzü.
h	: Düşme eğiliminde “h” ünsüzü.
j	
J	: “j-ş” arası ünsüz.
k	
k	: Art damak “k” ünsüzü.
l	
m	
n	
ñ	: Damaksıl “n” ünsüzü.
p	
P	: “p-b” arası ünsüz.
r	
s	
S	: “s-z” arası ünsüz.
ş	
t	
T	: “t-d” arası ünsüz.
v	
y	
z	
,	: Vurgu ile karşılanan ünsüz.

GİRİŞ

Arpaçbahşiş Kasabası (Mersin-Erdemli) Boynuinceli Yörükleri Ağzı başlıklı bu çalışma, Arpaçbahşiş kasabası merkezli olmak üzere Erdemli sınırları içindeki Avgadı, Güzeloluk ve Sorgun yaylalarında yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin konuştuğu Türkçe'nin incelenmesinden ibarettir.

Bir dil bilimi terimi olan ağız en genel ifadesiyle “Aynı kökenden geldiği üst sistem durumundaki bir standart dile bağlı, doğal olarak ortaya çıkmış; aile ve dost çevresinde, iş yerlerinde; okuryazarlığı az, bulunduğu bölgeden uzun süre ayrı kalmamış insanlarca sözlü iletişimde dilin başka türleriyle karşı karşıya gelme oranına göre değişen biçimde kullanılan, resmî ortamlarda kullanılmasından kaçınılan, yazılı bir gelenek oluşturamamış, iletişim alanı sınırlı, bağlı olduğu üst sistemden dilin her alanında karşılıklı anlaşmanın korunacağı oranda ayrılabilen, prestiji standart dile göre daha az yerel konuşma biçimleri (Demir, 2002: 115)” şeklinde tanımlanmaktadır.

Ağız çalışmaları, Türkoloji sahasında 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren önem kazanan çalışmalardır. Ağız araştırmaları bir bölge/etnik grup hakkında bilgiler veren en değerli belgelerdir. Bu tür çalışmalardan elde edilen veriler; bölgenin/etnik grubun yaşayış tarzı, kültürü, dil özellikleri, diğer bölgelerle/etnik gruplarla etkileşimi hakkında aydınlatıcı bilgiler sunar. Küreselleşen, sınırları kitle iletişim araçları sebebiyle gittikçe yok olma noktasına gelen, kültürlerin ve dillerin birbirlerine hızla yaklaştığı günümüz dünyasında bölgelerin/etnik grupların ağız özelliklerinin tespiti gelecek zamanlarda ortaya çıkabilecek birtakım toplumsal ve etnik sorunlara önemli ölçüde cevap olacaktır.

Çalışmanın konusu olan Boynuinceli Yörükleriyle ilgili olarak şu ana kadar herhangi bir ağız çalışmasının yapılmadığı bilinmektedir. *Türkiye Türkçesi Ağzıları*

Bibliyografyası (Gülensoy ve Alkaya, 2011), İçel (Mersin)'e ait 50 çalışmadan söz etse de bunlar arasında Mersin'de, özellikle Silifke ve Erdemli sahillerinde dağınık hâlde yaşayan Boynuinceli aşiretiyle ilgili bir ağız çalışmasının olmadığı görülmektedir.

Araştırmanın Kapsamı

Bu çalışmada yüz yüze görüşme metodu kullanılarak kaydedilmiş olan metinler, Erdemli sınırları içinde yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nden derlenmiştir.

Çalışma sahamız olan Erdemli/Arpaçbahşiş kasabasında bugün, kış aylarında yoğun olarak yaşayan Boynuinceliler, yaz aylarında ise Avgadı, Güzeloluk ve Sorgun yaylalarına çıkmaktadırlar. Boynuinceli Yörükleri'nin de yaşadığı Arpaçbahşiş kasabası; Boynuinceli Yörükleri'nden başka Arpaç, Bahşiş ve Keşşafli Yörükleri'ne de ev sahipliği yapmaktadır.

Araştırmanın Sınırları

1. Bu çalışmada kullanılan metinler, araştırma sahasındaki kaynak kişilerden elde edilen derlemelerden oluşmaktadır.
2. Yörede yaşayan Boynuinceli Yörükleri ile ilgili kaynaklardan alınan bilgilerle sınırlıdır.
3. Araştırma kapsamında Arpaçbahşiş kasabası ile Avgadı, Güzeloluk ve Sorgun yaylalarına gidilmiştir.

Araştırmanın Soruları

Bu araştırma birtakım sorulara cevap bulmak için yapılmıştır. Bu sorulardan bir kısmı şöyledir:

1. Boynuinceli Yörükleri'nin tarihî ve etnik gelişimi nedir?
2. Ülkemizde Boynuinceli Yörükleri üzerine hangi çalışmalar (halk bilimi, ağız vb.) yapılmıştır?
3. Mersin ili Erdemli ilçesi Arpaçbahşiş kasabası Boynuinceli Yörükleri üzerine yapılan bir ağız araştırması var mıdır?

4. Arpaçbahşiş kasabasında yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin karakteristik ağız özellikleri nelerdir? Bu çalışma, ölçünlü (standart) dille kıyaslandığında ses ve şekil bilgisi düzeyinde hangi benzerlikleri/farklılıkları ortaya çıkaracaktır?
5. Anılan kasabada yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin ağızda eskicil (arkaik) özellikler var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
6. Sözü edilen topluluğun ağızda ölçünlü (standart) dilde olmayan sözcükler, deyimler, atasözleri vb. söz varlığı unsurları var mıdır?
7. Kitle iletişim araçlarının yöre ağızına etkisi ne düzeyde olmuştur?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Göçer yaşam; toplumumuzda binlerce yıldır sürdürülen ve içerisinde pek çok kültürel değeri barındıran sosyo-kültürel bir olgudur. Anadolu'da Yörüklerce sürdürülen göçer yaşam biçimi canlı, folklorik bir değer olarak yozlaştırılmadan korunup gelecek kuşaklara aktarılacak şekilde kayıt altına alınmalıdır. Bu nedenle araştırmamızda bir Yörük aşireti olan, geçmiş dönemlerdeki iskân politikalarıyla farklı bölgelere göç etmek zorunda kalan ve bu suretle Arpaçbahşiş kasabasına da yerleşen Boynuinceli Yörükleri'nin televizyon, radyo, internet ve telefon gibi kitle iletişim araçlarının artmasıyla kaybolmaya başlayan ağız özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Şu zamana kadar Boynuinceli Yörükleri'ne yönelik bir ağız çalışmasının olmayışı¹, araştırmanın önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların genelde ağız araştırmalarına, özelde ise Türkiye Türkçesi ağızları haritasına ve sözlüğüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca etnik yapı-ağız ilişkisini anlayabilmek için doğrudan veriler sağlayabilmesi de hedeflenmektedir.

Araştırma Materyali ve Metodu

Bu çalışma, bir ağız araştırması olduğu için en önemli materyal kaynak kişidir. Bu sebeple bizi doğru ve sağlıklı verilere ulaştıracak kaynak kişilerin tespiti büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda adı geçen aşirete mensup kişilerden okuryazar olmayan,

¹ Bk. Gülensoy ve Alkaya, 2011.

bulunduğu yerden uzun süre ayrılmamış kişiler araştırılarak onların yardımına müracaat edilmiştir. Özellikle ağız özelliklerini yitirmeyen kişilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada önceki ağız araştırmalarında olduğu gibi, kaynak kişilere birtakım sorular yöneltilerek onların konuşTURULMASI amaçlanmıştır. Bunlar; özel hayata girmeyen, insanları konuşTURMAYI, onlara bir şeyler anlattıRMAYI hedefleyen genel sorulardır. Kaynak kişiden alınan cevaplar ses kayıt cihazları yardımıyla kaydedilmiş, sonra yazıya geçirilmiştir. Soru-cevap, röportaj, katılımlı gözlem, derleme gibi yöntemler kullanılmıştır.

Araştırmanın hazırlık aşamasında Boynuinceli Yörükleri'nin güvenini sağlamış kişilerle görüşmeler yapılarak derleme yapılacak yerler ve kişiler tespit edilmiştir. Görüşmelere geçilmeden önce, kaynak kişilere araştırma hakkında bilgiler verilmiş, onların rızası alınmış ve gizli kayıt yapılmamıştır. Görüşmenin ilerleyen aşamalarında soru-cevap yöntemi bırakılarak kaynak kişilerin daha rahat davranmalarına olanak sağlanmıştır.

Kayıt işlemlerinde kolaylık sağlaması açısından taşınabilir, pille çalışan ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Kayıtların doğal ortamda yapılmasına özen gösterilmiştir. Kayıtlar ev, çadır, cami önü, tarla ve kahvehanelerde yapılmıştır. Görüşmeler sırasında tabii sohbet ortamlarının oluşturulmasına gayret edilmiş, sesin kalitesini bozacak gürültülü ortamlardan uzak durulmuştur.

Kayıt işlemlerine başlamadan önce kayıt cihazındaki dosyalar numaralandırılmış, kaynak kişinin adı, soyadı, yaşı ve derleme yeri de ayrıca yazılmıştır. Kaynak kişilerin öğrenim durumu, ağız özelliklerini koruyup korumadığı, yaşı, cinsiyeti ve ses organlarının hasarlı olup olmaması gibi niteliklerine dikkat edilmiştir. Kaynak kişilere evlilik, günlük hayat, düğün, nişan ve benzeri gibi âdetler, askerlik, yemek yapımı, kış ve yaz göçleri, hayvancılık gibi konularda sorular sorulmuştur. Bunlardan başka çeşitli konularda sözcük, deyim derlemesi de yapılmıştır.

Karşılaşılan Problemler

1. Ulaşım: Arpaçbaşı kasabası ve çevresinde ulaşım problemi olmamasına rağmen gözlem yapılan bazı yaylalarda ve köylerde ulaşım sorunu ile karşılaşılmıştır. Bu yaylalara gidiş geliş imkânı olmadığından kendi aracımızla ve yöre insanından birkaç kişinin rehberliğinde gidilmiştir. Karaman ve Mersin il sınırında bulunan bu yörelere

ulaşmak araçla 3-4 saati bulmaktadır. Bu sebeple bazı ailelerin yanında yatılı misafirlğe kaldığımız olmuştur.

2. Yabancılık: Aşiretin yabancı olması olmamızdan dolayı halkın, özellikle kadınların sorularımıza cevap vermekten kaçındıklarını gördük. Bu sorunu aynı topluluktan kişileri yanımızda götürerek çözmeye çalıştık. Ayrıca bazı kadınların isimlerini vermektten kaçındıklarına şahit olduk.

3.Yeterli Kaynaktan Yoksunluk: Boynuincelilerle ilgili özel çalışmaların yok denecek kadar az olması çalışmayı zorlaştıran başka bir nedendir.

4. Çeviriyazı: Ağız araştırmalarının önemli bir sorunu olan “çeviriyazı” meselesi, pek çok araştırmacının yaşadığı bir sorundur. Burada yaygın olan çeviriyazı sistemi tercih edilerek problem giderilmeye çalışılmıştır.

Kaynak Kişiler ve Metinler

Derleme aşamasında 23 kaynak kişi dinlenmiştir. Bu kaynak kişilerin 13’ü kadın, 10’u erkektir. Ağız özelliklerini daha iyi taşıdıkları düşünüldüğünden kadın kaynak kişi sayısının daha çok olmasına dikkat edilmiştir. Kadın kaynak kişilerden üçü çeşitli nedenlerle isimlerini vermek istememiştir. Bu kişiler “Metinler” bölümünde “İsmi vermek istemeyen bir kadın” şeklinde verilmiştir. Yaş aralığı 53- 88 arasında olan kaynak kişilerden Süleyman Serin dışında hiçbiri okula gitmemiştir.

Derleme sonrasında metinler çözümlenmiştir. Çözümlenen bu metinler, Türk Dil Kurumu tarafından geliştirilen Ağız Çalışmaları Çeviri Yazı İşaretleri ile Times Turkish Transcription ve Gulser yazı tiplerinde bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Metinlerin yazımında “C, Ç, F, J, P, S, T” gibi ara sesler tespit edilmiştir. Bu sebeple özel isimler de dâhil olmak üzere büyük harf kullanılmamıştır.

Metinler, metin sözcüğünü kısaca karşılayan “M” kısaltması kullanılarak 01-23 arasında numaralandırılmıştır. Metinlerde her beş satırda sayfanın sol tarafına numara verilerek çalışma sürdürülmüştür. Metinlerin başında metin numarası, derlenen yer, kaynak kişi ve konu bilgileri verilmiştir. Metinler alfabetik sıralamaya uygun şekilde sıralanmıştır.

I. BÖLÜM

1. YÖRÜKLER, BOYNUİNCELİ YÖRÜKLERİ'NİN TARİHİ VE ARPAÇBAHŞIŞ KASABASI

1.1. Yörük nedir?

Günümüzde “Yörük” sözcüğüyle ilgili şu görüşler ön plana çıkmaktadır. Türkçe Sözlük (2011: 2617) bu kavramı “Hayvancılıkla geçinen, genellikle Toroslar’da yaşayan göçebe Türk oymağı, Türkmen.” şeklinde açıklarken, Artun (1994: 24) Anadolu ve Rumeli’de göçebe hayatı yaşayan Türkmenlere ‘Yörük’ adının verildiğini söyler. Seyirci (2000: 83) daha geniş bir tanımla “Geçimini bütünüyle hayvancılıkla sağlayan, kışı ılıman bölgelerde, yani sahil ve kıyı şeridinde geçiren, yazı ise yaylalarda, yani serin yerlerde geçiren konar-göçer Türk topluluklarına ‘Yörük’ adı verilmektedir.” şeklinde bir açıklama yapar. Güngör’e göre (1941: 5, 8-9) Yörük, “sabit ve belli bir yeri olmayan, Anadolu’daki göçebe ve yarı göçebe Türk toplulukları” na verilen addır. Anadolu’da, yaylak ve kışlaklarında hayvanlarını otlatan bir zümre olup diğer Türkmen kabilelerinden ayrıdır.

Tanımlara bakıldığında Yörük sözcüğünün bütün araştırmacılarca “göçebe” anlamında kullanıldığı göze çarpar. Sümer de (1999: 23) “Göçebe demek olan Yörük sözcüğü de XIV. ve XV. yüzyıllarda Anadolu’da yörü- fiilinden böyle meydana gelmiştir.” diyerek “Yörük” sözcüğünün kullanımını 14. ve 15. yüzyıllara kadar götürmektedir. Eröz (1991: 23) Yörük ile Türkmen’in aynı etnik zümreyi karşılayan iki sözcük olduğunu, Dulkadir ise (1993: 23) Yörüklüğün bir yaşam biçiminin adı olduğunu belirtmişlerdir.

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türkmen ve Yörük sözcükleri etnik olarak aynı varlığı (Türk’ü) ifade eder. Bu sebeple çalışmanın başlığında ve tüm

bölümlerinde çalışma sahasındaki Boynuinceliler'in de kullandığı şekliyle Yörük ifadesine yer verilmiştir.

1.2. Boynuinceli Yörükleri Tarihi

Günümüzde Anadolu'nun değişik yerlerinde dağınık hâlde ² yaşayan Boynuinceli Yörükleri ³, gerek Osmanlı Devleti döneminde gerekse de Türkiye Cumhuriyeti döneminde sağlıklı ve düzenli bir iskân politikasıyla yerleşik düzene geçememiş/geçirilememişlerdir⁴. Bu sebeple günümüzde bile yerleşik hayata geçememiş veya geçmekte zorluk çeken Boynuinceli Yörük ailelerine rastlanmaktadır. Bu durum Boynuinceliler tarafından şu mizansenle anlatılmaktadır: *Allah'a, yörüğü neden yarattın diye sormuşlar; "Konsun göçsün diye yarattım." demiş. Köylüyü neden yarattın diye sormuşlar; "Eksin, biçsin diye yarattım." demiş. Şehirliyi neden yarattın diye sormuşlar; "Yesin, içsin diye yarattım." demiş. Boynuinceli'yi neden yarattın diye sormuşlar; "Onlardan haberim yok demiş."*

Boynuincelilerle ilgili yerel, ulusal veya akademik anlamdaki birkaç çalışma dışında özel çalışmalara rastlanmamıştır. Boynuinceliler Mersin'de, özellikle Narlıkuyu-Arpaçbahşiş kasabaları arasındaki sahil kesiminde, uzun yıllardır var olan bir kabiledir⁵. Ancak Boynuincelilerin buralara göçler sonucu (özellikle Karaman-Kırşehir) geldikleri gerek dinlediğimiz kişilerin verdiği gerekse tarihî belgelerden anlaşılmaktadır. Bunun için önce Osmanlı dönemi Anadolu coğrafyasında Boynuincelilerin izini sürmek gerekmektedir. Bu sebeple Osmanlı dönemi iskân hareketlerine bakılmalıdır.

² Yapılan çalışmalar ve kaynak kişilerden edinilen bilgilere göre Boynuinceli Yörükleri Karaman, Kıbrıs, Kırşehir ve Mersin'de yoğun olmak üzere Anadolu'nun birçok şehrinde yaşamaktadırlar. Konuyla ilgili ayrıca Memişoğlu'nun *Boynuinceli Türkmenleri* (1996) adlı çalışmasına bakılabilir.

³ Korkmaz (1994b: 20), Memişoğlu (1996: 147) ve Halaçoğlu (2006: 76) "Boynuinceli Türkmenleri" ifadesini kullanmışlardır. Ancak, derleme sahasındaki Boynuinceliler'in kendilerine "Yörük" demeleri nedeniyle bu çalışmada "Boynuinceli Yörükleri" ifadesi tercih edilmiştir.

⁴ Boynuinceli Yörükleri'nin iskânıyla ilgili ayrıntılı bilgi için Halaçoğlu'nun (2006), *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi* adlı çalışması incelenebilir.

⁵ Boynuinceli Yörükleri'nin kendi büyük aile birlikleri için kullandıkları gâbine "kabile" (M08/24, M15/38, M16/139, M22/6) ifadesini biz de tercih ettik.

Osmanlı Devleti, XVII. yüzyıldan başlayarak XVIII. yüzyıl boyunca çeşitli nedenlerle birçok iskân bölgesi oluşturmuştur. Başlıca iskân bölgeleri, Kütahya-Aydın Bölgesi, Konya ve Karaman Bölgeleri, İç-el ve Teke Havâlisi, Ankara ve Nevşehir Yöresi, Sivas ve Erzurum Bölgeleri, Çukurova Bölgesi, Diyarbakir-Malatya Bölgeleri, Rakka ve Halep eyaletleri dahili, Kıbrıs Adası ve Rumeli Bölgesidir (Halaçoğlu, 2006: 125-143). Bu bölgelerden konumuz gereği üzerinde durulması gereken iskân bölgesi Boynuinceli Yörükleri'nin yerleştirildiği Nevşehir⁶ dir.

Nevşehir bölgesiyle ilgili Evliya Çelebi, *Seyahatname*'sinde sadece Muşkara'nın adını vermiş ve Muşkara'nın bu dönemde çok küçük ve önemsiz bir köy statüsünde olduğunu bildirmiştir (Aktuğ, 1993: 1). Muşkara ismi ile anılan Nevşehir'in gelişip bir kaza merkezi olması, Lale Devri'nin ünlü sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa zamanına rastlar (Uzunçarşılı, 1978: 147). Doğum yeri Muşkara olan İbrahim Paşa (Aktepe, 1993: 441), Muşkara'nın gelişmesi için, çeşitli idari değişiklikler yapmıştır. İlk olarak 1725-1726 yılında köyün adını "Yenişehir" anlamına gelen "Nevşehir" olarak değiştiren İbrahim Paşa, Ürgüp'teki pazarı Nevşehir'e taşımıştır. Nevşehir'de yaşamayı cazip hâle getirmeye çalışan İbrahim Paşa 1726-1727 tarihinde Nevşehir halkının vermesi gereken vergileri kaldırmış, Nevşehir'de oturanların İstanbul'a göç etmesini önlemiş, bunun yanısıra Nevşehir civarında yaşayan aşiretlerle Kayseri'ye sonradan yerleştirilen zenginleri Nevşehir'de iskân ettirerek kendilerine ev yapmak için inşaat malzemesi, geçimlerini temin edebilmek için otlak ve temlikleriyle bağ arazisi vermiştir (Aktuğ, 1993: 10-11).

İbrahim Paşa köyün ahalisini bazı mali külfetlerden muaf tutarak, sosyal ve ekonomik yönlerden bazı tedbirler almıştır. Ekonomik tedbirlerden başka Muşkara'da imar

⁶ Bu hususla ilgili ayrıntılı bilgi için ayrıca bk. Şahin, 2006: 247-256.

faaliyetlerine de önem vermiştir. Bu doğrultuda cami, medrese, mektep, kütüphane, hamam, çeşme gibi binalar inşa ettirmiştir. Böylece İbrahim Paşa, doğduğu köyü geliştirip Ürgüp'ün yerine kaza yapmış ve vakıflarını bu yerleşmeye tahsis ederek, Osmanlı Devleti'nde daha önce Karapınar'da olduğu gibi bu bölgede de bir imar ve iskân politikası takip etmiştir (Aktuğ, 1993: 10-11). Muşkara'nın bu şekilde imarı ve Boynuinceliler için yeni bir iskân bölgesi olmasıyla ilgili olarak Korkmaz (1994b: 20) şu bilgileri aktarır:

“Gerek Evkaf Defteri'nde gerek arşivdeki vesikalardan üzerinde en geniş bilgi toplayabildiğimiz cemaat Boynuincelü cemaatidir. H 1140, 1141, 1142 yıllarında Nevşehir'e gönderilen fermanların çoğu bunlarla ilgilidir. Vesikalarda adları Boynuinceli Türkmeni diye geçmektedir. Kendileri Nevşehir'e gelmeden önce Aksaray Sancağının Eyübili ilçesinde oturmakta ve umuru şer'iyeleri bakımından Danişmendli kadılığına bağlı bulunmakta idiler.

Evkaf Defteri'nde Boynuincelülere bağlı bazı oymakların kurdukları mahalleler için “Boynuincelülerden ayrılma” diye yazılmıştır. 1727/1140 yılında Nevşehir'e getirilerek şehir içine yerleştirilmesi düşünülen Boynuinceli 800 hane halkın ancak 400 hanesi yerleştirilebilmiştir. 1727/1140 yılına ait vesikalardan birinde, Nevşehir ve dolaylarına yerleştirilmeleri emrolunan Boynuincelü cemaati oymaklarından bazılarının bu emre uyararak Nevşehir'de evler yapmaya başladıkları, ancak, aynı cemaatin Kurutlu oymağının Ada Kurutlusu, Kızıl Alilü ve Süleyman Kethüda mahallesi sakinleri ile Karaca Kürd ve Deliler oymağının Nevşehir'e gelmeyip yaylaya gitmek suretiyle yerleşmeden kaçındıkları belirtilmektedir. Aynı fermanla gerek bu, gerek başka oymakların böylesine yerleşmeden kaçınanlarının boy beyleri ve oymak kethüdaları ile birlikte, buldukları yerlerden zorla kaldırılıp ihmal edilmeksizin Nevşehir'e yerleştirilmeleri emrolunmuştur. Burada adı geçen Kurutlu, Karaca Kürd, Deliler oymakları, Evkaf Defteri'ndeki yerlerinde “Boynuincelülerden ayrılma” kaydı ile verilmiş olduklarına göre, bunların Nevşehir'e öteki Boynuincelü oymaklarından daha sonra ve zorla getirilip yerleştirildikleri anlaşılıyor.⁷ Boynuincelilerden ayrılma oymaklar arasında Danişmendlü oymağından kurulma Harbandalu Mahallesi sakinleri ile Savcılı, Kurtulu, Hacı Ahmedlü ve Kurutlu oymaklarını da katmak gerekir.”

⁷ Bu hususta Şahin'in (2006: 22) naklettiği ağıt önemlidir. Şahin'e (2006: 21) göre Muşkara'ya yapılan bu tür zorunlu iskân hareketleri dost ve akrabaların birbirinden ayrılmasına sebep olmuştur. Boynuinceli Yörükleri üzerindeki tesiri şu ifadelerle dile getirilmiştir:

*Damat Paşa yine ferman yollamış / Gelsin aşiretler otursun deyü
Düşer miydi Padişahım şanına / Damat vezirinden insaf kalmamış
Olmaz Paşam olmaz biz de insanız / Ayırma eş dosttan sana yalvarırız*

Türkmen'in (1948) verdiği bilgilere göre namuslu, dürüst, gelir düzeyleri yüksek, çoğunluğu okuma yazma bilen ve sanatkâr olduğu anlaşılan Boynuinceliler, Boz-Ulus'a⁸ bağlı konar-göçer teşekküllerden biridir⁹. Sümer'e göre (1999: 309) Boz-Uluslar, Beğ-Dili kolunun Kuzey-Suriye'de yaşayan ana Beğ-Dili boyundan ayrılmış bir oymağıdır. Bu sebeple denilebilir ki Boz-Ulus'a bağlı Boynuinceliler, etnik yapı itibariyle Oğuzların, Bozoklar boyuna mensup Yıldızhan koluna bağlı Beğ-Dili¹⁰ oymağına mensupturlar.

Tablo 1: Oğuz boylarına ait tablo.

Anadolu'da belirli bir yerlerinin olmaması ve konar-göçer hayatlarının bir gereği olarak sürekli yer değiştirmeleri nedeniyle zaman zaman idari bakımdan farklı grupların içine karışan Boynuinceliler, Halaçoğlu'nun (2006: 38-65) bildirdiğine göre Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemlerinde idari yapı olarak Yeni İl Türkmenleri'nden Danüşmendlü'ye tabi olmuşlardır:

⁸ Sümer, Bozulularla ilgili şu bilgiyi aktarır: "Bozulus'un kabilevi bünyesi, kavmi bakımdan tezatlar arz etmektedir. Ulusun birçok teşekkülleri, muhtelif Oğuz boylarına ait olduğu gibi bir kısım aşiretleri de Kürt menşelidir. Diğer taraftan ulusa dahil olan bu muhtelif Oğuz boylarına mensup teşekküllerin bir kısmı da aslında başka siyasi il ve uluslara ait bulunmaktadır. Bu sebeple Bozulus'un muhtelif kavmi, siyasi ve hatta irki menşeli aşiretlerden müteşekkil bulunması, onun bu "boz" sıfatını almasında bir âmil olabileceği ihtimalini hatıra getirmektedir. (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1230/14039.pdf>)"

⁹ Ayrıntılı bilgi için bk. Sümer, 1999: 437; Altınay, 1989: 67-69; Korkmaz, 1994: 24; Gündüz, 1997: 149.

¹⁰ Beğ-Dili boyuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Sümer, 1999: 301-313 ve Şahin, 2006: 135-138.

“Türkmân Yörükâmı taifesinden olan Boynuinceliler (Boynuincelü, Boynuinceli Ali) Danişmendlü Aşireti'ne tabiydi. Başlıca yerleşim yerleri; Karaman Eyaleti, Hacibektaş Kazası, (Kırşehir Sancağı), Koçhisar Kazası (Kengiri Sancağı), Ilgaz Kazası (Kengiri Sancağı), Kırşehir Sancağı, Aksaray Sancağı, Nevşehir Kazası (Niğde Sancağı), Develi Kazası (Kayseriyye Sancağı), Eyübeli Kazası (Aksaray Sancağı), Konya, İçel Sancakları, Danişmendli Kazası (Karahisâr-ı Sâhip Sancağı), Adana, Meraş Sancakları, Erciyes Kazası (Kayseriyye Sancağı). Boynuinceli Cemaati'nin yaylakları, Develü ve Erciyes kazalarında, kışlakları ise Aksaray ve Kırşehir sancaklarında idi.” (Türkay, 2001: 215)

Anadolu'da ve Kıbrıs'ta dağınık halde yaşayan Boynuinceliler, günümüzde Bahşiş ve Arpaç Yörükleri'nin yoğun olarak yaşadığı Mersin ili Erdemli ilçesi Arpaçbahşiş kasabasında da ikamet etmektedirler.

Türkmen (1948) ve Korkmaz'ın (1994b: 20) bildirdiğine göre Boynuinceli Yörükleri, başlıca İç Anadolu ile Güney Anadolu bölgelerinde yaşamaktaydılar. İç Anadolu'da Kırşehir ve Aksaray Sancaklarında yaşayanlar, Kızılırmak'ın sağ ve sol kıyılarına yerleşmişlerdi. Bilhassa Ekecek Dağı'nın kuzey ve doğu yönlerindeki yaylalara yerleşenler, Aksaray Sancağı Eyübeli Kazası'nın sakinlerini oluşturmakla beraber şerî işlerde Dânişmendli kadılığına bağlıydılar.

Birçok oymağa ayrılmış bulunan Boynuinceli Yörükleri, Nevşehir'in içine birer mahalle kuracak şekilde yerleştirilmiştir. Bunlar: Salarlu-i Kebir 102 ev, Salarlu-i Kuçek 106 ev, Boynuinceli 98 ev, Kürt Mehmetlü 72 ev, Horasanlu 22 ev, Bekdik 79 ev, Heriklü 107 ev, Kütüklü 35 ev, Dumanlı 127 ev, Karaca Kürd 59 ev, Delüler 29 ev, Savcılı 174 ev, Kurutlu 43 ev, Hacı Ahmedlü 60 ev, Kursulu 40 ev, Kurutlu 40 ev, Ada Kurutlusu 65 ev (Korkmaz, 1994b: 20). Bunca iskân siyaseti sonrasında Kırşehir ve Nevşehir dolaylarına yerleştirilen Boynuinceliler yıllar içerisinde çeşitli nedenlerden dolayı Mersin/İçel'e kadar inmişlerdir. Bundan sonrasını, Memişoğlu'nun (1996:156,159) Hüseyin Demirsöz'den yaptığı derlemeden öğreniyoruz:

“Boynuinceli’nin geldisi¹¹ Kırşehir’dir. Bundan 300-400 sene önce 550 çadır civarında Kırşehir havalisinde konar-göçerdiler. O dönemlerde Karamanoğlu Türkmenlerinden yedi oba ve bugün de Karaman hudutları içinde bulunan Susama, Eğriçayır, Belveren, Oğru, Yedibel, Guzkaya ve Küristan yaylalarına yerleşmişler. Burada obalarının mahsullerini toplar, mallarını güderlermiş. Daha doğrusu o yörelerin eri idiler. Gel zaman, git zaman derken Kırşehir’de büyük bir kuraklık olmuş. Bu kuraklık, konar-göçerleri olumsuz yönde etkileyince, Boynuinceli’den 7 oymak; Kerim-Uşağı, Sarıboğlu Uşağı, Şahbaz Uşağı, Hacı Ali Uşağı, Sarıoğlan Uşağı ve Gözükara Uşağı, Karaman Türkmenlerinin obalarına yerleşmişler. Bir müddet iç içe barış içinde yaşamışlar. Ancak, aşiretlerde git gide nüfusun artışı yüzünden, yaylaklar yetmez olmuş. Bu sebepten bunların aralarında musibet çıkmış. Sen göç, ben göç derken, ardi arkası gelmeyen kavgalar çıkmış. Bunun üzerine Karaman Türkmenleriyle Boynuinceli Türkmenleri, birbirlerini Konya ve Ermenek beğlerine şikâyet etmişler. Şikâyet şikâyet üstüne gidince; Konya ve Ermenek başbeğleri memurlarına ‘Gidin bakın, asıl yurt kimin ise verin, diğerlerini kovun.’ demişler. Memurlar gelmiş iki tarafın şikâyetlerini dinlemişler. Karaman Türkmenleri ‘Biz, iki yüz seneden beri bu yurtların sahibiyiz. Buraları biz eker, biz biçeriz. Buraya sonra gelen Boynuinceli’dir. Onları çıkarın’ demişler ve ısrar etmişler. Sonra Boynuinceli’ye sormuşlar. Boynuinceli’nin reisi de; ‘Hayır efendim. Buraya ilk gelen biziz. Bu yurtlar bizimdir. Sonradan gelen Karamanlı Türkmenleridir. Onları çıkarın.’ demiş. Ancak, Karaman Türkmenlerinin kanıtları ağır basınca, Boynuincelilere; ‘Burayı derhal terk ediniz.’ buyruğunu vermişler. Bu vahim vaziyet karşısında Boynuinceli’nin beğleri bir araya gelerek, bir kurnazlık düşünmüşler. Bunlar bir taraftan yurtlarını toplarken, bir taraftan da Karaman Türkmenlerinin 250 yıllık mezarlığına koşmaya başlamışlar. Mezarlığa doluşan halkın her biri, mezartaşlarına sarılıp: ‘Ah benim babam! Ah benim kocam! Ahh benim kardaşım, dedem, ninem!.. Sizleri nasıl bırakır gideriz. Bakın başımıza gelenlere..’ vb. sözlerle ağlayıp ağıt yakmaya başlamışlar. Bu olay üzerine memurlar gelip mezartaşlarına bakmışlar ki, 200-250 senelik. Böylece mezarlığı Boynuinceli mezarlığı sanıp ‘Boynuinceli kalsın. Karaman Türkmenleri göçsün’ demişler. Karaman Türkmenleri, yurtlarını gözyaşları içinde terkederken, Boynuinceli’ye beddua etmişler. Bu yüzden biz bedduahtayız. İflah olmayız. Yurtlarından zorla sökülüp kaldırılan Karaman Türkmenleri’ni ovaya indirip sulak alanlara yerleştirmişler. Aradan nice zaman geçti. Bizler evsiz yurtsuz kaldık. Kışları Akdeniz sahiline indik, yazları Torosların öte yüzüne çıktık. Zamanın akışı içinde git gide yoksul düştük, fakirleştik. Karaman Türkmenleri ise zenginleşti. Bu arada bedduayı bırakıp ‘Boynuinceliden Allah razı olsun. Onlar olmasaydı, biz buraları hayatta göremezdik.’ demeye başlamışlar.

¹¹ Aslı, ötesi, öncesi; geldiği yer.

Boynuinceliler, bundan sonra Konya ve Karaman başbeğlerinden müsaade alıp beğlikler kurmuşlar. Bu beğler şunlardır: Şahbazoğlu Beyi, Hacı Ali Beyi, Kürbeği ve Gülsünoğlu Beyi. Bu beğler, aşireti uzun yıllar yönetmişler. Daha doğrusu hükümet gibi mahkeme kurar, haklıyı haksızı ayırırlarmış. Suçsuz kurtulup suçlu cezasını çekermiş. Beğlik devrinde Boynuinceli aşireti 550 hane imiş.

Daha sonraları Boynuinceli'den beş oba ayrılarak beş muhtarlık (köy) olarak Karaman'a yerleşti. Bu köyler şunlardır: Çimenkuyu, Güçler, Gelerek, Uçbaş ve Barıtkavuran köyleridir. Bunlar hâlihazırda orada bulunmaktadır.

Boynuinceli Türkmenleri, Karaman'ın yaylalarına yerleştikten sonra, kışı Akdeniz sahillerinde geçirmeye başladılar. Bizim esas mıntıkamız, batıda Kuruçay, doğuda ise Paşatürbesi idi. Bu sahada on sekiz pâre köyün üzerine inerdik ve bunların başına belâ olurduk. Boynuinceli aşireti çok vahşi idi. Kışın gelip kışladığımız köyler şunlardır: Tırtar, Ayaş, Müsametli, Sömek, Canbazlı, Gövere, Örenköy, Seydili, İrecepli, Ovacık, Hirkmen Uşağı, Susanoğlu, Karadedeli, İmamlı, Yenibahçe, Karaböcülü, Kabasakallı ve Keşli Türkmenleri. Şu anda bu on sekiz pâre köyün hepsinde Boynuinceli vardır. Hem de çoğunluğu ele geçirmişlerdir. Muhtarlıkların çoğu Boynuinceli'lerin elindedir.

Büyüklerimiz evsiz-barksız, yurtsuz kışın sahile, yazlan Toroslara gide gele bıkılmışlar. Aşiretimizin ileri gelenleri günümüzden 90 yıl kadar önce, yani bin dokuz yüz dört yılında, halktan imza toplayıp Hacımullalı muhtarı yetkisi altında, eski yazı ile Bakanlığa dilekçe verip, iskân ve yerleşim bölgesi istemişler. Dilekçeler sürüp gitmiş. Netice alamamışız. 1950'lilerde seçim yapılırdı. Demokrat Partililer: “Bize oylarınızı verin. İktidara gelirse, göçerlere yurtluk arazi vereceğiz.” diye vaatte bulunmuşlar. Seçim sonuçlarında DP, iktidara gelince, bizimkiler tekrar Bakanlığa dilekçe verdiler. Silifke'de Paşa Çiftliğinin Boynuinceli'ye verilmesi için Bakanlıktan emir çıkmış. Fakat Paşa Çiftliğinin etrafındaki Karadedeli, Afşar, Susanoğlu köylüleri, çiftliğin bizlere verilmesine karşı çıktılar. “Boynuinceli çiftliğe yerleşirse, köylerimizi buralardan sürer çıkarırlar.” dediler. Silifkeli DP'liler de bizim öteden beri CHP'li olduğumuzu ileri sürerek bu emri uygulamadılar. Yani bizi oyuna getirdiler. Boynuinceli bu olaylar karşısında yılmadı. Temsilcilerimiz Ankara'ya gide gele, Bakanlığı su yolu ettiler. Çünkü göçerlikten bıkılmış usanmıştık. Çocuklarımızın okuma imkânı yoktu. Hepimiz cahildik. Nihayetinde Boynuinceli'ye Konya'nın Çumra'yı verdiler. Çumra bataklık çıktı. Verimsiz çıktı, beğenilmedi. Sonra bizlere 1965-1970 yılları arası Amik ovasını verecek oldular. Hatay milletvekillerinden biri karşı çıkınca, oraya da gidemedik. Dördüncü olarak Kıbrıs çıkarmasından sonra, Kıbrıs'ın Magosa, Güzelyurt, Lefkoşe mıntıklarına 381 hane olarak göç ettik. Bu şehirlerde hane başına 20 dönüm bahçe verildi. Yani en güzel yerlerine biz yerleştik. Sonradan gelenler kırılık yerlere yerleşti. Bizimkilerden kimleri geri döndü. Çoğu orada yerleşti kaldı.

1969 yılında Narlıkuyu'nun 52 evler semtini 175.000 liraya satın aldık. Bu işin öncülüğünü ben yaptım. Şu anda 104 hane olduk. Bir ayağımız Kıbrıs'ta, bir ayağımız burada. Kızılısalı ve Hasanlilerle birleşerek belediyeyi oluşturduk. Burada ikinci yerleşim yerimiz Akkum'dur. Orada da 100 haneyiz. Erdemli'nin Tepekahve Mahallesi ile Yeniköy tümünden Boynuinceli'dir. Çevrede en kalabalık aşiret Boynuinceli'dir. Yani Sarıaydın'dan daha kalabalığız. Torosların Karaman'a bakan yüzünde 5 mühür, burada da 8 mühür ve bir beldemiz vardır.

Eskiden aşiretimiz zengindi. Biz, eşşek torbası ile Osmanlı sarılarını taşırken, Silifke ovasındaki köylüler, para bulup şehre gidemezlerdi. Babamın toprağa gömdüğü sarı liralara yerlerini bilen yok. Bizim paramız çoktu ama ileriye göremedik. Bu sahillerin böyle olacağını ne bilelim. Eskiden sivrisinekten sahile kimse yanaşamazdı. Her taraf bataklık. Bizimkiler ileriye görebilseydi, Silifke ovalarını hepten satın alabilirdik. Aşiretimiz o kadar zengindi.

Boynuinceli sahile yerleşti ama yazın yine yukarıda sözünü ettiğimiz yaylalarımıza çıkarız. Tarlamız, ekin-ekeneğimiz oralardadır. Bütün akrabalarımız oralarda. Yani Karaman'da. Onlarla irtibatımız devam ediyor.

Benim babam, Çanakkale savaşlarında iki sene çakmak çaldı. Beş sene de Şam, Beyrut ve Halep'te çakmak çaktı. Sonra Yunan harbi çıktı. Üç buçuk sene de Sakarya, Afyon, Sandıklı ve İzmir'e kadar çakmak çaktı. Bir gün dahi kaçağı olmadı. Hayatını vatan için adayan babam Hacı Kerim'in Davut, toprağa iskân olmak istemesine rağmen, devletimiz becerip de bize bir avuç toprak vermedi. Garibime giden bu.”

Boynuinceliler yukarıda anlatıldığı şekliyle Akdeniz sahillerine inmişler, ancak Silifke'de de fazla tutunamamışlardır. Kaynak kişilerden biri olan Mustafa Karagöz bu durumu şöyle anlatır¹²:

“Ben otuz dört doğumluyun. İyi bilirim. Oraya geçelim mi? Peki. Şimdi yeğenim Boynuinceli altı yüz sene önce Kırşehir'den gelmişler. Altı kişiler filanmış diyorlar yani. Boynuinceli'nin kökü altı kişi filanmış. Çüngü yaylamızdan belli bizim. Yaylalarda herkesin kendine göre bir kabine şekilleri var yani. Böyle parçalar var sahilde de her yerden tarla tapu almışlar ama belli başlı bir köy diye bir şey kuruk değiller. Ben Narlıkuyu'dan geldim. Bak Narlıkuyu'yu bilir misin sen? Narlıkuyu'dan geldim ben. Bizim orda tüm benim akrabam. Velhasılı Boynuinceli kökten Kırşehir'den gelme. Bizim duyduğumuz Osman Bölügbaşı Boynuinceliymiş dediler o zamanın behrinde. Osman Bölügbaşı. Heye Boynuinceliymiş dediler. Kırşehirliymiş dediler velhasılı Boynuinceli büyük bir kariye senin anlayacağın. İşte askerden geldim bizim bu çocuğun babası vardı benim hanımın dayısı öz dayısı. Dedesi bu çocuğun dedesi o sebep olmuş buraya bu tarlayı almak için buraya gelmek için. Ya işte o zaman sinekle

¹² Kaynak kişinin ifadeleri, yazı diline uyarlanarak verilmiştir. Kaynak kişinin özgün anlatımı için bk. M16.

sıtmanın korkusuna ovaya gidilmezmiş Silifke ovasına. Heye buraya gelmişler Boyuninceli bu dağlara serpildi Silifke'den tut da Adana'ya gadar serpilik. Boyuninceli her tarafta var. Var Çavuşlu'da var. bu Hacıbaşı'da da var, var da var. Her yerde var. Bin dokuz yüz elli ikide bura alınmış. On kişi almış burayı. Anlatabildik mi? On kişi almış onar bin liradan altmış bin lira vermişler. Altmış bin liraya almışlar burayı. işde biz de bi hisse alarak girdik içine. Velhasılı diyeceğim ondan sonra buraya yerleştik. Allah razı olsun ben her zaman şey ederim çocuğun dedesine dua ederim. Bizim Boyuninceli'nin bu sahile serpilmesi bu çocuğun dedesinden. Bahşiş, Bahşiş bu eski köy bu. Bunların esas adı Bahşiş işte, Boyuninceliyiz biz ama. Arpaçbahşiş ama toplama onlar da. Çoğunluk onlardaydı da şimdi kalmadı ya. Şimdi onların toplanması biz öz Boyuninceli topluyduk. Anlatabildik mi? Geldiydik yani toplu geldik. Fakat onların kimisi Gülnar'dan Anamur'dan Antalya'dan bilmem Hatay'dan bilmem Laskiye'den Araplardan toplama bir şeyler bunlar yani. Karmakarışık. Ama Arpaçbahşiş olarak onlar. Biz Boyuninceliyiz tabi onlara kayıt olduk, biz de Arpaçbahşişli olduk yani.”

Bu hususta Demir'in (2006: 45-47) Ali Akçaanlak'tan derlediği şu bilgiler de önemlidir:

“Göçebelikten bikan bu aşiretin birkaç çadırılık bir obası, Torosların eteğinde kurulu Karaman'ın Yeniköyü'ne, 1938'de arazi alıp yerleşiyorlar. O sene şiddetli kış oluyor. Ali Ağa'nın 68 keçisinden 60'ı ölüyor. Diğer Yörükler de büyük kayıplara maruz kalıyor. “Köylülükten bizden kelmiş.” diyerek aldıkları araziye satıyorlar. Tekrar Yörükluğe başlıyorlar. Ali Akçaanlak askere gidinceye kadar 5 keçiyi 10 keçi yapmak, konup göçmek fikrinde idi. Ancak, askerlikten sonra fikirleri değişti ve yerleşmeye karar verdi. Böylece Silifke ve Mersin makamlarına dilekçe vermeye başladılar. Demokrat Parti zamanında Atatürk Çiftliği'nin bu aşirete verilmesi, iskân edilmeleri kararlaştırılıyor. Halk Partisi'ni tuttuklarından, o zamanki ziraat vekilinin bazı partililerce ikazıyla, karar değişiyor. 13 bin dönümlük çiftlik civar köylere ve 16 göçmen ailesine taksim olunmuş ve (vahşi aşiretlere vermektense bu yolun üstünlüğü düşünülmüş) Silifke kaymakamlığına şikâyetleri üzerine yukarıdaki husus kendilerine hususi olarak açıklanmış ve Alata Çiftliğinden yer verileceği vaadedilmiş. Bu iş için kaymakam, encümen azaları ve bir mebus (Sami Köknar) çadırlara gelmişler. Koç kesip, rakı ziyafeti veriyorlar. “İçinizde Halk Partili bulunursa yer vermeyiz.” diyorlar. Bunun üzerine 642 seçmenin Vatan Cephesi'ne geçtiğini gazeteyle ilan ve Halk Partisine ait defterleri, evrakı götürüp teslim ediyorlar. Netice gene hiç, 7 sene 70 dilekçe ve evrak İskân Müdürlüğünde bekliyor.

Nihayet, ne Halk Partisi ne Demokrat Parti hükümetlerinden ve devletten bir himaye ve yardım görmeksizin 1954 senesinde Mersin'de ticaretle uğraşan Kıbrıslı Kuyumcu Yusuf'un 1700 dönümlük çiftliğini 10 bini peşin, kalanı senetli olmak üzere

satın alıyorlar. Çiftlik meğer tarla borcu yüzünden ipotekli imiş, bu yüzden Hazine ve Orman idaresi toprakların bin kûsur dönümünü ellerinden alıyor. Bir kısım toprak içinde Alata Teknik Ziraat Okulu ile mahkemelikler. Elllerinde 350 dönüm kalmış hâlen. Devletin kanun maddelerinde yazılı vaatler, iddialar yerine, sadece yerleşmek isteyen göçebelere yol gösterecekler, aldanmamalarına, aldatılmamalarına çalışsalar, gene de bir iskân siyasetinin varlığı düşünülebilir.

1954 senesinin Eylül ayında, İçel uşaklarından Mehmet İn eşyasını kamyona yükleyip getirmesi ile yerleşme başladı. Çiftlik ormanlık, ağaçlık ve ıssızdı. Tereddütler içinde dört yer değiştirip, sonuncusuna çadırını kurdu. Ertesi günlerde aşiret halkı birer ikişer gelip, çadırlarını kurdular. Mehmet İn, 17 gün sonra ilk huğu¹³ yaptırdı. Civar köyler hakkında mülk sahibi bazı kimseler de yerleşmelere mani olmak istediler. Tapu önce 10 kişi üzerine yapılmışken, akrabalarını da dağdan getirip, hisse adedini 53'e çıkardılar ve araziye, metre yerine urgan kullanıp, ödenen paraya göre nisbî usûlle ve kurayla taksim ettiler (çiftçi belîği, muvakkat dönüm taksimi). Arazi paylaşıldıktan sonra herkes hissesini ellerindeki imkânlarla fundalık ve taşlardan temizliyor ve buralara buğday arpa ekiliyorlar. Daha sonra içlerinde sebze işlerinde amelelik yapanların bilgi ve tecrübeleri ve civar köylerdeki kişilerin yardımıyla tarımsal faaliyetleri (sebze ve bahçe) öğreniyorlar. Yerleşik hayata geçenler ellerindeki keçilerini sebze ve narenciyeye zara verişinden ve para ihtiyacından, develerini de artık yaylaya kamyonla gitme imkânı olduğundan satıyorlar.”

Bu yüksek intibak ve kabiliyeti Ali Ağa şöyle belirtti: ‘Bana urya¹⁴ gibi gelirdi, Acaba evi nasıl yapacaz, nasıl ekecez? Fakat alıştık. Yanımızdaki ziraat mektebinden 15 gün evvel turfanda sebze çıkarır olduk; öğrendik. Dokuz sene hakiki arazi taksimi yapılmadığından, herkesin mülkü kati şekilde belli olmadığından fidan dikemediler. Hazine ile olan ihtilâf 1962 de neticelenince hakiki taksim yapıp, herkes kendi arazisine narenciye fidanı dikmeye başladı. Yeni bir zirai kültüre hazırlanıyorlar. Su ihtiyacını karşılamak için artezyen kuyuları kazdırıyorlar. Bu aşiretin bir kolu 1958 senesinde Balkan göçmenlerinin meskûn bulunduğu Erdemliye bağlı Akkale Köyü'nün kenarına 30-40 hane olarak huğ, tahta vs.'den gecekondular yapıp yerleşiyorlar. Fakat muhacirler evlerini huğlarını ateşe vermişler; jandarma da göçmenleri tutmuş çoluk çocukları güç kurtulmuş (bu iş erkekler yokken olmuş).”

Yerleşik hayata geçen Boynuinceliler bugün, Erdemli ve Silifke'nin birçok yerinde yurtluk kurmuşlardır. Erdemli'nin Arpaçbahşiş Kasabası, Adnan Menderes ve

¹³ Basit malzemelerden hızlıca yapılan ev.

¹⁴ Rüya.

Kargıcak mahalleleri, Tömük Kasabası, Hacıhalil Arpaç Köyü ve Silifke'nin Susanoğlu Kasabası, Erdemli'nin Kızkalesi Kasabası ile Silifke'nin Narlıkuyu ve çevresi yurtluk yapılan başlıca yerlerdir. Boynuinceliler bu yerler içinde en çok Arpaçbahşiş ve Narlıkuyu dolaylarında yoğun olarak yaşamaktadırlar (Demir, 2006: 51).

Yazları yaylaya çıkma geleneğini hâlen devam ettiren Boynuinceliler, yaylalık olarak Silifke'de "Kırobası" (Mara), Erdemli'de ise "Avgadı" ve çevresi ile "Sorgun"a çıkmaktadırlar. Yerleşik hayata geçmelerine rağmen elinde az da olsa davarı olanlar asıl yaylaları olan Yüglük dağı dolaylarındaki yaylalara (Eğriçayır, Belveren, Karagöl, Perçemgediği, Sarıtaşgediği, Koncagediği) gitmektedirler (Demir, 2006: 51).

Yaptığımız derlemeler sonucu Boynuinceli Yörükleri'nin bugün Mersin dışında Karaman'da, Kıbrıs'ta, Kırşehir'de ve Nevşehir'de de yaşadıkları belirlenmiştir.

1.3. Arpaçbaşış Kasabası

Harita 1: Erdemli İlçesi Fiziki Haritası ve Arpaçbaşış Kasabası.

1.3.1. Kasabanın Tarihi ve Adı

Kasabanın tarihi ve adıyla ilgili Demir (2006: 52-54) şu bilgileri aktarmaktadır:

“Arpaçbaşış’in kuruluş ve tarihi ile ilgili kesin bir bilgi olmamakla birlikte kasabanın genel olarak XVII. yüzyılın sonu, XVIII. yüzyılın başlarında kurulduğu tahmin edilmektedir.

Kasabaya Konya’dan Sarıkeçili Aşireti’nden ayrılarak gelen Arpaç Obası yerleşmiş ve burayı yurt edinmişlerdir. Arpaç Obası’nın son lideri ise Arpaç Hüseyin

Bey'dir. Arpaçbahşiş'e daha sonra 19. yy. başlarında Bahşiş Türkmen Oymağı'ndan ayrılan "Beyler" sanı ile anılan Bahşiş obaları iskân etmiştir. Bölgenin tapularının Osmanlı Devleti zamanında, 1815 yılından itibaren devlet tarafından verildiği anlaşılmaktadır. Arpaçbahşiş uzun yıllar Çakallar, Arpaç ve Bahşiş adlarında üç ayrı köy gibi anılsa da, kesin olarak köy statüsüne kavuşması 1865 yılında olmuştur. Bu tarihte Arpaçbahşiş Elvanlı Bucağı'na bağlı bir köy statüsüne kavuşmuş ve köy tapuları verilmeye başlanmıştır. 1970 yılına kadar köy statüsü devam eden Arpaçbahşiş, bu tarihten sonra kasaba olmuştur.

Kasabanın adı ile ilgili değişik rivayetler bulunmaktadır. Kasabanın ilk ismi Hacı Aleaddinoğlu Köyü'dür. İlerleyen yüzyıllarda "Gül Şehri", "Ma-Arpaç", "Diyar Arpaç" gibi isimlerle anıldığı da rivayet edilmektedir. Kasabanın günümüzdeki adına bakıldığında ise; adının Arpaç ve Bahşiş oymaklarından geldiği görülmektedir. Günümüzdeki Arpaçbahşiş Kasabası 1865'e kadar idari olmasa da mahalli olarak üç köy hâlinde bulunuyordu. Kasabanın "Beyler Öreni Mevkisi" Bahşiş Köyü (Oymağı), Merkez Mahallesinin yukarı kesimleri Arpaç Köyü (Oymağı), Merkez Mahallesi'nin aşağı bölümleri ise "Çakallar Köyü"(Oymağı) olarak anılıyordu. Bu üç oymak da sürekli birbirleri ile kavga ediyorlardı. Bu kavgaları önlemenin yolu ise üç oymağı birleştirerek tek bir köy yapmaktan ve ilçeye bağlamaktan geçmekteydi. Ancak bütün uğraşlar sonuç vermeyince 1865'te konu Adana valisi Halil Paşa'ya bildirildi. Halil Paşa da Arpaçbahşiş'e gelerek Çakallar Oymağından bir kız ile Bahşiş Oymağı'ndan bir erkeğin evlendirilmesine ön ayak oldu. Daha sonrada Arpaç ve Bahşiş oymaklarını adlarının birleştirilmesi üzerinde duruldu. Oymak beyleri ile yapılan görüşmelerde köyün adının Arpaç-Bahşiş olması kararlaştırıldı. Çakallar Oymağı da buna razı olunca günümüzdeki Arpaçbahşiş adı ortaya çıkmış oldu.

1.3.2. Arpaçbahşiş Kasabası'na İskân Olmuş Diğer Oymaklar

Boynuinceliler dışında kasabaya başka Türk oymakları da yerleşmiştir. Bu hususta Demir (2006: 59-60) şu bilgileri vermektedir:

Arpaç Oymağı

"Bu yöreye gelen Arpaç Oymağı Sarıkeçili Aşireti'nin bir bölüntüsüdür. Sarıkeçili Yörükleri; İçel, Teke (Antalya), Konya, Akşehir, Doğanhisar, Afyon, Dazkırı, Burdur, Isparta, Eğridir ve Uluborlu'ya yerleşmişlerdir. Yöredeki Arpaç Oymağı'na mensup aileler Konya'dan gelmişlerdir. Bilinen ilk liderleri Arpaç Hüseyin'dir. Arpaç Hüseyin'in Kara Abdil, Arpaç Hakkı, Deli Ali ve Karabaş Mehmet adlarında kardeşleri ve ismi tespit edilemeyen kız kardeşi vardır. Arpaç Oymağı, bu bölgeyi kışlak olarak kullanan ve daha sonra da buraya iskân eden ilk oymaklardandır."

Bahşiş Oymağı

“Bahşişler, Türk boylarından Üç-Ok Boyu’na mensup olup, Anadolu’ya Karamanoğulları döneminde gelmişlerdir. Sürekli parçalanan oymak çeşitli yerlere dağılmıştır. Bugün Çukurova’nın çeşitli yerlerinde Bahşiş adı ile anılan yerleşim yerleri vardır. İçel’de bulunan başlıca Bahşiş yerleşmeleri; Arpaçbahşiş (Erdemli), Gezerbahşiş (Anamur), Karalbahşiş (Anamur), Özelbahşiş (Tarsus) gibi. Ali Rıza Yalçın’a göre, Bahşiş Oymağı Bulgar Dağı’nın Bulgar Suyu adı ile anılan yaylasında yaylanmaktadır. Aşiretin güneydoğusu Bulgar Dağları ve Karagöl, batısı Bulgarbozoğlan ve Yüglük Tepeleri, güneyi Soğanlı ve Dudaklı Mehmet Ağa yaylaları, kuzeyi Karaman ve Ereğli ile sınırlıdır. Bahşiş obaları genellikle davarlılıkla uğraşırlar. Ekin ekmek âdeti azdır. Aşiret çok misafirperver, uyanık, becerikli ve konuşkandır. Bahşişler, 1773 yıllarında Ermenek’in Barçın Yaylası’ndan göçerek bu bölgeye gelmiştir. Bugün aşiretin 110 çadırından başka Niğde, Armutlu, Aladağ’da da Bahşişler bulunmaktadır. Bahşiş Aşireti’nin toprağı ve kışlağı yoktur. Aşiret kışı Adana’nın güneyindeki kiralık yerlerde geçirmektedir. Bahşiş Aşireti’nin eskiden beri yaşamış olan başlıca büyükleri; Solak Bey, Mustafa Bey, Kerim Bey, Süleyman Bey, Tekerlek Bey’dir. Bahşiş Oymağı, Süleyman Bey idaresinde Elvanoğullarından kiraladıkları bugünkü Arpaçbahşiş’in bir kısmına iskân ettiler. Arpaçbahşiş’te Bahşişlerin iskân ettiği yer, bugünkü Merkez Mahallesi’nde yer alan eski caminin bulunduğu alandır. Bahşiş Oymağı’nın Arpaçbahşiş’e iskân etmiş kolunun lideri “Beyler” diye anılan Ahmet Bey’dir.”

Keşşafli (Keşefli) Oymağı

“Keşşafli Oymağı XVII. yüzyılda Ermenek’in Barçın Yaylası’ndan bu yöreye gelmiştir. Bu oymağın bir kısmı Konya-Ereğli tarafına, bir kısmı ise Anamur dolaylarına iskân etmiştir. Günümüzde İçel ve Adana’nın bir çok yerinde aynı oymağın kalıntılarına rastlanmaktadır. Keşşafli Obası’nın konak yeri, “Cumayalık” denilen yerdedir. Bu yöre verimli bir toprağa sahiptir. Aşiret, kışı Elvanlı, Tömük, Dörtöl taraflarında; yazı ise Soğanlı, Cumayalık ve Konurcuk yaylalarında geçirir. Bu oymağa mensup ailelerin bir kısmı günümüzde Arpaçbahşiş ve Tömük kasabalarında yaşamaktadırlar. Arpaçbahşiş Kasabası’nda yaşayanlar genellikle kasabanın batısındaki Yeni Mahalle ve Zeytinlik Mahallesi’ne yerleşmişlerdir.”

1.3.3. Kasabanın Yeri

Yöre haritasına bakıldığında, Arpaçbahşiş’in Mersin ilinin Erdemli ilçesine bağlı bir kasaba olduğu görülür. Mersin il merkezinin 28 km. batısında yer alan Arpaçbahşiş kasabası; doğusunda Tömük kasabası, batısında Erdemli ilçesi,

kuzeyinde Karahıdırlı köyü, kuzeybatısında Kösbucağı köyü ve güneyinde ise Akdeniz ile çevrilidir.

Kasaba, Adana ve Mersin'i; Silifke, Antalya ve Konya'ya bağlayan [D-400] devlet karayolu üzerinde kurulmuştur. Bu konumundan dolayı diğer yerlerle ulaşımı çok kolaydır. Yerleşim yerleri önce karayolunun kuzeyine kurulmuş; fakat günümüzde yolun güney bölümlerine yerleşim yerleri kurulmaya başlanmıştır (Demir, 2006: 54).

1.3.4. Kasabanın Ekonomisi

Kasabanın ekonomisi genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Arpaçbahşiş'te yaklaşık olarak 970 hektar tarım arazisi bulunmaktadır. Su sıkıntısı genel olarak Dedekavak su kanalları ve sondaj kuyuları ile giderilmektedir. Genellikle yapılan tarım faaliyeti narenciye ve seracılıktır.

Kasabanın Zeytinlik ve Merkez mahallesinde besi hayvancılığının da yaygın olduğu görülmektedir. Hemen hemen her hanede birkaç tane süt sığırı mevcuttur. Burada yaşayan Boynuinceli Yörükleri'ne mensup aileler de aynı işlerle uğraşmaktadırlar. Yörede küçükbaş hayvan yetiştiriciliği az miktarda yapılmaktadır.

Kasabada tarım ve hayvancılığın yanı sıra az da olsa turizm faaliyetleri de görülmektedir. Özellikle yaz mevsimlerinde yakın bölgelerden tatillerini geçirmek için insanlar bu bölgeye gelmektedir. Bunlar için deniz kıyısında tatil köyleri, yazlıklar inşa edilmiştir (Demir, 2006: 58).

II. BÖLÜM

2. SES BİLGİSİ

2.1. Ünlüler

Erdemli’de yaşayan Boynuinceli Yörükleri’nin ağız özelliklerini tespit etmeyi hedefleyen bu çalışmanın sonucunda bugün, Boynuinceli Yörükleri Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan sekiz ünlünün (a, e, ı, i, o, ö, u, ü) yanı sıra dil birlikleri içindeki ünlü veya ünsüzlerin etkisiyle oluşan ya da konuşan kişilerin konuşma özelliklerine bağlı olarak değişikliğe uğramış ünlüleri de kullanmaktadırlar. Bu ünlüler şunlardır: á, â, ą, ă, ȃ, ȅ, í, î, ı°, ı, î°, ó, ô, ȳ, ú, u, ũ .

Ayrıca bilinen temel ünlülerin dışında bazı ses olaylarının etkisiyle ortaya çıkan ā, ē, ī, ī, ō, ō, ū, ū şeklinde uzun ünlüler ile ä, ë, ï, ö, ũ şeklinde kısa ünlüler de mevcuttur.

Yazı dilindeki sekiz ünlü dışında kalan ünlüler, kaynak kişilere ait bireysel konuşma özellikleri, boğumlanma nitelikleri ve fonetik değerleri bakımından temel sekiz ünlüden farklılaşarak oluşan ünlülerdir.

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında tespit edilen ünlüler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

	Düz				Yarı Yuvarlak		Yuvarlak		
	Geniş	Yarı Geniş	Dar	Damaksıl	Geniş	Dar	Geniş	Yarı Geniş	Dar
Kalın	a	ą	ı	ă	â, a	ı°	o	ȳ, ō	u
Yarı Kalın	á, â		í, î				ó, ô		ú, ũ
İnce	e	ȅ	i			ı°	ö		ü

Tablo 2: Ünlüler

2.1.1. Yazı dilinde bulunmayan ünlüler¹⁵

á ünlüsü¹⁶:

Bu ünlü “a” ile “e” arasında bir ses olup yarı kalın yarı ince, düz ve geniş orta damak ünlüsüdür. “a>e” veya “e>a” değişimi sonucunda oluşan bir ara sestir. Bazı örnekleri şöyledir:

buqáris “*bükeriz*” M01/6, dáşırmissin “*devşirmişsin*” M04/135, ipámışdır “*ipekmiştir*” M09/110, şeşár “*şeker*” M10/74, yiyácemizi “*yiyeceğimizi*” M15/6, yimá “*yemeği*” M16/56, ekmá “*ekmek*” M20/12, qábeye “*Kabe’ye*” M23/36.

â ünlüsü¹⁷:

Bu ünlü “a” sesi ile “e” sesi arasında, yarı kalın yarı ince, düz ve geniş orta damak ünlüsü olup uzun bir sestir. Bu ses özellikle -ğ- , -h- seslerinin düşmesiyle hece birleşmesi şeklinde oluşabileceği gibi iki sözcüğün ulanarak söylenmesi sonucu da oluşabilmektedir:

meslá “*mesleği*” M04/1, özámiz “*özeğimiz*” M06/18, endâ “*endeki*” M07/5, inâ “*ineği*” M09/22, velâSıl “*velhasıl*” M010/33, ekmâ~Tmiş “*ekmeği atmış*” M12/55, dáşiriS “*değişiririz*” M14/10, bâlik “*beylik*” M15/7, bendâ “*bendeki*” M16/54.

â ünlüsü¹⁸:

Bu ses “a” ile “ı” arasında, kalın, düz, yarı geniş yarı dar bir ünlüdür. Örneklerin bir kısmında “y” sesinin daraltıcı etkisi görülmektedir. Tespit ettiğimiz bir kısım örnek şu şekildedir:

doğursañ da “*dokursan da*” M01/8, satacañ “*satacağım*” M05/111, gaÇırmıyorum “*kaçırmiyorum*” M07/209, dağınmağor “*takınmıyor*” M09/148, çãrmağor “*çağırmiyor*” M11/8, yabmağor “*yapmıyor*” M11/60, yaşamağor “*yaşamıyor*” M16/3.

¹⁵ Bu husus için bk.: Sağır (1995: 377-390), Coşkun (1999: 41-50) ve Sağır (2008:563-577).

¹⁶ Bu ünlü için Ercilasun (2002: 511) ve Uysal (2011: 21) aynı işareti kullanmışlardır.

¹⁷ Bu ünlü için Günşen (2000: XVI, 18) ve Uysal (2011: 22) aynı işareti kullanmışlardır.

¹⁸ Bu ünlü için Uysal (2011: 23) aynı işareti kullanmıştır.

å ünlüsü¹⁹:

“a” ile “o” arasında bir sestir. Yarı yuvarlak bir ünlü olup, “b, p, v” gibi yuvarlaklaştırıcı etkisi olan dudak ünsüzlerinin bulunduğu sözcüklerde görülmesi dikkat çekicidir. Şu örneklerde görülür:

pırâsdad “*prostat*” M10/73, bâbam “*babam*” M11/46-M12/14, devâm “*devam*” M15/79.

a ünlüsü²⁰:

“a-u” ya da “u-a” arası bir sestir. Bu sesin özellikle çocukluğunda keçi, oğlak otlatmış, ağız-çene yapısında esneklik olan kişilerde görülmesi dikkat çekicidir.

Bu durumun tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

buzalâcıya “*buzalayıcı*” M06/65, durmayalım “*durmayalım*” M09/282, yav “*yav*” M12/4-M16/4, ya “*ya*” M14/114.

ã ünlüsü²¹:

Bu ses damaksıl (geniz) “a” ünlüsü olup Boynuinceli Yörüklerinde teklik birinci ve ikinci şahıs zamirlerinin yönelme hâli eki almış biçimlerinde görülmektedir. Bazı örnekleri şöyledir:

baã “*bana*” M07/7-M10/1-M20/24, saã “*sana*” M07/182-M10/84-M16/32.

ę ünlüsü²²:

Bu ünlü, Eski Türkçe ve Orta Türkçe dönemi metinlerinde çokça gördüğümüz, bugün Türkiye Türkçesi ağızlarında sıkça karşılaştığımız bir sestir ve bilim dünyasında “kapalı e” adı ile anılmaktadır. Yumuşak damağın ön ve arkasına göre daha ortada bir yerde oluşur. Boğumlanma noktası “e” ile “i” arasındadır. Metinlerdeki bazı örnekler şöyledir:

ękimiz “*ikimiz*” M01/3-M06/5-M09/32-M18/19, vęiris “*veririz*” M01/13, dęris “*deriz*” M01/43, ęndirdigden “*indirdikten*” M02/18, geçe “*gece*” M05/38, yerini “*yerini*”

¹⁹ Bu ünlü için Sağır (1999:127) aynı işareti kullanmış ve “Yuvarlakça ve daha geniş “a-o” kaynaşması ile oluşan ‘a’ ünlüsüdür.” açıklamasını yapmıştır.

²⁰ Bu ünlü için Sağır (2008: 566) aynı işareti kullanmıştır.

²¹ Bu ünlü için Gülsevin (2002: 13), Boz (2002: 26) ve Uysal (2011: 23) aynı işareti kullanmışlardır.

²² Bu ünlü için Caferoğlu (1994: XIV), Gülensoy (1988: 21), Sağır (1999:128) ve Uysal (2011: 23) “ę” işaretini kullanmışlardır. Ancak bu ses için “ë” işaretini kullanan araştırmacılar da vardır.

M07/3,  ndik “*indik*” M08/7,  yiyin “*iyiyim*” M09/1,  nerdim “*inerdim*” M12/1, n rd  “*nerde*” M12/47, d miŐ “*demiş*” M12/63-M14/2-M15/19, verir “*verir*” M13/15,  kisiniŐ “*ikisinin*” M14/60, deyi “*diye*” M15/4, yeeyebilisiŐ “*iyeyebilirsin*” M18/4, geeder “*gider*” M19/1, yere “*yere*” M20/7, ded  “*dedi*” M21/2-M22/6.

   nl s ²³:

Bu  nl , orta damağın “*i*”ye daha yakın bir b lgesinde boğumlanan ve “*i*” ile “*i*” arasındaki ses basamağında bulunan yarı kalınlaşmış bir “*i*”  nl s d r.  rneklere Şunlardır:

 iF ilimizi “* ift iliğimizi*” M04/60, seiT “*seyit*” M05/55, biŐirdig “*pişirdik*” M06/4, yeŐi “*yeni*” M07/2,  sık “*eksik*” M08/20, eviŐnden “*evinden*” M08/37, emmimgil “*emmimgil*” M09/141, eli “*eli*” M12/4,  leniŐllerdi “*eğlenirlerdi*” M12/42.

   nl s :

“*i*”  nl s n n hece kaynaşması veya vurgu, tonlama gibi nedenlerle normal  ıkıŐ s resine g re daha uzun  ıkan h lidir.  rneklere Şu Şekildedir:

verdi “*verikdi=vermişti*” M03/12, bitti “*bitti*” M04/72, geediŐinde “*gittiğinde*” M05/134, geldiŐdig “*geldiydik*” M06/3, didi “*dediği*” M08/39, iTTine “*ettiğine*” M19/7.

 ^o  nl s ²⁴:

Bu  nl , “*i*” ile “*u*” arasında yer alan kalın, yarı d z yarı yuvarlak bir sestir. Dudak  ns zlerinin yanında d zleŐme eğilimi g steren “*u*”  nl s , genellikle bu sese d n Őm Őt r. D zl k-yuvarlaklık uyumuna girme eğilimi g steren s zc klerde g r lmesi dikkat  ekicidir. Bazı  rneklere Őoyledir:

doŐti r “*doktor*” M04/108, yavmi r “*yağmur*” M04/132,  abi l “*kabul*” M04/137-M11/48, tabi ru “*tabur*” M05/169, fası lyası “*fas lyesi*” M07/85-M09/23,

²³ Bu  nl  i in Ercilasun (2002: 53), Sağır (1999: 128) ve Uysal (2011: 24) aynı işareti kullanmışlardır.

²⁴ Bu  nl  i in Ercilasun (2002: 53) ve Uysal (2011: 24) aynı işareti kullanmışlardır.

ğavı°şdıķ “*kavuştuk*” M07/126, yavrı°m “*yavrum*” M08/14-M08/32, mi°ķdarın “*muhtarın*” M09/94, alıvı°r “*aliver*” M09/188, yavı°d “*yahut*” M10/15, Fı°rsad “*fırsat*” M10/64.

ı ünlüsü²⁵:

Düşme eğiliminde olan “ı” ünlüsüdür. Örnekleri şöyledir:

ğayınbuba “*kayınbaba*” M03/14-M11/51, ğayınnam “*kaynana*” M03/14, baķayın “*bakalım*” M07/125, avığad “*avukat*” M11/64, davılma “*davulla*” M13/3, baķayın “*bakayım*” M13/9.

i° ünlüsü²⁶:

“i” sesi ile “ü” sesi arasında, ince, yarı düz yarı yuvarlak, bir ünlü olup “i” ünlüsünün biraz yuvarlaklaşması ya da “ü” ünlüsünün biraz düzleşmesi sonucunda oluşur. Söylenirken dudakları hafifçe yuvarlaştıran bu ünlü, Boynuinceli Yörükleri ağzında özellikle yabancı sözcüklerin söylenişinde “ü> i°” ya da “i°<i” değişimi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Metinlerdeki bazı örnekleri şöyledir:

müsēfi°rliē “*misafirliğe*” M04/23-M07/100, anci°y “*anjiyo*” M04/92, sili°fgede “*Silifke’de*” M05/120, mi°Savir “*misafir*” M07/6, bi°r “*bir*” M10/51-M13/9, obi°r “*öbür*” M09/124, yövmi°l mahşerde “*yevmü’l-mahşerde*” M09/160, devli°kesi ün “*devlikesi gün*” M14/196, mevli°d “*mevlid*” M15/35, ķıfı°r “*küfür*” M19/39.

ó ünlüsü²⁷:

Yarı kalın yarı ince, geniş, yuvarlak bir ses olan “ó” ünlüsü, “o” ile “ö” arasında yer alır. Ya kalınlaşmış bir “ö” ya da incelmış bir “o” sesidir:

ğoştük “*göçtük*” M01/4, örterin “*örterim*” M04/5, ķóylüce “*köylüce*” M05/1, ğötürülleridi “*götürürlerdi*” M06/1, dórd “*dört*” M08/2, sóyle “*söyle*” M11/1, ğörükür “*görünür*” M12/9, ķókenimiz “*kökenimiz*” M15/1, ómrü “*ömrü*” M20/24.

ó ünlüsü:

Özellikle “ğ” sesinin düştüğü sözcüklerde duyulan bir sestir. “ó” ünlüsünün daha uzun çıkmış şeklidir. Belirli sözcüklerde görülür. Örnekleri şu şekildedir:

²⁵ Bu ünlü için Sağır (2008: 571) aynı işareti kullanmıştır.

²⁶ Bu ünlü için Ercilasun (2002: 53), Sağır (2008: 571) ve Uysal (2011: 25) aynı işareti kullanmışlardır.

²⁷ Bu ünlü için Ercilasun (2002: 53), Sağır (2009: 573) ve Uysal (2011: 26) aynı işareti kullanmışlardır.

öredeceksiniz “öğreteceksiniz” M04/84, örendik “öğrendik” M08/72, öredmen “öğretmen” M09/4, örendim “öğrendim” M15/90-M18/49, dömüşler “dövmüşler” M17/30, öredmenlig “öğretmenlik” M20/39.

o ünlüsü²⁸:

Bu ünlü “o” ile “u” arasında, kalın, yuvarlak, yarı geniş yarı dar bir ünlüdür. “o>u” ya da “u<o” değişiminin ara merhalesini oluşturur ve “o”ya daha yakın bir yerde ortaya çıkar. Şu örneklerde vardır:

ondan “*ondan*” M01/5, ğayınbobañ “*kayınbaban*” M01/32, bõbam “*babam*” M03/18, yoğarı “*yukarı*” M04/2-M14/68, olan “*oğlan>ulan*” M04/21, oğarı “*yukarı*” M04/25-M06/1, boyoyacölur “*boyayacak olur*” M09/126, olçağ “*olacak*” M20/2.

õ ünlüsü:

“õ” ünlüsünün daha uzun söylenmiş şeklidir. Belirli sözcüklerde görülür. Örnekleri şu şekildedir:

yõn “*yoğun*” M04/88, geriõğarı “*geriyukarı*” M14/92.

ú ünlüsü²⁹:

Bu ses “u” ile “ü” arasında, yuvarlak, dar, yarı kalın yarı ince bir ünlüdür. Tespit ettiğimiz örneklerden bazıları şunlardır:

ğünde “*günde*” M01/8, dúğğanımız “*dükkanımız*” M02/6, yükledim “*yüklettim*” M04/9, úsdüne “*üstüne*” M06/15, yüz “*yüz*” M08/1, güleşdirelim “*güreştirelim*” M09/12, güldāne “*Güldane*” M11/2, güderidik “*güderdik*” M13/2, cümleyi “*cümleyi*” M19/6, şúğur “*şükür*” M19/6, şünkú “*çünkü*” M20/24.

u ünlüsü³⁰:

Düşme eğiliminde olan bir “u” ünlüsüdür. Birleşik sözcüklerde ya da iki sözcüğün birbirine ulanması durumunda ortaya çıkar. Bazı örnekleri şöyledir:

²⁸ Bu ünlü için Korkmaz (1994: 30) ve Uysal (2011: 26) aynı işaretleri kullanmışlardır.

²⁹ Bu ünlü için Ercilasun (2002: 54), Günşen (2000: 22) ve Uysal (2011: 27) aynı işareti kullanmışlardır.

³⁰ Bu ünlü için Sağır (2008: 576) bu işareti kullanmıştır.

başucumda “başucumda” M04/146, neciulan “ne var ulan” M05/220, onu da “onu da” M13/17.

ü ünlüsü:

“ü” sesinin çıkış yerinden daha uzun söylenmiş hâlidir. Örnekleri şu şekildedir:

dün “düğün” M01/62, dördüncün “dördüncü gün” M04/105, düşTünü “düştüğünü” M05/164, dökürmediler “döküvermediler” M09/94, yülün “Yüglük’ün” M10/20-M14/34, üdürdüm “üğütürdüm” M13/62, öldünde “öldüğünde” M19/30.

2.1.1.1. Uzun ünlüler

Standart Türkiye Türkçesi’nde uzun ünlü bulunmamasına rağmen Boynuinceli Yörükleri ağızında boğumlanma süreleri hece kaynaşması, ünsüz düşmesi, ünlü kaynaşması, tonlama ve vurgu gibi bazı ses olaylarına bağlı olarak normal ünlülere göre daha uzun olan ünlüler de mevcuttur. Uzun ünlüler Sağır’ın (1999:134) “Ünlülerin tam üzerinde satıra paralel yatay çizgi.” şeklinde tanımladığı uzunluğu gösteren “ˉ” işaretiyle gösterilmiştir. Tespit edilen uzun ünlüler şunlardır: ā, ē, ī, ī, ō, Ō, ū, ū. Bu ünlülerin oluşum nedenleri ise şu şekildedir:

2.1.1.1.1. Hece kaynaşmasıyla oluşan uzun ünlüler

Türkiye Türkçesi ağızlarında da örnekleri görülen bu durum, sözcük içinde iki ünlü arasında bulunan ve düşme eğilimi olan bazı ünsüzlerin eriyip düşmesi sonucunda iki ünlünün kaynaşarak uzun söylenmesi ile oluşur. Karşılaşılan şekil ve örnekleri şunlardır:

- f- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesi sonucu oluşan uzun ünlüler: ā, ē.
mustāniñ “Mustafa’nın” M09/58, sēl “sefer” M13/8-M17/27..
- ğ- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesi sonucu oluşan uzun ünlüler : ā, ē, ī, ī, ō, ū, ū, ū.
ğırkdımız “kırktığımız” M01/5, ēris “eğiririz” M01/5, dün “düğün” M01/62, gāşdımi “kaçtığımızı” M02/1, aşşā “aşağı” M04/2, sürdü “sürdüğü” M04/14, geddi

“gittiği” M04/37, oturdüm “oturduğum” M04/55, yön “yoğun” M04/88, yörüz “yörüğüz” M05/11, yidi “yediği” M06/8, gödümüñ “koyduğumun” M06/8, yār “yağar” M06/12, uşā “uşağı” M08/17, ğabīnı “kabuğunu” M08/96, güccününñ “küçüğünün” M13/19, alīnı “alığını” M13/59, bēnmedi “beğenmedi” M14/18, utandīmdan “utandığımdan” M14/108, dālmışlar “dağılmışlar” M15/2, üdüllerdi “öğütürlerdi” M15/45, sīrī “sığırı” M16/1, gölü “gölüğü” M16/1, böyü “büyüğü” M18/5, ērirlerdi “eğirirlerdi” M18/50, dēllendirdig “değerlendirdik” M19/5, dēştir “değiştir” M21/3, āşları “ağaçları” M21/8, bārsık “bağırsak” M22/41.

c. -h- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesiyle oluşan uzun ünlüler : ā, ē, ī.

dezgā “tezgāha” M01/7, dā “daha” M02/5-M16/6, sēlini “sehilini” M04/47, ırāt “rahat” M04/51, göcāsanlıya “Kocahasanlı’ya” M04/82, sabāñ “sabahın” M06/6, zār “zahir” M06/11-M07/1, cēnnemde “cehennemde” M10/20, zāramız “zahiremiz” M13/36, tarīni “tarihini” M15/2, ğırşērden “Kırşehir’den” M16/26-M22/1, allān “Allah’ın” M19/6, sāPsızıdım “sahipsizdim” M19/11, gabāti “kabahati” M20/48.

ç. -r- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ī, ī.

virīdim “verirdim” M13/58, alīdık “alırdık” M19/13.

d. -s- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesiyle oluşan uzun ünlü: ā.

nāl “nasıl” M09/77-M12/58-M13/61-M20/1-M21/39.

e. -y- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ō.

nē┘arācaḡ “ne arayacak” M06/13, dünyā “dünyaya” M14/1, diñlēbiliseg “dinleyebilirsek” M14/81, geriōḡarı “geriyukarı” M14/92, yaPTırmā “yaptırmaya” M15/66, dēcēm “diyeceğim” M17/24, buzalācaḡ “buzalayacak” M20/1.

f. -v- ünsüzünün düşmesi ve hece birleşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ī, ī, ū, ū.

oḡlāya “oklavaya” M02/14, söyleyireñ “söyleyiveren” M06/72, boşanīrmış “boşanivermiş” M09/21, dōḡū┘mediler “döküvermediler” M09/94, göçūralım

“göçüverelim” M10/6, Çıķıralım “çıkıverelim” M10/9, hōlēđirmiş “şöyle edivermiş” M12/67, oķlā “oklava” M13/15.

2.1.1.1.2. Ünsüz düşmesi ile oluşan uzun ünlüler

Boynuinceli Yörükleri ağzında ünsüz düşmesine baēlı olarak oluşan uzun ünlüler şunlardır:

a. -b- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ō.

buām “babam” M08/61, bōreklerim “bōbreklerim” M10/70.

b. -ē- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ī, ō, ō, ō, ū, ū.

bālı “baēlı” M01/2, ōlum “oēlum” M04/64, ōredeceksiniz “ōēreteceksiniz” M04/84, īne “iēne” M04/105, ēriçayır “Eēriçayır” M06/37, ūdürdüm “ūēütüdüüm” M13/62, yūlē “Yūēlük’e” M14/34, ēri “ēēri” M17/1, sādıķ “saēdıķ” M19/3, ōlan “oēlan” M19/11, bālydı “baēlydı” M22/1.

c. -h- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ī, ō, ū.

sabāleyi “sabahleyin” M01/4, irāmetlig “rahmetlik” M05/1, māluķat “mahluķat” M04/23, ītiyacı “ihtiyacı” M04/104, ellē ellē “Allah Allah” M06/11, ālaķ “ahlak” M08/19, ēārına “kahrına” M09/283, tēlike “tehlike” M16/13, ēāvesini “kahvesini” M17/3, sabā “sabah” M17/11, mūTac “muhtaē” M20/20, sāillerinde “sahillerinde” M22/5.

ç. -k- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ī, ō, ō, ū, ū, ū.

gölūyle “gōlük ile” M04/16, āşam “akşam” M04/16, yōsa “yoksa” M04/42, ēoyā “koyak” M05/17, āşamkı “akşamkı” M06/8, ēūēēūōlanlarını “kūēük olanlarını” M06/34, ēsīķ “eksik” M08/20, yūlēñ “Yūēlük’ün” M10/20-M14/34, ırbīyla “ibrik ile” M10/31, ōşar “okşar” M12/37, ōsūs “ōksüz” M13/61, alētirik “elektrik” M16/114, gelecēdi “gelecekti” M17/27, ekecēdiñ “ekecektin” M18/1, bōyüdü “büyüktü” M19/24, çōCūla “çocukla” M19/37, ēūēēüdüüm “kūēüktüm” M19/85, yōrūdü “yörüktü” M22/25.

d. -n- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ī, ū.

onūlaña “onunla” M04/6, derkē “derken” M04/22, pāsuman “pansuman” M05/181, onūla “onunla” M12/24, īsanlar “insanlar” M15/50.

e. -r- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ī, ū.

dudulūsuñ “tutulursun” M04/12, dinīdi “denirdi” M04/74, ğālīsa “kalırsa” M05/35, olūdu “olurdu” M06/22, ęindirīdig “indirirdik” M14/10, baķabilīsem “bakabilirsem” M19/20, oturūduķ “otururduk” M21/28.

f. -v- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlü: ō.

tōbe “töbve” M04/58, yōmüye “yevmiye” M09/265, dōdü “dövdü” M10/65.

g. -y- ünsüzünün düşmesiyle oluşan uzun ünlü: ā, ē, ō, ó.

eşā “eşya” M01/11, bē “bey” M04/82, hōle “şöyle” M04/115, hēbeye “heybeye” M06/1, ōle “öyle” M06/10, bōle “böyle” M08/88, āşam “Ayşe’ m” M09/2, biş şē “bir şey” M09/85, óle “öyle” M11/18, dēze “teyze” M11/34, nē “niye” M12/74, ırāmetlīmīş “rahmetliymiş” M14/123, olmadīsa “olmadıysa” M15/81, ķōlūsüyüz “köylüsüyüz” M16/2, nēse “neyse” M17/37.

Bunlardan başka bazı ek ve edatlardaki ünsüzlerin düşmesi ve hece kaynaşması sonucu oluşan uzun ünlüler vardır:

a. Duyulan geçmiş zaman eki -ik’e baęlı olarak oluşan uzun ünlüler: ī, ī, ū, ū.
gelīdi “gelikti=gelmişti” M01/66, verīdi “verikti=vermişti” M04/151, alīdım “alıktım=almıştım” M05/14, satīdım “satıktım=satmıştım” M09/74, dikīdi “dikikti=dikmişti” M13/27, ğālīdı “kalıktı=kalmıştı” M13/50, ölūdū “ölüktü=ölmüştü” M13/50, alīdıķ “alıktı=almıştık” M19/13, duravarīdı “duruvarıktı=duruvermişti” M19/229.

b. +ki aitlik ekinin düşmesiyle oluşan uzun ünlüler: ā, ē.

yaşındā “yaşındaki” M08/42, taraFındā “tarafındaki” M10/23, nüFuSdā “nüfustaki” M11/2, ordā “ordaki” M17/3, içindē “içindeki” M17/34, yandā “yanındaki” M19/31.

Aşağıdaki örneklerde uzun ünlüler, iki sözcüğün birbirine ulanmasıyla meydana gelmiştir:

a. Ünlü ile biten bir sözcüğün, ünsüzle başlayan bir sözcükle kaynaşması sonucu oluşan uzun ünlüler : ā, ē, ī, ō, ō̄, ū, ū̄.

ell-ünde “elli günde” M01/8, sar-ēçililer “Sarıkeçililer” M01/30, atmasın-ādar “atmasına kadar” M02/8, çıka-ēldi “çıkta geldi” M04/16, hindik-ībi “şimdiki gibi” M04/24, ona-ōre “ona göre” M05/33, başım-āldım “başıma kaldım” M08/16, temb-īTTi “tembih etti” M09/143, altı-ünde “altı günde” M10/2, ğırma-ōnağ “kıрма konak” M10/3, ğara-ōl “kara göl” M12/2, bö-n “bugün” M14/84, nerd-ōreceg “nerede görecek” M09/20, sabā-dar “sabaha kadar” M18/8, yer-ēderseg “yere gidersek” M20/2.

b. Ünsüz ile biten bir sözcüğün, ünlü ile başlayan bir sözcüğe ulanarak kaynaşması sonucu oluşan uzun ünlüler: ā, ē, ō.

çō-lur “çok olur” M01/18, ekmā-tarız “ekmek atarız” M01/27, şenl-ōlur “şenlik olur” M01/44, şe-derim “şey ederim” M04/15, yō-ldünü “yok olduğunu” M05/95, dağac-ōlan “takacak olan” M09/142, ç-ōlacaq “çok olacak” M14/63, sil-ātallar “silah atarlar” M19/176.

2.1.1.1.3. Çift ünlülerin kaynaşması ile oluşan uzun ünlüler

Yabancı sözcüklerde, sözcük içinde yan yana yer alan iki ünlünün kaynaşması sonucu oluşan uzun ünlülerdir:

sātliḥ “*saatlik*” M01/25, sāt “*saat*” M10/40, māvin “*muavin*” M09/68, vesāt “*vesait*” M12/59, ḡanēd “*kanaat*” M13/73, ḡōpretiF “*kooperatif*” M14/136, sūdi arabistan’dan “*Suudi Arabistan’dan*” M17/22, ḡanāT “*kanaat*” M20/41.

2.1.1.1.4. Tonlama ve vurgu amaçlı oluşan uzun ünlüler

Cümle içerisinde önemli görülen sözcükleri vurgulamak amacıyla sözcüklerin farklı hecelerinin baskın söylenmesi sonucu oluşan uzun ünlülere ait örnekler şunlardır:

yīrmisinde “*yirmisinde*” M01/1, yayladā “*yaylada*” M01/5, üçüncü “*üçüncü*” M04/69, bēṣ “*beş*” M04/84, arār “*arar*” M05/21, dōñduḡ “*donduk*” M06/6, ızıcıḡ “*azıcık*” M09/18, yōḡ “*yok*” M09/99, ḡóÇerdik “*göçerdik*” M010/1, gelmedēn “*gelmeden*” M10/9, ēveT “*evet*” M11/2, bāşdan “*baştan*” M16/4, yaPmadī “*yapmadı*” M19/25.

2.1.1.1.5. Ünlemlerde ya da ünlem işleviyle kullanılan sözcüklerde oluşan uzun ünlüler

yō M04/14, bē M04/16, hī M04/64, ohō M04/86, heyē M05/47, amān M06/10, dēy M14/42, hō M21/21.

2.1.1.1.6. Yabancı sözcüklerde duyulan uzun ünlüler

lēkin “*lakin*” M04/54, intiḡāT “*itikat*” M05/17, cāmīniñ “*caminin*” M06/75, ādiliñ “*Adil’in*” M09/46, ḡüldāne “*Güldane*” M11/2, tāze “*taze*” M11/38, tabī “*tabii*” M11/53, meselā “*mesela*” M13/4, misēFir “*misafir*” M13/31, fākirlik “*fakirlik*” M14/4, ālim “*alim*” M19/54, āled “*alet*” M20/6, mevlām “*mevlam*” M20/25.

2.1.1.2. Kısa ünlüler

Çeşitli nedenlerden dolayı boğumlanma süreleri diğer ünlülere göre daha kısa olan ünlülerdir. Bu kısalık, Sağır’ın (1999:134) “Ünlülerin tam üzerinde uçları yukarı yay işaretidir.” şeklinde tanımladığı “” işaretiyle gösterilmiştir. Kısa ünlüler, hem “ne” soru edatı ile birleşen sözcüklerde görülürken hem de zayıf söylenmesi sonucu düşme eğilimine giren ünlüler sonucu karşımıza çıkmaktadır. Tespit ettiğimiz kısa ünlüler şunlar olup örnekleri şöyledir:

ă ünlüsü:

nă_̣pacam “*ne yapacağım*” M07/83, băzi “*bazi*” M08/12, băzi_ı “*bazısı*”

M09/29.

ě ünlüsü:

ně_̣sdeñ “*ne istersin*” M06/7, nēden “*neyden*” M09/84, nē_̣bleyin “*ne bileyim*”

M12/3.

ĩ ünlüsü:

nĩ_̣deceñ “*ne edeceksin*” M06/49, yanĩ “*yani*” M11/7.

ö ünlüsü:

m_̣ölur “*mı olur*” M04/100, n_̣öldü “*ne oldu*” M06/7, n_̣ölacağ “*ne olacak*”

M09/33.

ü ünlüsü:

eşşölüeşşeg “*eşek oğlu eşek*” M04/41, avüğad “*avukat*” M09/213.

2.1.1.3. İkiz ünlüler

Boynuinceli ağzında “ğ, h, k, v” ünsüzlerinin düşmesi sonucu iki ünlü yan yana gelebilmektedir. İkiz ünlüler şu şekillerde oluşmuştur:

2.1.1.3.1. Eşit ikiz ünlüler

Her iki ünlünün de aynı ve boğumlanma sürelerinin eşit olduğu ikiz ünlülerdir.

Örneklerin bazıları şunlardır:

diraadlilim “*diraatlığım*” M11/39, taammülüm “*tahammülüm*” M20/26.

2.1.1.3.2. Yükselen ikiz ünlüler

Önce gelen ünlünün sonra gelen ünlüye göre daha dar olduğu ikiz ünlü şeklindedir.

Tespit edilebilen bazı örnekleri şunlardır:

muagğak “*muhakkak*” M04/57, muammed “*Muhammet*” M06/7, bişiriersiñ “*pişiriversin*” M06/8, yıarım “*yığarım*” M13/8, sıacağ “*sığacak*” M16/73.

2.1.1.3.3. Alçalan ikiz ünlüler

Sonra gelen ünlünün önce gelen ünlüye göre daha dar olduğu ikiz ünlü şeklindedir. Tespit edebildiğimiz örnekleri şunlardır:

yourdu “yoğurtu” M01/23, austosda “ağustosta” M01/62, nout “nohut” M04/6, şardamı “çardağımı” M04/47, doum “doğum” M06/10, deil de “değil de” M10/6, ölai “oğlağı” M12/4, yataın “yatağın” M13/6, yaut “yahut” M14/14, böün “bugün” M21/3.

2.1.2. Ünlü uyumları

2.1.2.1. Kalınlık-incelik uyumu

Boynuinceli ağızında kalınlık-incelik uyumu son derece sağlamdır. Standart Türkiye Türkçesi’nde uyuma girmeyen sözcük ve ekler uyuma sokulmuştur. Ancak bazı durumlarda uyum dışına çıkma da söz konusudur.

2.1.2.1.1. Ek fiilin zaman eki almış şekillerinde kalınlık-incelik uyumu

Ek fiilin yazı dilinde uyuma girmeyen biçimleri, Boynuinceli Yörükleri ağızında kalınlık-incelik uyumuna uymuş olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı örnekleri şöyledir:

safayıdı “sefa idi” M04/7, aldılarısa “aldılar ise” M04/40, yaParıdı “yapar idi” M06/10, olsamıdı “olsam idi” M09/40, bakarıdı “bakar idi” M10/17, duravarıdı “duruverirdi” M19/229.

2.1.2.1.2. “ile” edatında kalınlık-incelik uyumu

Son çekim edatı “ile” Boynuinceli Yörükleri ağızında uyuma girmektedir. Örnekler şöyledir:

çocū-lana “çocuk ile” M01/31, hayatımıla “hayatım ile” M04/71, ÇoCüylan “çocuğu ile” M06/4, soūlana “soğuk ile” M06/20, atılaydı “at ile idi” M10/28.

2.1.2.1.3. “-ken” zarf-fiil ekinde kalınlık-incelik uyumu

“i-” fiili ile kurulan ve yazı dilinde kalınlık-incelik uyumuna aykırılık gösteren “-ken” zarf-fiil eki, Boynuinceli Yörükleri ağızında kurala uymuştur. Tespit edilen örneklerden birkaçı şunlardır:

bağargana “*bakarken*” M04/113, olurğana “*olurken*” M04/176, gızığana “*kızken*” M06/44, aylığa “*aylıkken*” M12/53, annadırğana “*anlatırken*” M14/83, çavı’şğan “*çavuşken*” M16/79, varığan “*varken*” M17/9, dururuğana “*dururken*” M20/3.

2.1.2.1.4. “+ki” aitlik ekinde kalınlık-incelik uyumu

Kalınlık-incelik uyumunu bozan yapılardan biri olan bu ek, Boynuinceli ağzında kurala uydurulmuştur. Bu uyumun tespit edilen örnekleri şunlardır:

ortadağı “*ortadaki*” M09/139, onuıku “*onunki*” M21/4.

2.1.2.1.5. Sonradan kalınlık-incelik uyumu bozulan bazı sözcüklerde görülen kalınlık-incelik uyumu

Bugün yazı dilinde uyuma aykırı olan “*kardeş, hangi, anne*” sözcükleri Boynuinceli ağzında eski yapılarına uygun olarak kullanılmaktadır. Örnekleri şunlardır: ğardaşım “*kardeşim*” M01/2-M19/11-M21/45-M22/5, hañına “*hangine*” M04/146-M05/28-M08/46-M17/46, anam “*annem*” M05/9, hañırda “*hangi yerde*” M17/146.

2.1.2.1.6. Birleşik sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu

Bazı birleşik sözcüklerin söyleniş biçimleri, kalınlık-incelik kuralına uydurulmuştur. Tespit edilen örnekler şunlardır:

boşanırmış “*boşanıvermiş*” M09/21, Çıķıralım “*çıkıverelim*” M10/9, fıttırırımış “*fıttırırımış*” M14/1, duravarıdı “*duruverirdi*” M19/229.

2.1.2.1.7. Yabancı sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu

Boynuinceli Yörükleri yabancı dillerden alınan sözcükleri, aşağıda örnekleriyle açıklandığı gibi, uyuma bağılı olarak kullanırlar:

2.1.2.1.7.1. Hem ilerleyici hem gerileyici ünlü benzeşmesi

Orta hecede yer alan ünlünün hem kendinden önceki hem sonraki sese nitelik yönüyle kısmen ya da tamamen benzeştiğı görülür. Tespit edilen örnekler şunlardır:

misēfir “*misafir*” M13/31, ğamara “*kamera*” M16/57, amalıyat “*ameliyat*” M19/69.

c. “ğ, k” ünsüzlerinin etkisiyle aykırılışmalar:

gözleme “*gözleme*” M02/12, kıylüce “*köylüce*” M05/1, gütürülleridi “*götürürlerdi*” M06/1, góÇerdik “*göçerdik*” M08/1, yükümüzü “*yükümüzü*” M08/1, gülüşmüş “*gülüşmüş*” M09/26, kısmüşler “*küsmüşler*” M09/59, güderdim “*güder idim*” M10/1, oküz “*öküz*” M10/8, gölüylene “*gölük ile*” M10/14, góbeg “*göbek*” M11/4, eşşag “*eşek*” M11/19, güderidik “*güderdik*” M13/2, kıkenimiz “*kökenimiz*” M15/1, görevi “*görevi*” M18/1, kıtük “*kütük*” M18/35, göndürecen “*göndereceğim*” M21/13.

ç. “ñ” etkisiyle oluşan aykırılışmalar:

yüñseg “*yüksek*” M04/104-M12/11, emmiñile “*emmin ile*” M05/12, öñlük “*önlük*” M06/10, eviñden “*evinden*” M08/37, öñünde “*önünde*” M10/2-M20/4, hePsiñi “*hepsini*” M11/74, yeñiden “*yeniden*” M19/80.

d. Yabancı sözcüklerde aykırılışmalar:

emma “*ama*” M08/11, şükür “*şükür*” M08/26, tamam “*tamam*” M08/60, serhoşlü “*sarhoşluğu*” M09/29, hale “*hâlâ*” M09/109, ganed “*kanaat*” M13/73, meymanaTsız “*meymenetsiz*” M19/48, kıltür “*kültür*” M20/39.

e. Sözcük köklerinde veya eklerde görülen aykırılışmalar:

böynuinceli “*Boynuinceli*” M02/11, tersuz’a “*Tarsus’a*” M04/95, böyle “*böyle*” M04/100, yihadı “*yıkadı*” M04/117, ne-özel “*ne güzel*” M06/13, úsdüne “*üstüne*” M06/15, óteden “*öteden*” M08/3, obir “*öbür*” M08/13, hasdesiyin “*hastasıyım*” M08/35, úzülürün “*üzülürüm*” M08/38, dóüşecekler “*dövüşecekler*” M09/11, eylulde “*eylülde*” M09/52, ataceyin “*atacağım*” M09/291, sóyle “*söyle*” M11/1, dóme “*dövme*” M11/74, alétirik “*elektrik*” M16/114, cúmleyi “*cümleyi*” M19/6, bazi “*bazi*” M19/21.

2.1.2.2. Düzlük-yuvarlak uyumu

Ünlü uyumlarının bir diğeri türü olan bu uyum Boynuinceli ağzında da kendini kuvvetli bir şekilde hissettirir. Boynuinceli Yörükleri uyuma aykırı sözcükleri şu şekilde uyumlu hâle getirmektedirler:

2.1.2.2.1. Tam düzleşme şeklinde uyuma girme

yavrılar “yavrular” M01/19, yāmırıla “yağmur ile” M06/28, ğabīnı “kabuğunu” M08/96, çamırıdı “çamur idi ” M09/285, davıl “davul” M10/29, hamırı “hamuru” M19/149.

2.1.2.2.2. Yarı düzleşme şeklinde uyuma girme

dohtı°r “doktor” M04/108, mi°hdarı “muhtarı” M05/6, fası°lyası “fasülyesi” M07/85, yavrı°m “yavrum” M08/14, meVli°d “mevlid” M15/35.

2.1.2.2.3. Yuvarlak ünlülerin darlaşmasıyla uyuma girme

toruslar “Toroslar” M04/110-M12/31, motura “motora” M09/10, ğantaran “kantaron” M11/27, toktur “dokdor” M12/59, raPuru “raporu” M14/73.

2.1.3. Tüm ünlü değişmesi³¹

Bir sözcükteki ünlülerin tamamının değişmesidir. Metindeki örnekleri şunlardır:

2.1.3.1. İnce ünlülerin kalınlaşması

yuñunu “yününü” M01/5, şuqur “şükür” M01/51, qótú “kötü” M09/1, qóyuñ “köyün” M09/112, ırbıyla “ibrik ile” M10/31, omar “Ömer” M14/207, havaslanmış “heveslenmiş” M19/55.

2.1.3.2. Kalın ünlülerin incilmesi

ellē ellē “Allah Allah” M06/11, emme “ama” M08/37, ihi “aha” M08/73, çedirī “çadırı” M10/53, emice “amca” M14/105, ülen “ulan<oğlan” M19/30.

³¹ “Uyum Değişmesi” yerine bu adlandırmayı uygun gördük. Uyum değişmesi kuralına göre ince ünlülerin tamamı kalın, kalın ünlülerin tamamı ince olarak değişir ve uyum yine sağlanır. Burada önemli olan ünlü harflerin tamamında bir değişiklik olmasıdır. Bu sebeple “Tüm Ünlü Değişmesi” şeklinde bir adlandırmayı daha uygun gördük.

2.1.4. Ünlü değişmeleri

Türkiye Türkçesi ağızlarında da görülen bu değişmeler, ünlüler arasında kalınlık-incelik, genişlik-darlık ve düzlük-yuvarlaklık şeklinde görülen ses değişmelerinden ibarettir. Özellikle ünsüzlerin ünlüler üzerindeki değiştirici etkisi bu durumun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Tespit edilen değişmeler şunlardır:

2.1.4.1. İnce ünlülerin kalınlaşması

e>a değişimi

safayıdı “*sefa idi*” M04/7, amalıyat “*ameliyat*” M19/69, amanetin “*emanetin*” M20/20.

e>á değişimi

buqáris “*bükeriz*” M01/6, ekmág “*ekmek*” M03/71, öęlán “*öğlen*” M04/46.

i>ı değişimi

yahudılarıñ “*Yahudilerin*” M09/52, ısmayıl “*İsmail*” M09/77, amalıyat “*ameliyat*” M19/69.

ö>o değişimi

oñüne “*önüne*” M01/22.

ö>ó değişimi

gózleme “*gözleme*” M02/12, órterin “*örterim*” M04/5, kók “*kök*” M06/3, něózel “*ne güzel*” M06/13, góÇerdik “*göçerdik*” M08/1, ómrü “*ömrü*” M20/24.

ü>o değişimi

ğoya “*güya*” M09/227-M19/44.

ü>ú değişimi

yúklediris “*yüklediriz*” M01/22, gúzün “*güzün*” M01/40, úsdüne “*üstüne*” M06/15.

ü>u değişimi

mubarēn “*mübareğın*” M23/21.

2.1.4.2. Kalm ünlülerin incelmesi

a>e değişimi

evledinden “*evladından*” M01/52, tirektörüm “*traktörüm*” M04/5, Padetis “*patates*” M06/2, len “*oğlan>ulan>lan*” M09/46, adeş “*adaş*” M09/148, dene “*tane*” M13/24, mesele “*mesela*” M16/1, nem “*nam*” M17/5.

ı>i değişimi

halıs “*halis*” M06/24, kenerinde “*kenarında*” M12/55, ğıymatını “*kıymetini*” M14/9.

o>ö değişimi

böynuinceli “*Boynuinceli*” M02/11.

u>i değişimi

mevcidimiz “*mevcudumuz*” M04/165.

u>ü değişimi

mubarek “*mübarek*” M14/36, ümreye “*umreye*” M23/11.

u>ö değişimi

bögün “*bugün*” M05/49.

2.1.4.3. Geniş ünlülerin daralması³²

a>ı değişimi

orayı “*oraya*” M04/149, ızıcığ “*azıcık*” M09/18, ğalırak “*kalarak*” M10/10, annıyayın “*anlayayım*” M12/76, ıcıcığ “*azıcık*” M19/131.

³² Yazı dilinde “Ünlü Daralması” olarak bilinen ve *-yor* ekine özgü olarak anlatılan bu olay, Boynuinceli ağzında genel kurala aykırılık göstermektedir: oynuyor “*oynuyor*” M04/71, seslenmeyorsun “*seslenmiyorsun*” M05/152, bilmeyor “*bilmiyor*” M05/202, dutamāyom “*tutamıyorum*” M08/44, dağınmayor “*takınmıyor*” M09/149, acıçlıyoy “*acıklıyoy*” M18/66, istemeyorum “*istemiyorum*” M19/46.

a>a değişimi

bırakmıyor “*bırakmıyor*” M04/89, çārmıyor “*çağırmıyor*” M11/8, yaşamıyor “*yaşamıyor*” M16/3, ğıpırdamıyorum “*kıpırdamıyorum*” M16/42.

a>ı° değişimi

boşlı°yalı “*boşlayalı*” M08/69.

a>u değişimi

ğadustura “*kadastro*” M04/55, bubam “*babam*” M12/68, olurağ “*olarak*” M15/8, maydunus “*maydanoz*” M19/190.

e>i değişimi

hallideris “*hallederiz*” M01/6, didim “*dedim*” M04/39, şiy “*şey*” M06/12, yir “*yer*” M08/12, tenike “*teneke*” M09/66, ile ğarşı “*ele karşı*” M09/75, imine “*Emine*” M09/80, mendires “*Menderes*” M09/287, herkiS “*herkes*” M10/16, virmişler “*vermişler*” M11/3, dilleridi “*derler idi*” M12/66, yimedim “*yemedim*” M13/41, tomatis “*domates*” M14/107, diyi “*diye*” M20/3, geTTig “*gittik*” M21/1.

e>ı değişimi

saTı “*zaten*” M08/41-M13/12, zatı “*zaten*” M09/15-M10/26.

o>ı° değişimi

pantı°l “*pantolon*” M13/60.

o>i değişimi

otipisle “*otobüsle*” M08/24.

o>u değişimi

toruslar “*Toroslar*” M12/31, motura “*motora*” M19/75, ulan “*oğlan>ōlan>ulan*” M20/12.

2.1.4.4. Dar ünlülerin genişlemesi

i>a değişimi

pasırık “*pısırik*” M16/103.

i>e değişimi

keleme “*kelime*” M14/80.

i>e değişimi

eniyoruz “*iniyoruz*” M04/41, getmiyorun “*gitmiyorum*” M04/54, deyorsun “*diyorsun*” M04/182, gettim “*gittim*” M09/98, ekiniz “*ikiniz*” M13/48, ekiz “*ikiz*” M19/125.

ü>ö değişimi

hükümetin “*hükümetin*” M04/73, yürüy yürüy “*yürüye yürüye*” M04/102, büyü “*büyük*” M04/169, büyüdük “*büyüdük*” M10/25, büyüdüm “*büyüdüm*” M11/1, güzel “*güzel*” M15/112, büyü “*büyüğü*” M18/5, büyüdü “*büyüdü*” M19/37, yürüyemem “*yürüyemem*” M20/16.

ü>ó değişimi

gözel “*güzel*” M09/101.

u>o değişimi

honi “*huni*” M09/42, dovağ “*duvak*” M19/172.

u>ö değişimi

bögün “*bugün*” M05/49.

2.1.4.5. Düz ünlülerin yuvarlaklaşması:

a>o değişimi

boba “*baba*” M01/16-M05/6, bobamgildanki “*babamgildenki*” M11/2, maydonosunu “*maydanozunu*” M19/185.

a>u değişimi

buba “*baba*” M08/56-M09/32-M13/19-M16/71-M19/40-M20/37.

e>ö değişimi

dövlere “*devlete*” M15/56.

e>ü değişimi

göndürdüm “*gönderdim*” M21/3.

ı>u değişimi

buñarlarıñ “*pınarların*” M08/10, buñar “*pınar*” M12/1, furTana “*firtına*” M12/18, firun “*fırın*” M14/142.

i>ü değişimi

ğarabüber “*karabiber*” M08/94, yömüye “*yevmiye*” M09/266, göndürdüm “*gönderdim*” M21/3.

2.1.4.6. Yuvarlak ünlülerin düzleşmesi:

o>a değişimi

dinamanın “*dinamonun*” M09/210.

u>ı° değişimi

yavrı°m “*yavrum*” M08/14, yāmi°r “*yağmur*” M14/44.

u>ı değişimi

doğıyan “*dokuyan*” M01/30, hamır “*hamur*” M05/8, armıd “*armut*” M09/117, bavıllı “*bavullu*” M09/192, orucımı “*orucumu*” M10/81, davılına “*davul ile*” M13/3, tapırıñ “*taburun*” M16/109, tapı “*tapu*” M17/23, çavışlı “*Çavuşlu*” M22/26, yavrım “*yavrum*” M23/27, maymın “*maymun*” M23/41.

ü>i değişimi

güTTümüzi “güttüğümüzi” M13/18.

ü>i° değişimi

otipi°süñ “otobüsün” M08/24.

2.1.5. Ünlü düşmesi

Genellikle vurgusu zayıf olan orta hece ünlüsünün düşmesi şeklinde ortaya çıkan ünlü düşmeleri Boynuinceli Yörükleri ağzında da mevcuttur. Bu olayın tespit edilen örnekleri şunlardır:

ērris “eğiririz” M01/5, burda “burada” M01/43, ğatıvirris “katıveririz” M01/43, motra “motora” M04/11, muaynesi “muaynesi” M04/77, asdaney “hastaneyi” M04/84, doğdurna “doktoruna” M04/93, araycağ “arayacak” M05/21, alıvirceyis “alıvereceğiz” M06/7, ğarartılarna “karartılarına” M06/27, vesāTıla “vesait ile” M08/23, ayrīn “ayırığım” M08/51, narlığuyyu “Narlıkuyu’yu” M10/4, avęadcāz “avukatcağız” M11/63, evmiz “evimiz” M12/1, geTireceyn “getireceğim” M15/44.

2.1.6. Ünlü türemesi

Boynuinceli Yörükleri ağzında örneği çok olan bir ses olayıdır. Özellikle yabancı sözcüklerde görülür. Tespit edilen örnekler şunlardır:

2.1.6.1. Ön seste ünlü türemesi

Sözcük başında “l, r” ünsüzlerinin bulunduğu sözcüklerde ön seste ünlü türemesi olayı diğer Türkiye Türkęesi ağızlarında olduğu gibi Boynuinceli ağzında da karşımıza çıkmaktadır. Tespit edilen örnekleri şunlardır:

ıramazanda “Ramazan’da” M01/32, urum “Rum” M01/39, ırāT “rahat” M04/51, erezillīę “rezillik” M06/10, ırāmadlık “rahmetlik” M09/41, ilēn “leğen” M13/12, iliman “limon” M16/14, ilazım “lazım” M20/2.

2.1.6.2. İç seste ünlü türemesi

İç seste ünlü türemesi, özellikle yabancı kökenli sözcüklerde görülen bir olaydır. Tespit edilen örnekleri şunlardır:

tirektörüm “*traktörüm*” M04/5, dırafig “*trafik*” M04/66, amıca “*amca*” M04/123, aklıma “*aklıma*” M06/55, apartıman “*apartman*” M09/94, soñura “*sonra*” M10/1, siten “*sten*” M10/71, biribirimizi “*birbirimizi*” M14/1, meyirem “*Meryem*” M14/2, fitire “*fitre*” M14/11, meciliSde “*mecliste*” M14/80, emice “*amca*” M14/105, kilometire “*kilometre*” M15/28, buranjlar “*branşlar*” M18/79, idiris “*İdris*” M19/101, yavırı°m “*yavrum*” M20/25.

2.1.6.3. Son seste ünlü türemesi

Bu türeme olayı; “a,e” ünlülerinin türemesi şeklinde görölmektedir. Örnekler “-ken” zarf-fiil ekini almış sözcüklerde yoğunlaşmaktadır.

girerkene “*girerken*” M06/19, meleke “*melek*” M14/13, annadırçana “*anlatırken*” M14/83, güççükene “*küçükken*” M15/86, dururuçana “*dururken*” M20/3.

2.2. Ünsüzler

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında bugün Standart Türkiye Türkçesi'nde kullanılmayan “ğ, ğ, ħ, ħ, k, ñ” ana ünsüzleriyle; “ç, C, Ç, F, J, P, S, T” ara ünsüzlerinin varlığını tespit ettik. Ünsüz harflere ait olan tabloda seslerin özellikleri şu şekilde gösterilmiştir:

ÜNSÜZLER		AĞIZ			GENİZ
		Titreşimli		Titreşimsiz	Titreşimli
DUDAK	Sürekli				m
	Süreksiz	b	P	p	
DİŞ DUDAK	Sürekli	v	F	f	
	Süreksiz				
DİŞ	Sürekli	j z	S	s ş	
		C J		Ç	
	Süreksiz	c	ç	ç	
DİŞ ETİ	Sürekli				n
	Süreksiz	d	T	t	
ÖN DAMAK	Sürekli	l, r, y, ğ			
	Süreksiz	g		k	
ART DAMAK	Sürekli	ğ	ħ		ñ
	Süreksiz	ğ		ķ	
GIRTLAK				h ħ	

Tablo 3: Ünsüzler

2.2.1. Yazı dilinde bulunmayan ünsüzler

ç ünsüzü³³:

“c-ç” arası bir ses olup özellikle ünsüz ikizleşmesinin görüldüğü bazı sözcüklerde duyulur. Tespit edilen örnekler şunlardır:

iççiler “işçiler” M04/83, güççüolanlarını “küçük olanlarını” M06/34, güççün “küçüğüm” M09/36, güççüldürdün “küçültürdüm” M13/60, güççüglükTen “küçüklükten” M15/83.

ğ ünsüzü³⁴:

Tonlu, süreksiz, ağızda oluşan art damak ünsüzüdür. Bu ses kalın ünlü bulunduran sözcüklerde ve k>ğ, g>ğ değişimleriyle ortaya çıkar. Örnekleri şu şekildedir:

goçer “göçer” M01/1, ğasımın “kasımın” M01/1, ğaşdımı “kaçtığımı” M02/1, ğayacı “Kayacı” M04/22, başğa “başka” M05/1, ğatallardı “katarlardı” M06/1, ğötürülleridi “götürürler idi” M06/1, arğadaş “arkadaş” M06/12, ğoçerdik “göçerdik” M08/1, ğüderdim “güderdim” M10/1, ğonuşacayın “konuşacağım” M11/1, ölağ “oğlak” M13/2, ğüderidik “güder idik” M13/2, ğarı “kari” M14/2, ğuzeyinde “kuzeyinde” M15/4, ğörüşmemiz “görüşmemiz” M16/11, ğāvesini “kahvesini” M17/3.

ğ ünsüzü³⁵:

Normal “ğ” sesine göre daha geriden çıkan bir sestir:

bāğ “bey” M07/67, sāğ “seğ” M18/66, öteğit “öte git” M19/9.

ħ ünsüzü³⁶:

“h” sesinin özellikle sözcük başında zayıf söylenmesi sonucu oluşmuş bir sestir.

ħēbeye “heybeye” M06/1, ħoranTayı “horanta” M08/8, ħalam “halam” M09/80, muħağğak “muhakkak” M12/24, ħatma “Fatma” M12/63, ħindi “şimdi” M13/7.

³³ Sağır (1999: 130) ve Uysal (2011: 52) bu ses için, bu işareti tercih etmişlerdir.

³⁴ Korkmaz (1994a: VIII, 103), Gemalmaz (1995: 157), Gülensoy (1988: 46), Sağır (1999: 131) ve Uysal (2011: 52) aynı işareti kullanmışlardır.

³⁵ Bk.: Sağır, 1995: 397.

³⁶ Bu sesi karşılayabilmek için ünsüzlerdeki ton kaybını ifade eden “.” işaretinden faydalanılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. Sağır, 1999: 136.

ğ ünsüzü³⁷:

Ağızda oluşan sürekli, hırıltılı, art damak ünsüzüdür. Bu ses k>ğ, k>ğ, h>ğ, şeklinde karşımıza çıkar. Örnekleri şöyledir:

bulunduğ “bulunduk” M01/3, hazırda “kazanda” M01/23, bağ “bak” M04/37, bahalım “bakalım” M05/3, M21/4, çağı “çaki” M06/20, gonağdaydı “konaktaydı” M08/13, oğulunda “okulunda” M09/7, Çıkarıdığ “çıkardık” M10/2, oğumadım “okumadım” M10/19, Cenāballağ “Cenabı Allah” M11/45, sağaTın “sakatum” M12/51, oğarı “yukarı” M13/8, bağayın “bakalım” M13/9, bayağı “bayağı” M13/29, yağasında “yakasında” M13/69, oğurumuş “okur imiş” M14/19, batağlık “bataklık” M16/3, doğuz “dokuz” M17/1, oğumuş “okumuş” M19/55, gırığ “kırık” M20/3.

ķ ünsüzü³⁸:

Ağızda oluşan, tonsuz, süreksiz, art damak ünsüzüdür. Kalın sıradan ünlülerle kullanımı yaygındır. Örnekler:

balık “balık” M04/1, yeniķóyü “Yeniköyü” M04/3, baķ “bak” M05/1, vurüduķ “vururduk” M08/1, Çıkarıdığ “çikar idik” M10/2, óķüz “öküz” M10/8, Çāracak “çağıracak” M09/6, daķdık “taktık” M11/6, Çıķardı “çikardı” M13/3, yok “yok” M14/2, malcılık “malcılık” M15/4, batağlık “bataklık” M16/3, muķTar “muhtar” M17/58, sādıķ “sağdıķ” M19/3, dururuķana “dururken” M20/3, aldıķ “aldık” M21/1, çıkıyollar “çıkıyorlar” M22/4, şúķür “şükür” M23/1.

ñ ünsüzü:

Damakta oluşan, tonlu, sürekli art damak ünsüzüdür. Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağzında çokça duyulan bir ses olup farklı sözcük ve eklerde karşımıza çıkar. Metinlerde görülen bazı örnekleri şöyledir:

biñ “bin” M01/51-M20/6, yalıñız “yalnız” M01/68-M11/28, soñra “sonra” M04/3, yabyalıñız “yapyalınız” M04/8, tonuñ “tonun” M04/9, yeñi “yeni” M04/13, baña “bana” M04/14-M09/71-M11/17, onuñ “onun” M04/18, hañısı “hangisi” M04/34-M15/7,

³⁷ Sağır (1999: 131) bu ses için “Arapçadaki ħ karşılığında sert, tonsuz, gırtlak sızıcısıdır.” açıklamasını yapmış ve “ğ” şeklini kullanmıştır. Ayrıca Gemalmaz (1995: 157) ve Korkmaz (1994a: VIII) da aynı işareti kullanırlar.

³⁸ Sağır (1999: 131) bu ses için “Arapça’daki ڭ karşılığındaki art damak ünsüzüdür.” açıklamasını yapmış ve “ķ” şeklini kullanmıştır. Ercilasun (2002: 103), Korkmaz (1994a: VIII), Gemalmaz (1995: 157) ve Gülsevin (2002: 19) aynı işareti kullanmışlardır.

soñra “sonra” M04/103-M08/6, yuñuruyoruS “yoğuruyoruz” M05/2-M13/12, diñle “dinle” M05/3, yañal “yanal” M06/66, buñarların “pınarların” M08/10-M12/1-M14/96-M15/64, yuñsek “yüksek” M09/14, óñune “önüne” M09/21, M20/5, goñşu “komşu” M09/253-M13/19-M21/20, soñura “sonra” M10/1-M12/7-M15/2, saña “sana” M10/21-M11/12-M14/82, sorarsañ “sorar isen” M11/3, siñirliydi “sinirliydi” M13/9, deñize “denize” M13/65-M09/86, bubañ “baban” M14/40, diñlebiliseg “dinleyebilirsek” M14/81, diñelTTim “dinelttim” M14/173, yuñsē “yükseğe” M14/177, diñelirin “dinelirim” M15/1, seniñile “senin ile” M16/10, yuñarıs “yunarız” M18/51, hañımızın “hangimizin” M19/32, düñür “dünür” M19/41, tañrıya “Tanrı’ya” M20/82.

C ünsüzü³⁹:

“c-j” arası bir sestir. Belirli sözcüklerde görülür. Örnekleri şunlardır:

amCa “amca” M04/40, ÇoCü “çocuğu” M06/12-M09/17, çoCuğ “çocuk” M11/1, Cenāballah “Cenab-ı Allah” M11/45-M13/8, sontaC “sontaj” M15/65, Cüngü “çünkü” M16/11, ÇoCuğ “çocuk” M19/2-M20/1, ÇoCuğ “çocuk” M21/20.

Ç ünsüzü⁴⁰ :

“ç-ş” arası bir sestir. Örnekleri şu şekildedir:

ÇoCuğ “çocuk” M04/95, buCuğ “buçuk” M05/30, iÇinden “içinden” M06/8, geÇdi “geçti” M08/7, ÇoCuğ “çocuk” M09/17-M21/20, Çıkarıdığ “çıkardık” M10/2, Çāracak “çağırarak” M11/6, bulamaÇ “bulamaç” M12/7, Çıkarıdı “çıkardı” M14/3, haCı “haci” M17/23, ÇoCuğ “çocuk” M19/2-M20/1, goÇerdik “göçerdik” M19/36.

F ünsüzü⁴¹:

“f-v” arası bir sestir. Örnekleri şöyledir:

ziliFgede “Silifke’de” M01/6, şalFarlığ “şalvarlık” M01/15, yuFkasını “yufkasını” M02/2, çiFçilik “çiftçilik” M04/4, Fazla “fazla” M04/19, müFtü “müftü” M04/62, FağaT “fakat” M05/38, şalFar “şalvar” M06/10, keFaretini “kefareti” M08/46, laFını “lafını” M09/30, çiFd “çift” M10/17, nüFuSdā “nüfusdaki” M11/2, eliF “Elif”

³⁹ Sağır (1995: 393) bu ses için (c) işaretini verir. Ancak metinlerde karışıklık olmaması için çalışmamız boyunca bu şekli kullanmayı uygun gördük.

⁴⁰ Bu ses için Uysal (2011: 52) aynı işareti kullanmıştır.

⁴¹ Bu ses için Sağır (1999: 131) ve Uysal (2011: 52) aynı işareti kullanmışlardır.

M11/66, ğaFam “*kafam*” M13/2, tereFi “*teravih*” M14/144, teFtiş “*teftiş*” M15/73, Sili°Fgeden “*Silifke'den*” M16/1, ğuFetli “*kuvvetli*” M19/14, teleFon “*telefon*” M21/1.

J ünsüzü⁴²:

“j-ş” arası bir sestir. Örneklerin bir kısmı şöyledir:

saJın “*sacın*” M02/14, arpaJbāşış “*Arpaçbahşiş*” M17/29, baJım “*bacım*” M19/50, neJmi “*Necmi*” M19/52, haJıya “*hacıya*” M19/132.

P ünsüzü⁴³:

“p-b” arası bir sestir. Örnekleri şunlardır:

ğüPe “*küpe*” M01/61, yaPdım “*yaptım*” M04/1, n-āPdı “*ne yaptı*” M05/7, dePe “*tepe*” M06/6, Peynir “*peynir*” M08/6, SePzeni “*sebzeni*” M09/23, ğalP “*kalp*” M10/73, yaPmadım “*yapmadım*” M11/9, iP “*ip*” M14/173, ürgüPTe “*Ürgüp'te*” M17/2, oluP Ta “*olup da*” M19/1, yaPTırayın “*yaptırayım*” M20/4, heP “*hep*” M21/4.

S ünsüzü⁴⁴:

“s-z” arası bir sestir. Örnekleri şunlardır:

geliriS “*geliriz*” M01/5, biS “*biz*” M02/4-M04/54-M14/3, çıkmaSSa “*çıkılmazsa*” M04/78, sekiS “*sekiz*” M05/9-M14/75, zebSe “*sebze*” M06/3, SePzeni “*sebzeni*” M09/23, arħaSında “*arkasında*” M10/3, herkiS “*herkes*” M10/16, Sār “*zahir*” M13/17, SilüFgeden “*Silifke'den*” M15/10-M16/1, boynuinceliyiS “*Boynuinceliyiz*” M17/16, istemeyiS “*istemeyiz*” M19/10, begleriS “*bekleriz*” M20/1, olmaSSa “*olmazsa*” M21/26.

T ünsüzü⁴⁵:

“t-d” arası bir sestir. Örnekleri şunlardır:

dörT “*dört*” M01/9, unuTTum “*unuttum*” M02/2, alışTı “*alıştı*” M05/5, süT “*süt*” M07/7, ğiTTim “*gittim*” M09/2, Tikenler “*dikenler*” M10/13, duTTum “*tuttum*” M11/67, Tolu “*dolu*” M13/34, iTTāya “*iddiaya*” M14/9, usTayı “*ustayı*” M14/6, ęTmiş

⁴² Ara ünsüzler genellikle iki ünsüzden birinin büyük harfle gösterilmesiyle ifade edilmiştir. Bu sebeple bu ara ünsüz için bu şekil uygun görülmüştür.

⁴³ Bu ses için Sağır (1995: 403) aynı işareti vermiştir.

⁴⁴ Bu ses için Demir (2001: 80) ve Uysal (2011: 55) aynı işareti kullanmışlardır.

⁴⁵ Bu ses için Sağır (1995: 403) ve Uysal (2011: 55) aynı işareti vermiştir.

“etmiş” M15/5, giTmiş “gitmiş” M17/2, oluP Ta “olup da” M19/1, gecigTi “gecikti” M20/2, geTTig “gittik” M21/1, yauT “yahut” M22/3.

’ ünsüzü:

Boynuinceli yörükleri ağızında “k” sesinin düşmesi sonucu oluşmuş bir sestir.

Belirli sözcüklerde duyulur: Şu örnekleri mevcuttur:

yo’ “yok” M03/31-M07/8-M07/66-M08/10, ço’ “çok” M08/38-M09/17-M22/27.

2.2.3. Ünsüz değişimleri

Ünsüz değişimleri, Türkiye Türkçesi ağızlarının tamamında görülür. Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında da ünsüz değişimleri yoğundur. Bu ünsüz değişimleri şunlardır:

2.2.3.1. Titreşimlileşme

Titreşimsiz ünsüzlerin titreşimli olarak çıkarılması olayıdır. Boynuinceli Yörükleri ağızında titreşimlileşme örnekleri şunlardır:

ç>ç değişimi

güççün “küçüğüm” M09/36, güççü “küçüğü” M10/67, güççüldürdün “küçültürdüm” M13/60.

ç>c değişimi

destegci “destekçi” M01/9, yörügce “yörükçe” M05/1, cingan “çingene” M09/120, cüngü “çünkü” M12/20-M18/72-M20/14, süTcü “sütçü” M12/34, hizmetci “hizmetçi” M14/61, gencike “gençken” M18/4.

ç>j değişimi

hej “hiç” M04/67, oruj “oruç” M14/143.

ç>z değişimi

çebiz “çebiç” M06/39.

d>T değişimi

iTTāya “iddiaya” M09/9, Tikenler “dikenler” M12/13, Tolu “dolu” M14/34.

f>ğ değişimi

çiğd “çift” M06/28.

f>v değişimi

sever “sefer” M04/135, vurtanası “firtınası” M12/29, havda “hafta” M18/11, terviyi “terfiyi” M20/36, televon “telefon” M23/89.

f>F değişimi

laFını “lafını” M09/30, çiFd “çift” M10/17, nüFuSdā “nüfusdaki” M11/2, ğaFam “kafam” M13/2, SilüFgeden “Silifke'den” M15/10, teleFon “telefon” M21/1.

k>ğ değişimi

ğazanda “kazanda” M01/23, çıkacağ “çıkacak” M04/71, ğonağdaydı “konaktaydı” M08/13, ğağTık “kalktık” M08/78, oğulunda “okulunda” M09/7, Çıkarıdığ “çikar idik” M10/2, oğumadım “okumadım” M10/19, ğırış “kırış” M11/3, bağ “bak” M12/14, sağaTın “sakatım” M12/51, yağasında “yakasında” M13/69, oğurumuş “okur imiş” M14/19, batağlık “bataklık” M16/3, oğumuş “okumuş” M19/55, ğırığ “kırık” M20/3, yoğ “yok” M20/25, bağalım “bakalım” M21/4.

h>v değişimi

yavı'd “yahut” M10/15.

h>y değişimi

müyendiS “mühendis” M09/260, ğayfeciyidig “kahveciydik” M13/14, ğayfelti “kahvaltı” M14/108.

k>ğ değişimi

ğırğdımız “kırktığımız” M01/5, ğız “kız” M02/1-M09/4, yoğarı “yukarı” M04/3, ğağdım “kaçtım” M04/46, ğan “kan” M04/77, başğa “başka” M05/1-M18/1,

ğatallardı “katarlardı” M06/1, argadaş “arkadaş” M06/12, ğatar “katar” M08/1, narlığuyyu “Narlıkuyu’yu” M10/4, ğonuşacayın “konuşacağım” M11/1, avğadcâz “avukatcağız” M11/63, sulağ “sulak” M12/2, olağ “oğlak” M13/2, ğuzlayan “kuzulayan” M14/5, ğuzeyinde “kuzeyinde” M15/4, ğaşmış “kaçmış” M16/9, ğadar “kadar” M17/2, n_ölacağ “ne olacak” M19/2, buzalācağ “buzalayacak” M20/1, ğullanamañ “kullanamazsın” M21/2, ğırşēerden “Kırşehir’den” M22/1.

k>g deĝişimi

geldig “geldik” M01/4, egmeg “ekmek” M02/11, ğişi “kişi” M04/29, yürüĝce “yörükçe” M05/1, bışirdig “pişirdik” M06/4, egmiş “ekmiş” M09/20, göĝ “kök” M09/103, gendimizi “kendimizi” M10/10, ineg “inek” M11/11, elbiselig “elbiselik” M11/73, magine “makine” M12/5, yēmegli “yemekli” M13/3, böyüdüĝ “büyüdük” M14/3, eşiĝi “ekşi” M16/14, esgi “eski” M18/1, geçi “keçi” M19/3, begleriS “bekleriz” M20/1, agdeniz “Akdeniz” M22/4.

k>ñ deĝişimi

yüñseg “yüksek” M04/104-M09/14, yúñsegdeydim “yüksekteydim” M12/11.

p>b deĝişimi

bışirmesi “pişirmesi” M02/14, M11/19, bışirdig “pişirdik” M06/4, hoblaTTı “hoplattı” M09/14, cıblağ “çıplak” M09/75, barnağları “parmakları” M11/82, buñar “pınar” M12/1, yanbar “Yanpar” M14/9, ğoyub “koyup” M14/75, heb “hep” M16/14, barmağlarıyla “parmaklarıyla” M18/45, ölüb “ölüp” M19/1.

p>P deĝişimi

sōPed “sohbet” M04/31, n_āPdı “ne yaptı” M05/7, gidiP “gidip” M09/76, yaPmadım “yapmadım” M11/9, raPuru “raporu” M14/73, heP “hep” M22/6.

s>S deĝişimi

SePzeni “sebzeni” M09/23, SilüFgeden Silifke’den” M15/10.

s>z değişimi

ziliFgede “*Silifke'de*” M01/6, tersuza “*Tarsus'a*” M04/95, zebSe “*sebbe*” M06/3-M09/268, zerōř “*sarhoş*” M11/44, turiz “*turist*” M17/65.

ř>j değişimi

bađıjına “*bakiřına*” M04/91, gūneji “*gūneři*” M08/105, buranjlar “*branřlar*” M18/78.

ř>c değişimi

carcōrū “*řarjōrū*” M16/91.

t>d değişimi

gırđdīmız “*kırktıđımız*” M01/5, dekeye “*tekeye*” M01/38, duzu “*tuzu*” M02/1, dedigden “*dedikten*” M04/44, hasdanadeyis “*hastanedeyiz*” M04/70, dudduđ “*tuttuk*” M04/95, bařda “*bařta*” M05/2, dePe “*tepe*” M06/6, dōrd “*dōrt*” M08/2, ōredmen “*ōđretmen*” M09/4, dařlar “*tařlar*” M09/47, řocuđdan “*řocuktan*” M11/1, dutardıđ “*tutardık*” M12/2, iřde “*iřte*” M13/2, anladırdı “*anlatırdı*” M14/15, dařımıř “*tařımıř*” M15/4, bāřdan “*bařtan*” M16/4, ekeceđiđ “*ekecektin*” M18/1, denesine “*tanesine*” 18/45, sūdū “*sūdū*” M19/3, tırađdōrū “*traktōrū*” M20/3, depig “*tepig*” M20/50, mekdubumu “*mektubumu*” M21/10, yōrūdū “*yōrūdū*” M22/25.

t>s değişimi

sermusa “*termusa*” M13/35, salsanadı “*saltanadı*” M15/51.

t>T değişimi

avraT “*avrat*” M04/25, usTayı “*ustayı*” M09/6, giTTim “*gittim*” M11/2, annaTamam “*anlatamam*” M13/2, eTmiş “*etmiş*” M15/5, giTmiş “*gitmiş*” M17/2, aTmiş “*altmiş*” M18/3, duTTum “*tuttum*” M20/38, geTTig “*gittik*” M21/1.

2.2.3.2. Titreşimsizleşme

Titreřimli ūnsūzlerin yerlerini titreřimsiz karřılıklarına bırakması olayına titreřimsizleřme denir. Őrneleri řunlardır:

b>p değişimi

palta “*balta*” M03/40-M13/68, pölünür “*bölünür*” M05/26, pasallardı “*basarlardı*” M12/36, paş “*baş*” M13/12, sepse “*sebze*” M16/14.

b>P değişimi

SePzeni “*sebzeni*” M09/23.

c>ç değişimi

meçmur “*mecbur*” M08/34, pençereyi “*pencereyi*” M09/17, ğoyunçu “*koyuncu*” M12/88, saç “*sac*” M13/21.

c>C değişimi

ÇoCuğ “*çocuk*” M04/95, ÇoCuğ “*çocuk*” M09/17.

ç>s değişimi

isseg “*içsek*” M13/52.

d>s değişimi

efsal “*efdal*” M12/82⁴⁶.

d>t değişimi

hayti “*haydi*” M09/48, tomatis “*domates*” M14/107, tana “*dana*” M17/23, tahi⁴⁷ “*dahi*” M23/105.

g>k değişimi

künde⁴⁸ “*günde*” M04/132.

g>ğ değişimi

ğılağoz “*glikoz*” M21/43.

⁴⁶ Bu sözcük Arapçada “*efzāl*” şeklinde de okunur. Bu değişim için z>s değişimi de düşünülebilir.

⁴⁷ Bu yapı, sözcüğün eski şeklini hatırlatmaktadır.

⁴⁸ Bu değişim günümüz yazı diline göredir. Ancak burada sözcüğün eski şeklinin korunduğu da söylenebilir.

ğ>ķ değişimi

bayakı “*bayağı*” M13/39.

ğ>h değişimi

eheriniň “*eęerinin*” M05/2.

ğ>ħ değişimi

bayahı “*bayağı*” M13/29.

j>ř değişimi

viraş “*viraj*” M04/35.

v>f değişimi

feFad “*vefat*” M03/9, ğuffetli “*kuvvetli*” M09/45, ğayfá “*kahve*” M13/14, kuffet “*kuvvet*” M14/115.

v>F değişimi

tereFi “*teravi*” M14/144, ğuFetli “*kuvvetli*” M19/14.

z>S değişimi

biS “*biz*” M04/54, çıkmaSSa “*çıkmaşsa*” M04/78, sekiS “*sekiz*” M05/9-M14/75, Sor “*zor*” M06/47, oturruS “*otururuz*” M08/40, burdayıS “*buradayız*” M11/37, deyilmeS “*değilmez*” M12/38, Sār “*zahir*” M13/17, dāřiriS “*değiştiririz*” M14/10, istemeyiS “*istemeyiz*” M19/10, begleriS “*bekleriz*” M20/1.

z>s değişimi

bis “*biz*” M01/4-M05/9-M12/23, alıvirceyis “*alıvereceęiz*” M06/7, satı “*zaten*” M08/41, seytin “*zeytin*” M08/75, temusuň “*temmuzun*” M10/5-M16/13, saman “*zaman*” M15/29, sepse “*sebze*” M16/14, otus “*otuz*” M17/39, ğoyunumus “*koyunumuz*” M18/21, satan “*zaten*” M21/43, ötemis “*ötemiz*” M22/2.

2.2.3.3. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin yerlerini sürekli ünsüzlere bırakması olayıdır. Örnekleri şunlardır:

b>m değişimi

men “*ben*” M11/70, sözüm yamana “*sözüm yabana*” M13/21.

c>ş değişimi

şaşTa “*sacta*” M01/27, gırşdan “*kırcıdan*” M06/40.

c>j değişimi

neji “*neci*” M04/106, hacıya “*hacıya*” M10/69.

ç>j değişimi

hej “*hiç*” M04/67, oruj “*oruç*” M14/143.

ç>ş değişimi

göştük “*göçtük*” M01/4, gışdımı “*kaçtığımı*” M02/1-M04/46-M14/75, işmem “*içmem*” M04/32, üş “*üç*” M05/68, göşdük “*göçtük*” M06/2, heş “*hiç*” M06/46-M09/5-M22/23, geşdik “*geçtik*” M08/22-M11/1, gış “*kaç*” M17/67, şünkü “*çünkü*” M20/24, āşları “*ağaçları*” M21/8.

ç>z değişimi

çebiz “*çebiz*” M06/39.

d>s değişimi

efsal “*efdal*” M12/82.⁴⁹

d>n değişimi

binnin “*bindin*” M04/41, ofudu “*Ofun ’u*” M09/132.

⁴⁹ Bu sözcük Arapçada “*efzāl*” şeklinde de okunur. Bu değişimde z>s olayı da düşünülebilir.

g>y değişimi

yeTTi “*gitti*” M10/51.

k>ñ değişimi

yũnseg “*yũksek*” M04/104-M09/14-M12/11.

v>m değişimi

meFaT “*vefat*” M11/57.

2.2.3.4. Sũreksizleřme

Sũrekli ũnsũzlerin yerlerini sũreksizlere bırakması olaydır. Örneklere şunlardır:

f>k değişimi

tevařlarımıñ “*tavaşlarımın*” M23/21.

ę>k değişimi

bayaķı “*bayağı*” M13/39.

j>c değişimi

candarma “*jandarma*” M05/139-M09/55-M20/46, cip “*jip*” M09/52, ancio “*anjiyo*” M10/71, ciled “*jilet*” M11/29, carcũrũ “*řarjũrũ*” M16/91.

j>C değişimi

sontaC “*sondaj*” M15/68.

n>d değişimi

damazla “*namazla*” M14/50.

ř>c değişimi

carcũrũ “*řarjũrũ*” M16/91.

v>b değişimi

asbabı “*esvap*” Ar. *esvāb*” M09/126-M13/3, babal “*vebal*” M23/35.

y>g değişimi

gine “*yine*” M04/70-M04/94-M10/8-M18/20-M22/30.

2.2.3.5. Titreşimli ünsüzler arasındaki değişmeler

c>J değişimi

saJın “*sacın*” M02/14.

g>ğ değişimi

ğoçer “*göçer*” M01/1, ğasımın “*kasımın*” M01/1, ğaşdımı “*kaçtığımı*” M02/1, ğayacı “*Kayacı*” M04/22, ğatallardı “*katarlardı*” M06/1, ğötürülleridi “*götürürler idi*” M06/1, argadaş “*arkadaş*” M06/12, ğoÇerdik “*göçerdik*” M08/1, ğüderdim “*güderdim*” M10/1, ğörükür “*gözükür*” M12/9, ğörüşmemiz “*görüşmemiz*” M16/11, ğorevi “*görevi*” M18/1, ğaribanım “*garibanım*” M19/1.

ğ>n değişimi

çinnediler “*çiğnediler*” M23/112.

l>n değişimi

onuñunan “*onun ile*” M05/25, eliminen “*elim ile*” M08/4, onūna “*onunla*” M09/76, develerne “*develerle*” M12/23, deveynene “*deveyle*” M15/5, ğabine “*kabile*” M22/6.

n>l değişimi

dölümünü “*dönümünü*” M07/218-M20/32, lisanın “*nisanın*” M10/6-M12/17-M15/11, miltan “*mintan*” M09/53, löbedçi “*nöbetçi*” M16/56.

2.2.3.6. Titreşimli-süreklı ünsüzler arasındaki değişmeler

ğ>ñ değişimi

yuñurdu “*yoğurdu*” M02/2-M05/8-M13/12.

ğ>m değişimi

yumururuS “*yoğururuz*” M02/10.

ğ>v değişimi

sav oluñ “*sağ olun*” M09/37-M12/83-M23/2, sovanını “*soğanını*” M19/150.

ğ>y değişimi

buyday “*buğday*” M09/209-M10/31-M19/156, ğonuşacayın “*konusacağım*” M11/1, deyilmeS “*değilmez*” M12/38, ciyer “*ciğer*” M14/155, deyişi “*değişimi*” M09/207, tiyreyi “*tiyrek+i=tiyreği*” M19/125.

l>r değişimi

ķır “*kıl*” M18/7, elamdürille “*elhamdülillah*” M19/221.

l>n değişimi

liraynan “*lirayla*” M09/148, diyaneze “*diyalize*” M10/76, davılına “*davul ile*” M13/3, ğabinem “*kabilem*” M15/36, atladımına “*atladığımıla*” M20/45.

m>n değişimi

anbulas “*ambulans*” M04/71, şindi “*şimdi*” M02/8-M14/48-M15/1-M16/13-M17/30-M21/1, ponpayı “*pompayı*” M06/50, dounluyun “*doğumluyum*” M10/18, hindi “*şimdi*” M11/1, inķansız “*imkansız*” M14/118, intian “*imtihan*” M19/80.

m>y değişimi

ğöyneklik “*ğömlклик*” M19/206.

n>m değişimi

namkör “*nankör*” M15/48, cümbüş “*cümbüş*” M18/8.

n>y değişimi

iyřallāh “*iņřallah*” M09/255-M16/102, ĩysanlar “*insanlar*” M15/50, şöFörleriyin “*řöförlерinin*” M17/47.

r>l değişimi

seçeller “seçerler” M01/3, ěreřmedim “eęleřmedim” M04/57, levir “revir” M05/205, eęal “eęer” M08/19, gleřdirelim “greřtirelim” M09/12, deli “deri” M12/38, gleř “greř” M12/44, bilader “birader” M14/11, gleřirin “greřirim” M16/48, teskelemiz “teskeremiz” M16/102, yrl “yrr” M19/70.

v>l değişimi

tağlimlerde “takvimlerde” M12/20, dağlim “takvim” M14/72.

v>m değişimi

nemşerdeki “Nevşehir’deki” M17/1.

2.2.3.7. Titreşimsiz nszler arasındaki değişmeler

ç>ř değişimi

ç “ç” M01/47-M10/10, řokę “çok” M04/21, işmem “içmem” M04/31, heş “hiç>heç” M04/45, gşdnz m? “gçtnz m?” M06/16, arpaş “Arpaç” M10/22, dinş “dinç” M11/18, gşdk “kaçtık” M12/70, bişdig “biçtik” M13/3, gşardk “kaçardık” M14/5, geşmiş “geçmiş” M16/4, aşdk “açtık” M17/39, haş “kaç” M18/40, geşTi “geçti” M19/23, işseg “içsek” M19/63.

ç>Ç değişimi

ÇoC “çocuğu” M01/47-M09/17, Çıkarıdı “çıkar idi” M06/18, gÇerdik “gçerdik” M08/1-M19/36-M12/23, Çıkarıdıh “çıkar idik” M10/2, geÇdig “geçtik” M09/164.

f>h değişimi

nhus “nfus” M04/155-M11/7, nehes “nefes” M10/74, huzul “fuzul” M14/21, hatma “Fatma” M09/70-M19/123.

f>h değişimi

htma “Fatma” M10/63.

f>k değişimi

tevaęlarımıñ “*tavaflarım*” M23/21.

k>p değişimi

depmelediñ “*tekmeledin*” M04/196.

k>k değişimi

ęirędımız “*kırtkığımız*” M01/5, kóyü “*köyü*” M04/22, ne~arācaę “*ne arayacak*” M06/13, vurüduğ “*vururduk*” M08/1, yoğ “*yok*” M09/6, Çıkarıdığ “*çikar idik*” M10/2, dutardığ “*tutardık*” M12/2, dağdığ “*taktık*” M13/6, batağlık “*bataklık*” M16/3, ęamanda “*Kaman'da*” M17/15, dururuğana “*dururken*” M20/3, aldığ “*aldık*” M21/1, ęıkıyollar “*çıkıyorlar*” M22/4, řúęür “*şükür*” M23/1.

k>h değişimi

huşağ “*kuşak*” M01/59, haç “*kaç*” M04/85-M05/238-M06/47-M08/52-M09/269-M10/21-M13/1-M14/179-M15/41-M17/46-M19/29, hış “*kış*” M04/6-M06/42-M13/127-M15/21, hamçı “*kamçı*” M02/14, hoca “*koca*” M08/72, hadar “*kadar*” M14/101.

k>ę değişimi

çarę “*çark*” M01/16, doğuz “*dokuz*” M05/5, M17/1, bağayın “*bakalım*” M06/9, çahı “*çakı*” M06/20, ęonaędaydı “*konaktaydı*” M08/13, oğulunda “*okulunda*” M09/7-M15/52, hış “*kış*” M15/42, hış “*kaç*” M18/40, yoğ “*yok*” M20/25, bağalım “*bakalım*” M21/4.

k>t değişimi

ayıtlayıverir “*ayıklayıverir*” M14/211.

f>F değişimi

teleFon “*telefon*” M21/1, Fazla “*fazla*” M04/19-M07/79-M11/67, laF “*laf*” M19/180.

p>P değişimi

cırcıPlak “*çırılçıplak*” M04/90, dePe “*tepe*” M06/6, ğalP “*kalp*” M10/73, yaPdım “*yaptım*” M12/50.

s>h değişimi

nahal “*nasıl*” M19/78.

s>ř değişimi

herkiş “*herkes*” M09/134-M15/22-M21/23, herkeş “*herkes*” M12/41, M18/49, şilahzor “*silahşör*” M14/107.

s>S değişimi

veriSe “*verirse*” M04/10.

ř>h değişimi

hurda “*şurada*” M04/90, hÖyle “*şÖyle*” M09/1-M16/42, hindi “*şimdi*” M11/1, M14/82, M15/8, hunu “*şunu*” M12/65-M18/31.

t>s değişimi

sermusa “*termusa*” M13/35, salsanatı “*saltanatı*” M15/51.

t>T değişimi

usTayı “*ustayı*” M09/6, eTmiş “*etmiş*” M15/5, sıTma “*sıtma*” M16/6, oluP Ta “*olup da*” M19/1, gecigTi “*gecikti*” M20/2.

2.2.3.8. Sürekli ünsüzler arasındaki değişmeler

f>F değişimi

çiFd “*çift*” M10/17, teleFon “*telefon*” M21/1.

ğ>y değişimi

buydayı “*buğdayı*” M19/156-M22/31, öylen “*öğle*” M23/6.

ğ>n değişimi

inne “*iğne*” M04/100, innediler “*iğnediler*” M23/112.

z>S değişimi

zebSe “*sebz*e” M06/3, boynuinceliyiS “*Boynuinceli ’yiz*” M17/16, sekiS “*sekiz*” M23/19.

2.2.3.9. Süreksiz nszler arasındaki değişmeler

b>p değişimi

pasallardı “*basarlardı*” M12/36, paltayı “*baltayı*” M13/68.

>c değişimi

cıPlak “*ıplak*” M13/56, cng “*nk*” M20/14.

2.2.3.10. Sürekli-titreşimsiz ünsüzler arasındaki değişmeler

ř>s değişimi

yasında “*yaşında*” M01/50.

2.2.4. nsz benzeşmesi

alışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağzında türlü nedenlere bağlı olarak eşitli nsz benzeşmelerine rastlanır. Benzeşmenin yn itibariyle gerileyici benzeşme örneklerinin ilerileyici benzeşmeye göre daha ok olduğu göze arpar.

2.2.4.1. İlerleyici benzeşmesi

Benzeşen iki nszden önce gelenin sonra geleni kendisine benzetmesi olaydır. İlerleyici benzeşme metinlerde tespit edebildiğimiz şu örneklerde görülür:

-lh->-ll- :

ullalığ “*ulhalık*” M01/14.

-ly->-ll- :

millara “*milyara*” M10/72, ellezi “*İlyas ’i*” M14/52.

-ml->-mm- :

memmekeT “*memleket*” M04/54.

-nd->-nn- :

onnan “*ondan*” M01/17, binnin “*bindin*” M04/41.

-nl->-nn- :

onnarı “*onları*” M05/93, innere “*inlere*” M10/9, annaTamam “*anlatamam*” M13/2, yannarımız “*yanlarımızı*” M14/7, onnarna “*onlarla*” M14/181, bunnarla “*bunlarla*” M21/20, annadıñ mı? “*anladın mı?*” M22/34.

-zs->-SS- :

çıkmaSSa “*çıkılmazsa*” M04/78.

2.2.4.2. Gerileyici benzeşme

Benzeşen iki ünsüzden sonra gelenin önce geleni kendisine benzetmesi olaydır. Gerileyici benzeşme metinlerde tespit edebildiğimiz şu örneklerde görülür:

-mb->-nb- :

anbulas “*ambulans*” M04/71.

-rl->-rn- :

develerne “*develerle*” M12/23, onnarna “*onlarla*” M14/180, kıömürnen “*kömürle*” M15/90.

-rl->-ll-:

ğatallar “*katarlar*” M01/3, sarıyollar “*sarıyorlar*” M02/14, yeller “*yerler*” M04/12, billediysek “*birlediysek*” M14/11, kıöselelli “*Köselerli*” M15/69, duruyollarımız “*duruyorlar imiş*” M17/35, yakallardı “*yakarlardı*” M18/35.

-rm->-mm-:

yimmi “*yirmi*” M13/26.

-rn->-nn-:

vetenner “*veteriner*” M19/71.

-nl->-ll-:

olları “*onları*” M08/61.

-ks->-ss-:

yüssük “*yüksük*” M01/61.

-şç->-çç-:

iççiler “*işçiler*” M042/83.

-ğn->-nn-:

inne “*iğne*” M04/100-M05/17-M11/26, çinnemiş “*çiğnemiş*” M12/91.

-şs->-ss-:

vermissiñ “*vermişsin*” M04/133, çalışsıñlar “*çalışsınlar*” M17/52, yaPmissiñ “*yapmışsın*” M20/39.

-ls->-ss-:

ossun “*olsun*” M10/91.

-hm->-mm-:

memmed “*Mehmet*” M13/28.

2.2.5. Ünsüz düşmesi

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörük ağzında görülen ses olaylarından birisidir. Ünsüz düşmesi ön seste “h, y” seslerinde, iç seste “b, ğ, h, l, m, n, r, t, v, y” seslerinde, son seste ise “h, m, n, p, r, t” seslerinde görülmektedir. İlgili örnekler şu şekildedir:

2.2.5.1. Ön seste ünsüz düşmesi

eybeye “*heybeye*” M01/24, örelerde “*yörelerde*” M01/40, asdaney “*hastaneyi*” M04/84, bir_çemşire “*bir hemşire*” M04/98, özünde “*yüzünde*” M05/171, apörlede “*hoparlörde*” M08/65, üseyin “*Hüseyin*” M09/138, emşerim “*hemşerim*” M16/77, oğarıdan “*yukarıdan*” M23/24.

2.2.5.2. İç seste ünsüz düşmesi

çiFçilik “*çiftçilik*” M04/4, dinīdi “*denirdi*” M04/73, bişiriersiñ “*pişiriversin*” M06/8, çalalardı “*çalarlardı*” M06/53, dei “*değın*” M08/29, buām “*babam*” M08/61, ğağTıķ “*kalktık*” M08/78, ğaķışdılar “*kalkıştılar*” M09/9, beniki “*benimki*” M09/31, baā “*bana*” M10/1, osun “*olsun*” M11/27, oludu “*olurdu*” M13/3, mapusa “*mahpusa*” M13/71, vele ki “*velev ki*” M14/14, eşamızı “*eşyamızı*” M15/5, ulan “*oğlan>ulan*” M16/4, ğağdı “*kalktı*” M16/68, ānadiñ mı? “*anladın mı?*” M17/44, memed “*Mehmet*” M19/71, ğağdı “*kalktım*” M20/13, ğomasın “*koymasın*” M20/25, assubay “*astsubay*” M20/36, yauT “*yahut*” M22/3.

2.2.5.3. Son seste ünsüz düşmesi

biziki “*bizimki*” M01/45, veriyoy musuñuz “*veriyor musunuz*” M04/79, ras_çğeddik “*rast gittik*” M04/93, ğoyā “*koyak*” M05/17, elamdüllā “*elhamdülillah*” M08/23, dei “*değın*” M08/29, all_çāllā “*Allah Allah*” M11/10, inşallā “*inşallah*” M11/69, sabāleyi “*sabahleyin*” M12/1, derke “*derken*” M14/128, bi “*bir*” M16/6-M21/1, turiz “*turist*” M17/65, gencike “*gençken*” M18/4, sökölü “*sökölür*” M20/5.

2.2.5.4. Vurguya dayalı ünsüz düşmesi

Boynuinceli Yörük ağzında “k” sesinin düşmesi sonucu oluşmuş ve (’) işareti ile gösterilen bir durum da söz konusu olup şu örnekleri mevcuttur:

yo’ “*yok*” M03/31-M07/8-M07/66-M08/10, ço’ “*çok*” M08/38-M09/17-M22/27.

2.2.6. Ünsüz türemesi

2.2.6.1. Ön seste ünsüz türemesi

Arpaçbahşiş'te yaşayan Boynuinceli Yörükleri ünlü ile başlayan bazı sözcükleri, başına “y, h” ünsüzlerinden birini getirerek söylemektedirler. Örnekleri şu şekildedir:

yahşesini “*iaşesini*” M05/160, yeñiş “*iniş*” M12/11, hele-ün-ārşı “*ele güne karşı*” M20/11.

2.2.6.2. İç seste ünsüz türemesi

Arpaçbahşiş'te yaşayan Boynuinceli Yörükleri iç seste, ön sese göre daha fazla ünsüz türetmişlerdir. Bu “h, l, m, n, r, v, y” ünsüzleri olup, şu örneklerde görülür:

duvası “*duası*” M01/49, amerikanda “*Amerika'da*” M04/172, intiğāt “*itikat*” M05/17, yahşesini “*iaşesini*” M05/160, mayışı “*maası*” M05/199, avineyiS “*aileyiz*” M06/31, fiyatı “*Fiat'ı*” M09/11, dayimā “*daima*” M09/264, tabyat “*tabiat*” M14/107, fiyat “*fiat*” M14/124, dayrelerinde “*dairelerinde*” M15/78, ayile “*aile*” M15/99, vesayre “*vesaire*” M16/1, sırkıyor “*sıkıyor*” M18/69, kötülük “*kötülük*” M19/207, noqya “*nokia*” M21/3.

2.2.6.3. Son seste ünsüz türemesi

Son seste türeyen ünsüzler de şunlardır: “k, k̄, l,m,n”

varıncāl “*varınca*” M05/37, ondan soñram⁵⁰ “*ondan sonra*” M08/25, deyinçen “*deyince*” M13/18, varıncak⁵¹ “*varınca*” M11/50, gelincek “*gelice*” M15/6, alıncağ “*alınca*” M15/37, bağalem “*bak hele*” M16/13.

2.2.7. Ünsüz ikizleşmesi

Sözcük içinde iki ünsüzün tekrar edilmesi olayı olarak bilinen ikizleşme, çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörüklerinde de görülen bir durumdur. İkizleşmeler; -kk-, -k̄k̄-, ll-, -nn-, -pp-, -rr-, -ss-, şş-, -tt-, -zz- şeklindedir. Bazı örnekleri şunlardır:

⁵⁰ Buna benzer örneklerdeki *m* türemesini eski Türkçedeki *ma/me* edatı ile ilişkilendiren araştırmacılar da olmuştur. Bunun için bk. Atay, 2002: 826-828.

⁵¹ Bu k, k̄ türemesi, Eski Türkçedeki oğ/ök edatının bir kalıntısı olmalıdır.

eşşēn “eşēgin” M01/23, yannaydı “yanaydı” M01/53, ğurrasız “kurasız” M04/62, hallıs “halıs” M06/24, ikki “iki” M08/4, attatürkü “Atatürk’ü” M09/6, azzığ “azık” M09/247, yanna “yana” M10/46, hePPisi “hepisi” M10/75, eşşāğ “eşek” M11/19, aşşā “aşağı” M12/12-M13/8-M21/24, yanna “yana” M13/10, azzıĥ “azık” M14/37, ókķüzüñ “öküzün” M14/77, eşşeg “eşek” M15/25, yassāmış “yasakmış” M19/200, maşşallā “maşallah” M23/39.

2.2.8. İkiz ünsüzlerin tekleşmesi

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri, kökünde aynı cinsten iki ünsüz bulunduran sözcükleri söylerken ünsüzlerden birini düşürmektedirler. Örnekler, alıntı sözcüklerde yoğunlaşmaktadır:

evel “evvel” M04/63-M10/9, haķım “hakkım” M09/120, temusuñ “temmuzun” M10/5, M16/13, muħağaķ “muhakkak” M12/26, tücarı “tüccarı” M12/35, hatā “hatta” M15/15, ğuvetlik “kuvvetlik” M15/60, hatıñızı “hattınızı” M17/51, ğuFetli “kuvvetli” M19/14, hağını “hakkını” M20/41, valā “vallahi” M22/1.

2.2.9. Hece kaynaşması

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri söyleyişte kolaylık olması açısından heceleri birleştirerek söylemektedirler. Örnekleri şunlardır:

burādar “buraya kadar” M01/63, şeāddim “şey ettim” M04/46, sabādar “sabaha kadar” M04/77-M18/8, nāPdı “ne yaptı” M05/7, nōrdüñ “ne gördün” M08/100, neyTacāñ “ne edeceksin” M09/241, ğörürdü “görüürdü” M12/10, ekmāTmış “ekmeği atmış” M12/55, nōldü “ne oldu” M16/5, nōlacağ “ne olacak” M19/2, yerēderseg “yere gidersek” M20/2.

2.2.10. Hece yutulması

Boynuinceli Yörükleri söyleyiş kolaylığı açısından söylenmesi zor olan bazı heceleri yutmaktadırlar. Örnekleri şunlardır:

anci “anjiyo” M04/73, cırcıPlak “çırılçiplak” M04/90, geçiridik “geçiverirdik” M06/44, elamdüllā “elhamdülillah” M08/23, ğollesdur “kolesterol” M08/45, üniverseyi

“üniversiteyi” M09/7, pata “patates” M09/23, tecik “tanecik” M09/69, cingan “çingene” M09/120, ayırdık “ayırdık” M12/8, talaşır “telaşlanır” M12/12, aşşā “aşağıya” M13/8, yön aşşā “yönünü aşağıya” M13/15, pantı¹ “pantolon” M13/60, şinden geri “şimdiden geri” M16/72, yıķayon “yıkıyorsun” M18/69, ğarōlun “karakolun” M20/58, valā “vallahı” M22/1, pata “patates” M23/7, telezyon “televizyon” (MDD).

2.2.11. Hece türemesi

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri, bazı sözcüklerin telaffuzu sırasında özellikle sözcük sonunda hece türetmektedirler. Örnekleri şunlardır:

soñrama⁵² “sonra” M05/7-M13/19-M19/3, onuñunan “onun ile” M05/25, beniylene “benim ile” M08/66, deveylene “deve ile” M10/5, daha soñurarak “daha sonra” M10/16, annadırķana “anlatırken” M14/83, deveynene “deve ile” M15/5, dedi kine “dedi ki” M15/46, sab_ōluncalayı “sabah olunca” M18/9, sizñilenen “sizin ile” M18/12, ğötürüncēize “götürünce” M19/14, oķuyuncāza “okuyunca” M19/55, olmayıncāza “olmayınca” M19/124, dururuķana “dururken” M20/3, ğöremeyivirincēze “göremeyiverince” M20/8.

2.2.12. Göçüşme

Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında birtakım sözcüklerde söyleyiş zorluğunu önlemek için seslerin yer değiştirdiği görülür. Bunlar özellikle yabancı sözcüklerde vardır. Örnekleri şunlardır:

naled “lanet” M04/57, melmeket “memleket” M04/169-M10/19-M12/32-M15/34-M16/13, óndüç “ödüñç” M05/114-M14/206-M18/37, ğırbıza “Kıbrıs’a” M07/71, ğalfemiS “kafilemiz” M08/24, ķórpüsü “köprüsü” M09/93, ırbık “ibrik” M10/30, M13/21, zivredir “zirvedir” M12/9, orbuķ “obruk” M12/39, görseTTi “gösterdi” M13/79, meyirem “Meryem” M14/2, tercibeler “tecrübeler” M14/68, torpaķlı “topraklı” M15/57, eşgi “ekşi” M16/14-M17/26-M18/64-M19/154.

⁵² Buna benzer örneklerdeki *ma* türemesini Eski Türkçedeki *ma/me* edatı ile açıklayan araştırmacılar da olmuştur. Bunun için bk. Atay, 2002: 826-828.

2.2.13. Ünsüz uyumu

Standart Türkiye Türkçesi'nde geçerli ve yaygın bir kural olan ünsüz uyumu⁵³ Boynuinceli yörükleri ağızında görülmez. Örneklerden bir kısmı şunlardır:

austosda “*ağustosta*” M01/62, yaPdım “*yaptım*” M04/1, duddu “*tuttu*” M04/4, öbdü “*öptü*” M11/51, yaPdılar “*yaptılar*” M11/22.

2.2.14. Yarı ünlüleşme⁵⁴

Bazı sürekli ünsüzlerin yerlerini yarı ünlü seslere bırakması olayıdır. Örnekleri şöyledir:

kiyat “*kâğıt*” M05/195, buyday “*buğday*” M09/208-M13/62-M19/156-M22/31.

⁵³ Korkmaz (2007: 232) ünsüz uyumuyla ilgili şu açıklamayı yapar: “Sözcüklerin eklerle genişletilmesi sırasında veya yan yana gelen hecelerde, tonlu ünsüzlerden ve ünlülerden sonra tonlu, tonsuz ünsüzlerden sonra genellikle tonsuz ünsüzlerin gelmesi temeline dayanan uyum.”

⁵⁴ Korkmaz (2007: 242) yarı ünlüleri şu şekilde tanımlar: “Boğumlanma noktaları ünlüyle ünsüz arasında bulunan ve ünlüye yakın nitelik taşıyan “j, v, y” gibi seslere denir.”

III. BÖLÜM

3.ŞEKİL BİLGİSİ

Bu bölümde Boynuinceli ağzında görülen yapım ekleri, isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil ekleri üzerinde durulacaktır.

3.1. İsimden İsim Yapan Ekler:

+ala(ğ):

topalan “*topalağın*” M19/145.

+an⁵⁵:

olan “*oğlan*” M23/47.

+ar, +er, +şer:

ellişer M14/153, onar M16/151, dörder M23/20, birer M23/99.

+çe:

dilegce “*dilekçe*” M03/25.

+cāz, +caz, +cēz:

bicēz “*birceğiz*” M06/57-M07/55-M13/50, paracaz “*paracağız*” M19/131.

+cı, +ci, +cu, +cū, +çı, +çi, +çu, +çü:

destegci “*destekçi*” M01/9, egmegci “*ekmekçi*” M02/8, çiftçilik “*çiftçilik*” M04/4, göyünçu “*koyuncu*” M12/88, çanağçı “*Çanakçı*” M14/183, yürüçülük “*yörükçülük*” M15/26, yürüçülüğde “*yörükçülükte*” M16/1.

+cık, +cıh, +cig, +cık, +cüg:

ikicig “*ikicik*” M07/55, tecik “*tanecik*” M09/69, ızıcık “*azıcık*” M09/41, torbacı “*torbacığı*” M14/15, filancıh “*filancık*” M16/3, gücücüg “*küçücük*” M19/148.

⁵⁵ Eski Türkçe'nin çokluk ekidir (Gabain, 2007: 44). Bugün birkaç sözcükte görülür.

+daş:

argadaş “*arkadaş*” M03/36-M23/10.

+düz:

gündüz “*gündüz*” M13/3-M14/49.

+ğa, +ka:

başğa “*başka*” M10/84, başka “*başka*” M19/4.

+ğan, +gen:

başğanlî “*başkanlığı*” M11/33, üçgen “*üçken*” M19/193.

+gil:

annemgil M01/2, bubamgil “*babamgil*” M03/27.

+inci, +üncü, +nci:

birinci M16/31, üçüncü M23/21, yedinci M23/56.

+kek:

erkek M13/74.

+la, +lana, +leyi:

sabāleyi “*sabahleyin*” M01/4, Sabālana “*sabahleyin*” M10/37, sabāla “*sabahleyin*” M14/47.

+lı, +li, +lu, +lü:

kepegli “*kepekli*” M02/4, borşlu “*borçlu*” M03/74, kıyılıce “*köylüce*” M04/1, yardımcıyım M20/18.

+lî, +lıg, +lıh, +lık, +lî, +lig, +lik, +lüg +lük, +luğ, +luğ:

çullalıh “*çulhalık*” M01/10, şalfarlıh “*şalfarlık*” M01/15, evlilik M03/6, günlük “*günlük*” M03/52, yokluğ “*yokluk*” M03/59, malcılığ “*malcılık*” M04/3, asgerlig “*askerlik*” M04/158, fakirlik “*fakirlik*” M05/11, üstlüg “*üstlük*” M07/91, incelik “*incecik*”

M09/101, namazlīmızı “*namazlığımızı*” M14/17, asgerlīni “*askerliğini*” M14/187, göllüḡ “*kolluk*” M16/92, babalıḡ “*babalık*” M20/31.

+men:

diregmen “*direkmen*” M04/153.

+raḡ, +rek⁵⁶:

berirek M12/89, uzāraḡ M18/22-M10/29.

+sıS, +sız, +siz, +suz

ḡurrasız “*kurasız*” M04/62, torpaḡsıS “*topraksız*” M15/68, susuz M19/111, deynegsız “*deyneysiz*” M20/16, ālaḡsızın “*ahlaksızım*” M20/26.

+Tı:

laḡırTı “*lakırtı*” M20/44.

+üg:

gölüg “*gölük*” M04/11.

+z:

ḡkiz “*ikiz*” M19/125.

3.2. Fiilden İsim Yapan Ekler:

-aḡ, -aḡ:

ḡonaḡlarız “*konaklarız*” M01/26, oturaḡ “*oturak*” M05/201, uḡaḡ “*uḡak*” M23/99.

-am:

dutam “*tutam*” M03/50.

⁵⁶ Ergin’e göre (1998: 172) çokluk, fazlalık anlamında karşılaştırma ifade eden bu ek, Eski Türkçe’de olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi’nde de çokça kullanılmaktaydı. Bu ekin Boynuinceli Yörüklerince kullanılması önemlidir.

-ğ, -g:

yörügce “yörükçe” M05/1, sulağ “sulak” M12/2.

-gen:

çekişgenidi “çekişken idi” M13/8.

-ğı, -gi, :

saygılı “saygılı” M15/13, bitgi “bitki” M15/17, bilgim M15/33, çalgıları “çalgıları” M16/119.

-gın, -ğún, -gün, -kún:

sürgün M13/64, düşğún “düşkün” M19/23, şaşğın “şaşkın” M19/23, düşkünledi M19/30.

-ı, -u:

görkumdan “korkumdan” M11/30, yazı M15/97, kıoğu “koku” M22/42.

-ış:

yanlışı M23/33.

-ım, -im, -um, -üm:

seçim M01/3, ğatım “katım” M01/38, doum “doğum” M06/11, dönüm M07/215.

-in:

ekin M01/35-M04/6.

-ig, -ıķ, -ıķ, -uķ, -ük:

yumruķlayı yumruķlayı “yumruklaya yumruklaya” M02/5, ğatıķ “katık” M07/176, aķıķ “aķık” M14/141, ötürük M14/155, ğırıķ “kırık” M20/3, depig “tepig” M20/54.

-l:

oğul “*okul*” M13/60.

-men:

öredmen “*öğretmen*” M13/56-M20/39.

-seg:

evlenseg “*evlensek.*” M07/65⁵⁷.

3.3. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-ar-:

çıkarmazlar M03/101.

-ıl-, -il-, -ul-, -ül-:

şürülmüş M01/35, ekilmiş M01/35, devrildi “*dev(i)rildi*” M04/42, yarılmış M05/124, duTulacağ “*tutulacak*” M06/29, anlaşıldı M07/33.

-ır-, -ir-, -ür-:

düşürmesin M04/149, geçirdiler “*kaçırdılar*” M18/12, geçirTirmem “*geçirttirmem*” M17/39.

-dıl-, -dır-, -dir-, -dur-, -dür-, -Tir-, -tır-:

çiFTleşTirmeg için “*çifteştirmek için*” M01/41, endirdigden soñra “*indirdikten sonra*” M02/18, ğaldırdığ “*kaldırdık*” M04/6, döñdürdüm “*döndürdüm*” M13/15, vurdurduğ “*vurdurduk*” M15/68, araştırmacı M17/13, dolandılıllar “*dolandırırlar*” M23/20.

⁵⁷ Bu eki Ergin (1998: 197) fiilden-isim yapan ekler bahsinde anlatır.

-d-, -t-, -T-:

boyadır “*boyatır*” M01/6, yúkleddim “*yüklettim*” M04/9, toplattılar “*toplattılar*” M06/3, çürüttün “*çürüttün*” M20/58, öğudullar “*okuturlar*” M23/14.

-g-, -k-⁵⁸:

görükür “*gözükür*” M14/51, kinetig “*kinleştik*” M14/181.

-n-:

bulunduğ “*bulunduk*” M01/3, saklandığ “*saklandık*” M03/31, gışlanacak “*kışlanacak*” M04/15.

-ş-, -ış-:

çiftleştirmek için “*çifteştirmek için*” M01/41, anlaşıldı M07/33, gakişdılar “*kalkıştılar*” M09/9.

-ü-⁵⁹:

sürüdüler M19/10.

3.4. İsimden Fiil Yapan Ekler

+a-, +e-:

oynamadım M06/55, kinetig “*kinleştik*” M14/181.

+al-, +el-:

serteleşiye gadar “*serteleşiye kadar*” M02/3, boşaldırın “*boşaltırım*” M04/12, daralTTı “*daralTTı*” M15/16.

+da-:

ğıpırdayacak “*kıpırdayacak*” M20/48, tıpırdaşıllar “*tıpırdaşıllar*” M04/108, ğıpırdar oldu “*kıpırdar oldu*” M07/31.

⁵⁸ Bu şekliyle Düzce, Niğde (Bor), Antalya, Mut ve köylerinde kullanılan (TDK, 2009: 2162) bu sözcük, Ergin’e göre (1998: 215) fiilden fiil yapım eki olan -k- ekiyle yapılmıştır.

⁵⁹ Bu ek için bk. Banguoğlu (1990: 279) ve Ergin (1998: 214).

+la-, +le-:

ğonahlarınız “konaklarınız” M01/26, yumruklayı yumruklayı “yumruklaya yumruklaya” M02/5, yükledim “yüklettim” M04/9, ğışlanacak “kışlanacak” M04/15, muşambaladım M05/99, yuzleridim “yüzler idim” M07/6, çapaladım M09/64, bālamış “bağlamış” M09/247, bāşlasıñ “bağışlasın” M23/1.

+lan-, +len-:

yaşlandığ “yaşlandık” M14/139, şiylendimidi “şeylendim idi” M19/104, evlendi M19/216.

+laş-, +leş-:

çiFTleşTirmeg için “çifteştirmek için” M01/41, iddālaşdık “iddialaştık” M04/45, bozlaşdı mıdı M14/98, gönülleş M14/156.

+sa-:

susaşTık “susaştık” (MDD)

3.5. İsim-Fiil Ekleri

-ma, -me:

künürmeye “künürmeye” M02/3, toPlamaya “toplamaya” M03/79 daşlaması “taşlaması” M23/12.

-mā, -mağ, -meg, -mē, -mek:

ëndirmeg “indirmek” M04/47, oğumak “okumak” M05/91, ölmemē için “ölmemek için” M16/12, anlaTmāla “anlatmakla” M16/112, giTmek “gitmek” M23/27.

-ış, -iş:

çıkışını “çıkışını” M03/101, gidiş M18/13.

3.6. Sıfat-Fiil Ekleri

-acağ, -eceg, -cā:

muazzam çardām var gışlanacağ “*kışlanacak muazzam çardağım var.*”

M04/15, başğa youdu ki geydireceg “*giydirecek başka yoktu ki*” M06/23, içceceg suyum “*içecek suyum*” M23/65, olacānı bildi “*olacağın bildi*” M19/114.

-an, -en:

doğıyan “*dokuyan*” M01/30, gelen M03/15, gıçı gırılan geçi “*kıçı kırılan keçi*”

M04/26, çıkanlar “*çıkanlar*” M05/151.

-ası, -esi:

sertelesıye gadar “*sertelesıye kadar*” M02/3, ālayasım gelir “*ağlayasım gelir*”

M08/36.

-dī, -dig, -dī, -düg, -dū :

gırğdımız “*kırktığımız*” M01/5, endirdigden soñra “*indirdikten sonra*” M02/18,

oldūmu “*olduğumu*” M04/88, yeđimiz “*yediğimiz*” M06/18, öldüğden soñura “*öldükten sonra*” M08/30, görmedimiz “*görmediğimiz*” M23/3.

-ī, -ig, -ıq, -ik⁶⁰:

beşten çıkıq ÇoCuqlar “*beşten çıkmış çocuklar*” M05/144, çevirik bi şey

“*çevirmiş bir şey*” M07/15, yapīnı alacām “*yapmışını alacağım*” M14/186, geçig gibiydi

“*geçmiş gibiydi*” M19/30, geyig gibi bi şey “*giymiş gibi bir şey*” M20/10.

-miş:

sayılmış gışiler “*sayılmış kişiler*” M14/197.

⁶⁰ Bu ek metinde (diktirik “*diktirip*” M07/106) zarf-fiil eki olarak da işletilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. Üstüner (2000: 141-144) ve Tor (2009: 133-135).

-cı, -ücü⁶¹:

ğunlacı avrad “*kunlayıcı=kunlayacak=doğuracak kadın*” M04/25, ógsürdücü şurub “*öksürtücü şurup*” M11/17

3.7. Zarf-Fiil Ekleri

-a, -e:

göçe göçe “*göçe göçe*” M01/28, duta duta “*tuta tuta*” M01/28.

-arak, -erek, -ıraq, -irek, -urağ:

olarak “*olarak*” M07/139, galıraq “*kalarak*” M10/10, berirek M12/89, dağaraq “*takarak*” M18/57, dererek M22/21, olurağ “*olarak*” M15/27.

-alı, -eli :

boşlayalı M04/4, öleli M23/117.

-dıkısıra:

yaşlandıksıra “*yaşlandıksıra=yaşlandıksıra*” M19/134

-dĩnda, -dĩnde:

giddĩnde “*gittiğĩnde*” M03/91, el ğaldırdĩnda “*el kaldırdığında*” M04/44.

-ı, -i:

deyi “*diye*” M01/1-M05/147, ğonağlayı ğonağlayı “*konaklaya konaklaya*” M01/27, parlayı parlayı “*parlaya parlaya*” M19/172.

-ıb, -ıb -ub, -üb, -ı(ı)P, -üP, -uP

bişiriP “*pişirip*” M02/18, varıb “*varıp*” M04/31, oturuP “*oturup*” M04/31, ğediP “*gidip*” M05/128, ölüb “*ölüp*” M19/1, ğonuşuluP “*konuşulup*” M21/5, sürüP “*sürüp*” M22/7, kesilib “*kesilip*” M23/37.

⁶¹ Bk. Üstüner (2000: 137-140) ve Akar (2008).

-ınca, -ıncağ, -incāl, -incāz -incāıza, -uncalayı -ince, -incek, -incen, -incēz, -ünce, -
üncēize⁶²:

geçirinceye “geçirinceye” M04/89, varıncāl “varınca” M05/37, gelince
M05/186, gidincek “gidince” M07/10, dayanamayıncāz “dayanamayınca” M07/16,
getirincēz “getirince” M09/54, gelinceg “gelince” M10/30, deyinçen “deyince” M13/18,
getirince M15/1, yürüyünce M17/60, oluncalayı “olunca” M18/9, gótürüncēize
“götürünce” M19/14, olmayıncāıza “olmayınca” M19/124, olmayınca M20/14, yazılıncağ
“yazılınca” M23/43, gidincek “gidince” M23/72.

-ğana, -ğa, -ğa -ğana, -ke, -ken, -kene, -kenen⁶³:

yaparğana “yaparken” M03/87, gederikene “giderken” M04/11, bağarğana
“bakarken” M04/113, geğerkenen “giderken” M05/162, yerkene “yerken” M06/20, derke
“derken” M14/128, varıoruğa “varıyorken” M19/174, yatırğa da “yatarken de” M23/108.

-madan, -meden :

elemeden M02/8, tanışmadan M03/5, gelmeden M03/32, M09/34, gitmeden
“gitmeden” M23/3.

-y:

yörüy yörüy geddim “yürüye yürüye gittim” M04/102, sallay sallay tağıladrın
“sallaya sallaya takılatırım” M05/29.

⁶² Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde seyrek de olsa kullanılmıştır (Gülsevin, 1997: 127). Bu ekin Boynuinceli ağzında olması önemlidir.

⁶³ -ken ekinin Anadolu ağızlarındaki şekliyle ilgili olarak Aydın (2000: 639-645) tarafından yapılan çalışmaya bakılabilir.

SONUÇ

Arpaçbahşiş (Mersin-Erdemli) kasabasında yaşayan Boynuinceli Yörükleri'nin ağız özellikleri şunlardır:

1. Boynuinceli Yörükleri, Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan sekiz ünlünün yanında “á, â, a, â, a, ã, e, í, î, i°, ı, i°, ó, ô, o, õ, ú, u, ü” ünlülerini de kullanmaktadırlar. Ayrıca bilinen temel ünlülerin dışında bazı ses olaylarının etkisiyle ortaya çıkan ā, ē, ī, ī, ō, õ, ū, ū şeklinde uzun ünlüler ile ä, ë, ï, ö, ü şeklinde kısa ünlüler de mevcuttur.
2. Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında “b, ğ, k, l, p, r, v, y” ünsüzlerinin etkisiyle birtakım ara sesler ortaya çıkmaktadır: Bunlar; á, a, â, í, i°, i°, ó, ú ünlüleridir. Bununla birlikte özellikle “ğ” ünsüzünün düşmesine bağlı olarak bazı ara seslerin uzun söylendiği hissedilmektedir. Bunlar; â, î, ô, õ, ü sesleridir.
3. *Kapalı e* sesi (e), Arpaçbahşiş'te yaşayan Boynuinceli Yörükleri ağızında duyulan bir sestir.
4. Boynuinceli ağızında hece kaynaşması, ünsüz düşmesi, çift ünlülerin kaynaşması, tonlama ve vurgu gibi nedenlerle oluşan uzun ünlülerle sıkça karşılaşmaktadır. Özellikle “g, ğ, h, k, n, r v, y” ünsüzlerinin düşmesi ya da erimesi sonucu oluşan uzun ünlüler oldukça fazladır.
5. Dikkat çekici noktalardan biri de duyulan geçmiş zaman eki *-ik'*e bağlı olarak oluşan “ī, ī, ū, ū” uzun ünlülerinin ortaya çıkmasıdır.
6. Uzun ünlüler, ünlü ile biten bir sözcüğün, ünsüzle başlayan bir sözcükle kaynaşması sonucu oluşabileceği gibi ünsüz ile biten bir sözcüğün, ünlü ile başlayan bir sözcüğe ulanması sonucu da oluşabilmektedir. Bu uzunluklar özellikle ünlü ile biten bir sözcüğün, ünsüzle başlayan bir sözcükle kaynaşması durumunda daha çok görülmektedir.

7. Kısa ünlülerin bir kısmı “ne” soru edatı ile birleşen sözcüklerde ortaya çıkmaktadır.
8. Kalınlık-incelik uyumu son derece sağlamdır. Bazı sözcüklerin eski yapıları (kardeş, hangi, anne) kullanılırken yabancı sözcüklerin birçoğu gerileyici veya ilerleyici ünlü benzeşmesiyle uyumlu hâle getirilmiştir. Ünlü benzeşmelerinde ise ilerleyici ünlü benzeşmesinin daha fazla görülmesi dikkat çekicidir.
9. Standart Türkiye Türkçesi’nde kalınlık-incelik uyumuna girmeyen ek fiilin zaman eki almış şekilleri, “ile” edatı, “-ken” zarf-fiil eki ve “+ki” aitlik eki Boynuinceli ağızında uyuma sokulmuştur.
10. Dikkati çeken başka bir husus da tezlik fiilinin kalınlık-incelik uyumuna girmiş hâlleridir.
11. Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri bazı durumlarda kalınlık-incelik uyumu dışına da çıkmaktadırlar. Özellikle “ğ, k, ñ” seslerinin etkisiyle uyuma aykırılık söz konusu olmaktadır.
12. Boynuinceli ağızında düzlük-yuvarlaklık uyumu da kendini kuvvetli bir şekilde hissettirmektedir.
13. Ünlü değişimleri Boynuinceli Yörükleri ağızında oldukça çeşitlidir. Bunlar, en çok a>e, e>i, ö>ó, u>ı, ü>ö, ü>ú şeklinde görülmektedir.
14. Ünlü düşmeleri, Boynuinceli Yörükleri ağızında genellikle vurgusu zayıf olan orta hece ünlüsünün düşmesi şeklinde olmaktadır.
15. Ünlü türemesi çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörüklerinde iç seste daha çok görülmektedir. Türeme olayı, ön seste “l, r” ünsüzlerinin bulunduğu sözcüklerde yaşanırken, son seste ise “-ken” zarf-fiilinin bulunduğu bazı sözcüklerde belirgindir.

16. Çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında bugün Standart Türkiye Türkçesi'nde kullanılan yirmi bir ünsüze ek olarak “ğ, ğ, ħ, ħ, k, ñ” ünsüzleri ile “ç, C, Ç, F, J, P, S, T” ara ünsüzleri kullanılmaktadır. Eski Türkçeden beri görülen “damak n”si (ñ) varlığını korumaktadır.

17. Türkiye Türkçesi ağızlarının tamamında görülen ünsüz değişimleri çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında da görülmektedir. Titreşimlileşme ve süreklileşme baskın olan değişme türleridir. Özellikle “ç>c, k>g, k>ğ, k>ħ, p>b, t>d” titreşimlileri ile, “ç>ş” süreklileşmesi yoğun olarak görülür.

18. “k>h” değişimi (huşah “kuşak” M01/59, haç “kaç” M04/85, hış “kiş” M04/6, hamçı “kamçı” M02/14, hoca “koca” M08/72, hadar “kadar” M14/101), çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında görülen bir ses olayıdır.

19. Ünsüz benzeşmesi sıklıkla görülen bir durumdur. Benzeşmenin yönü itibariyle gerileyici benzeşme örneklerinin ilerleyici benzeşmeye göre daha çok olduğu göze çarpar. İlerleyici benzeşmeler içerisinde “-nl->-nn-”, gerileyici benzeşme içerisinde ise “-rl->-ll-” benzeşmesi daha fazladır.

20. Ünsüz düşmesi, Boynuinceli ağızında ön seste “h, y”, iç seste “b, ğ, h, l, m, n, r, t, v, y”, son seste ise “h, m, n, p, r, t” düşmesi şeklinde yaşanır. Özellikle “h” ünsüzünün düşmesi diğerlerine göre daha yaygındır. Boynuinceli ağızında vurgu sebebiyle “k” sesinin düşürüldüğü örneklere de rastlanmıştır.

21. Ünsüz türemesi ön seste ve iç seste “y”, son seste ise “l, m, n” türemesi şeklindedir.

22. “-kk-, -kğ-, ll-, -nn-, -PP-, -rr-, -ss-, -şş-, -tt-, -zz-” şeklinde görülen ünsüz ikizleşmeleri özellikle “aşşā” ve “eşşeg” gibi sözcüklerde -şş- ikizleşmesiyle karşımıza çıkar.

23. Boynuinceli Yörükleri söyleyişte kolaylık olması açısından heceleri birleştirerek söylemektedirler. Bu durum özellikle “ā-ē-ō” uzun ünlülerin oluşması için bir nedendir.
24. Eski Türkçe'nin “ma, me; kına, kine; oğ, ök” edatları, çalışma sahasındaki Boynuinceli Yörükleri ağızında görülen yapılardandır.
25. Göçüşme, Boynuinceli Yörükleri ağızlarında özellikle yabancı sözcüklerin söylenişinde duyulur.
26. Ünsüz uyumu Boynuinceli Yörükleri ağızında sağlam değildir.
27. Yarı ünlüleşme Boynuinceli ağızında belirli sözcüklere özgüdür.
28. Bugün yazı dilinde kullanılmayan “-ī, -ig, -ıq, -ik, cı, -ücü” sıfat-fiil ekleri topluluk ağızında vardır.
29. Eski Türkçe'nin “-ı, -i” zarf-fiil ekinin kullanımı, tekrar gruplarına özgüdür.
30. “-ınca, -ince” zarf-fiil eki, Arpaçbahşiş'te yaşayan Boynuinceli Yörükleri ağızında “-ınca, -ıncaq, -incāl, -incāıza, -uncalayı -ince, -incek, -incen, -incēz, -ünce, -üncēize” şekilleriyle hayli işlektir.
31. Seyrek de olsa bugün yazı dilinde olmayan “-dıqsıra”, “+raq, +rek” ve öğrenilen geçmiş zaman eki “-ık” ekine rastlanır.

KAYNAKÇA

AKAR Ali, *Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunu*, Turkish Studies /Türkoloji Dergisi, Volume 1/2, Fall 2006, s. 41-52.

AKAR Ali, *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Eski Bir Sıfat-Fiil Kalıntısı {-cı}*, Turkish Studies, Volume 3/3 Spring 2008, s. 1-7.

AKTEPE Münir, *Damad İbrahim Paşa*, İslam Ansiklopedisi, C.8, 1993

AKTUĞ İknur, *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

ALTINAY A. Refik, *Anadolu'da Türk Aşiretleri*, Enderun Yayınları, İstanbul, 1989.

ARTUN Erman, *Çukurova Yörüklerinin Gelenek ve Görenekleri Bunlardaki Eski Kültür İzleri*, I. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler) Sempozyum Bildirileri, Antalya, 1994, s. 25-62.

ATAY Ayten, *Eski Türkçe ma/me Edatının Anadolu Ağızlarındaki Kalıntısı*, Türk Dili, Ekim 2012, s. 826-828.

AYDIN Mehmet, *Anadolu Ağızlarında “iken, -ken” Zarf-Fiilinin Kullanımı ve Görevleri*, Türk Dili, Aralık 2000, s. 639-645.

BANGUOĞLU Tahsin, *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, 1990.

BOZ Erdoğan, *Afyon Merkez Ağzı*, AKU Yayınları, 2002.

CAFEROĞLU Ahmet, *Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi*, TDAY Belleten, 1955, s. 1-7.

CAFEROĞLU Ahmet, *Anadolu Ağızlarında İç Ses Ünsüz Benzeşmesi*, TDAY Belleten, 1958, s. 1-11.

CAFEROĞLU Ahmet, *Anadolu Ağızlarında Konson Değişimi*, TDAY Belleten, 1963, s. 1-32.

CAFEROĞLU Ahmet, *Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri*, TDAY Belleten, 1964, s. 1-33.

CAFEROĞLU Ahmet, *Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar*, TDK Yayınları, 1994.

COŞKUN Volkan, *Türkiye Türkçesinde Ünlüler ve Ünsüzler*, TDAY Belleten, Cilt I-II, Sayı 42, 1999.

ÇAĞATAY Saadet, *Türkçede ñ-ğ Sesine Dair*, TDAY Belleten, 1954, s. 15-30.

DEMİR Kenan, *Erdemli'nin Arpaçbahşiş Kasabasında Yaşayan Boynuinceli Oymağının Sosyo-Kültürel Yapısı*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

DEMİR Nurettin, *Ağız Terimi Üzerine*, Türkbilig, 2002/4.

SÜMER Faruk, *Bozulus Hakkında*, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1230/14039.pdf>

Derleme Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara 2009.

DULKADİR Hilmi, *İçel'de Son Yörükler "Sarıkeçililer"*, İçel Valiliği Yayınları, Mersin, 1993.

ERCİLASUN A. Bican, *Kars İli Ağızları*, Ses Bilgisi, TDK Yayınları, Ankara, 2002.

ERGİN Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları , İstanbul, 1998.

ERÖZ Mehmet, *Yörükler*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1991.

GABAIN A.Von, *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. Mehmet AKALIN, TDK Yayınları, Ankara, 2007.

GEMALMAZ Efrasiyap, *Erzurum İli Ağızları İnceleme-Metinler-Sözlük ve Dizinler*, TDK Yayınları , Ankara 1995.

GÜLENSOY Tuncer, *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara 1988.

GÜLENSOY Tuncer-ALKAYA Ercan, *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.

GÜLSEVİN Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara, 1997.

GÜLSEVİN Gürer, *Uşak İli Ağızları*, TDK Yayınları, 2002.

GÜNDÜZ Tufan, *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri "Bozulus Türkmenleri 1540-1640"*, Bilge Yayınları, Ankara, 1997.

GÜNGÖR Kemal, *Cenubi Anadolu Yörüklerinin Etno-Antropolojik Tetkiki*, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü Neşriyatı, Ankara, 1941.

GÜNŞEN Ahmet, *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara, 2000.

HALAÇOĞLU Yusuf, *VXIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, TTK Yayınları, Ankara, 2006.

KARAHAN Leyla, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, TDK Yayınları Ankara, 1996.

KORKMAZ Zeynep, *Güney-Batı Anadolu Ağızları*, Ses Bilgisi, TDK Yayınları, Ankara, 1994a.

KORKMAZ Zeynep, *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara, 1994b.

KORKMAZ Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 2007.

MEMİŞOĞLU Ragıp, "Boynuinceli Türkmenleri", *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 100, Şubat 1996, s. 147-167

ÖZDEMİR Orhan, *Toroslar'da Yörükler*, Kargıpınarı Belediyesi Kültür ve Sanat Yayınları, 2010.

ÖZTÜRK Erol, *Silifke ve Mut'taki Sarıkeçili ve Bahşiş Yörükleri Ağzı*, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

SAĞIR Mukim, *Anadolu Ağızlarında Ünsüzler*, TDAY Belleten, 1995, s. 391-408.

SAĞIR Mukim, *Ağız Araştırmalarında Çeviriyazısı*, Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, TDK Yayınları, 1999, s. 126-138

SAĞIR Mukim, *Türkiye Türkçesi Ağızlarının Ünlü Varlığı*, Turkish Studies, Volume 3/3, Spring 2008, s. 563-578

SEYİRCİ Musa, *Batı Akdeniz Bölgesi Yörükleri*, Derin Yayınları, İstanbul, 2000.

ŞAHİN İlhan, *Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler*, Eren Yayınları, İstanbul, 2006.

TOR Gülseren, *Mersin Ağızlarında -(y)Ik Ekinin Kullanımı*, Türk Dilleri Araştırmaları Yayınları, 2009, s. 107-163

TÜRKAY Cevdet, *Başbakanlık Arşivi Belgeleri'ne göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemâatler*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2001.

Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara 2011.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi: Cilve-Dârünnedve Ankara, TDV Yayınları, 1993. 8'inci cilt.

TÜRKMEN Mehmet, *Boynuinceli Aşireti*, Niğde Gazetesi, 5 Mart 1948.

SÜMER Faruk, *Tarihleri-Boy Teşkilatı Destanları Oğuzlar(Türkmenler)*, TDA Vakfı Yayınları, 1999.

UYSAL İdris Nebi, *Karaman İli Ağzları ve Anadolu Ağzları Arasındaki Yeri*, Karaman Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Karaman, 2011.

UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C. IV, I. Bölüm 2. Baskı, TTK Yayınları Ankara, 1978.

ÜSTÜNER Ahad, *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, TDK Yayınları Ankara, 2000.

YALMAN(ILGIN) Ali Rıza, *Cenupta Türkmen Aşiretleri*, C.I Haz. Sabahat EMİR, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

METİNLER

Metin No	: 1
Derlenen Yer	: Arpaçbahşiş, Yeni Mahalle
Kaynak Kişi	: İsmi vermek istemeyen bir kadın, 73
Konu	: Yayla hayatı, çeyiz

yayladan göçer gelirdik ğasımıñ yïrmisinde. ğasımıñ yïrmisinde ayrancı deyi bir şey var yaylada. ğaramana bālı ğonyaya bālı. orda benim annemgil, ğız ğardaşım neyim var. ğasımıñ yïrmisinde seçim seçeller, orda göç ğatallar. orda bulunduğ bunū-la ekimiz. annemgiliñ orda bulunduğ. sabāleyi geldig. ğoştük bura gelirdik. bura geldik midiya bis

5 yayladā ğırkdımız davarıñ, malıñ kılını yuñunu ērris, atarı ērris. ondan soñra ğötürü şeyde boyadır geliriS. ziliFge'de boyadır geliris. onu buķáris hallideris. hallideris, ğış geldi midiya ğışın çadırıñ içine çözeriz bunu. bunu dezgā. bunu, bunu işte bunu-ikisi. dezgā çözeriz bunları doğurus. ğışın. ğırķ ğünde doğursañ da, ell-ünde doğursañ da yirm-ünde doğursañ da, yanında destegci olusa da doğurus. ondan soñra ğızıñ olusa üç

10 veriñ dörT veriñ beş veriñ. çullalığ çózeris. çullalığ, çullalığTa battaniye doğurus çıpıt doğurus. bunlaları ğızımıza gelinlik eşā doğurus, hazılları. amma hindi her şeyimiz hazır oldu. her şeyi hazır oldu. bunları doğurus. ihi şunu doğurus, şunu doğurus ne balsağ doğurus ğızımıza veriris. olana da veriris, ğıza da veriris. tabi olan ğızdan haddinden fazla alır olan. ondan soñra veririz. yaz gelir. yaz geldi midiya çullalığ

15 doğurus. erkēmize ğómleğlig dohurus. şalFarlığ doğurus. sırtımıza çamaşırılığ doğurus. ipli ērris, çarķı ērris. çarğTa ērris. anamız bobamız, annemiz ebemiz nenemiz doğullardı. amma ben de doğudum amma ben çok doğumadım. onnan geri yaz geldimidiya malımız ğuzlar. ğórpeler malımız. çō-lur. yüz yüz elli geçi olur. ğórpeler, ğuzlar, yavrılar. yavrılar, yavrılar. onnan geri yaz gelir. yazın burdan göçeceōtu bir

20 haFta önce çamaşırını yıħarsıñ. hazırlın ğórusıñ. ārığ deñler ileri bir şey ğónderisiñ. maraya ğónder yıħılı gelir. ondan geri dutarsıñ ğóçersiñ. deveye yúķlediris. bu eşāyı, bu çulu çabıdı, bu yatā üç dört beş ne deveñ olusa deveye yúķlediris. malıñ oñüne ğatarsıñ. sözüm yabana eşşēn bi taraFına ayran yannını ğatañ. yourdu çalarsıñ. ğazanda yourdu çalarsıñ. yourdu ğatañ, bir taraFına da çocū ğatañ heybeye, eybeye. merkebe, sözüm

- 25 yabana merkebe gatañ. ordan góçersañ. mesele dört sātlih, beş sātlih bi yere gēdersañ ora yıharsañ. ora yıharız, gonağlarız ora. mal dayanmaz deyi. orda āşama gadar galırız. ekmātarız, orda yolda gonağlayı gonağlayı ekmātarız. aynı boyle saşTa seniTTe ekmātarız. onnan geri góçe góçe góçe góçe góçe góçe, yāmır yā çadır duta, yāmır yā yā bi haFtada yaylaya çıharız. bir haFta der yaylaya çıharıs. arhamızda çocuğ,
- 30 arhamızda o heybedē çocuğ hariç. amma hindi bizde yoğ. onu doğıyan var sarēçililer doğur. biz doğuyamayıs. ben doğumadım. onnan geri o çocūlana o mallarıla, ıramazanda olur ıramazan. gece gağarsañ, yemeg yaparsañ. gaynanañ, gayınbobañ olur. yemek yaParsañ. gece ertelik yaparsañ. ikindin o yāmırda yaşTa. nisanda góçüyoruz bağ hesaP et, nisanda. burda nisanda góçüyoñ. o yāmırıla yaşıla, yaylaya çıkarıs. yaylada,
- 35 yaylaya çıkdık ki, yaz çiftine gēder bunlar. çift sürülmüş, ımlıh yeni, ekin ekilmiş. o ekin olur, o mal sālır, satılır. ıratı alınır. ondan geri öyleligle gōnduğ gōşTük biz. hayaT böyle geldi geşTi. yaşım yeTmiş üç. goç gātımı. hindi goç gātımı, goçu dekeye gātıyollar. aynı geçi gibi davara deke gātıyoñ ya! yavrılar. neye yavrılar? goç gātımı dēller. şindi onu orda goç gātımı dēller. o urum
- 40 kóylüklerinde. erēli, ayrıncı, gāraman. bu örelerde goç gātımı dēller. onlar gūzün gāsımın birinde goç gāTTılar. biz ordaydık. çiftleşTirmeg için. erkē gancık gōyuna gāTmağ için. seçim dēller ona. orda dēller ki seçim. goç gātımı dēller, seçim dēller. amma biz burda dekeyi deke gātımı dēris. biz davarımızın içine dekeyi gātıvirris. onların ki şenlikli olur. yani o goç gātımı dimeleri. onlarda ayreten bi şenölur onlarıñ
- 45 orda. biz yaPmayıs. biziki kıl davar oldūçi, dekeyi geçiniñ içine gātıveriris. öyleligce beş ay der guzlar. yavrılar. beş ay der yaylada gatarıs, beş ay der yavrılar. ben sekis ÇoCū annesiyin. ikisi öldü, altı uşām var. üç ölüm var üş gızım var. ben gaynanamıla, gayınbubamıla otuz beş sene bir gara çadırın altında oturdum. gara çadırın içinde oturdum. bunuñulana benim yaşantım, bunuñ yaşantısı onlarıñ hayır duvası.
- 50 anladıñ? hayır duvası, onlarıñ hayır duvası bizim yaşantımıs. seksen dörT yaşında, seksen beş yaşında bu, yeTmiş üç yaşında benin. allāma şukurler olsuñ, bir dēl biñ şukurler olsuñ gaynanamıla gayınbubamın hayır duvası. onlar beni evledinden dā üstün severdi. tabi her şey sayğıylana. o bizi sayardı biz onu sayardık tabi. dünya bi yannaydı, gaynanam, gayınbubam bi yannaydı. ben on beş yaşında evlendim. bu dedeni on beş

55 yaşında aldım. amma ğaynanam ile ğayınbubam dedi ki beni annemden bubamdan isterke, ben anneyin bu ğız, ver, sen ğarışma dediler. amma o atalıklarını da yaPTılar. nur yatağları olsun.

hi? ceyiz mi? ceyiz olarak o zaman asbaP ipekli empirme deşlerdi. böyle eline aldıñ mı ğayardı. böyle ğayardı. yün huşah, yün ğuşahlar olurdu. almışlar. nişan eTTiler. ğaynanam, ğayınbubam nişan eTTi. altın dağTı. iki hamidiye, dört sarı lira bir ğıramise dağTı ğaynanam, ğayınbubam. o zaman yüssük ğüPe yōudu. yügsük ğüPe yōudu o zaman. aldılar, yaylaya da çığTık austosda dñ eTTiler. çifte çalgıylana dñ eTTiler. gelin aldılar, işTe bu hayata burādar geçirdiler. yörüg çadırından yörüg çadırına geldim. üç gün bir çadırda ğaldık, ğocamılana. ondan soñra bi çadırıñ içine ğaynanamla, ğayınbubamla

65 birleşTik. ben sekis ÇoCū bu ğara çadırıñ içinde meydana getirdim. nur yatağları olsun. asgerden gelīdi. asgerlīni idik, gelīdi. beglemedim, asger beglemedim. amma yazamam ki... yazamam ki valla. oğur yazarlīm yoğ. kenan evren bi şey çıkardı, yalnız bir lāfeyi otobise binecēm şeyleri őrendim. diPlama aldım canım. diPlama aldım, işde hocam.

Metin No	: 2
Derlenen Yer	: Arpaçbahşiş, Yeni Mahalle
Kaynak Kişi	: İsmi vermek istemeyen bir grup kadın
Konu	: Bazlama, ekmek, sıkma, börek yapımı

niye söyledin benim gışdımı gız? unu eliyorS, içine duzu gıyuyoruS, ondan sonra yuñuruyoruS. işde şu anda gırılıyor böyle. ondan sonra yuFkasını yapıyorS. valla biraz yuñuruyorum, biraS sertelesiye gadar yuñuruyorum, ondan sonra küñürmeye başlıyorum. yok, esmer un gullanıyorS biS. kepegli. hı hı kepegli un gullanıyorS. valla añlıyorum işde. elim alışTı. böyle böyle yumruqlayı. yuñurmağ daha zor yā! ekmeg yapması. ben dā çok yapıyorum çüñgü, haftada iki üç seFer. ekmeg yapıyorum ben, dıgğamız var bizim şarküteri dıgğanı. ona yapıyorum ben.

egmegci başı o. abla başdan, unu elemeden başla yuñurmasından, atmasın. ādar çık. şindi bu unu eleriz önce. elē var bunuñ, eleriS. ondan sonra duzunu atarıS. gendimiz garellez duzunu. ondan sonra böyle önce gırasıS. ondan sonra yumuruS. ondan sonra atarıS. tabi canım bezeyi döküyorS. şöyle şöyle yaparıS, şöyle egmeg çıkar. böynuinceli yürüçleriniñ yapacā bu. böreg de yaparıS, sığma da yaparıS, gözleme de yaparıS. patetes gıyuyoruS, peynir gıyarıS, çökeleg gıyarıS. bu sıkma oldu.

valla egmēn bişirmesi çok zor ateşin başında. oğlāya sarıyollar, egmē veriyollar, saJın üsdüne atıyorS, ondan sonra altı da güzelce kömür oluyor, kömürde aşşa indiriP gırmızı gırmızı bişiriyorS. bazlama bişiriyorum şu anda. egmeg büyüç açılıyor ince açılıyor, bazlama daha gılın oluyor. egmeg ince oluyor, egmeg. onu saJın üstünde bişiriP endirdigden sonra suyla tek tek su serpiyorsuñ üstüne, suyu serPTikten bi müddet begledi mi, ondan sonra çeviriP, gıtlayıP yiyorsuñ. hē, yemē batır batır ye.

Metin No	: 3
Derlenen Yer	: Arpaçbahşiş
Kaynak Kişi	: İsmi söylemek istemeyen bir kadın, 65
Konu	: Kaçma hikâyesi

yā biz işde ğaşdıķ. siziñ gibi düün mün yaPmadıķ. düüne müne gerek görmedig, ğaşdıķ. dālarda gezdik yirmi doķuz ğün. işde benim adamı ben ğaçırdım. eyi dōru. bir ğün adam gelmiş ğördüm adamı. benim adam ramazanı. ordan  oşuma ğeTTi. ben bunu alırım dedim.

5 bir tā haber ğondürdüm. gelsiñ dedim. geldi ğonuşTuķ ğaşdıķ hiçbir tanışmadan şiy yaPmadan ğaşdıķ. eyi olmasa da şansaydı. amma eyiydi çok şükür, hamd olsun. kırk altı sene evlilik yaPdıķ, ne bir sāt küsdük ne bir sāt ğavğa eTTik. tabi ki olabilir evlilik şiyinde ğavğa olur da, biz öyle bir böyüg ğavğa yaPmadıķ. münagaşa ederdik, hemen iki dağğa soñra da ğoñuşurduķ. işde adam eyiydi allah rāmet eylesin. şindi kırk altı seneden soñra da feFad eTTi. çoğ güzel zamanlarımız ğeşdi. çoğ fagirlik çeğdik, irezil olduķ amma her şiy 10 çok ğuzelidi o zaman. her şiy ğuzelidi işde.

yani başdan soñunā  dar hepsiñi onları anlaTayın mı?

ben şindi beni amcamıñ oluna veridi bubam, veriyordu. ben adamıla ğaşdım. yirmi doķuz ğün, biz dāda gezdik. dāda endik, dedik haydi savcılıta gidelim, nikā başladalım dedi ğayınbubam. ğayınnam öyle söylediler. ğeTTik adamıla ekimiz bir de yanımızda 15 gine kıylüden ileri gelen adamıñ biri vardı. vardıķ loķantada bir ğün öncede onları ben ğömuşdüm o candarmaları evden. eve geldiler beni ğötürececek oldular, ben de ğödü. roķantaya girdik, yemeg yiyecēdik. hemen candarmalar basdı bizi. dün dedi bizi ğöduñ amma bugün seni ğötürecēz kıoye. siz beni ğötüremezsiñiz dedim. hani bōbam hani ābim hani ğardaşım? kim var da siz beni ğötüreceksiñiz? biz seni ğötürecēz dedi. 20 meçPur dedi ğötürecēn dedi. hiç ğötüremessiñ dedim. benim adam eline aldı, gelePçeyi daķdılar gelePçeyi benim adamıñ eline, ğötürecekle. baña dedi yaT yere dedi. masalar devrildi, tabaķlar ğırıldı, her taraF dōķöldü. ben ğaķmadım. ben bir ğaķsam Cip getirdiler dayadılar loķantaniñ ğapı°sıña ğötürecekle. ğaķmadım adam o arada nasıl fırsat bulduysa eline zinciri toblamış, ğaç adliyē. adliyē varmış n  öldü demiş. bize de 25 ondan önce de vardıķ adliyeye biz. baña mūr vurdular. adama dilege verdiler. tamam nikānıza başladabilisiñiz. ğızıñ yaşı çıķmış dediler. amma adamlar beni bırakmayor

bizim kıoyuñ candarmaları. güere candarmaları. bubamgıl ilk önce eTTiler amma soñra
 vazgeşdiler. amma candarma vazgeşmiyor. bi de amıcam biras tabi para yedirig heral.
 yani getiriñ ğızı, ne olusa olsun. tabi işde oluna vireceglardi. amıcamıñ oluna. inada
 30 bindi. biz yirmi doqız ğun dāda gezdik. yirmi doqız ğun soñra geldik öyle başımıza
 geldi. yo' getirdiler. heP getirdiler, heP saqlandık. bāçe arasında, dıřardā kıoyluleriñ
 evinde öyle yani evmize gelmeden gezdik. ondan soñra işde candarmalar benim saçım
 uzunudu. saçımdan duTTular, sürüklediler. çi-yaPTılar ben yine ğağmadım yerden.
 benim adam adliyeye varmış tüfēn dibcini ğapıya vurmuşlar. onlar da candarmalar da
 35 ğōuyor benim adamı. ordan demiş bu ne vaziyed ramazan demiş yazıcı. o da demiş
 argadaş siziñ virdiñiz yazınıñ mūrūñ hiçbir högmü youmuş. güvere candarması onbaşı
 geldi bizi bóyle bóyle loqantada basdılar. ğızı ğótürecēz deyi duTTurdular. benim elime
 kelepçeg vurdular. ben buraya gendimi aTTım. hani ğız? o bağ ortada edraFTa da o
 ğadar insan toPlanmış ki. belki beş bin belki on bin insan toPlanık. heb halka olmuşlar.
 40 ben ortada maymun gibi oynatıyollar yani. ğağmıyom yerden. adam onbaşı diyor ki
 baña şöyle eyi bir palta getirmiş şunu boynuna vurusam, getir dedim onu ben senin
 boynuna bir vurayın dedim. işde çoğ afidersiñ işde seni ben ğötürmesSem bilmem
 bunlar ney olsun dedi bıyına. sen beñi ğötürüseñ bunlar da ney olsun dedim. erkegsen
 ğötür beni dedim. ğötüremesSiñ. tabi canım örendi amma herkez bizden arğa, herkez
 45 bize sāb çıkıyor. herkez bize yemeg getiriyollar, sigarasını getiriyollar, dā berber
 getiriyollar dıraş eTTiriyollar. yani herkez çok sāb çıktı bize. heye ordan işde geldi
 savcınıñ yazcısı geldi. ğatibi. ğızım ğağ dedi savcılıa gidecēz dedi. o bizim yanımızdaki
 adam sómüş küFür edmiş. bóyle adaletiñ de bilmem niresini ne yapayın ğanunun da
 demiş. ona duTTurdular mahkimeye verdiler adamı deral habise aTTılar. o anda, hemen
 50 aTTılar. ordan ben de vardım savcılıa. bi dutam saçımı hōle çekivirdim bi dutam saçım
 yoluğ. ben dedim tekrar dedim beni dódüler ben doqTura muayne olmağ istiyom rapor
 alacañ dedim ben. giTTig doqTura muayne iTTiler. rapor virdi on ğünlük. rapor verdi.
 vurdular saçımı çekdiler. ordan soñra ğaynbubam da gelmiş, heç bize görünmüyor.
 yani beni de yaqalallar deyi zavallı adam ne bissen? geldi yani ğaynbubası oldüm için
 55 beni de yaqalar deyi bize görülmüyor. geldi ğucaqladı bi o yandan bi o yandan öPdü
 ğızım ayā ucuñ göl ossun baş ucuñ buñar ossun dedi. allah senden razı olsun dedi.
 benim ölumu haPse aTTırmadıñ dedi. Saten adam ēr savcılıa gitmeseydi beni de
 ğötürselerdi güvereye adamı haPse atacaqlardı. “allah ayağ ucuñ göl ossuñ başucuñ

buñar ossuñ” dedi. hiç bi yirde yoqluğ görme dedi işde benim ġayınbubamıñ duası beni
60 hiç bir yirde yoqluğ gsdermedi. çok güzel bir duaydı ordan geldik adamı habise
aTTılar. ben de o onbaşıyı Őikd eTTim. onbaşı baña vurdu ney eTTi. onda aTTılar
habise. cng dedi ki savcı sen ne ġarıŐıyoñ dedi. sen bir onbaşsın, ben savcıysam ben o
insana laporu vermiŐiyin, slam raporunu. tamam evlenme Őiyiñiz msayit. ġızın yaşı
ıkkık. seniñ ne haddine de geliP benim Őiyimde ınniyon beni dedi. resmen onu
65 ınnemeg. ordan soñra onu da aTTılar hapise. orhan onbaşıydı. vandan geldi.
ġvereniñ onbaŐısıydı. ordan ġayrı o da hapise girdi. biz bu yanımızdan giden adama
mecbur biz para masıraF eğecz. elimizde yoğ ki beş ġuruŐ. dörd yüz lira egdik
bankadan. o zaman dört yüz lirada Şimdiki dörd millardan Fazla. onu egdik adama
avı°ġaT duTTuğ, masıraF eTTik. iki ay yaTTı adam iki aydan sonra ıkkı amma yanı
70 tabi tabi sarsdı ha senede dedik o dörd yüz lirayı. neyse biz yedi sene ble evli.
fakiridi ġocam, çok fakiridi. ġasteniñ üstünde ekmġ ydik, ymeg ydik. ondan soñra
ne bileyin? yo yo davar ney youdu. sadece yedi dönüm yeñleri varıdı orda da Sepse
yaparıdık. baŐġa yerde ortağ olurduğ Sepse baŐġa adamıñ tarlasına zepze ort olurduğ. o
da para eTmezdi. aha Şindi eğiyor mu? bazı para eğerdi, bazı eTmezdi. yani çok borşlu
75 ġalırdık. bzi ananeye gelirdi bazı Ő dörd yüz lira Fazla olurdu, mersine nafaye
(ġarayollarına) girdi benim adam. ora ġŐdk mersine. birinci oCm oldu, ġızım
oldu. ikinciye de hamileyin mersine ġŐdk. orda elli liraydı ev kirası. bir oda ev
duTTuğ. orda oturuġa ev saibiniñ lu da ben biri hamileyin bir de çoCuğ elimde ayşe
elimde gine fasulya toPlamaya neye gidiyom mersinde. ġnle gidiyom o mersinde.
80 ev sybiniñ lu da halibrahim gibi bir ġeñ çoCuğ. yav yenge dedi çok irezilsini. ben
bu ramazanı bir almanyaya yazayın mı dedi. yazdırayım ii bulma ġurumunda
memurudu. nlur orhan abi le bi Şey varısa yazdır dedim. yazdırdı. ġismetimizde de
varımış almanyaya kiyadı ıkkı. biz ordan geldik amma bunuñ benim adamı alan
müdürün aldı iiler o müdürü ıkkardılar. cng müdür heb gendi taraFına masıraF
85 iTmiş. yol yaPdrmiŐ. ġonyalıydı. onu da ġonya’ya aTTılar taynini. o ora giddi diyi
onun aldı işçileri heb ıkkardılar. ıkkarınal benim adamı da ıkkardılar tabi. biS gine geri
oye geldik. gine aynı devam sebzeye devam. sebze yaparġana işde kiyadı ıkkı.
almanyaya. ġiTTi. bir buşuğ sene soñra da ben ġiTTim. çok Şükür, çok eyi. almanyada
bir kötülük görmedik. bir zor iş görmedik. bir buuğ sene ayrı ġaldık. o bir buuğ sene

90 işde üç çoCuğ varıdı. üç gızıñ üçü de olüdü. en güçük gız bir yaşındaydı. böyüg gız altı
 yaşındaydı. onun gücü de dört yaşındaydı. güçük gız da bir yaşındaydı babası giddinde.
 inâm varıdı, bir ineg varıdı onu güderdim. onu sârdım. onun südünü satardım, onun
 yördunu yapardım. ondan soñra almanyaya giTTik. eyi ki de giTmişiyiS. çok eyiydi
 yanı bir kötülük görmedim almanlardan. tabi ev duTmuş, ben buraya izine geldiymi
 95 gendisi. baña bilet ne almamış öyle yanı o zaman şiy ne youdu vize, vize yoğTu o
 zaman. öyle gidebiliyordun. ordan istanbula giTTik. o zaman adanada ne de uçak
 youdu. istanbuldan biniliyordu. istanbula giTTik vardık. uçak bileti yok. ben çok
 ağıllıydım. şimdi o zaman gerçegTen çok ağıllıydım. daha adam gelmeden dërdim ki
 adama, hiç almanyayı bilmem, çalışma usulunu bilmem, fabriğayı bilmem, dān
 100 başından gelē ben ya! ne biliriñ ki dirdim ki gine adama. sen çok ğaldıñ izinde. seniñ
 yarın çıkışını veriller. seni çıkarıllar işden. yok çıkarmazlar. yav çıkarıllar sen buādar
 ğaldın. madem beni götüreceñ, niye bir bilet alıP gelmediñ. bir haFtada istanbulda
 ğaldık. para yok, pul yok. göluma bir bilezik yaPdıydım. onu da bozdurdum orda. onu
 da harcadık istanbulda. çünkü uçak bileti yok. otelde ğaldık amma tātağurusu ne
 105 varımış. otel esgi bi otelde ğaldık. anca orda ğalabildik. amma gine de gezdik her
 TaraFı. zeytinburnuymuş. ne bileyin ben dolmabāçeymiş. bilmem nere baya bi yeller
 gezdik. işde bilet bekliyoruS. ben şalfarla gidin istanbul'a. aldık etek metek buliz ne alız
 da, geşemiyorun dā bir türlü, pantul. ğayrı uçak bürosundā ğadın gel bağayın bura, beni
 geşdirdi, ğuşaTTı. saçımı da aşdı, açacağıñ dedi. orda işde gezdik tozduğ dëdim gibi.
 110 vardık. almanyaya vardık. adamıñ çıkışını verdiler. ilk defa bindim. varādar ğuSTum.
 uçak duTTu varādar istifra. üç bucuğ sāt. hayır çoCuğlar ğaldı. hey gidi yavrım hey.
 bu deyzeñ neler çekTi. babannede. üçü de babannede ğaldı. o iki yaşında sapriyem,
 yedi yaşında ayşem, dört yaşında esmam. hepsi ğaldılar. ben ālayı ālayı iki göz iki
 çeşme giTTim. e amma nāPayın? o geşdi artık. mazide ğaldı. ā! allah kimseye
 115 göstermesin. çok zor, çok neler çegTim? nerde? bir haFtada, iki haFtada mekduP
 geleceg de, yavrılarıñ el izlerini çekellerdi, gönderillerdi. saşlarından kesin gönderin
 dërdik. bir çuğulata alırdım yiyemeSdim. bir ğarpıS keserdig, yiyemeSdig. neler
 çegdim. yetmiş üç yılında ben giTTim, yetmiş üçün doğuzuncu ayıñ onunda giTTim.
 yetmiş yediniñ birinci ayında ayşeyle sapriye'yi getirdim. esma'yı göndürmedi
 120 ğaynanam. o hem okulunu bitirsin, hem baña yoldaş olsun dedi. iki sene soñra da onu

getirdim. sapriyeye başıcı bulamadık. ora vardık altı yaşında sarpiye. anaokuluna
alması, doluğ dedi. başıcı buluyoruS da sapriye durmuyor orda. istemiyor. alışıyom.
ordan sapriyeyi geri gtrdk. trkiyeye geri getirdig. yetmiş yedii yılınıñ birinci
ayında gtrdydk, yedinci ayında geri getirdig. ordan tekrar yetmiş dođuzuñ
125 doğuzuncu ayında geri getirdig. esmayı da sapriyeyi de. yetmiş dođuzuñ muraT ddu,
ikinci ayda muraT ddu yedinci ayda da sapriyeyle esmayı getirdig. he bi tane lum
var. ř gızım var bir lum var. ha o eyi ya o bi Şey olmadı. onu bizim adamgil egmiş o
Şeyi, o zorl. ben adam yanında oluncl egmedim. uağdan ndik, eve geldig. benim
adam ah rametlik biraz vurdumduymazdı, ihmalıdı.  bekar bir evde galıllarımış.
130 dimişler ki onlar r yengeyi getirecekseñ biS ıkalım bu evden. yok ya belli dl yani ya
getirebilirin ya getiremem. onlarda geldim ki iki erkek var bi de benim adam  erkek.
bir benim. amma adamlar oğ eyi adamlarıdı sizden eyi olmasın. hl oğ samimiyiz
grşsek.

Metin No : 4
Derlenen Yer : Erdemli-Güzeloluk
Kaynak Kişi : Ali AK, 77
Konu : Kalp ameliyatı

yaPdım, yaPdım. onun hepisiñi yaPdım ben. her meslá yaPdım ben. bir balık avcılı
yaPmadım. bi dā varıdı yaPmadım. onu unuTTum işde. davarcılı aşşā yoğarı elli üç-ādar
yaPdım. ell-üşden soñra bu yenişóyü yerini aldığ. ondan soñra malcılı vazgeşdik. malcılık
oradan aşşā yoğarı ell-üşden soñra yaPmadım. amma çiFçilik boşlayalı şurda üç dörT sene
5 oldu. boşladığ tirektörüm varıdı, var. duruyor tā anbarda. yüzünü órterin güneş görmesin
deyi. jondere. onūlana ekin ekdiğ, harman galdırdığ, nout galdırdığ, hışlar gördük, daşlar
gördük, hepsiñi gördük. amma o bi safayıdı. hindi vahtı geldi mi canım ... vallaha.
yabyalıñız geTTim bilirim. yabyalıñız, biceciğ başıma. ulan hindi hu ğadına didim ki bir
gün şiyi yúkleddim, malzemeyi. aşşā yoğarı üstünde üç tonuñ üstünde yük olur. ben sabah
10 gedecēm allā-zin veriSe didim. dedi ki ya yalıñız ğedme. şindi o zaman gölüğ çiFçileri
var, ğatır çiFçileri var. ne malzemesi varısa motra atallar. gederikene yolda ğara
duTulūsuñ. ğar çóken yeñler olur yıhar, yúklelerin orda. boşaldırın. motru öteki yağaya
geçiririn. orda yeñiden yúķú çeker, ora yúkleleriS. biri soytarınıñ hindi hurda tā sā adam
ya! gölüğ sürdü hamçı düşmüş ğalmış. ulen baña beş ğuruş mu verdiñ? yō. hepsiñi
15 toplarım, eletirim Çardāma. muazzam çardām var ğışlanacağ, yaylada. ora şe-derim.
bunlar gelen gölüle, gelen ğótürür. bir gün çıka-ēldi. āşam. n-esteñ bē? benim dedi,
ķamçı yoğ, dedi. yā cizmey-aTmış, ayagğabısın-aTmış, gölünüñ hamidini-aTmış,
ğaytin-aTmış, yiyece-ğmā-Tmış. sanki bañ beş ğuruş para veriyordu. onuñ bi de burda
yol ğadar daha Fazla arķamıla çekiyorum. ondan soñra vardımıdı, herif bir ķamçı ister
20 benden. gölüğ sürdü ğamçı. gölüğ şey eğerken bir sicim olur fижirk fижirk. onu ister benden.
olan bu da benim şoğ ğicīma geTTi. çok zoruma geTTi yani. ulen işde orda düşdü, ğaldı.
bu pezevenğiñ malı görmedim ben. derķē bunuñ bu yanna burdan aşşāda ğayacı var. şindi
şu evdileğ ķóyü oldu ora ya! allān men eTTi bir māluķat onlar. müsēfi°rlie de almazlar.
burdan bineller bozburundan başlallar. o zaman hindiķ-ibi vasıta böyle yoğ. yetmiş

25 yetmiş dörd geri oğarı. yetmişlerde. yetmişlerden geri oğarı. olan ğunlacı avraT, ğıçı
ğırılan geçi, topal davar atallar, kimisi cebere gibi biner. ğayacıdan başlallar, evdileg
deresinĀadar bineller. yazın bunlar ğoçer olur biS yaz çiFline geçerken bunlar bura. ben
moturla geğiyorum, bineller üsdüne. ulan evdileiñ beri yağasındā rampaya vardın mı o
ğunlacı geçiyle ğunlacı avradıla topal geçiden başğa ğalan olmaS. dereye ęnerin. ęndim bir
30 ğün bağdım, on beş ğişi geri aşşā geliyor. geğmedim. ora durdum. halbūse ğayacınıñ
ķóyünüñ sonuda yaz ğününde de ora varıb da onlarla sōPed etmem. oturuP bi çay işmem.
adam dēller ki, sevmem. adam dēller yani. yō insan gibi dēller yoraz gibi şeyler. geldiler.
geñiñ ulan bura didim. geldiler. ulan oba başıma ār ırıssız yaz ğünü. kimse yoğ. oba başıma
āP döer de. ulan didim size burdan geri oğarı ğiden benim gibi bir vasıtacınıñ hañısı sizden
35 beş ğuruş aldı da moturdan addıñız gendinizi. geçiP geçen moturdan atıyollar. belli bi
yerde bi viraş dönüyosuñ. şöyle zaten. şöyle yol eşşāg bile gedmeS. zıbir zıbir zıbir zıbir.
tē bozburun'dan binmiş. geđdī yere bağ. arabadan atar aşşā gendini. ulan değim neden
atıyorsañız arabadan. bu argadaş dereye indi mi bizden para alacağ dēl mi? kim pezevang
aldıysa sizden onu baā söyleyiñ didim. böyle değim yol üstü geğellerken sizden beş ğuruş
40 aldılarısa o pezevangiñ ğafasını bir ğırayın değim. birisi deđi ki yā amCa deđi, yol kel,
deği. ē! motur deği devrilir deyi ęniyoruz deği. eşşōlüeşşeg, bozburun'dan binnin tā evdilē
vardın da, motur devrilmedin de, orda mı devrildi? yōsa ordā moturu kullanan adam ayrı
mı? bu yalanı kime yutturuyorsun sen? bi daha değim, ben ğayacıyım deyceğsiñ baā
değim. el ğaldırdiñda ğayacı değigden soñra almaycām didim. sizi yolda almaycām. neyse
45 biraz iddālaşdığ, çegdim geTTim vardım. nĀabayım başğa. amma heş de seslenmediler.
hindi bizim sarķıntılardan ğaşdıım. erdemlide çok şeĀddim, ğaşdıım. oğlān vardım.
şardaımı yığdıım. yalıñız olunca kötene ęndirmeg mümkün deil, zor. yığdıım bi sēlini
kötene bāladım. halatı bāladım. kötene şekdim. yere indirdim. ulan bi bā çiFd sürüyorum
amma benim ile ğiden üş dórd kişi çiFd sürmeiçün geğellerse, bazarlık keserim aşşāda.
50 ben gendi çiFdimi bitirmedikten soñra kimseye bi toum atıvermem, deşim yani. ulan
kimse yoğ. ŐlenĀadar toumlarım, āşamĀadar ırāT çiFdimi sürerim. āşam oldu mu binerim
moturuma, gelirim evime, yaparım yemāmı, yerim. amma ısız oldumu tabi yalıñız biraz
insan gendi evinde gendi şeyleşir, öcüglenir. ulen ırād bi çiFd sürdüım. bunun hepisiñi
gördüğ biS argadaşım. lēkin aşşā yoğarı beş on senedir geğmeyorun. hindi bazen bi varırın

55 benim tarlalar yatıyor. geçen sene gadustura geldi. bir ay başında döndüm, gendi oturdüm evimi ğardaşım ölu üstüne yazdırmış. tañı! soytarı memmekeT yā, milleTTe soytarı. ordan beş ğuruş almış muagğaq. başğa bi şey mi var? ēreşmedim. seniñ olsun didim. naled olsun dēmedim de, ya amān ben ölĀadar, onu tōbe yarebbim. onu yeriyile yurduyla ğaldırırın ben ordan. ona durdurur muyum leylē mesgenime? faet ben öldüğden soñra kim oturusa

60 otursuñ. yani çifçilimizi yabdıñ, malcılıımızı da yabdıñ, şindi de ğocalımızı yapıyoruS. altı senedir yazılırın, bir çıkmadı. bu sene yedinci seneye girecēz allaĀizin verise. yedinci yıla ğiren ğurrasız ğedeceg diyor müFtü. bilmem. allah bilir. yō! zatan ğarıyla ğedmeycāolsam ben ħīndiye on sene evel ğederdim.

bicecig ölüm var. beş altı ğız var. bir iki de besleme var. beslemenin birisi öldü. hī? yoğ ekisi de ğardaşımın uşāydı. ğardaşımın uşānın uşāydı. birisi öldü, birisi sā. erkek vardı bir. geçen dırafig ğazası oldu. şeyde ortadōunun orda. amma besleme ğızım beş ğızımın üstüne bādaş ğurar. allaĀiçin. beş ğızımın üsdüne bādaş ğurar. alō diyeyin zırpada gelmişdir. hej bırakmaz yaqamı. bu sene biraz hasdalandım. heş de bilmedim. geÇen sene burda bi ğırize yağalandım. aşşē indim, bi dā yaqalandım. gine doğdura ğótürdü ÇoCuğ. atladdıñ. üçüncü

70 ğırizde iyice bildim. evel ğalbdini bilmedim. gine hasdanadeyis. qan aldılar. ğan tālili çıkacağ. ölüm bağale. bunlar benim hayatımıla oynuyor. bir anbulas çar sen. sen benle ne mersinde ğalırım ne bi yerde. beni tersuza at. yā buba! ben tersuza ğedecēn ölüm. bittī. orası anci yeri imiş, duydum evelce. evelleri bu hōkūmetin şeyinde anbulas dimezdik. o zamanda cangurtaran dinīdi. bi ğişi alıllardı, ğedellerdi. bi şey youdu. hindi her şey içinde.

75 sālīk ekibinden her şey içinde, vardım. zaten āşam vardıñ. sāt dōrd oldu. vardım. arasını eTTim doğdurların. benim isterseñiz seFgimi verin, isterseñiz vermeyin. benim hayatımıla oynuyorsuñuS siz. bir ğan muaynesi didim. ulan āşam başladıñ, sabādar bir ğan muaynesi tālili çıkma mı dā ulan? çıkmaSSa çıkmasın, benim ğanım bozuk olsun. benim seFgimi veriyo musuñuz, vermiyo musuñuz? ben ğedecēm didim yav. nere ğedeceksiñ amca? ben

80 tersuza ğedecēm. dēdiler ki, tamam dēdiler. qalb doğduru bir şey magineye bāladı. anbulasdan çıkma didi. magineden çıkarmam anbulas gelmedikten soñra ğōnderemem dēdi. yalanlar. anbulas dēdiler, ğocāsanlıya gidmiş. yoğ yalanlar. dēdim doğdur bē bu iççiler yalan söylüyor. anbulas dēdim hasdanenin önünde bir dēl ki anbulas. haydi tersuza ğiTTise dēdim ğocāsanlıya, burda bēş dene anbulas var. baña asdaney mi ōredeceksiñiz?

85 ben yedmiş yedi yaşındayın didim. benim bu hasdanede haç dene anbulas varıdı sizden eyi

bilirin ben. acil anbulas var burda. ben geçdecēn. geldi anbulas oranıñ içine girdi midi, ohō
 üş dene kişi var başında. (orda ye, orda ye öteyanında ye). ulen geçeriz yoq, geçeriz yoq,
 geçeriz yoq. tersuzda oldūmu zaten bilmedim yā! vardım bunlar tam yōn baħım odasına
 geçirinceye ğadar erdemliden giden iççiler bırakmıyor. makineden çıkarmazlar. ulen ora
 90 gidince cırcıPlak, haya miyna yoq. ğancıħ, erkeg yoħ. hurda ğancıħ yatır, horda erkeg
 yatır. amma baħıjna heç ğıymet yedmeS, baħmalarına. bilmedim o ne ğadar da. yav ğızım
 el haya iminel iman heç haya yoq mu sizde, bu ne? emmi burası böyle. orda bir anci°y
 olduħ. amma eyi bir anci°y doħdurna rasğeddik. çıkdım geldim bura. on sekiz yaşına
 endim. bir ay mı geşdi, bir buçuay mı geşdi, gene yağalandıħ. gene erdemli hasdanesine
 95 getirdi ÇoCuħ. ordan bir seFg aldık, tersuza gine dudduħ. amma ben Çoh Çalışdım, ondan
 oldu didim. aynı doħdur geldi beni bir muayne eTTi. ben ğabātimi biliyom doħdur bey
 didim. ben gendi başımla el işinde çalışmam. ben gendi başımla çoħ çalışdım, ondan
 oldum didim ben. çalışmayıla işi yoħ dedi. ulan beni muayne eTTi. geğiverdi biremşire,
 geliverdi bir ğucaħ ilac aldıeldi, ora ğodu. burdan başladı. gendēndimden ğorħdum. ben
 100 bóyle ilaç mōlur, bóyle inne mōlur, bu neyiñ nesi derim. yā doħduruñ yazdı onlar başğa
 bi şey dimezler, hemşireler. biri geldi dedi ki ámce didi biraz soñra dedi anci°ya gireceksiñ
 dedi. ulān. vardık ancü maginesine eleTTiler beni gendim vardım. yörüy yörüy gettim.
 yaTTıkdan soñra doħdur geliverdi, ğaldırın adamı dedi. ne var dediler, adamı ğaldırın dedi.
 o arada bi ğan aldılar, ğan yūñseg geliyor dedi. ğaldırın. tedaviye itiyacı var dedi. tekrar
 105 döndü baña bir ĩne döşüyördüler, üş ğün. dördüncün bir kişi geliverdi. sedye getirdiler.
 neji dedim? amıca anci°a geđeceksiñ dediler. lēn benim gendim yürürüm didim. ben sizinle
 mi geçerim? benim gendim yürürüm dedim. sidik torbamıla serumumu elime alıvırdım
 yürüdüm. maginadan, ğapıdan geçiverdim. iki yanımda hōyle tıpırdaşıllar. doħtı°r dedi ki
 çekiliñ ordan dedi. siz geri çekiliñ dedi. o adamı yürüdeñ neci bili misiñiz dedi? neci
 110 dediler iççiler? o adamın yaşadı yer toruslar dedi. şurdan dedi on beş yaşındağamı alıb
 gelemeyorsuñuz. on beş yaşındağam Sırtınızda geliyor dedi. adam yedmiş yedi yaşında
 dedi. toruslarıñ ğanı bunu yapan dedi. çekiliñ geri dedi. gendim vardım, maginaya
 uzandım. hindi baħarğana didim ki: doħdı°r bey didim, ben didim anci°y yapıñız aletiñ
 gendini ğorecēm. o şekilde benim üstüme ğara bezi örtme dedim. tamam didi, örtmedi.
 115 ğörüyon zaten, huradan geliyor hōle temsil edelim hurdā ğapalı damara vardı mı geri

döner. hızzık dedi hēç bi şey etmeden geşdi. yav dedim doğdı'r bey didim bu seFer geçen
günkü anci gibi olmadı, neden böyle oldu dedim. sen serbeS birağ gendini dedi yihadı
amma. biraz ilaÇ saldı ondan soñra çekiliñ dedi iççilere. baña dedi ki sen serbeS bir yaT
dedi. bir iki dağga yaddığdan soñra gağ dedi. gağdım. gapıya dōru yörüdüm. geđecēm,
120 youn bağıma geđecēm. amca bi gel dedi. bağdı mıdı Şurda biS anci oluyorıS Őōrda, hōrda
bi pencere, bi oda var. odanıñ içinde bilgisayar varımış. ordā magineyi alıyormuŐ oraya.
oraya geşdim. bi gağın alıŐıyor bilgisayarda. doğdurda üstünden hōyle boynundan atılmıŐ
hōyle, bilgisayara ikisi birden bağıyollar. baña dedi ki sen de bağ dedi. ulen bağdım. amıca
yazıñ var mı dedi. ben iki yazıyı da oğurun dedim. bağ amıca dedi ne yazıyor gōrdün mü
125 dedi. iki gündür hemŐirelere baña vurdün inne neyiñ nesi diye soruyorsuñ dedi. onlar
sōylelirimıŐ. sen dedi oddan zeirlenmiŐiñ dedi. oddan zeirlenmiŐiñ. ulen ben de didim ki
bāçanıñ içindeki tırpan vurdüm oddan mı zeirlendim? hayır hayır hayır. orda diyor ki ya
ğaynadımıŐ işmiş ya da bişirmiş yeMiş diyor. tanı! yā otu diyor ğaynadımıŐ işmiş ya da
bişirmiş bōrek yabdırmıŐ, yeMiş diyor. bilgisayar diyor. ben de didim ki: yav doğdur bey,
130 ben ğabātimi biliyorum. ben bāçemde alıŐdım, ondan oldu didim. hayır dedi. alıŐmağ
vücudunu yıpradı seniñ dedi. bu hastane ğünde yüz ğişi gelise, onu bundan gelir dedi. onu
bu sene dedi, amma bu sene dedi. bu sene Şindi künde yavmı'r yayıyor diyor. bāçana diyor,
ğūbre vermiŐiñ diyor, sadır vermiŐiñ diyor. Őey avrupa ğūbresı vermiŐiñ diyor, mal
sadırı vermiŐiñ diyor, ila vermiŐin diyor, su vermiŐiñ diyor. ē! burda oT bitmiŐ. ğūzelce
135 dāŐırmıŐiñ onu diyor o ğadıñ elli sever yıkadı diyor. ondan soñra bi de ğaynaTTı. ondan
soñra bōrek yaptı, yeđiñiz diyor. amma o otuñ damarlarında diyor orda ki bāçadā mikrobu
orda ğaldı diyor. Şimdi bir ğalb ancisi olan ğişi anadan yeni dōmuŐ gibi olur, pisliğ ğabı'l
etmeS diyor. gendi üzerinde daŐımaS diyor. gōtürür damallara soğar diyor. bütñ
vücudunu zeirlemiŐ, o oT diyor. yeđiñiz oT diyor. yani sen zannediyorsuñ ki diyor bāçada
140 alıŐdım da otun tozu beni zeirledi diyor. deil. yeğinden diyor. ha tamam. hağgaTTa o otu
yeğik amma obanıñ bāçasından yemedik. gendi bāçamızdan yeğik. deycēm, yaTTığ
yaTTığ. bir haFTa yaTTığ. ondan soñra dedi ki adam argadaşım alıŐma hususunda
yeTmiş yedi yaşına ıkmıŐsın, hinden soñra dedi alıŐma. ben alıŐmaSSam hasda olurun
didim. o zaman dedi alıŐmaSSañ tansiyonun ğağar seniñ. onū-iŐin dedi az alıŐıcağsıñ,
145 neŐeli alıŐıcağsıñ, zor işde alıŐmaycağsıñ. yav ben didim ora bāçaya vardım mı doğsan
doğuz avrad baŐıcumda olur dedim. hañına elim atarsam onūla alıŐırım. de deycēm
ordan geldik geçen ğün burda arada ğıriz genēilir. arada ğıriz genēilir. benim bir torun

var gótürdü erdemliye. vardıh. erdemliye beş doğdura girdig. altıncı doğdur bir şey oldu
soba borusuıbi borunuñ içine sokuvirdiler beni. allah orayı kimseyi düşürmesin. tāha da

150 gelmedi ya! erken ğulağ doğduru dediki bu ğulağlar dedi vağında bādemcāne enmiş,
burdan oğarda bu diyor Őurdan oğarda diyor. ilaç verēdi. ğulağ doğduru onu ğullanıyorun
da, tā şey filim çıkmadı. çıkmassa tekrar ğene ğedecez araya. hindiki muayneler esgi ki,
hindi öyle deil dōru diregmen magineye giriyon bilgisayarla barabar.

ali ah. ah ah! yeTmiş yedi. bu önümüzde beşinci ayın on altısında anamıñ ğarnından
155 çıkmışiyım. nühus cüzdanım otuz altı. ana doumum otuz beş. otuz beşin beşinci ayınıñ on
altısında anamıñ ğarnından çıkmışiyım. ğünü ğününe. cünkü analım varımış. analımın öldü
ğün dōmuşuyum. mezerlē vardıñ mı onun başucunda yazı yazılmış ğünü ğününde orda
belli. amma asgerliğ doumum otuz altı.

amān evlenikene nāl evleneceidim. evlenikene aşşa oğarı demek elli yedide evlendim.
160 yirmi bir ğünlüğ evliydim askere geTTimde. yirmi bir ay on yedi ğün dedi orda ārıdan
taburdan ayrıldım. ben askerdeyke bir çoCüm olmuş, ölmüş. bir de soñra oldu o da öldü.

ulan alınmaS olur mu? teleFon youdu da mektub yazarlardı. beş altı aylıka ölmüş. ne
hissedecēdim ya bi şey mi hissedecēn, insan silahın altında. bi çocün oldu dediler
sevindiyeğig, bi dā duyduğ ölmüş bi de yerindik. başga bi şey itmedik ben
165 ğademedeydim. demek ki üç ay şey ğördük, ğurs ğördük. doksan beş ğışiydik mevcidimiz.

ğars'dan bi şey geldi. şeyden aşgaleden bir iki ğumandan geldi. bir yarbayla bir albay
geldi. bizi imtiān ēdiyor. o da ordaymış. gótünüñ yarımı youdu bir üsteymenimiz vardı.
beni de çok sever. ulan her masada beş ğışı varıS. üçüncü masadayım ben. ğış ğünü ğar
melmeket. ordan böyüg ğumandan yarbay geldi birinci masaya soru soruyor. ben üçüncü

170 masadayım. herkes kimlini önüne ğoyuğ. oturuyoruS. iki ... ortada bi yol var ğedib ğedib
geliyollar. birinci masaya sordu. dedi ki benim bir óküzüm vardı diyor. gótü amerika'nda
diyor başı turkiye'de diyor. yemini ben veririm diyor südünü amerika sār diyor. bu neci
dedi? bunun cevabını istiyorum dedi. burdā ğurs erlerinden. ona soruyor cevap yoğ, ona
soruyor cevap yoğ, ona soruyor cevap yoğ. ulan ikinci masaya sordu. cevap ğene yoğ. ben

175 de hōyle bir tanıdım ğumandanım bir taha tekrar ēdermisiñ dedim, ēderim dedi. evelce de
ğurs ğumandanı böyle şeyde imtiana girerkene imtian olurđana bu ğördümüz derslerden
sormazlar da dedi heç bi şey olmayan dersi bulullar geliller sorallar dikkat ēdiñ derdi. yani,
bi daha tekrar ēdermisin dedim, ēderim dedi. eli gótünde, turkiyenin dedi bir óküzü var
dedi bu sefer çevirdi turkiyeye evelse benim dirdi ilkin benim dedi soñra turkiyeye

- 180 çevirdi. turkiyenin dedi bir öküzü var dedi gótü amerikanda başı bizde yemini biz veririS dedi südünü ameriķan sār dedi. gülmüşüyün. ben az yılıştım amma. höyle idiverdi mersinli sen ğaķ dedi. ğaķdım ne deyorsuñ dedim. nedir bu dedi? yav öküzüñ südü olu mu dedim ameriķan daşşaklarını vera sāsın. öküzüñ südü olu mu yav! eşşek dēl davar dēl ineg dēl öküzüñ südü olu mu? ulan ordan geldi bize bir taķıladı argadaş. bi de depme. yatırdım.
- 185 ğapıdan çıkādar ğōdu beni. vardımıdı üstēmen bölüg odasında oturur. dedi ki neCi dedi gelirke, amma zoruma giTTi. dedim ki ğomundanım böyle böyle oldu dedim. sen dedi get dedi soyuñ dedi ğouşa yat dedi. ben az soñra gelirim dedi geddi. ğursa geddi. öñü sıra posta onbaşısı geldi, üstēmen seni çārıyor ğarajda dedi. vardım. ulan mersinli dedi ğördüñ mü yapıdını dedi. ne var didim? ğursta dedi birincilig almışsın ama şimdi iş bize düşdü
- 190 dedi. sen burda ğalacağsıñ dedi ben gedecēm çārdım mı geleceğsıñ dedi. ben orda ğarajda durukana ğeddi bu acık soñra posta onbaşısı geldi seni çārıyor dedi vardım. vardım soru sorulmuş bitmiş orta üşden terk bi çoCuķ varımış. ona da benim gibi bi soru sormuş o da onu bilmiş. bu seFer benim ğumandan dediki ben askerimiñ hağğını istiyorum. yok dediler tāsıl var dediler tāsıl yani. o çoCuķ ortōķulun üstēn mezunumuş. ona birinci ğademeyi
- 195 verdiler, baā ikinci ğademeyi verdiler. baķ, tāsili geldī yere baķ. peki niye sen benim askerimi depmelediñ dedi. o benim özel işim dedi. o bizim özel işimiz, diyor. baķ öyle itmesseñ diyor burdā doķsan dōrt ğişi morali bozulur diyor. yani tā beşinci masadā ğişi cevaP verisin önündē adam veremesin diyor. bir de diyor diPloması yok bi şeyi yok diyor. bir acemi oldū halde cevaP veriyor diyor. yok diyor.

Metin No : 5
Derlenen Yer : Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi : Ali CIRIK, 72
Konu : Çocukluk hatıraları, askerlik

canım zaten yürüğe. başğa kıyılıce deál ki. bađ şindi irāmetlig bobam, beni geldi bir adam hayvana binik, arkasında da bir torbası var. yani atıñ eheriniñ arkasında. bađ başda eyi diñle bunu. ondan soñrama, adam bizde yaTTı. sabah oldu, gel bağalım ölüm dedi. neci? hólē gulāmdan duddu, bu adamı bili miñ sen dedi. ē, ne bileyin ben bobām! ben o zamanlarda çođ varısam doğuz, on yaşıdayın. ne bileyin ben adamı. bu adama köselellinin mığdarı deñler, dedi. eyi geđeceñ, eyi bađacāsıñ dedi. tamam boba dedim, tamam. doğuz ve on. bađ ondan soñrama sabah oldu. irāmetlig annem nāPdı biliyor muñ? bir hamır yuñurdu, bazlama aTTı. ondan soñrama dedi ki gel yemeg, egmeg ye dediler. zaten bis sekiS ğardeşiS, iki de anam bubam doğuz, on; bir de o adam geldi: on bir. addı 10 bazlama, zaten on bir hepsi çıkmaz. bađ hađđatan bunu ille ki şundan bundan demiyorum. fakirlik de var. hem ne biçim? yürüg, zeten yürüz, başđasının dēliz ki. ondan soñrama adam hayvana bindi, haydi bağalım dedi. sen de bu emmiñile geđeceksiñ, bunun malını güđeceksiñ, dedi. allah allah. emmim hayvana bindi, arkasından altı mı ne de heralde tāminime göre altı tene olacağ davarımız varıdı benim. ondan bundan hađ alıdım. bubam 15 başğa yıllere verdiklerinde. onları sürdüm. adam hayvana bindi sūr. gele gele gele geldi hu mağmara mezerli var ya aşşāda onun şöyle şu yüzüne dā geldi adam. ayēn bi geldim inan intigāt it goyā bir tanıdım, benim beş altı davar deyeyin, goyā bir tanıdım inan inne atsañ yere düşmez. bu mal kimiñ emmi, dedim. bizim dedi. başğa kimiñ, dedim. sülamed çavış diller, bir adam var oranıñ mığdarıymış. onunumuş. esas mığdarli benim ā 20 yaparımış da, o da onun kıtibiymiş. oñuyup yazması yok mıđdarıñ. ondan soñrama nāl eddig biliyormuñ? bobamgil beni araycağ, bobamgil beni araycağ gerçi ne bobam arār ne kimse arār? bis sekiS çoCuğ ğardaşıS, iki de anam bubam bi de ebem var. bunlarıñ hepisiniñ ğarı çekilmeg istiyor. tabi yaşlılar da. ondan soñrama adamıñ davarına girişdig bağalım. argadaş baña bir sapan, sapanı biliyor muñ bilmem. içine daş ğatañ, sallay sallay 25 da tākada düşer, şakılar. baña bir sapanım var onuñunan o davarı. ğorñuyorum, çok ğorñuyorum. obanın davarı pölünür geğer de, ben suç atılır da dóeller diye de. obanıñ davarı pölünür geğer, canavar yer, beni dóeller deyi beni ondan ğorñuyorum. arkağaş ne

yaPdım yā! o sapanınan bir göyān içine gıvradırın. hañısı nere geçerse sapanınan sallay
 sallay tañıladırın, çevirrin onu, davarları. ondan soñrama burda şöyle bóyle heralda bir
 30 buÇuk, iki ay galdıķ. dālar açılmadı. ğar var. gece yatıda yatılı mı ğarñ üstünde. yatılacak.
 demeg ki. neyse burdan geri oķarı bir malını gótürdü. devesi varımış eşşēi varımış. bilmem
 beygiri varımış. neyi varısa? deve kaç dene mi? ben bin doħuz yüz ğırħ doumluyun. baħ
 ben saña diyivereyin. ben sekiz ve doħuz yaşıdayın ben. ona   re hesab  t. esgi esgi  oħ
 esgi. ondan soñrama geri oķarı gediyouS ğalan. allah allah ordan mı gederiz, buradan mı
 35 gederiz? geride bir  laĝ ğalīsa ğucaķların.  laĝları biliyorsuñ. ondan soñrama bu tolazı
  ıĥdıķ, g kdePe'yi  ıĥdıķ, ondan soñrama evdilā ađdıķ. evdilā bili miñ? evdileg bi su
 aķıyor bóyle  oçaşların yaylası. bizim de bir ucu yaylamıs. ora varıncāl, emmi bē, ne deñ,
 deđi. FaķaT vaķıd nasıl biliyor muñ ya? bu esirlerden daha soñura gece gediyouz ğalan.
 ğaranlık, y k yıldızdan baķıyoruz. yol da deve yolu, eşşeg yolu diyeyin ona ğalanı. hayvan
 40 bilmez de onlar  ñ  sıra geder, ben argası sıra s rerin.  ñ  sıra develer onlarıñ g c 
 g T r yor onları. FaķaT ben gerideyin. ondan soñrama değim ki: yā emmi bē! benim
 burda bi yerde bobamgiliñ evi varıdı. bunlara bi sapayın, varayın olur mu? olur deđi FaķaT
 şöyle bi şey deđi: řu dePeyi gećinceye ğadar geğiP gelecegiñ, deđi. ulan ora vardımıdı
 argadaş, bitteg anam var. bir  oC na. ğalanı heP aşşāya geTmişler. seyil harmanı değlerdi
 45 o zaman. seyile harman, ekin biÇelleridi, d en s relleridi. bunları bili miñ bilmem. ondan
 soñrama g c g c lleridi. ben geğdim. ondan soñrama, vardım. varıncāl anamıñ yandan
 ayrılamadım. yalana l zum yoĝ.  oCuĝluĝ bu yā! heyē. ondan soñrama anam deđi ki,
 ırametlig. otur  oC m deği. ana beni ğoma. oba bir laF s yler, d er. hesab  t. oba bi toķat
 vurur, benim zoruma geder anam değim. ne olusa olsun ben de yalıñızım, b g n burda
 50 yatacaĝsıñ deđi. bu seFer b yle gece yarısına ğadar neye ğadar ben orda anamıñ yanda
 oturdum. anam da yalıñız ğalmış, bi  oC la. geTTi. ondan soñrama şafaķda beni ğaldırdı,
 ğaldırdımıdı, saña şunu değeyin anam bir sıĝma yaPmış, ğalan sıĝma nasıl biliyor muñ ya?
 unu duz daşı değdig esgiden. d irmen daşı oluyor ya! duz daşında ğırmış baķ yarma
 yarmış. ondan soñrama o yarmayı yarıncāl ondan yaPıermiş baā. baķ hesab  t yeyceg yoķ
 55 evde. fakirlik var, heyē! ondan soñrama nāl  ttim biliyormuñ? seiT seiT seiT seiT seiT
 bizim uzunĝuyu  eşmesi var. belki bunlallar bilirdir. bizim hanım bilir amma bacı
 uzunĝuyu  eşmesini bilimiñ? baķ  eşmeye oraya dengin adar seyiddim, vardım.
 bizimkinleri tā y nsē  ıķıncāl ğord m. tā geçiyollar. ordan gine seiddim o  eşmeden eyce
 susuz yandım bi su işdim. ordan arķasından gene seiddim. get baķalım, get baķalım, get

60 baħalım. subatanı biliyormuñ? bacı subatını bilirmiñ? tā keşlinin yaylasından ótede
 ğoraşTa, ğoraşñ altıgalında ğuşluca. o ğuşluca ayrı, ğuşluca beride. tā orādar geddig
 arkadaş. baħdım şóyle bir ğoyaħdan ğoyaħ diyeyin, meselā bir esilgi. ğoyaħ diller tarlanıñ
 derinine çukur oldū yere. ora vardım. vardım. şundan böyüg bir su patlayıķ. o su aķa aķa
 geliyor bir delfe ğediyor. öyle ona baħdım birki. pırd der bir ğuş uçuyor onun içinden. o
 65 bir in. yani suyuñ ğeddı yer. ordan bir alābaķ duddum. alābaı bilimin? ğuş da. ayrı bir
 alābaķ. renkli şekilde. üş dórT reng. ondan soñrama onuñ birini duTTum. ordan davara
 baķaēddim, geldim. ordan ōlen, ōleden geri ikindine ğarşı oldu davar geldi. davar sālacaķ
 beriētirdim. davar en azından yedi sekiS yüz var. üş dene eviñ davarı. gedđim adam
 miħdar okuyuP yazması yok. baķ hesap et. ondan soñrama böyle dedim kin emmi yā,
 70 geldimidi eve o ğün ğeşdi. bi ğün soñrama iki ğün soñrama filan baħdımıdı bir adam
 gelmiş sözüüm yabana bir eşşēā bi seyil inne dúme yükledik. ğalem var bir de kitaP var
 adamda. höyle üstüēüstüne tātadan çahılı çahılı çahılı. bunlara cizig, satıyor adam. emmi
 be vardım neci dedı. baña bir kitaP alıver. sigdir ulen dedı. ben dedı bu kıyüñ miħdarıyım.
 oħuyup yazmam yok, sen ne oħuyacan, dedı yā! haydi baķ hesap et. adamıñ başından neler
 75 ğeçiyor. ulan nasıl edeyin de ğedeyin. gece yaTTım, davar gine gece ğaķmaya durdu. ne
 derseler deşinler. seıddim bir ğaracōlan kitabımı ğördüm zaten orda. ğaracōlan kitabı.
 biliyorsun belki hindide çıkar bu kitaP. ğaracōlan kitabı diye aldımıdı, mēmise tarih
 kitabımış benim geceleyi aldım. hesap et. ondan soñrama sabah yanı oldu, dālar ışdı,
 kitabı aşdımıdı benim dedım kitaP deil. amma okudum bir sene boyunca okudum o kitabı.
 80 türkiyenin cōrafyafısı var o kitaPda. ondan soñrama baña bir hağ verdi. şu mor dekeyi
 dedı yani çebici saña veriyorun dedı. senin haķkıyın yerine dedı yanı ben malımı ğüdüverin
 ya! ğüddümün parasına, yani ğarşılına veriyor adam. o deke her zaman daşların aralarından
 oT yolar yolar yediririn iyleşsin diyi. ondan soñrama ulan bir ğün yatıda yatırın gece davar
 sabā ğadar ğumbür ğumbür ğumbür ğumbür dālarda yayılır. her taraFını çevirmeye
 85 çalışırsñ, bitteg ÇoCūsun. birisi gelse ğulānın kıókıne vursa, zaten ğedersin. evet ğece
 yayılır davar yadmaz. o davar gece yattı mı, yatırsa sabahdan ōlağlarını doyuramaS, südü
 az olur. gece yaylıcaķ, süT yapacaķ. ondan soñrama davar ğoyā döküleceg, sılacaķ. var
 köpek de var. amma ben köpekden neyden gendime bir yeycek bi şey bulamıyorun ki köpē
 möpē bulsam. ondan soñrama geldim. geldimidi o kitaP satan adam gelmiş. emmi baña bir

90 kitaP aliver dedim, alivermedi. ondan soñrama nasıl edeyin gözüm şöyle bakıyorsunuz kitaba. amma ğaracōlan kitabları var onu almak isdeyurun, şir oğumağ isdeyurun. örenecein. amma o arada yanımdā ÇoCuqlardan mesele benden böyüg adamlar var. onlardan a, b, c' yi bilmeye örendim. elfabe kitabını biliyoñ dēl mi? ondan onnarı örenmeye başladım. yani yirmi doğuz harfi oğumaya durdum. ondan soñrama gece kitabı aldım gótürdüm. tā öteye

95 bi yere ğodum. sabahdan ey adam oıadar kitabın içinden ne bilsin o kitabın yöıldünü. o da bilmeS, ne bilsin? ondan soñrama ulan gótürdümüdü bir tarih cōrafya kitaPı. bunu oğudum. bi sene boyunca oğudum. türkiye ğaş böyüg bölgeye ayrılır, türkiyenin neirleri nerelere ağıyor: ağısu, göğsu, seyhan, ceyhan, gediz, meriÇ bağ. o zaman kı ÇoCuğluğda. ondan soñrama bu kitabı dışınan muşambaladım, sardım. oğudum bunların hepsiñi

100 örendim. ondan soñrama bir ğün bi sene geşdi aradan amma. geldimidi adam gelmiş gine bize. mııhdarın evine gelmiş yā! vardım ver elini emmi öPdüm elini. yav sen neden böyle sarğinsın dedi yā. yani neden baña böyle sevdin dedi. yani sarğın geldin dedi. ondan soñra ne yaPTım biliyor muñ? emmi şu kitabı senden çaldım ben. açıkladım adama. canım ben niye açıklamayayım. şu kitabı bi sene zarfında sen de oğudun. ben ğaracōlan kitabı

105 istedim, gece kitabını da çaldım, deilimiş amma, o kitaPdan örendim. ondan soñrama Çıkdım baña hağ veriyollarıdı, hağ. yani ayda bir yılda birıki çebiÇ verillerdi. işinde bir mor çebiÇ varıdı, o çebiçi saTmadım besledim, yāni böyüTTüm eyice. emmi şu çebiçi al hağğını halal id dedim. neden ádecein ölüm, neyden dedi? böyle böyle senden bi kataP çaldım, oğudum. emmi aliver dedim, o da alivermedi. şindi gelmissin gine ben saña

110 aÇıklıyorun. param yok vereceg dedim. bunu al, olmaS dedi. almam dedi, parasını alacağ dedi. bu seFer yanbaşımđā ki ğoñşuya dedim ki bu dekelik çebiçi sataçan dedim. ondan soñrama yüz yirmi beş ğuruşa saTTım. yüz yirme beş ğuruş. bağ o zamanın parasi. ama o zamanın parasi nasıldı biliyor muñ yā? ortası delig, iki buşuğ ğuruş varıdı. ondan soñrama adama al paranı. adam dedi kin ben senden para almayçan dedi. yā! benden óndüç o iki

115 buşuğ lirayı saTTım yā! ondan soñrama o paradan evveli almadıydı. parayı verincál aldı. bir lirasını aldı. soñra ne düşündü bilmem elli ğuruşunu gine geri baña verdi. elliıuruş paramı aldı.

ondan soñrama, ben zamanlar geşdi. emmi dedim benim annem ólecámiş. amma haber verdiler baña bir. annen çok hasta hastanelerde yatıyor. annen öleceg, anneni bir ziyareT et

120 dediler. argadaş geTTim, hağgatan hastanede. siliıfgede. dādan, neçde araba bulacān ben

yā! yolda geddīm yoldan. o zamanlar bir nası ne geçerci biliyor muñ? taķır taķır taķır taķır geder bir araba gederdi. yav ben bir gün de dēl, ben bir günde bubamın evine vardım ikincisi gün anamın orda oldūnu anladım oraya geTTim. yörüye yörüye. yōķ, bi şey yok. ondan soñrama sili°fgede ziyarid iTTim. vardımıdı annemin ğarnı yarılmış. hayır ameliyat
125 olmamış gendiendine yarılmış. ordan onu górdüm. bu seFer ordan óteki paramı da ordā doķtora verdim. bunu ne yaparsañ yaP bunu iyi et dedim. geri beri gine sür eTTim, geldim. geldigden soñrama elimde para yōķ. bi yerden para istesen kimse vermēS. hesap et. ondan soñrama bir gün bubam gediP geliyor, gediP geliyor. bir gün babam aldı geldi annemi. bir hayvana bindirmiş getirdi. iki gün üş gün durdu. mersine ğaldırdı. mersinde neydi o
130 doķturun adı? emine yā! ney doķtur derdi yā sili°fgedē. bu seFer ora gótürdü bōbam, annemi. yok digdor dēl. āmed arslan. ondan soñrama valla bōün gediyn anamın yanına yarın gedīn derkene buam dedi ki ben gediyn de dedi seni yeniden gōndüreyin dedi bōbam geTTi de geldi ydi anamın alīnı aldı da dıhıladı. bubam zaten orda evelki geddīnde ölmüş annem. mersinde ğaldi. bir gün onu da o zamanādar aradım mezerini
135 bulamadım. isim yazmıyor ki başında. ondan soñrama bir ğırmızı şöyle şiy yapmışlar numara. dēnā ğısdırmışlar başucuna soķmuşlarımış. bu sefer ordan oba gedincēl onların geTTim. buldum işde şura dediler yaPdıramadım mezerini ğaldıramadım. ondan soñra da ben asker oldum. askere geTTim. askerden geldim. ben mi? amasyadan başladım erzurum dumluda bitirdim. candarma. iki buşuķ sene. hiç izine neye gelmedim.
140 evet. ondan soñra talim ... candarma çavuşu oldum. ondan soñra da ben bayā sözü geçer bir adam oldum. yani illeki şundan bundan demiyyeyin. ya biraz gözü açık diyi mi eTTiler yoksa neyden idi bilmem. baña dedi kin kim oħuma yazmayı bilir dedi. üş dene ğişi çıktı. beşden çıkız dedi. üşünede sıralayı cizdi. dedi kin turkiye ğaş böyüg bölgeye ayrılır dedi. ayen beşden çıkıķ ÇoCuķlar heç şöyle böyle deyi heç ğonuşmazlar sesi keseller. ben
145 barnağ ğaldırdım hemen o zamana. gel baķalım dedi yā! sen de mi beşden çıktın? hayır. benim yazıma bir bağdı. amma elfabeyi oħudum ben. ondan soñrama o yazıya bağdım. yazı ne biçim yazı olur deyi. ordan da candarma oluncāl nāPdılar biliyor muñ? söyle bağalım dedi turkiyenin ğaş böyüg bölgesi var? seyhan, ceyhan, gediS, meriç dedim. orda górdüm oħudum zaten onu. bu sefer ölüm dedi, sende bir yanlışıķ var dedi bu sefer.
150 tēmenimiz vardı, o zaman tēmen deļlerdi. sende bi yanlışıķ var dedi. neden ğumandanım dedim. ölüm beşden çıkanlar bunu bilmiyor? sen nerden biliyon dedi. sende ya bir gizlilik

var dedi ya da dedi, bir sen seslenmeyorsuñ dedi. çık dedi dışarıya. çıkardı benim yanımda iki işi daha çıkardı. sizi dedi talimğa gönderecēn dedi. talimğa göndürdü çavı°ş oldu orda, adamın yoğlunda. gōde mi? hayır! gōde deil de, oğuyub yazması olanları

155 göndürüyordu o zaman. ondan soñrama geldim erzurum iÇinde talimğa gōrdük. ğan kıoyüne geTTim. arzıyla ğanberin kıoyüne geTTim. ondan soñra duz gölüne geTTim. duz gölü var, tortum var. onu da heb duduħlı gōtürdüm de öyle. anlayabildiñ mi dedimi? ondan soñrama erzurum oltuya verdiler beni. erzurum oltuda mustafa kıubilay deħler allah rahmet etsiñ bir binbaşı var. o dedi ki baña, sen dedi erzuruma gedeciñ, bu askerin

160 yahşesini getireceksiñ dedi. saña bir araba verecēn şöFör başğa olacaħ dedi. sen dedi bunun ğalemini dutacağsiñ. ne alır satarsañ yazacağsiñ. gelincēl tekmilini baña vereceğsiñ. kaç ğuruş ettiñi de göstereceğsiñ dedi. bir seFer, iki seFer, üç seFer gederkenen ulan bir ğun vardım. böyle sepse hāli. askeriye sepse hālınden yiyeceg alıyōs. sepse hālınde baħdımdı benim bir deyzemin ölu varıdı burada. baħdımdı o var orda görüştük bu seFer o

165 da oraya düşmüşümüş benden soñra. görüştük. n-örün? halil deħler, halil sarı deħlerdi ona da. niēldin dedim, neci n-ördün? ben de asker oldum buraya geldim dedi. onu muhabere etmişler. muhabere tabırında. ben dedi erzurum oltuya dedi sinema gösterecēz biS dedi. sinemacı olarağdan varacān dedi. tamam. notunu aldım yazdım böyle. bu seFer o arada yani bölüg diyeyin yani asgeriye tabıru dediler ki teprikata gediceg. şimdi saña onu

170 diyivireyin. oltudan ta öte şeyinen beraber ğarşı ğarşıya. bu seFer orda var ya orda şeylerinen urusyaynan ğarşıarşıyayız. böyle bi telin özünde onlar bi yüzünde biziz. oraya geTTim. ora geTTikten soñrama nāl ettim biliyor muñ? urusyaynan turkiye, aramızda bi dikenli tel var. öte yanda onların askeri var beri yanda bizim askerimiz var. evet askerlīm zamanı yine. ondan soñrama orda bizden yanna bir adam geçerse taħ vurular. yani biz

175 vururuz. onlardan geçerse onlar vurur. dikenli telin bi üzünde onlar bi üzünde biziz. o melmeketi gezdim. bu sefer bölüg ğomutanımıza dedim ki: ğomtanım buraya bir muhabereci geleceg, o da benim aķrabam o zaman geldinde beni nizamiyeye verdi beni. nizamiyede süngülü var, süngü var. omuzunda silah var. hepsi tam tertip dizinādar cizmeler. giriş, ğonturol eđeceğsiñ. bu seFer tamam dedi. oraya geTTik. döndük, geldik

180 gelirkene baña dedi kin: sen dedi burda otur dedi. yaralı gelirse dedi şu pambı al, şu ilacı al yaralı gelenleri pāsuman et dedi. eyi tımar ... bi yanlarında yaralı olan olur dedi. askeriye

taburu bu. h yle  cın  k k nde yatırdım  yle ettim de, yolda  yle orda bir asfat deil o
 zamanlar asfat ney youdu. toprağı. toprak y nlarıydı yollar.  yle ettimde  cın  k k nden
 bakıb oturdum. tanıdım da.  te yandan bir forsu a ık cib. forsu a ık ciPlerde
 185  mandanların ciPleri olur. heye. or elince bi sekseledi. o g pr n n old  yer y nseg
 gelince bi sekseledi. dıgđatımı  egdi bi  ey d şt  oraya. bu seFer oraya d  unc l cip
 geTTi. varayın dedim o arada birisinin eli gır ılmı  d  m   topuyla beraber onu p suman
 ediverdim. o da geddi yola bağdım. yola bi  ey d  d n  g rd m. vara vara vardımıdı bir
 bavıl var argada .  u  adar var bavıl. b yle b y g, kilitli. kilidi zincirli,  zınd  dutum yeri
 190 yani diyeyin  antanın dutum yeri dağık. yani kilidi ona dağık. bu sefer ya bu neci y ? bu
 askeriye cibinden d  t . neyse aldım getirdim benim yanımda da bi ciP var biz onu ula
 geldik. amma o   f r m f r geTTi. ben  aldım sadece orda. varıdı onlar varımı  ya. onlar
 de benimile na  adar biliyor mu ? baya y z metire falan aramız var. ormanlıkda biraz.
 fakat ora tamam a ıg geldi nasıl olduysa. o  anta d  T n  g rd m. vardım  antaya
 195  antanın i ini h le bastım. gıvı  gıvı  ediyor. yani bir  iye kitaba   k nc l nasıl kiyat
 c ldar ya, ondan so rama kilidi  ekdim,  zına soğdum bir bağdım t m para. me mise ne
 yaPmi , alay g mtanının b t n  eyi oraya gelec mi . yani diyeyin sa a parası. ondan
 so rama orda  le ilec mi . yani oraya gelen eratın o b l n eratının  mandanlarının
 parasıymı  o. heye mayı ı. mayı ıdı ben o zamanlarda neyde mayı ı felan zor biliyorum
 200 yani. sa a tem anlatma i in. ondan so rama onu getirdim. cibin oturac old m yerin altını
 s gT m  odum. altında otura  yer var ya, otura  yerini s gT m altına yerle tirdim cibin.
 kilitledim cebime de  odum kilidini. neyse   f r geldi.   f r he  bilmeyor. geTTik. herki 
 geTTi. son yaralı olan hasta olan  u bu olursa   t rec z. ondan so rama geTTik vardık.
 vardıkTan so rama, amma  ok aCıktık. geldiydik tem  len yem nin sonu. anlayabiliyor
 205 mu ? asgerli yaptın mı? ondan so ra ne yaPTım biliyor mu ? getirdim levir deriz. o
 zamanda s lı ocana. ona getirdim. onun bi yeri varıdı ora  aTTım, orada kitledim.
 kilitleri de cebime  odum. ya adam idam edeller y ! b t n eratın  eyi ya mayı ı bu ya. o
  mandanların. ondan so rama yemeg neye vardım. hemen ba a bi yemeg  oyuverdi
 yemeg neci. n bTım biliyor mu ? ya iki lo ma aldım ya    lo ma diyeyin. i de sa a
 210 dağgada gel.  o a  o a gel diye bi t dat vurdu. biliyor mu  bunu?  arılılardı. ordan
 bo layıverdim seittim  ollu  bende y ! ondan so rama,  avı udum n bedci d lde, o g nk 
 n beTci  avı uyum ben. yani ondan so rama vardık, vardıdık. y zba ı filan b yle herki 

sıra olmuş duruyor. hemen bi şey getirdiler, aporlo getirdiler. çattılar mattılar. ondan soñrama herkiş yerli yerine duruvardı ayakda. dedi ki mustaFa kubulay dedimiz,
215 gonyalıydı bu adam. bir de zati sungur varıdı. o da maraşılydı. onlar da yanbaşımnda duruyor. ondan soñrama aporloyu gurdular. dediler ki şu zamanın t̄alimğadcı yani şeye gediPte tebrıgata çıkıyb da eTTimiz yereynen buranın arasında bütün filan ğumandan dedi bavlını yitirmiş, asgeriyenin eratını çekmiş gelmişimiş dedi. gelikene bavıl yitmiş dedi. bu sefer bunu kim bulusa elli lira para verecēz dedi. yav versin vermesin elli lira melli lira dēl.
220 ben hemen el ğaldırdım. neci~ulan dedi yanbaşımnda ğumandan. ben böyle böyle bir bavıl buldum dedim ya! nerde buldun? onların dedī yerde de dēl onların haberi oldū yeller demeg gi öyle de. ondan soñrama ben filan yerde filan yerde buldum. nerde? nerdeydini geder getiririz dedim. yā! ben getirdim zaten. levirin sandınin en altına ğodum, kitledim. cebime kilidini de aTTım onun. bu seFer hemen seitti bizim mustafa kubulay dēller adam.
225 yanı saña şunu şöyle deycēn adam şöyle dururduya şöyle eTTi seitti, yani vardı. tāk bir selam. alay ğomutanna dediki benim dedi askerimin birisi bulmuş dedi. ney? bulmuş dedi. kim bulmuş? çıksın bakalım dedi. ya dedi nasıl bulurumuş dedi yā! asgeriye nerden bulurumuş bunu yā! nerden olusa ossun. ben buldum dedim ya. hemen alay ğomutanı da benim yanıma düştü, mustaFa kubulay da benim yanıma düştü. dōru vardık levirden
230 çıkardık. ondan soñra işde. heyē. ihi. ulen eşşölueşşek dedi adam ucundan bi elli lira para alır dedi. neden alacām dedim ya! öyle ya adamın bağ söyledine belki benim āzımı aroyor. o da olur. heye ondan soñra Cenabı allah bize onu sorar, biz de cevabını veririz. başğa bi şey diyemem. ondan soñrama gel bağalım dedi, geldi. getirdik adam bi saydı hepisi duruP oturur. argadaş beni çıkardı oraya. yannarına. bi saydı, benim sūlalemi ben bilmem yā!
235 adam heralda benim şeyimden biliyor ordan. yani kūtūmden biliyor. yani kitabın şeyi var ya! ondan soñrama o doumumdan dōdūmdan heriF bi saydı beni. hemen birisi çıkardı birisi elli lira verdi. almam ben dedim. sen bu parayı nerden veriñ baña dedim. benden gendimden veririn dedi, mayışımndan. hayır sana haş lira mayış verir? kaç dene ÇoCūn var dedim. var iki üş dene var. e bu māş yetiyor mu da bu mayış da baña veriyorsuñ dedim.
240 adam bana bi ters bağTı amma yēn ben de ğorğTum dōerde deyi. öyle dōerde. amma bu seFer tamam dedi. fağaT verdiler ha o elli lirayı verdiler gine. gendi aralarında topladılar da verdiler. ben iki buçuğ üş sene askerlik yaPTım. baña yim~meş ğuruş para gelmedi memleketimden. kim ğonderecek zaten. zaten ordā aç. bir çoCūnan bir bubam ğalığ. bubam çalışacak durum yok zaten. ótekinlerde heP ğaşıTı geTTi. dāldı geTTi. sekis

245 ğardaşın sekizi de dāldı geTTi. orda bittek anadan dōma çoCūnan bir de onun bōyū bir
çocūĝ bir de bubam ğaldı. ğalanı heP dāldıeTTi.

Metin No : 6
Derlenen Yer : Erdemli-Güzeloluk
Kaynak Kişi : Ayşe (Eşe) AK, 75
Konu : Göç

bizi h̄ebeye ğatallardı. geri oğarı, geri aŝŝā gótürülleridi. ğumpir d̄erdig, ğumpir. hindi Padetis. ğumpir d̄erdik çavdar samanını veridik, ğumpir alıdık. ğoşdük dalamauŝaĝ d̄eyi bi~yir vardı, ora geld̄idig, bi zebSe bi odun da yok. ne var hindi? k̄oĝ toplaTTılar geldiler bi ğumpir biŝirdig. sabāla bizi bir arĝadaŝın ÇoCüylan ekimizi ğaTTılar. o da bir erkeg

5 ÇoCuĝ. ğaTTılar, vera ālar. h̄ebeye ğaTTılar ekimizi, vera ālar. maranın oğarı yanında ğara dePe d̄eller bi yer var, ora gelioruruz, sabāñ ğúz ğününüñ ayazı, d̄oñduĝ. o gelir sorar der ki n~öldü muammed, n~öldü muammed, n̄sdeñ muammed? üzüm alıvirceyis işde filan ēdeceyis. ğoca dir āŝamkı yidī ğumPiri biŝiriersiñ dir ya, ... ğodümüñ d̄ölü ğocanıñ āŝamkı yedī ğumPiri hindi olu mu baĝayın? buna yā~lladı yā~lladı verin h̄ebeniñ iÇinden.

10 amān Öle ne erezillig, kePazelig, üŝüñ. ğadınıñ biri bi doum yaParıdı şalFar yok. ónlük, ona sarar geliridi ellē ellē ... zār ne bileyin? doum yapardı doum. geri oğarı ğoÇeriz. al~ār boz duman ğar yār. kör duman her şiy var. o arada bi de ÇoCü olur arĝadaŝ. doum yapar. onda hindiki ŝalFarlar n̄~ózel. şalFar n̄~arācaĝ ónlük deriS onun iÇine sarieriller, geliller. allā allā ben yedmiş dórT yaşında mıyın, yedmiş beş. emān yeter bu~ādar.

15 develere çanı daĝallar úsdüne bir baddene atallarıdı. ğumbür ğumbür ğoçeller. hī ğoŝdũñüz mũ? hindi heP ğaldı heç biş şey yok. o ğünler çok eyiydi. çok sālıĝlıyıldı. çavdar bazlaması yerdik arpa bazlaması yerdik peynir sıĝmasıylana yerdik yāni amma ğedd̄imiz yerde de ayāmızıñ altından da ataş Çıĝardı. hindiki gibi özāmiz geçik d̄eldi. hindi yedimiz hormon bi yandan girerkene bi yandan acīyoruS özāmiz geçiP ğeder hindi. haĝıĝad o yāni. o

20 soūlana, o ğircīyla o boranıllana o çavdar sıĝmasını, arpa sıĝmasını yerkene çahı gibiydik. bizim yāmur yādımıdı sırtımız islanırdı bi kel yorgancāzımız olurdu. altında beŝ altı ÇoCü~olurdu. soĝuluirirdik biribirimiziñ buarıyla sabā ğaĝsaĝ ğubĝuru olıdu. ğuruma bilmezdi. nerde neyde ğurudacāñ. baŝĝa youdu ki ğeydireceg. baŝĝa yōdu ki çekib ğeydireceg... baŝĝa yōdu ki... evel ki erkeg halıs kelimiŝimiŝ. kelimiŝ. hallıs kelimiŝ

25 evelki erkeg. bi çiFT sürelim d̄önüb bi harman ğaldıralım d̄emezlerimiŝ. bir ekin ekelim

demezlerimiş. bi çalışalım demezlerimiş. bi de buradan al-ār boz duman çıkarız yaylaya,
bi ora bir ardıÇ keselim de ora iki daş dizelim de üsdüne atalım da vardıĥ mıdı ġarartılarna.
dē bi şey yok. çıĥ ovanıñ yūzüne çiġd óġūzū meydanda. ġoç geldi o da meydanda. her Őiy
meydanda çadır duTulacaĥ. yāmırıla yaşıla çadır duTulacaĥ ġıl çadır var. biz heP yörūz.
30 bunlar da yörūk. bu yeñileri anladır. yörūz bura, burda kī insanlar heP yörüg. hep bir
avineyiS hemen hemen heb yörūz. yörūz yörüg. esas ġoca yörūdük biz. o deveye çanı
daķıb da ġūmbūr ġūmbūr ġoÇenler var yā! biz onlardanıdıĥ. o ġūzler başġaydı. dereden
davar geçmeyiverirdi. daşdan ġöprü yapallardı höyle. ordan geÇerdi. çoCuġlarıñ
ġüççū-olanlarını hoP-ēdeler geçirillerdı. hindiķi gibi midi? yāmır yārdı. sel aĥardı.
35 derelerden su aĥardı. hindi çilenierir geÇer ġeder. yāmır da yāmaz. yāmır yāmaz hindi.
aprılıñ ġışında çok fene olurdu aprılıñ ġışı. hazinalı hoca dēller bi ġoca varıdı. hazinalı
dēllerdi. aprılda ġoşmuş. aprıldāna ēriçayır deriS bi yer var oraya çıķmış. ġonmuşumuş.
bunu ġış bi çevirmiş. malı hep ġırılmış malı da çoudu. ergeç oludu evel hindiķi çebiz gene
satmazlardı ergeç oludu iki yaşımda üç yaşımda. seril-ālmış mal ġırdan, ġırşdan,
40 ġıyamaTTan. ölu varımışımış aprılı bilmez zıbrılı bilmez ay ... ġodūmuñ ġocası demiş
malı ölmüş yā! mal ölmüş ya! çōķ öyle ġış oludu evel hindiķi gibi olmazıdı ki hindi ġış mı
var? óyle oludu evel hışlar yani. eyi hindi öyle ġışda yoġ öyle hayaTTa yoĥ. o hayaT
nerde? o hayaT sālamıdı. o hayaT sālam hayatıdı. hindiķi gibi deāldı ki. çaķı gibiydik bizi
çaķsañ yere geçiridik. ohō ha höyle her erkeġ bilēmizden dutmazdı bizim ġızıkana. bi
45 verdin miydi ġulanın dibine hōd ġiderdi. oldu öldü. moturumuzun ēbesini ġarıştırdıñ mı
ġızım. heye ebeyle de yaPdım ben heş ġend-ēndime doum yaPmadım. heP Sor oldu.
doumum hepisi haç çoCūm olduysa heP ebeylān oldu. kimisi doġturda oldu hasdaneye
geTTim. amān, deirmen ūndü vardı-eTTi. deirmen ūndü vardı-eTTi ómür dedin. deirmen
ūndü geldi geşdi, ġondu ġoşdı. heP biTTi. ismimi nī-deceñ yā, boş-ir. eşe adım eşe heye.
50 aĥ! ponpayı uşāġ ġótürmedi yā! uşā pompa vērmedim, ġendin vērmediñise ben bilmem. ne
hayaT ġaldı hu dālarda. esgiden çingır dillerdi tıraş idilleridi. iki adam varıdı Fisdan dirdik
biz evel Fisdan geyilidi Fisdan oludu. ġadınlarıñ Fisdanını ġeyellerdi birer de
ġaşşı-ālıllardı. bi oyun oynallardı. çalgı çalallardı. aşıķ dillerdi bi adam tā varıdı haydā,
hobbā dēdimiydi ya! ataş yaķallardı sabāleyin dúün oludu ataşın ġarnında oludu dúün. çok
55 ġüzel oyun oynallardı, oynallardı yani. söylellerdi aman aķılıma mı-elir? aķılıma gelmedi.

heş biri aqılıma gelmedi. ben hayaTTa yaPmadım. yaPmadım. gendi dúünümde de yaPmadım. heç yaPmadım. benim bicēz ölüm var. üş dene ölüm öldü, bicēz ölüm var. ğırğ yaşında oldu. onu da everikene oynamadım. oynamadım. bilmem ki, órenmedim ki vaħdında. vaħdında órenmeyinceze soñradan olu mu? olmaS.

60 aşıP aşıP geder yaylanıñ yolu

temus_ādar yanmaz urumuñ ğülü... ekser bu beyitleri söylellerdi o zamanlarda.

aşıP aşıP geder yaylanıñ yolu

temus_ādar yanmaz urumuñ ğülü. yā beni nideceñ sen de.

yaz olur da her ğoyağlar yurd olur

65 ğúz olu da buzalācıya ğurd olur

yañal ayşam evleriñiz nerde_olur

eller sarar da yúrecime derd olur. bunları söylellerdi evel yani esgi türķúler.

saña diriñ yangılıñıñ yoķuşu

çok ğúzeller göççekdi de mi geşdi

70 al hedikli ğónúķlü ğúzeller

çok ğúzeller göççekdide mi geşdi deyi. bunnarıñ öte yanrı çok da denginden menginden alier ğiTsiñ. vardır, bilen vardır da hindi iramazan ğününde söyleyireñ olur olmaz bilmem.

cümlemizden allā_razı ossuñ. şurda bi ğarı var. çok ğúzel söyler amma söyleyiverir söyleyivermez bilmem. ğarı evelki gibi dēl. ğarınıñ āzında ğanser var. āzında ğanser var

75 hōle üsd dişi yoğ. ihi hurdan cāminiñ yandan geri öteri ğed, orda iki ev var geri oğarı geri

oğarı geddinmiydiya üsd başa dōru çıkdınmıydı iki ev var yan yana oradan beriden vardığ yerdá ev. ğarı eviñ önünde oturudur hindi cāmidan geTTi ğarı. o ğarı çok söyler amma söyleyiverir söyleyivermez bilmem. oruCu da dutabildi mi dutamadı mı bilmem.

Metin No : 7
Derlenen Yer : Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi : Ayşe OĞUZ, 74
Konu : Hatıralar

elmasa dirdir zār. orda oldu zaten. ğuzum bu bi ey-ıbi şey deildir heral yā! biliyom canım da. ğuzum baķale bizim o hindi cenneT o cemil caminiñ orda oturuyor yā! yeñi camniniñ yanda bir şeyi oldu, ğına gecesi oldu. he düün gibi bir ğına gecesi oldu. hepsi vardı. hepsi vardı, hepsi vardı. merrēm gel-ıele gel. derT daıdı bunlar bi şey isder benden. heye

5 mustāniñ hanımı endā. şey mi musdaFa geldi de arabayla arħaya mı durdurduñuz? ben de yorĝan yuzleridim, mi°Savir geldi buraya oturdum. soñura bunlara bi ğave bişirivir bāri. oñu diyoru baā. hē ğınadan başladık. ondan soñra, ölüm hoşgeldiñ. ayşe içerden sandalye getir bubana hura ğo. yo?. ben ğonuşacaymışıyım. ē, aynı musdaFa da bilir. ondan soñra, bir haFda mı durduĝ n-ādar durduĝ, şeye bir ğün soñra mı mersine duún-ıeddik. mersine

10 duüne gidincek, benim bu mustaFa ğüzel oynardı. heç başĝa bi yirde de oynamazıdı. orda ha Túñĝüdü ha Túñĝüdü, bilmeñ mi maolar hep öyle zaten. ondan soñra orda da iddig bi duún. gine geldig eve. ondan soñra öteki haFTaya gelince aķsaraya giddig. aķsaray bilindir. aķsaray giddig. orda da beş yıldızlı bir otelde gine duún ıeddig. olanın melmeketi ora gayri. ondan soñra ğārolasılar beş yıldızlı bi otele mesele ō-ıdar masıraF idmissiñiz üç

15 metire derinligde bir havıs. o havızıñda kenarında çevirik bi şey yok, ışĝ yok. benim olan sese dayanamayıncāz gider hōyle hu ev ğadar yok canım. ordan gide gide gider arķasından diller ki bi de biS aS bi hava alalım diller bizim ótekilerde gider. mussā ğaybolur. ondan soñra mussā dúşmüş şeyin içine, o havızıñ içine. biS şikāeT ıdseyidig onnar nāl olsa bir ceza ğorecegleridi. Cüñĝü ışık yok çevirigden ğayrı. haydi bu çoCuķlar da düşebiliridi. heP

20 gidigleridi. youmuş. su olsa bundan eyi olurumuş. çatı ğırıldı. yā çatı ğırıldı iki deĝnāile bir sene gezdi. ondan soñra neyse ğızın, benim böyüg ğız deđi ki, hıh deđi anam oturuP oturur didi ölun deđi oba hasTanaye ğótürük de deđi. ölu düşüg de deđi hasdaneye ğötürügler. n-öldü değim? ben de hōle ayā ğalaķlayıĝ da düşüg sanırım. havıza düşdüñü nerdeñ

25 bileyin. bir bakmamışıyıS soñrada. ora dışarı çıķıncāz ondan sonra musdaFa'yı ora ğótürmüşler getirmişler. oba bize heP yaTacāmız yerleri hazırlamışımış. çok eyi bir insanlar sizden ey-olmasıñ. bunun çatı ğırılıncāz her şeyden vazgeşdig. gece üşde mi

geldig, dörtTe mi geldig? geri geldig tanı! tā ordan geri geldig herkes evine dāldı. erdemli'de oturuyor bu da. herkes evine dāldı. filim çekilmiş gayri ilaç ne verdiler bilmiyom ārı kesici Sār. ondan soñra herkes geldi evine gōndu. bunu gayri başğası getirdi.

30 o zaman taha varıdı da yeñiden tağsi alıķ dēlidi. ondan soñra geldik bu çoCuķ iki değnāile bi sene gezdi. allā-şükür hindi ııķ bir ğıyırdar oldu amma ayāniñ üstüne durdu mu gine aynı.

seyilde ben. tā soru soracağsıñ hindi baā sen anlaşıldı. cuma gün sabāla erken zıķım olası bir sineg var ilemas'da. cibindirig ğurūdum. baķıvirdim namaz geķib gider. hemen

35 cibindirīn iķinden ııķdım. şindi şōle ğurūz ya ğaryola. ordan hōlesine dōndüm. dōnünceg ğurpede ğiTTim. benim ııdda hem ııatlayıķ hem et ezilig. tanı erezillie. ondan soñra musdaFa didi ki ana didi seni bir filime-ōTüreyin de bir filim milim hani sen n-ōrdüñ de ııgdirdin dēdim ben, gine aynı. heķ bi şey yapılmaS ki bura. sol taraFım. halā çok şükür hindi-ııdı dē iki ayı neyi geşdi. hindi hindi biraz geşdi. bi de ben düşdüm çoCüm taha ney

40 isteñ benden?

onlar da benim torun, hu böyüg şey de. nire-ııdeñ gine ölüm, nire? benim zamanımda şey youdu ya, at geşdi yani. o zaman tağsi varıdı gine. aynı nişan olduķ oba her şeyi hazırladı yemeg yaPdı. ondan soñra duún iddi. nē-bileyin? ben yemeglerini ğörmedim ki... ııķııb da gelin ğörür mü? ne, o günde ne varıdı, unuTTum. amma buyur asbab mı? asbab hazır

45 alınırıdı canım. herkeS hazır alırdı. ha biz bunları geyeriz. bunlardan aldıķ. ondan soñra gayri bubam o mersin ııalgısını bilmezdi ya! bunu bizim kıóylüler ğınar diyi duTTu SilüFge abTalı getirdi. bir adam ğōñdüdü SilüFge abTalı getirdi. hem o ııaldı hem o ııaldı böyüg bir āķ varıdı onuñ dibinde olurdu duún. hindiki gibi salon ney youdu. onuñ dibinde olurdu ordan giddig vardıķ. n-ōlacaķ, hē ōle. hē evlendig başımız ğōe dāğdı. buyur, bizi ki mi?

50 yō gidig deālidi. yav iki buCuķ sene hem de. baya oturdum bekledim. var, var orda var. getirme ğāveni. e ııayda mı iķmeñ? niye beklemiyeyin ölüm. dürüs olusañ beglersiñ. o iki buCuķ sene asgerli-ııddi. hindi sen evladım yatānasıñ. sekiS aylıg üzerimde de bir çoCuķ varıdı. ondan soñura ben de aynı ııalışdım. gayri çoCün zār olası yokdur. o zaman dilleridi ya bi tıbıķa ney laFı idelleridi ya? tıbıķa var bunlarda didiler. benim dōrd dene çoCüm

55 öldü. bicēz, ikicig ölmedi ki. ondan soñura o da ōlan çoCüydu o da öldü. benim adam gelmeden öldü. adam gidi, sekiz aylıdı çoCuķ. adam askerdeyke, bir aylıķana çoCuķ öldü.

doğuz ayda doacağ ya! ondan soñura da iki buçuk sene ben. benim adamıñ alnına bir kirlık getirmeden çalışdım çabaladım birledim birigdirdim eyi kótü bir ev oldu. ondan soñra da geldi hindi taha soracañ mı?

- 60 ben yazmam canım. ben bilmem ki oğumasını. ondan soñra ya yazar da bizim çoCuğlar oğuyuviriridi. ne deyceg, gózlerinden öperiñ dir başğa ne diyeceg? ondan gelsin de ona bi sorayın dirdim. çoCuğlar oğurğan bõle dirdi cünkü. ondan soñra gayri şiy iddig, geldigden soñra biraz gendimize geldig ya, çalışdık gendimize geldig. ben yimmi beş yaşında oldum gayri o zamana. benim şurdağı oturan gız da arşamda böyle güccük bi yaşında çoCuğ.
- 65 adam evlenseg oldu. bu sēr evlenecē oldu. yaPma idme olmaS, eliñ içinde eyi oluruz kótü oluruz yo'! o ğarı da benden yirmi yaş ney böyüg. sen biliyorsuñ meryem ğarıyı ya! bura gelirdi ya. ondan soñura alacām dedi. yō! dişci sordu da mersine raci bāğ varıdı. dişciye geğdiğdik. bõle ayfer gezelerkene ğadın didi ki siz eş yenge misiñiz? heye dedim. kim evel evlendi dedi. bu ğarımıñ dediğim çoCū olmazımış da beni aldı bizim adam dediğim. çoCuğ
- 70 benim ya! yani ğadına öle dediğim, ğandırdım. bit tā vardıydık ğadın baña ne yalan söyleñ, dedi. niye aldırdıñ bunu, dedi. ondan soñura canım istemiş almış işde. benim adam da ne dedi biliyoñ? ben dedi ğırbıza giT, o zaman ğırbız uzağ bi yer gibi hindi yağın. ğırbıza giT serbesSiñ dedi. istediñ yire gid beni obanıñ içinde erezil iTme dedi. yani o ğadını alacam ben didi. alıP da yani bir ğarı tōbe yarebbi annannen ğadar var. heye güççüg dēldi. ondan
- 75 soñra ğayrı aldı otus sene āşam inkar iTmem. āşam bizde yemái yidi. giTTi ğarımıñ yanında yaTTı. sabah ekmámizi aldı geldi, yidig beraber. ondan soñra namaz olduysa namazaēddi, işi varısa işini duTTu. böyle geldik geşdik. canım iki evli oluP da... heye ben ne yapayın haydi alacā olana? ben ne yapayım? gızım nire olacağ heç yousa yirmi yaşında benden Fazlayıdı. heye olmazıdı ben on yedi yaşımıdaydım. çok böyüdüm deál mi?
- 80 ya evel neydi bu bilmem hemen duTuşturuviriller. ha bir duralım. hindi yimmi beş yaşında gız olur. heye le tañi hele! o zaman da çoCuğ olmazdı. heye o zaman da çoCuğ olmazdı. bu böyle. benim beş tane çoCūm var. dörd tane de öldü. iki gız, iki olan öldü. iki ölüm var üş de gızım var. heyē çōğ çok olurdu. öyle yani istesem nā pacam çoCū. tōbe yarebbim yeter olan biri. çok oldūnda baña bi faydası mı var ya? sen öle şeyleri anlamañ. biriniñ
- 85 fası lyası var da, beni çairdıysa giTTig toplayıvirdim. biriniñ dezğai, bilmáñ sen. dezğā varsa ğomPile mesele ben de giTTim onlarla birle iş biteādar çalışdım. öyle oldu yani.

başğa ne yapacağsıñ? o bāçeyi devriş gelince yetişdirdik gayri. ondan eveli yapamazıdık.
 ondan soñura benim adam sekiS seFer hacıya giTTi. hacıya vardında, o son vardında böyle
 dir selamı virdimidi hu yanımda sen varsıñ dir üsdü şalFarlı neyli, şalvarlı görmiş beni
 90 orda, hacı da işde selamı virmiş hu taraFına dönünce, he ondan soñra. su dócege (üstlüg
 geyeceg) gazağ yerine üstlüg gezeriz ya. ya hu yanıma döndüm dir bizim kıyden birini
 görmüş. o zaman dimiş ki yā ben aşşayla bu malı gāzandım da ayşe'yi godum geldim
 dimiş. gelincēz baña heç seslenmedi. böyle gūz günümüydü bilmem. varınca dedi ki ayşe
 dedi nüFus gādını vir de dedi, bir hacıya yazılalım dedi. sen çok gēddin çıkmaz dedim. bir
 95 deniyelim bağayın dedi belki çıkar dedi. diyivirmedi yine baā dimedi. yani hurda gördüm,
 burda gördüm laFı etmedi. ondan soñra ben nüFus gādını virdim giTTiyidi. çok yire
 gidiliyor. yani ikimize de çıkmış. bu benim şansına mı oldu bilmiyorun? he, cüngü adama
 hağ-Tanımazlar sekiS seFer gēddi geldi. ondan soñra gayri gēddik hacıya giTTik. o gün
 bizim kıyde bir gādın var. onun itdī hasdalandım. allah sofayı sögdüm ben geleadar geç
 100 galır diyi. ondan soñra oca-odun vururun, müsāfi'r gelir, bi de yāmir gelmesin mi? ondan
 soñra üşüdmüşüyün gendimi. ordan o zaman tā meryem youdu. ötegi gelin dedi ki o
 hemişire anne anne gağ didi. ne var dedim? hastayın gayrı yatıyorun. ne var dedim? āşam
 yaTTımdı. gağ didi üstünü bir geysin dedi. gideceiz ya dedi. nireidecēz, dedim. öyle
 hasdalanmışıyın. ondan soñra gağdım. gidecēmi biliyordum işde böyle hasdalanınca
 105 gendimden geÇmişiyin. ondan sonra gayrı gağ didi, üstünü bir geyiñ didi. ordan hacı
 elbisemi neyde dikdirik hazırlayın. hacı elbisemi geydım, ordan tağsiye bindirdi
 çoCuqlar. şiyde orda erdemlide bir toplantı oldu. ondan soñra ordan da giTTik řiye,
 adana'ya. adana'ya şiye vardık. uçā binecāmiz yere vardık. allah bu olan esas giyamatı
 goPardı hu oturan. anam öleceg diyor, hasdalandı öleceg diyor. heye her hasda olan ölü
 110 mü? ondan soñra bizim o böyüg gız dimiş ki māmür bey dimiş hu çoCuğ dimiş anasını bir
 tā gōrsuñ dimiş. gayri hazırlanıyoruz gidicēz. geÇirmem dimiş. çoCū da geÇirmem anasını
 da buraya gōndürmem dimiş. şöyle biliyorsuñ ya arada bir şiy var, cam mı neyse. ondan
 soñra olmaz dimiş. benim o gız da dimiş ki başına yıkarım burayı ya anası geleceg ya
 çoCuğ varacağ dimiş. ōle diyince adam beni çārdı ora araya geldik gayri orda bi tā
 115 görüşdük. amma aralandı yok anam öleceg diyor. ondan soñra gayrı, güççüg m-ölur canım
 on sene ya da on dörT sene oldu. mustaFa on dörT sene oldu mu beñ gideli? işde yani on
 dörT sene ney anca. geldik otuz dörT gün hazıda galdık. orda iki seFer de şiye giTTim.

sālīk ocana giTTim. orda da hasdayın cüngü ya! ondan soñra geldig uçağdan iner inmez gören gucağlayı gören gucağlayı müzeyen abıla başımdā çalmayı duşürmüşler. ordan
120 indiminde bi şey youdu. o gucağlayı bu gucağlayı oysa ben bālayıdım höyle yani.ondan soñra bizim ayfer'in görümcesi dimiş gi anayın da dimiş uçağdan indimde başında biş şeyi youmuş dimiş. vazifeleri neyse ona ğarısñlar dedim ben de. neden youmuş dedim bizim ayferiñ görümcesiniñ biri Õle dimiş. vazifeleri neyse ona ğarısñlar dedim. ordan ayfercēzimiñ habarı oldu. ana dülbenTin düşdü dedi. gendi başındağnı baña ördü, benikini
125 buldu ğayri. insan hÕle hañıra düşdü durbağayın. ondan sonra ğayrı geldig eve. musdaFayla ğavı'şdıķ. allah musdā sıamayıP yatır. ğıyāmatı ğoparacaķ. Õle özleyig. otuz dörT ğünde özleyig. Õle giTTig geldik işde. orda mı? orda nēPacağsıñ? yir içersıñ, ondan soñra iki buzdolabı var müzeyen abıla da bilir. peynirimizi dörde böldüg. bir deri peyniri aldıydıķ. dörde böldüg, çoCuğlarımızıla üleşdik. ondan soñra biriniÕtördük müzeyen
130 abıla. hÕle bi çuval ğötürdük, iki termus yourd süzme, onun yanda devriş soanı çok severdi. soanı doldurduķ. her şiyi, yiyecāmizi orda bi şey yoğ mu? varıncāz bulduķ amma uşaq çayı neyi neden ğötürürüz biz. çay ordan gelir. ondan soñra ğayri bitirdik. o öte beriyi bitirdik, yidik bitirdik. çouz çouz ondan soñra devriş didi ki ben bi soan alayın geleyin didi. giddiyidi üç buCuğ milyon virmiş yarım kilo soana. duydun mu, sen bu laFı? öyle orda bi
135 şey bitmes. müzeyen abıla bilir. suyun olmadı yerde ne biter? gendileri şeyir suyuyla bir āç dikdiyse var, yoğsa yoķ. hÕle bir tanıdım allā boz depeler, boz depeler. başğa bi şiyicik yoķ. biz didik gece gidelim didik. gündüz çok sıkışıyoruz ısıcaķ. allah gece vardıydıķ on ikide vardıydıķ ğoyun döner gibi. heye aynı ne varda dedim aynı gideriz geliriz allāşükür baķ benim adamım böyle çok bildi için ben her şiyi onun arķasında yaPdım. Õle cail olarak
140 gelmedim. çou bilemedi yani. amma o ne ğonuşduyusa onun aynısını ben de dedim. o bi yire Çıkdıysa ben de Çıkdım. amma araFaTa Çıkmadım, yalan söylememeyin. neden? Çıkamañ didi, hastalandıñ didi. çıkamañ didi. gendi haç kişininkini Õle gendi şiyidivirdi. bi tā mı gedecim hindi, bi tā mı gedecēn dizimde saķaT, nāl edecēn. ya baķale var ya bizim orda çok heye o bizim ğüççüayşa ney düşdü o salcılar kaķdırıvirdi geçerkene tanımamış.
145 hu omuzu ğırıldı bi yapamadı bi şey yapamadı, yani dōru dürüs bi şey yapamadı. yaşlı olanlara ney gidivirdi. heye siz buraya çıkamazsıñız diye gidivirdi. Õle, Õle o ne dediyse

biz de onu dedik. her yere giTTik. biliyorsuñ ya cāminiñ ónünde bir āşlar var. o āşlardan dal ğobmācağ dediler. kimisi bağsañ dutar. duTmañ, āşdan duTmañ. āşdan duTTurmadıq. ordan bir ocağ çevirdik allah bizim çoCuğlarımıza da ğismed iT deyi orda diller ya ondan
 150 soñra çevirdik güççüĝ daşlardan çevirdik. şiy mesele tāefde dönerkene gendi vaziFemizi yaPTıkdan soñra çoCuğlarımā dua eTTigden soñra anama bubama döndüm. anama bubama. ordan o üçüncü ğata Çıkdıq. baya da uzağ yani. ordan da Őle giddig geldik otuz dörT ğún geldi geşdi. nűolacağ. amma hindi param da dolu olsa biraS zor. dizimden heç irātım yoğ. canım ister amma gidemessiñ ki. nāl gideceñ? oba ğağdırıvirir. ya işde zaten
 155 müzeyen abıla da bilir ya adam bir kere hacı olurmuş. benim adam vekil olarak da geTTi. gendi için de. heye şimdi mesele imğanım olsa ilk musdaFamı ğötürecēm ya ben ğitmesSem tā musdaFamı ğönderecēm. amma ikisini bir araya getiremeyōm ki. tōbe yarebbim nűolacağ bilmem.

o çok geşdi onu heç sorma sen. haç dene? buyur. duTar mıyın da? hindi duTmaz oldum.
 160 genşlimde duTTum da şindi duTamayom. nűabacañ? her şiy olur her şiy olur tabi. heye ne yapmañ canım. her şiy yapañ. sıkma, böreg, yemeg. gece ğine sıkma iTmezSeñ aÇ ğalırsıñ o da öylesine. yapılma mı? benim annem çok ğüzel daTlı yapardı. bağlava. hem de ne zaman furun da youdu o zamanlardan. ocaı yağardı şu ocā. kömür olurdu evelde ekmái de gendi açardı. bir şekerli ceviz, bir yā böyle yapa yapa yüzüne çıkdımıya onu keserdi. aynı
 165 çörek bişiri gibi bişiridi. şırayı da ğaynadır üstüne dókerdi, dadıyla yirdiñ. benim annem yapardı ben de bilirim canım onu hindi yapacűolsam ben de biliriñ nűolacağ. ağlıñ irme mi ekmái ğüzel yazarsañ. beyaz undan yas yap. ğine yapılır yani evel duTuyordum çocüm amma hindi mīdemden irādsızım hele üç senedir bedelini viriyom obaya oğuyan çocuklara viriyom nűāpayn? haydi başğa bi şey yapamam. benim böyüĝ olan da diyor ki hinden
 170 soñra yedmiş beş yaşına Çıkdıñ diyor virmesen de olur diyor. niye virmiyeyin? viririm dedim fitremi de viririn ondan sonra oruÇ borcumu da viririm. on beşi geldi mi nirde çoCuğ varısa ğafamdan geçer ona veririm. bir kişiyeye de virmem ikiűşiyeye viririm. bağ virdim çoCün birini hayrı ğaÇmasın o zamanlar iki yüz bin liraydı virdim. hindi o çocuk hemişire oldu. benim de ğoñşumuñ ğızı. heç olmasa çārınca bir innemi yaPdırrım. o ğadar
 175 yanı eyi bi şey. bilmem işde bóyle geldik bóyle geçiP geçeriz. hindi ğocadıq ğayrı. bitti.

ğatık ğoyūn. mantar sīdīramadım. ne bileyin ben neden öyle işte sīdī yok. benim hurda bi
 ğız var da, diyor ki: ne var anamıla geçinmede diyorū. n̄öldu dēdimidi e ğulā̄duymaz
 diyoru. gelin vera çekissin diyor. ayFer öyle dir ayFer anama diyor gelin vera çekissin
 diyoru anamıñ ğulā mı duyacağ diyoru. ōemen öFgesini alır diyor. vallā heSabımāēlirse
 180 duyarın ha dirim. onu da biliñ. ya benim bu ğulaım duymazıdı, duTmuşlar buna yaPmışlar.
 ya siz bu ğulaımı ne ğoduñuzda niye bu ğulaıma yaPdıñız dēdim. heş duymayıb da ğuzum
 bağale saā onu da diyivireyin. ben gelin vardım horaya o yer yatağ yatması hortlağ benim
 adamın bubası tā on beş ğún olmadı ben daya yidim. neden yidim biliyormuñ? adam bā
 budadı. dimeg o şubat ayı mıydı bilmiyorum. ben de onun çalısını topladım. vay anasını
 185 avradını bilmem ne yaPTīmıñ ğızı. altına ne diyi minder atmañ? benim heÇ habarım yoğ.
 ğağmış üş dene toğad vurdu ğulaıma. ondan soñura bi şey tā vuracāmış ölu... ğarısı oturur,
 ğızı oturur benim adam oturur beni dóuyor tanı! onlar da bir aralaycı dēl. ya bi şey
 yapmayom valla işde yabdım iş bu. ğarı bir dōme bişirmiş ortaya ğoduğ. soFra atız ortaya.
 ıramazanıñ ortasıydı işde benim heş aqlım ermiyor. n̄öldu da böyle yaPdı diyi. o
 190 zamandan ondan oldu ondan. başga ğulaım duymaz ney deilidi ondan soñra ben de adama
 dēdim kin: bura altın olsa benim için altın olSa fargidmez ben gidecēm dēdim. geldim de
 ne işim var onun yanda? melmeketimi buldum en ğüzeli o. yerimizde var yurdumuzda var
 bizim adam moturdan düşdü. böyle birine para virmiş de onu alāittiyidi gitmiş yani ben
 de ğórmedim. ikimiz iki bardağ ben işdim bir bardağ da o işdi. gittiydi o virdi ğadından bir
 195 para alayın diyi üçüncǖata bir ev yabdı. oturacāz ikimiz. ondan soñra ğadını da
 bulamamış heral sinirlendi mi ona bilmem. gelikene moturdan düşmüş. arhasında da biri
 varmışımış. muağgağ ben de dēdim seni adamıñ üstüne düştün dēdim. asvanta vurunca
 beyin ğanaması olmuş. hemen ğótürdüler mersinde amaliyat oldu beş ğün. başga yok. eve
 de oturamadı, dúnē de oturamadı, heç ğórmedi bile. yā heç ğórmedi. ya ben istemiyorum
 200 şey oluyor da, müzeyen abıla çıhamayorum amma n̄āPayın? başga çarem yok. hindi aşşa
 otursam eviñ bir sürü boyanacağ sorunları var. olmaycağ. eviñ aşşası daha hazla bu gelin
 oturūdu bunlar erdemliye ğoşdü. ey oğarıda heç...
 bilmem, baña bir zarar getirmen bağayın ordan. bağale ÇoCuğlar ben aqlım ermez amma
 heÇ árili bilmem. hu ÇoCün adı ayşe ouz. bu ÇoCü üstüme alayın dēdim olmaS
 205 didiler...dur ben bi deışayıñ ÇoCuğ, elēünēarşı.

biZ çatā gezēddik oraya. ora varınca dirdi ÇoCuğ, amān górdünmü iddiini. zalaniğı da var. ordan o ÇoCua dedim ki, ölüm ben bu ÇoCū üstüme alabilimiyim dedim. alamañ deyze didi. o da hakim. o zaman sen aylından da olusun didi. ney olacām ben bunu anlayamadım. ben ğaÇırmıyorum ya. ben öldükTen soñra oğusun diyi o yüzden almayı 210 düşündüm. şindi de bağarın ÇoCūma da. he bu ÇoCūn olsun didimidi, isimimiz de duTuyor yā! o yüzden didimidi. deyze olmaz didi aylından olursuñ didi. hu bizim sādetin hu. hindi hu beş aylık hundan güççük. tanı hu sāt sabah belli dirin olain yannaed dirin hura geş dirin.

üsdüme evlendi amma ben diyorun, benden yana soru sual görmesin. döküntüsü de baā 215 ğaldı, yirmi altı dönüm bāçesi var baña evin yanında bi yer vardı, ana sen uzā gidemeñ dedi böyüg şey saña burayı verelim, emēn didiler. ben bu daşları eleyi eleyi eTTim bu dāları. ondan soñra hepisiniñ yeri yurdu var. amma iliman işde paraedmedi. hu ğız saTTı iki dölümünü onūla bitmedi de. hindi ben de dedim bu ÇoCua olur mu diyi amma bunuñ olmadı taraFını bilemedim yani. bizim enişdeye bir sormazımışiyım mustaFa. ben öldüüm 220 zaman bu mayış ğurur kımseye dēmez yani.

Metin No	: 8
Derlenen Yer	: Erdemli-Güzeloluk
Kaynak Kişi	: Ayşe (Eşe) YILMAZ, 82
Konu	: Hatıralar, hac yolculuğu

yaylaya góÇerdik. deveye yükümüzü vurduğ. davarı ola ğatar sürerdik. beş yúz de oludu,
 dörd yúz de oludu, iki yúz de oludu. çıkardık ğon~ona ğon~ona yaylalarıñ başına aşardık.
 o dālarda yaylardık. ótedeñ beri gine dónerdik. güzün ola davarı biribirine ğatar ótedeñ beri
 gelirdik. işde çadırımızı ğurar oturduğ ne bileyin ben başga ne diyeyin de? sārdım. ikki
 5 yúz davarı ben bóyle sārdım. bóyle hā eliminen. mağınemiz ney olmazdı bizim. davarın da
 olurmuş hindi de biz bilmeyis. işde bizim zamanımızda yōudu. ondan soñra Peynir
 iderdik, süT satardık. işde ğünlerimiz óyle geldi geÇdi. hindi de ğızılalana endik oraya
 yerleşdik. ğoranTayı dāTTım. alTı dene devem varıdı benim ğatarda. alTı deveyi bir
 ğatarda Çekerdim. çocuklarım varıdı. kimmiS davarıla kimmiS ola, kimmiS onıla
 10 kimmiS bunıla yaPar çatardık. uşām dāldı. buñarların başına ğonarıdık biS. yo'. tulūla
 çekmezidik biS. bir yer var oraya çekerdik. emma başga zaman buñarıñ başına ğonarıdık.
 ğara~öl dilleridi bi yir varıdı, ora ğonardık. āca dilleridi bi yir varıdı ora ğonardık. bāzi
 dereye gideridik, deveyle tulūlana alır gelirdik. amma o obir yaylada ğonaĥdaydı o. orda su
 yōudu. ne bileyin a yavrı'm işde gezdig dolaşdıĥ hindi de ğoranTayı dāTTık, bi ōsüz ğarı
 15 ğaldık. evlendi evlendi çıkd~ıTTi uşak. ğoca da öldü size ömürler ben de ıpıssıza ğaldım
 işde. tek başım~aldım. seksen iki yaşımdayım ben. bu da benim halamıñ olunuñ ğızı. kōy
 buñarında orayı da túkeTTik biz. orda da bi şey ğomadık ğalañ. halalarım varıdı uşā varıdı
 ğarıları~elinleri vardı, heP túkeTTik. biz ğüzün oldumudu bizim ğoca heşap ederidi. beş
 yúzdeñ aşşā davarıyla ğış yurduna inmezdi. ālaĥ óylē~di. eğal beş yúz olmadıysa beşine
 20 ēsíĥ olūsa alırdı. satın alır iÇine ğatardı. óyle yörüüdük biS. āşam oldumüdu, davar da
 gelirdi ğoyān içine deve de doPdolu gelirdi. altı yedi tene deve olurdu. işde ne bileyin
 ğonduĥ ğoşdük geldik geşdik. bi şey ğalmanı.
 ğiTTim çōĥ şükür elamdüllā. hacıya da ğiTTik. ğocamıla ğiTTik. dolmuşlarla vesāTıla
 ğiTTik. ğırĥ otipisle ğiTTik. ğabinemiS, ğalfemiS çōudu. ğırĥ otipi'süñ bitecā~sik olūsa
 25 bize yol vermezleridi. bālallardı yolu. ondan soñram, gezdik dolaşdıĥ hacımızı yaPdık çōĥ

şükür. altı-ünde vardık, üç günde geldik. geceli-ündüzlü altı-ünde giddiyidik biz amma geceleri yol vermediler. o zaman bir soyma soyunma olayı vardı. insanı soyma olayları vardı. ondan gece yol vermediler. cāmilerde yatırdılar. ondan altı-ünde vardık. gelirke de yolu serbeS eddiler. yanımıza polis gaTTılar. cilveözüne dei teslim eddiler. cilveözünden de geri döndüler giTTiler. göca öldüğden soñura işde doğuz sene mi oldu sekiz mi oldu ben ümreye giTTim geldim obayla. yakınımız vardı. onlarla giTTim, onlarla geldim. işde hindi de hunlara gul olduğ yavrı°m. işde neydeceñ sen?

benim iki-ātlı evim var, kel kötü. elli kiler toum yerimiz var. ormanlık çalılık dālık daşlık hepisiñi benim uşah boşladı, buraya geldi. meçmur oldum. hasdalandım. ben galb hasdesiyin. galbden ameliyaT oldum. onlarla buraya gelmenin zorunda galdım. işde hindi bazi oldumudu o dāları boşlayıP da geldime ālayasım gelir. burada yerini yurduñu boşlayıb da obanıñ elin yurduna gelmek zor. ğurbet deil emme. ne olsa çıhdınmıdı eviñden uşdunmudu ğarım ğurbeT. ğolay deil. ço' üzülürün. hemi de ço' āların. yok aşşā ğóçeriz aşşada erdemli'de evmiz var. o ğızılalan didi yerde. uşāmiñ evi de orda. benim evim de orda. orda oturuS, orda ğışlarıS. bur-ēliriS. ğomazlar geri gendilerinden geri ğomazlar. satı bir ay eveli geldim ben buraya. onda da hasdalandım öle yazdım onlar yōka. gelince heP çekişdiler. bizden ileri niye gideñ sen dediler. seksen yaşında ğarı yalıñız ğóç ğóçer mi dediler. ğayrı onlardan ğalamacaS hindi.

ıramazanı ben dutamāyom yavrı°m. üç senedir dutamāyom. ben de galP hasdesiyin, şeker var, ğollesdur var. ben āşama dē poşetler burada. hazır, yedek birbirine ekli. dutamam keFaretini veririm. huraya ğoyayın. dolaba ğoyub da dē hu dālarda sandık dolu. haydi hañı birini ğoyayın. galb hapı atarın iki tāne. ameliyet oldum da, gine ğullanīn. hōyle aşdılar. sekis. bir sene ğuran ğursuna verdim, bir sene benim bir ğızım oğurdu ğonya'da bir o aşlara ğónderecein didi, torunum. ona verdim. onu, ora ğóndürdü. geçen sene de mersin'de hocalar billenir de bir toplantıları olur uşah ney oğudullar yā! ora ğóndürdüm. bu sene de niyetim ğuran ğursuna vermek gine. niyetim ayrīn. dē seyilde ayırdım parasını satı. sordurucān da haç isa on-óre ödeyecēn. iki yüzünü ğodum ben. üstünün tā var mı yok mu ferseñgi bilmem. bir iki yüz on verdim, bir iki yüz yirmi verdim, bu sene de tāminime iki yüz otuz olsa-ērek, otuz olsa gerek. óyle tāminim ederin yani. ne olursa virecēn yavrı°m.

buluP buşuruP virecein ne yapayın.

beni abin̄ ney istemedi yavri°m. öyle işde nāl oldu, oldu. anamla bubam virdi. öyle ne
 gāşdıķ ne göşdüķ ne de onlar istedi. benim bir bacım varıdı, elevirikleridi. bacım óluncene
 beni yerine virdiler anamıla bubam. biS öyle evlendik, öyle bir duún dernek bi şey
 görmedim ben. yo, yo yo yo. ta evel, çō eveli haç sene oldu. oralar ğapansın, ora ğapansın.
 60 ora ğalsın. tamam. abim askerdeydi. ğıtlık senesiydi. hindi bunu bu makineye alınca bunu
 açıkda duyulacaķ. söylemeyeyin olları. yō. açıda veriller onu yavri°m. buām ğıtlıkda,
 acıdı. geldi bu adama beni parasıyla verdi. amma eyi amma kıótü çekiş dóüş geTTik. sen
 nī~deceñ? işte o dālarda oldu biTTi, geldi geşTi. ne bileyin? benim uşak duyarsa beni
 süreller. ya bunu alıP da yayıma vereceg bu ÇoCuķ. baķ bu ÇoCuķ ya ben hindi hóyle
 65 görķarın. apörlede neyde yaylada neyde bir duún ney varıķan görsek toruslarda ney o~ibi
 onuñ gibi bi şiy olursa beniylene çekişirler de, ondan derin. ondan şey yani çekinirin ben
 yani.
 oķumadıķ biz yavri°m bir hocada oķuduķ namaz~ücü. başğa oķumadıķ. öyle yazıyı neyi
 bilmem. davarcılık yaPTıķ. ğırķ sene oldu boşlı°yalı davarı. ondan evveli biz deamlı çoCuķ
 70 yaşıımızdan beri biz davarcıydıķ yav işde anamdan da ğördüysek de, hazır elimizde yapa
 yapa hepsiñi yaPTıķ. bi şey bilmeseg de óreniyor insan evine yapa yapa, bile bile. hē! ne
 bileyin işde órendik.
 benim ellerimde özürlü. ellerimde bir yara var ihi. bu ğınayı yaķTımmıdıya basķıyır. ihi
 hunu getirTTim işde, ıslayıP da. onu nāl ıslayacān ben? çiçēni şışeye ğatacañ, çiçēni mi
 75 ğatacañ içine? seytin yā dókecēn başğa? ğoyalım baķalım. hayırlısı işde ne bileyin a
 yavri°m oldu geşdi geTTi hepsi.
 ya işde amma huzurlu, amma huzursuz ğúnlerimiz geldi geşdi bu~ünü geçirdik biz.
 beraber hacıya da geTTik, beraber ğazandıķ, beraber oturduķ, beraber da ğaķTıķ da.
 o~iTTi ben ğaldım. işde Sār ben de yolcuundur.
 80 yav görme mi? sār ğörölmüşdür. evel bir ataş basdırıllardı hora alana. dāların odununu
 yıallardı. bir çalgıcı getirillerdi. millet billenirdi bi yaķaya ğadın, bi yaķaya erkek.
 veryansın duún edelerdi. ğazanlarla yemek yapallardı. yemek çıkarıllardı. yemek
 yaPmadım ben. beni anca asbaP biçe~ótürüllerdi. onu eyi yaparıdım. dikerdim. hindi bōun
 sen evleneceñ dēl mi? beni ğótürüllerdi. asbabı bişdirillerdi, dikdirillerdi. depe dırnaķ
 85 hindiki~ibi hazır dēldi. her şiy dikilirdi evel. sabah namazı oturdumudu āşam~ādar bir

geliniñ tüm çamaşırını dikeridim ben. fisTañ dikeridim, dizlig dikeridim, şalFar dikeridim, etek dikeridim. bir de dereli ceketini var onu dikeridim ben. gızıl geçet çekedi varıdı. doğuz dikin varıdı yargının arasında. burada böyle gırmalıydı. höyle geydin mi tepiz gibi dururudu. dereli ceketini deşlerdi. ne bileyin ider dutardıq hepisiñi bilimiyimde. asbaPlarını

90 da biçiviridim, dikiviridim. öyle mälle arasında bir mevlüt ney olsa yemeglerini de yaPTırıldardı. öyle uzun uzun elim oluP da yemē gidemezidim ben.

davar keserdik, täl dóerdik. bir gazana täl vuruduq, bir gazana topalaqlı yapardıq. āşam olurdu hoşaF yapardıq. āşam olunca milleti bir uCdan bir uCa yemeglerdik. kóFteyi yuñuruduq. içine kimyon atardıq, soan dōrardıq, garabüber atardıq, salça atardıq. yuñuru,

95 yuñuru, yuñuru; bezeleyi, bezeleyi ufacıq ufacıq dókerdik höyle tesbih gibi dā böyüg işde onuñula bişiridik. tahıl da būday dóelleridi, gabını cıvlaTTıqdan soñra gurudullar, yullardı. hindi satın da alınıyor o. ne bileyin işde öyle öyle geşdi günler yavrı°m.

seksen iki. şindi de heç bi şey görmemişiyin. ne olacak bire yavrı°m geldik geşdik. biTTi~ıTTi. ömür dedıñ böyle bi şey. bir dört yüz sene yaşamış, hañısı yaşayıq,

100 peygamberimiz mi veyāut neci birisi dünya da n~órdüñ, ne geçirdiñ, ne bulduñ, ne yetirdiñ dimişler. iki gaplı bir han dimiş. birinden girdim birinden çıkTım dimiş. dört yüz yaşını yaşamış da. onun gibi ne olacağı bire yavrım geldik geşdik işde. hepisiñi onúmüze gaTTıq. hindi de bu kümesine sāP olduq.

geliller yā! geliller. benim torunuñ birisi de hasta, torusTa yatır. çok fene amma çoCuqlar gider gelir, ben gidemedim. benim yüzüm de saqat. güneji heç sevmeS. ben gidemedim.

105 ÇoCuq varıdı, anteP dēlde mardinde. gardaşı vardı o ölmüş onu getirmişler. ÇoCuq mādurudu on üç yaşında. hasdanede. çoqtandır hasdanede. öyle sedyeyle de getirmişler, höyle geçellerimişimiş. hasanım demiş gi: hacēr demiş, baqırmış hasan, bu seFer dönüme yivermiş. gonusamamış ÇoCuq. hasan'ı görunce gıriz geçirmiş. gayri üstüne

110 gapanmış. hemşireler gapandırmamış. gayri bir öPmüş. ÇoCuq yōun baqımda, dıñında ÇoCuqlar bekler ısıcak. nirē~TTiler bilmem. bire yavrım o arabanın içinde gölay mı? inşallah, gurban oldüm. musTaFam eyiymiş, anama söyleñ demiş, ÇoCū eyi demiş. ÇoCū~çün ālayıp mālamasın demiş. baqale yavrı°m bu mādurların kimisi on dört yaşın~ādar yaşar, kimisi yirmi yaşında gider, kimisi de otuz gırq yaşında gider. bu

115 mādurlar böyle amma bu ÇoCuq benim cērimi bu sene çok yaqTı. gideceg haral. böreın

birinde daş varımış, mīdeniñ içine de yidirdi avrat zorula soğar ya o da cıere giTmiş. yiyemez. zorla höyle soğardı. işde ÇoCuğ çok fena dir. imran giTTiçeldi dün. geliller, geliller bayramda hepsi gelir.

Metin No : 9
Derlenen Yer : Erdemli-Sorgun
Kaynak Kişi : Fatma KURŞUN, 77
Konu : Evlenme, hatıralar

eyiyin, dañal duñal diñelirin. höyle siz de oturuñ. uyudumudu hasTadan kıótú bi adam
oldum. göcadın de. yaş tã. Sıfırımı aTsañ sekiS olur. aşam hura bi şiyat gızım. benim
dóşşē yaut minder bi şey getir altına. gızım. anasıölük bañalıq. zararım yok eyiyin. bu
kimiñ nesi halime? musa'yı bildimidi de. sen bu olan şiyden başga şiyden, óredmen şiy
5 mi? gızlar nerde? onuñ gızları. bunu hayriTTin sanın oyleyse. yok yaşlı dēlin. yaşıñ heş
zararı yok. nerde görecēm attatürkü? öldünde ben altı yaşındaydım. örtmen hüseyin varıdı.
duyarsıñ. onun oñulunda üş sene oñudum amma hemen hemen üniverseyi. hañısı? aPTi
emmi mi?

ikisi benim yanımāligler. ikisi de emmim ya. bunlar bir iTTāya gākışdılar. hüseyin
10 emmimiñ o yeşil motura ne dēllerdi? hüseyin emmimiñ fergusonu var, aPTi emmimiñ de
fiyatı var. ikisi seniñ motur eyi beniki eyi nerdeyse dóüşecekler yã. hüseyin emmim dedi
kağ, güleşdirelim dedi yã. gāk ula güleşdirelim dedi. gākđılar, ādiliñ o daşıñ arasına
gótürdüler. moturları da orda. bunu hüseyin emmim o moturu höyle çekdi hüseyin emmim
moturu yũsek daşdan daşa hoblaTTı geÇirdi. beri yanna geldi. dedi haydi sen de. aPTi
15 emmimin ki öyle edemeyiverdi fergusonu. aPTi emmim zatı her şiyi metin olurdu ya.
olmadı aPTi emmimiñ moturu yıkıldı. neler adamlar yã. çok yaşamak da eyi dēl.
ço'adamlar geliP geçiyor da. hura otur ÇoCuğ ısıcaqladıñ mı? pençereyi açiver
ısıcaqlandıñısa. ızıcık bir şiyim var da seslenmedim. yalınız öndün benim ali dedi ki ana
yanına bir gelecēolanlar var dedi. size esgi zaman lafi eTTirecekler dedi siz o musuñuz?

20 eved nerdeöreceg. şiy varıdı. memedali muammed. göÇürdük geldik hora bir şifan egmiş.
ona dedim aqlımāeldi. bir şifan egmiş ben de inãóñune bāladımıdı boşanirmiş giTmiş.
gidince muammed inã yeTTi geldi. inein dedi zararı var dedi. neci muammed? zararı var
dedi. yav şu zararın adı neci? fasılya mı, domatis mi, pata mı neci? SePzeni yiyen ne?
zararı var zararı var. inã gótürdüçetti kıoye. zarar kesilecek. memed usTayı neyi toplamış
25 gelmiş. gavain kıókıne getirmişimiş, bir dutam gadar ineg öyle yani bir peşdimal gadar

deyeyin şifan yemiş. zarar oymuş. gelmiş oba bir-ki gülüşmüş gitmiş filan. buna zarar
 çeksen ne deyelim buna demişler. onun iTTî işde bizi ki de işte. o benden böyüg. amma
 ben altı yaşında bilirin. sen nêrd-aldın? seni şu adam sandım uykulün ya. herifleriñ
 serhoşlū bāzısı uyku serhoşlū varıdı. düşümdá-órdüm, unuTTum unuTTum. aPTi
 30 emmimiydi neydi zār laFını idecēmişiz demeg gi.

ne bileyin esgilerden ne anlaTayın. heral at duunu beniki sonudu. heral benim duún
 sonudu. bubamiñ evinden emmimiñ evine gelin geldim. zatan bizi güççük verdiler ekimiz
 de ÇoCüduğ yā. askerē-tmede adam zatan. n-ölacağ. bi şiyin dēriñi bilmedikden kelli.
 yuso emminiñ beş ğızı varıdı. işde hiç birini askerden gelmeden vermedi işde ya. hindi
 35 benim olaniñ biri müendiSden böyüg şiy ya. esas o der ki ben senin Sanki yaşlıyın dēseñ
 ana ben de yaşlıyın der. senden onsekiS yaş güççün Sanki bi şiy mi der. sekiSidi biri öldü
 yedi ğaldı. yedi ÇoCüm var. beş ölüm iki ğız. sav olun memnun oldum. ne bilelim bi soru
 olmaSsa.

ğoca şoförüdü. amma ben de hindi düşmanın. ben neden olmam yani hayriTTin şiy deriñ
 40 heralda ğocadan ben eyi olurdun şofor olsamıdı.

ben ızıcık ğandili dē-órdüm. deyzem ırāmadlık. deyzem ğandil yağardı. ğandil dedikleri
 bir honi gibi bi şey.

ğüleşdirdiler. inaT. hayriTTin benim yanımā-eldiler. emmimiñ ikisi de hani senin dıraktör
 eyi beniki eyi bunlar iTTālaşdı. ferguson yeşil. aPTi emmiminki fiyat. o dedi beniki
 45 ğuffetli o dedi seniki ğuffetli o dedi beniki eyi. kaç dedi emmim. hüseyin emmim.
 ğüleşderelim len. ğağ. ğağdılar. ādil'iñ benim eviñ hu yanda seyilde eviñ hu yanda ādil'iñ
 yerinde daşlar yumru yumru. hüseyin emmim dağ-ırdı aPTi emminiñ motorunu tüñgüTTü
 aldı höyle al dedi. hayti sen de dedi aPTi emmim dağdı, o ğótüremedi şiyi fergusonu. hindi
 ğördün mü dedi kimiki ğuffetli?

geTTi. beni ğoyuP ğedemedi mi sanın sanki. dörT sene soñra geTTi. iki dene ÇoCümüz
 50 varıdı geTTi.

heye o zaman der, altı eylulde cip sürerimiş. hoyle der bütün yahudılarıñ mı devrikler
 hayriTTin. urumlarımış da böyle kıldür höyle camıdı höyle der. ıramatlık üş dene miltan
 getirdi. bir de miltanlık getirdi, beş dene miltanı çıktı. höle ufağ bir top gibiydi getirincēz
 55 ben digdim. candarmalar der olları bekliyenler der böyle der camı ğarışdırırlar der. amma

mekduP yazmasını bizden ğayrı da bilen youdu hayriTTin. ne deyecēñ işde ben burada
 ūraşıyorum çalışıyorum sen de iyi bağ vatanımıza dērdim. heye mekduP yazarmışsıyızdır
 zār. şofor āmed geldi dēdi mustāniñ selamı var parası yok dēdi. anası ordan ayķırı
 kūsmüşler birbirlerine dēdi anasına kūs avradınıñ çalib geTTi altını harcasın demiş dēdi.
 60 ben nirde altın çalmışsıyım. ğayrı ben de beş lira vērdim. honu ğótūr vēr dēdim. harşlıkda o
 beş lira. ğayrı sonra da ğondūrūrdūk. zār beş lira mı ğondūrdūk iki buÇuğ mu ğondūrdūk.
 canım asker argadaşı eleTTi. duyarsınız āmed var, aşmil āmed var. şurayı hōyle huranın
 hepisi dēl de fasulya ekerdik hurcu hacıyla. hurcu hacı ekivirdi şiyiTTi ben suladım
 çapaladım. allah allah ayağğabı yemeni ya. hura hōle gidivirdin mi sōkūlūr. diken yok bir
 65 şey yok. ayağ yalıñ orayı çapalardım. hayriTTin çapaladım suladım neyse harmañı
 ğaldırdıñ. on ūş tenike mi neci fasulyamız ğağdı. bu esgerden geldi mustaFa. esgerden
 geldi ben dēdi şoför olacāyin. neydi o veli efendiniñ baldızınıñ adı? hah kūrt ismailiñ
 şoförü olacāyin yani māvın olacāyin dēdi geTTi. çalışdı çalışdı geldi bomboş yanı
 evimizde zatı bir evmiz youdu bi tecik yorganımız varıdı. o da yūzū esgidi. adam dēdim bir
 70 iki metire çit bari alaēelir dēdim. ordan gelen dēdim hatmanıñ şiyi ūstūne bir elbise bile
 alamamış. fisdanlığ bile alamamış dērdi dēdim. neye bir fisdan almadiñ baña dēdim. e para
 yok, gendi de zalt dērdi. ğayrı iki tenike fasi'lya ğaTTı ğara toūm omuzladı giTTi. onu
 saTmış. o zaman ben de buranıñ fasi'lyasını o gelmeden zatı bir yıl evelki fasi'lyasını
 satıdım. o zamanıñ parayla buna ūç yūz lira para vērdim ğocaya. heye onu dērin. az bi şiy
 75 gibi. onūlan ğayrı giT de dēdim ile ğarşı yatāmız cıblağ, ben ūyle. evmize ēsig gedig al.
 oba bāri ğūlmesin sen gidiP gidiP çalışmadañ geliyorsuñ. onūna da ğayrıēdmiş şiy almış
 ēliyet aldı bilmem nāl iTTi. o ismayıl āniñ şeyinde de şoforlū belledi. ēliyeti aldı geldiydi
 halamğıl çalışdırmadı. sen şiyisiñ mustā, seni bilirin mustā çalışamañ sen arabada. balcı
 dede de şofor halamıñ oullū ya. heye balcı dede de şofor ya musdaFayı biraz āmağ ğorūyor
 80 halalarım. mustā sen şoforlūk yapamañ dēr imine hūlam. ēr arabaya çıkarsañ hağğımı halal
 idmem, hunu iderim bunu iderim on sene yaPTırmadılar şoforlūk. hindi dēr bir ğaza
 yapacañ dēr. ne bileyim ben dēyib ora diñelecēn dēr. işde ūyle. halalarımız aynı olma mı
 bubalarımız ğardaş olunca tabi.
 dūūn ūncesi ğoçerdig. seyile ğoştūk. biz tabi burda ayş'a'dan nēden ğūççūdūk. anamınan sūr
 85 ğūdēderdik. o erdemli'niñ iÇinde heç bişşē youdu. bir yol gelirde at arabası izi varıdı,
 onda da biñde bir hindiki ğoca yolda. ordan aşāda ēnerdik. deñiziñ keyinde sūr ğūderidik.

- ordan geÇerkene ÇoCuqluĐ ayak yalıñ zār hırtbatan deyi bir tī gibi dikenler vardı. bóyle çuvaldız gibi ayāmıza batardı. delikō değlerdi Őiye ğarĐıCaĐdan hōylelikden alana. ta ora iner orda sīr ğúderdik. bir Şiy araba geÇerdi morumsu bir piğab piĐabımıŐ bilmeyiz a!
- 90 hemen o bir yerde iñilerken siyidiŐirdik, ÇoCuğlar yolun keyine diñelirdik. onlarda ğornayı zār onlar da bilmezmiŐdir. bi Şey bize hōyle değdi üstündeki adam taraFa taraFaÇeĐiñ yanı bi tarafa çekiliñ çarıllardı.
- ğarĐıCaĐ kōrpúsü e hindi sorĐun da óyle. bura hōyle dēl mi? bura da hemen hōyle. ne yazığ bizim huraya hōyle bir beton dōĐüÇmediler. mi°Đdarıñ ğızı apartıman alacayın deyi.
- 95 baña mı? nişan ğodular bir sene niŐannılı durduğ. hindi ben bunlara çok darılın. bir top bez yirmi metire. beş ğol. yanı ğol değriz burdan oraya āŐama ğadar o āŐama ğadar varırdı benim gendim o ğadar yüvek canlıymıŐıyım değmek. bir su dōĐeceg zaman ben niye ÇıĐdıñ neden geTTim. hindiye ben bir ğarış doğurdum gendiÇendime iTTi°me değdim. bez doğurdum obalara. gendimiz ēiridig. yōĐ pambığ. mersinden çıtlı pammÇālıllarımıŐ.
- 100 baŐĐaları çekerimiŐ. a çıtt alırdığ biz. bóyle atacağ olur tabi yay olur onuñula atardığ. ēiridik. benim anam incelik ēiridi. ne hadar ğózel. soñra gendimize doğuduğdan kelli ben obaya çok doğudum, çulFalığ. ğúnde bir top çıkarırdım. ne yazığ ki bildiremedim. óreTTim de vardım yeĐe bildiremedim. ala doğurdud. düĐĐandan gider boya alırdım ğōĐ boya. alırdım boyar ala doğurdud. hindiki ğanimetgil ğüççüdü ya benim. onlar ğórümce onlara
- 105 fiŐdanlıĐ doğudum, diğdim ğeydirdim āŐanın adı ğarer idi. ayŐa ğeydi bunuñ ğüççü āŐa var ğeydi. hōle baĐmıŐ da fiŐdan doñ ğeyik ğarer deyor. emmim onuñ adını ğarer ğoydu. ğarer, ğarer ğarer. ne bileyiñ óyleydik emme hindi de bóyleyiz.
- ğeliñliÇolarak ipekli değlerdi. solüdu bi Şey kel bi Şey ğeydirdiler. o carseyi ben ğeymedi amma taha hale canım isder lekin hindiki carseler öldürdü onu. hindikiler naylon carse
- 110 çığdı ya evet o carseler ipámiŐdir zahar.
- üÇ ğún mü dōrd ğún mü beş ğún mü bilmeyorurun düünümüz oldu. yeğegli ğazanlarılan felan tahıl, topalağ, fasulya. kōyuñ ğarıları. ben yaPmadım. ben aŐcı dālidim iŐciyidim ben. her Şiyi yaparın.
- benim buba iki evliydi. baña heç elbise de almazıdı. bi Şe bi Şe almadı. düünüm olacağ.
- 115 emmiminen de ācıĐ can sığıntısı yaPTılar. emmim o zaman bizim devrimizde üÇ sarı lira dağılırdı geline. emmim ğedmiŐ üÇ sarı lira almış. bir de ğaynanamıñ anası vardı o ğelik.

baña nişan gonuyoru işde yavri°m didi saña bi şey idemedim dedi ordāi dedi boz armıd
 seniñ olsun dedi. nişanda yalān, saña gümüş mecdiye gøndereceyiñ dedi onları bilezik
 yaPTır. guyumcuēelirdi kıoye evel yuzügcü bilezigci gelirdi cingan. gümüş sātli bilezik
 120 yapallar. bilezig yaPdırında olları benim nişan haķım olsuñ dedi. ğarıēelmiş onu da
 emmim gümüş mecdiyeler şōle böyüg oludu ya! emmim varmış mersinde altın suyuna
 batırTmış. cice demiş halama. üç sarı lira aldım demiş bir de bu beş oldu daha eyi olmadı
 mı demiş bunu boyaTTım on liraya boyaTmış mecdiyeyi. bu gelmiş halama gósdermiş
 halam da duramamış obi°r ğardaşına deyvirmiş bubama. yusuf benim gözü boyayacaķ
 125 demiş. demeg baña niye danışılmadı demiş. bubam da ondan büyüğ ya iki yaş üç yaş. baña
 niye danışmaz da benim gözü boyoyacōölur. tamam asbab kesildi. yani asbab kesellerdi
 asbab kesildi. dedi bubam altını daēetirin. asbabda altını da isterin daķacañız dedi. asbab
 kesildimiydi bir maķas atallar ora ğollardı ğızıñ argadaşları gendi dikerdi. benim şiyim
 dedi üle olmāycaķ dedi. bubam mēr gizli kini varımış emmiminen. altını daēetirib
 130 daķacañız dedi. halam ikisiniñ de ğardaşı ya o da deyvirmiş. deyvirince bubamıñ canı
 sıkılmış. beni enayi görüyor altın suyuna gümüşü yuTTuruyor. ordan bubam dedi, ben dedi
 olū oķudum, aslanķoyünü oħudum, ofudu oħudum, sorgunu oħudum dedi. bütün
 argadaşlarım ağrabalarım düünēelecek dedi. benim ğızın dedi, geydini daķındi altını felan
 herkiş ğoreceg. ğorēeliyollar düünēelen neye gelir ona gelir. dedi bir iki ğadınlara
 135 elbiseSini heb dikin, hüle daķıñ dedi bubam. mih çaķdı duvarıñ yüzüne ne varısa asdı.
 altınēetirin daķın, altınēetirin daķın dedi āşam ğına yanacaķ ya. ikindin ezeninēadar
 müTTedi var dedi ondan kerri getirirseñiz dedi evlad benim ise boynunu haradaķ keserim
 dedi. bubam keserin dedi. baña da halam geldi dedi ki üseyin emmiyiñ selamı var dedi. ben
 hatmayı oķuTTum her şiyi bilir. oķuTTum o ortadaķı altınıñ üsdünü oķusuñ öyle daķınsıñ
 140 dedi. üseyin emmiyiñ selamı var dedi. zār bubamıdı emmim ne ğarışır üseyin emmim āşam
 altın daķacaklar. āşam oldu gayrı getirmediler emmimğil de inaTlaşdılar getirmediler. ben
 dedim ki daķacōolan leylāya. daķma argadaş dedim. daķma argadaş dedim. bubam böyle
 böyle tembēTTi baña dedim. ēr altını daķarsañ sen benim evladımsañ boynunu keserin
 dedi bubam. üseyin emmimden de selam geldi üsdünü okusuñ altını öyle daķınsıñ deyi.
 145 ğarangılıķda çıranıñ şavķına altın nāl oħunacaķ canım. ha işte. inaT. getirdi ben dedim

dağınmam ganyananamda çıkardı altını ganyana Çıkardıydı gümüş yok. üç sarı lirayı
dağmış. ben demeden şey dediki leylâ. ben bõn mıkdarın elini olayın da üç sarı liraynan
herkes onula gider ben dörd isteriñ, beş isteriñ deyi dağınmıyor dedi. deme adeş deriñ
dedi. ordan ganyana da canı isterse dedi. iki yandan şey iTTiler dağ dağ dediler yine
150 dağıcâ oldu. leylâyı da bir öüdeleyen olduysa yine bilmem. dağınmam. benim ebem dedem
ganyanama on iki on üç altın dağdı demek o baña üccēz şey mi dağacak. dağınmam allah
allāh. ben demedim onları duymadım amma demeg gi leylâyı da öüdeleyigler. dağınmıyor
yine dağınmıyor dedi. gayrı altını bir daha bāladılar dördümüşümüş benim altın. ganyana
üçünü bāladı. ya herkiş óyle dağar ben de bóyle dağarın demâ istedi o. obi°rünü Tımar
155 idmiş gümüş ilen ikisini. eveli iki yanında iki iki sarı lira ortada bir gümüş ya. gümüş ilen
altınıñ birini tımar eTmiş. soñra o biri de dağdı dörd oldu dağınmıyor, gine dağınmadı
dedi. ebemgıl ona, on bir on iki sarı lira dağdı demeg o baña dörd mü dağacak deyi
dağınmıyor. adeş ben demem, demedim şeyi niye diñ dedim ben de o zamanda. şey iTmek
gelin gısmınıñ gonusması yasağ. fisirdeyorusuñ gadın bildini gonusuyor. velāsılı onun
160 canıyın sıkısıyanan dağmadılar amma, yövmi°l mahşerde hazır olsuñlar. alacām o zaman
niğah on sarı liraya gıyılırdı. on sarı liraya gıyıldı niğāmız imam niğā. velāsılı dağmadılar
giTTi işd elin olduk. sabah gelini bindirdiler. mezerligden geÇilirdi. o şeyden geÇirdiler
hayriTTin aqlıñ irer mi benim düüne? dereniñ içine hindiki mezerligden dereniñ içine
endig. in goyasınıñ goltuna Çıkdık. garşıya geÇdig hacıların harmanda bir ki oynadılar
165 moynadılar. oyun oynadılar. halay yeni bellendi halay. ben haralda yaşım başın sıra elimi
ğaldırmadım. hayır yok. o zaman oynanmazdı bizim burda. o yeni çıkdı. erkákler birisi
gelin düzülürdü. durmuş ali varıdı bizim kıoyde bir çolağ durmuş ali onu gelin düzellerdi. o
oynardı başga şey gadın elbisesiyle kimse girmezdi. tā yeni bizim kıoylü yeni boşladı
hayriTTin. ben heç bir düünde de gendimikinde de. ne olanlarımda ne gızlarımda ne şeyde
170 yapmam. cerra üseyin varıdı yalnız o söylerdi ne bileyiñ:

hobladım geşdim eşi

soFrada buldum gaşşı

böyü Levin yağışı

gağ gedelim gelin bacım

175 sesi de güzelidi. unudũn işde. ah unuTmasam. gayidesiyle söylellerdi. ğağ gedelim gelin bacım d̄erdi gayri. ğoyuncu olunca ğedelim d̄erdi. hobladım ğeşdim eşi soFrada buldum ğaşşı böyüg evin yaķışı ğağ ğedelim gelin bacım arada bir böyle şiy yapardı.

çATTılar ocaķ daşını

vurdular düün aşını

180 hayriTTiñ ilerisini de sen bil. işde unuTmuşuyun işde. buñları heP sizler de olmasañız belki gendi halime bilirdim de.

el öPmeye, anamġile mi? düün oldu gelin olundu. eve geldim, ben geldim. evmiziñ onunde de yanī emmimiñ evniñ onunde de toslağ bālydı. tosun. ötē ölu tosun da damiñ başında.

yatır adı esas öküz yanī yaşar tana yaşar tanaya tosun d̄enir de öteki bizim tosun da damiñ

185 başındaydı ya. inmelig şiy eTTi. yanī inmelig verilirdi yā kimi bir tabaķ getirdi kimi filan yirdē armı'd ācı seniñ. heye emmime sordular ğayınbuba emmime. ben bir órenecek tosun verdim daha d̄edi şiyi ğósterdi. bālı tosunu ğósterdi. sonra emmi d̄edim benim tosunu satırda, bir maķına alıvı'r d̄edim. diġiş maķınası. çok severdim maķınayı. emmimde d̄edi tosunu óreTTin işde gendin aldır d̄edi. ben ona d̄edim musdaFaya d̄edim mi d̄edim heP

190 bizigi öyle dalgayla gelirdi geçilirdi.

bir maķına almış bavıllı. diġiş maķınası. ben de ğarşılardım. evel böyüġler ğarşılanırdı.

ġarşılardım maķınayı aldım elinden. bu neci emmi d̄edim. hōyle valiS gibi bi şiy bavıllı

maķına d̄edi. benim altınları verdiñ de onuñula mı aldın emmi? eyi eTmişsiñ emmi d̄edim.

yani altın olacāna maķına olsun. yōķ d̄edi bizde ādet ġıza alırsız maķınayı ōlana almayız

195 d̄edi. maķına ġanimetin d̄edi. heye ben ummayacayın. yanī bizim ebemġil bir maķına alıdı

bir maķına almış imine halama vermiş. tā onuñ kinini ġúdeller hayriTTin. o maķına de ihi

hurda. tā ebemiñ aldī maķına. o zaman emmim ġiTTi üş toP mersin toPu. otuz altı

metiremiydi neci. aldıçeldi baña d̄edi hatma d̄edi bu maķınayı ben o miltanları o bezleri

d̄edi tüm miltañ dikeceñ d̄edi. biçeceñ dikeceñ boyayacaz. ikimiz d̄edi ben ġótürüp ġuzuya

200 verecēn d̄edi ğoyuna verecēn d̄edi. damızlık toplalardı. ben de bişdim digdim. ġünde beş

miltan dikeridim. her işimi yaPTıķdan kerī. ġünde beş miltan digdim, digdim digdim

emmim boya getirdi. ġazanı ġurduķ boyadıķ ben dúmeledim emmim heybelere basdı. atına

bindi yörüġlere ġiTTi epey bir ğoyun sürdürdilerdi. baña bir denesini vermedi.

iná ġúTTük canıma, ben davar ġúdmedim. ğaynanamiñ varıdı, benim anam inegciyidi. biz

205 ġışın kōyde otururduķ yazın tā hollara Çıķardıķ. çadırlara Çıķılırdı ğoyak d̄eller. bizim

ġoyak d̄enirdi, süd deyişi olurdu. peynir yapılırdı, yā yapılırdı. hindi honu d̄erim. anam üç

ineg daşırdı bir çingil südü vardı. hindi benim geçinin biri-ērir bir çingil südü. yemi bilmeS hayvanlar. ebemiñ de vardı iná. ebem bir buyday göyurdu óñüne helkeyi altına gördü. donen dērmen dedem ile anamınıdı. dērmenin çoķú anamınıdı da bubam ile dedem
 210 yaPmışlar, döndürüllerdi. dērmençiydig. hurda hurda yakınınıdı. dinamamanın orda. zenginmişiyiz dir zār. dedemiñ gulā youdu amma, gulaķsız dedimiydi ya tanınmış adamıdıķ. lafiñ birini gödum birin-eTTim. veli eFendi dir ki avüģad veli. yasemini oğudalım dir. sorgunda gulaķsızS dir, gücüşse ğıllılar dir, oluğda mavılar dir buñlardan çıkar adam. bu obalardan çıkar dir. yasemini oğudalım benim ğızınan oğusun dir.
 215 oğutmadı benim sayım oğutmadı. bizigini veli eFendininkiler oğudu. yoķ sayım oğudmadı benim olan oğudmadı. sayimgıl oğurķan mersinde lise mersindeydi de ortōķul vardı.

anamģile göndürmediler. attan endig velāsılı öyleyse. attan endig. eve girdig tabī. esgiden gelin ğısmı bir çarşaf bürünür oturur ařřā-ıderdi. höyle yüzünü gözünü örter otururdu.
 220 ğaynananıñ da dayıları vardı, asger dayısı vardı. bir adam geldi sen gibi höyle benim burda oturur. o geldi höyle bağmış baña ya. aslanķóyüne varınca sormuşlar gelin keleş mi çirkin mi deyi. valla demiş höyle ğaşıyla gözü birbirine ğarışı-olunca seçemedim. keleşmiyidi çirkinmiyidi. benim ğaşlarda çoudu. emmisimiydi. emmisiydi, tamam dayıları sorgunda tamam. asger emmisi geldi benim musdaFa dayım asker dayım deyincede ondan
 225 aķlım-ēldi.

anama bu esirler oldu benim abılam geldi dālıdan. abılam dālıdan kırtış muammed'iñ hanımı benim abıla. onlar geldiler düüne geldiler. ğoya ben endigden kelli düüne gelince bize saPTılar emmimiñ yanına saPTılar. emmim dedi ki ğaķ hatma sen de git abılañıla dedi anayıñ bubayıñ yanına dedi. geldik abılamıla anamģil-ēldik. ali hocagil de geldi onlar
 230 ķóyden gelmeyince yanī yabancı-elinece o da yanımıza geze-ēldi. dedi aşşadan önce hatma hele sen hoş geldiñ ya! seni çoķ ğóresimiz geldiyydi dedi. beni alay iTTi. ğayrı bubamģilde oturduķ durduķ. āřam bizi yine aldılar giTTiler üç gün mü-ēçdi dörd gün mü-ēçdi bir hafta mı-ēçdi dedim. emmim bizi yani ğaynanaya da dedim zār hani beni hiç anamģile göndürmüyorsuñuz. ğız ğısmı da anasınıñ evindeykene nişanniya ğedmeyi çoķ
 235 sever gelin oldumuydu da anası-ile ğedmeyi çoķ sever. hale öyle hale öyle. ey işde benim

anam bubam youdu sayılırdı anamı çok severidim, bubam iki evliydi anam da yalıñızdı
 biraz da işde usluçaydı. beceriksizidi deşeyiñ gayri. o eviñ şiyini hemen hemen ben
 çekeridim ben yaparıdım. obalara dedim yā çulFalığ doşurudum, günde bir toP çıkarırdım
 obalara doşurdum. ona da bir oğğa gıl alırdım. beş lira para alırdım. beni göndürmedi
 240 velāsılı dedi, seni ben attan inivirdin boun, hindi bir taha mı gidecēñ dedi. neyTacāñ dedi
 göndürmediler el öpe. amma biz ğarmağarış işde ebemgıl bunlarıñ, emmimiñde anası
 bubamiñda anası. bi gelin oldum amma bi şeyde olmadım. hep erezillig çekdim.
 iki dene ÇoCuğ oldu, sayım oldu ğaynanam beni istemedi. tā zamanıyla ebemgıl ona
 245 ıotölülüçidmiş. benim ğaynanayı emmimiñ emmim ğoçağbuñarında döen sürerimiş ellelem
 oña göndürmemişler. yanī azzıg vere giTmemiş emmimde gelmiş ğaynanamı dómüş. atın
 ğuyrūna bālamış seni yolu öredeyiñ deşyi. o deşyivirirdi niye baña azzıg vere gelmediñ deşyi
 o zaman ıotölülüçoldu deşyi dedi. gendisi de dedi gelince. ben seni gelin olarak almadım
 dedi iTTāmı almāçün dedi. ebemgıl baña ne eTTiyse senden Çıkaracayım dedi. e ben
 dünyada bile deilidim. benden ne isteñ dedim. ol dedi olma. yanī ille de ğedsin ğedsin
 250 ğedsin giderdiler şükür. göndürdüler. bir sene bir ay ayrı ğaldığ ğocaylañ. bilereg işde
 ayrıldığ. evden ayırdılar olan da ğucāmda. anamıñ yanına, o da anasınıñ yanında ğaldı. bir
 sene bir ay ayrı ğaldığ ondan kerı emmim öldü. bizim orda bir ğoñşu var onu da benim
 iTTım öyle ayırdı ğaynanası ğaynbubası. ğaynbubası felç oldu ben de dedim ki aman
 ayrılığ bir zor, bir zor, bir zor, bir tā zor dedim o ğıza. ğaynbubañ felç olmuş ya iyşallāh
 255 ölür de sen de birikirsın dedim ona. benim ki dedim öldü de biz öyle birıgdık dedim. yanī
 benim ğoca biraz ğorğādı. ğorğak dedim. şiy bayram kiya demiş gi ferdeniñ musdā,
 bilmem paslıniñ hasan, bunlar dayağ delisi demiş. bilmem benim ki. ğorğardı anasından
 bubasından mecbur oldu benden ayrılmaya. ondan kellido işde zatı asgere ğeTmeden oldu
 bir ÇoCūmuz. onlarda hindiki müyendiS tekrar birıgdık gayrı bir de şeytan dünyayaçeldi.
 260 isimleri lābları. iki buçūçaylıdı.
 yoğ burda ğalmam. burda deli olan ğalır. hayriTTin ğalır. biz üç müydü iki miydi
 ÇoCūmuz işde, iki ÇoCuğ asgere ğedmeden oldu. soñrada yasemin oldu ğoÇeridik seyile
 dayimā ğoşdük. musdaFa dedi yav dedi burda obayılañ ortöçluP Ta obanıñ acı lafını
 duyucāma dedemileñ ortöçluruñ dedi. yaylada oluruz. yaylada oluruz amma bir yiyacāmız
 265 buyday alırıS, burada amma para buluruS alırıS seyile ğoştük. yōmüye iki buÇuğ lira

ğadınıkı, beş lira erkáiki. gürcanam dedi ki. ğuzu ğuzu ğóçũñ dedi yõmũye beş lira dedi. durmañ o sene hamal hasana zebSe yabdık. eyi bir para aldıķ. her Őiyimizi aldıķdan kerri haç lira ğaldı bilmem. bura geldik naylon maylon yok tabi yā. ora bir kel çaTma duTTuķ o paraynan da ev yapacāz. yani bu evi yapacāz tarla zebSe yaPdık domatiSte o zaman

270 menderesiñ ğũnũndeydi ya menderesi de o zaman asdılar ya. bu evi yapacāz para baña verdi ğoca dedi parayı tomar it. ben yitiririñ harcarıñ dedi çadırıñ içini ğazdım. ben çadmanıñ içini. çapıta sardım ğómdũm parayı yere. ğapı yok. pençere yok. nire tımar ideñ. çuvala ğaTsañ. zatı çuvalda da bi Şey yok. anam bir yayık alacaķ deyi anamıñ yanınaıTTim. geldi musdā yanına geldi evi bir ğuzel iTTim ki dedi ne iTTiñ

275 evin içini ğazdım dedi suladım dedi ordan bir dā torpaķ yĩdım dedi eviñ dedi mınçı çıķdı dedi deymedim ğayrı parayı neŐdiñ deymedim. amma biraz derin ğazĩdım. ğayrı kaç ğũn soñra geldim abbõ o para bir pis kõķar allāh bir pis kõķar. amma çürümemiş pis kõķar. gittim ordan sarı õretmenden var ondan bir ğalbır getirdim. o paranıñ üsdũne ğodum yel almasın yel alırsa çok parāçar. ğalbırın içinde ğuruTTum. ay adeş dedim leylēeldiydi

280 bõyle bõyle oldu parayı çürũdeyazdım dedim. aman adeş õyle parāzanıldıķdan kerri biS hiç durmayalım ben de ğõçerin õyleyse dedi ğõç ğõç. ğayrı onlarda ğõçer oldu herkis seyilin yolunu belledi. ğõŐtũk iki sene ğõŐtũk ondan kelli musdā dedi giTmem ben dedi. ben obanın Őiyine ğārına gelemem dedi. ğatırcılıya endik. orda mendires arĝı hindiki gibi ğaPlanık deĩlidi hayriTTin çamırídı. ğıvıŐ deyi bir ğız bi Şey olsa ben mendires arĝında

285 felan dedim mi bura mendires arĝı demeñ derdi ğayrı o ğız. ğara māmıdıñ ğızı. çamaşır yıharıdıķ ben de dedim bunu kaķdırdım arĝa aTTım. çamırlı arĝ ya. ğanala aTTım. bu mendires arĝı mı dēl mi dedim mendires arĝı deyādar seni bura kaķdıraceyin. o çıķar ben kaķdırırım sırtıyla baŐıyla. ğış ğũnũ. o çıķar ben kaķdırırım. mendires arĝı demeg gi saña zulũm idĩmiş seni burada bu arĝ dondurādar seni bura ataceyin dedim. tamam tamam

290 tamam der tamam tamam mendires arĝıymıŐ beni doñdurdu dedi doñdurdu. dũŐmañ baña zatı mendires dedi. endā sõzũnũ de kesdirādar āzından ses çıķmayādar ataceyin. ondan kerri ğablandı ondan içilirdi temizidi o zaman gine bē! hindi pis.

Metin No : 10
Derlenen Yer : Erdemli-Güzeloluk
Kaynak Kişi : Ferde ALTUN, 76
Konu : Hatıralar, göç, düğün

amma göca çekişir hindi baã. işde aqlım erdi ereli, erdikTen soñura davar gúderdim, òlağ gúderidim. seyilden góÇerdik yaylaya. altı~ünde yaylaya Çıkarıdığ. óñünde davar, arħaSında òlağ sure sure sure surē gırma~ónağ gona gona gona gonā seyilden góÇeridik narlıguyyu bilirmiñ? narlıguydan góÇeridik, òruya Çıkarıdığ. òruyu biliñ? beş gúnde 5 altı~ünde Çıkarıdığ. deveylene góÇeridik, Çıkarıdığ. ora gonardığ orda dimeg gi temusuñ deilde lisaniñ birinde ekisinde góÇerdik. aprılı yaylada çıkarıdığ. aprıl gelmeden góçuralım deridik. aprılı yaylada çıkarıdığ. tam ekimiñ sonuna gadar oturuduğ. ordan góÇeridik. gene dõru seyile enerdik. ya aprıl “*saħn aprılıñ gışından óküz ayırır eşinden*” deñleridi evelden. aprılıñ gışı gelmedēn yaylaya Çıkalım, Çıķıralım innere minnere gendimizi atıralım 10 dilleridi. aprıla iki~ün üş gün galırağ hemen góÇerdik. kimi aprılı Çıkarı góÇeridi, kimi Çıķarmadan góÇeridi, góÇeridik. óyle óyle ekin ekerdik. ordan döneridik seyil ekinine döneridik. seyil ekini olüdu ekinimizi ğaldırıdığ, yaylaya Çıkarıdığ. işde yaylada bir ay filan ēlenidik. yaylanıñ ekini olurdu, ekini dererdig. dúen süreridik. ekini dererdig. deveylene desdeyi çekeridig dúen süredik. gólüylene dúen süredik. harmanı atardığ, 15 ğaldırıldığ. ārığ çekerdik. güz çiFdi süredik. işde ekimde ně~de yavı°d ekimiñ soñunda yavı°d daha soñurarağ gene góÇeridik aşşā. aşşada herkiS davarı olan davarına òlana baķarıdı çiFd olan çiFdini süzerdi o zamanķı hayaT işde góÇmeyle ğonmaylayıdı. hindiki gibi zebze youdu, āç youdu bi şiy youdu. yaş bin doğuz~üz otuz yedi dounluyun ben. oħumadım ben, ben oħul ğórmedim. esas melmeketim doum yeri SilüFge narlıuyuda 20 oturuduğ. cenned cēnnemde oturuduğ. ordan góÇeridik yaylaya yülüñ bu taraFına çıkarıdığ. orda oturuduğ. hindi haç sene diyeyim saña ğırğ senedir işde evlendikden soñura beş on iki üç sene tā góÇdük ğonduğ góÇdük ğırğ senedir bu arpaş yenimāllede oturuS. erdemliniñ bu taraFında arpaş yenimāllede oturuS. orda baimız var, bāçamız var, yerimiz var, evimiz var. ordan da ısıcağ da idemeyivirdik bura çıkar geliriS.

25 ordan işde öyle. göndük göşdük geldik geşdik döndük böyüdük. benim bu gocail düñür
 vardı. bunlara veridiler. goñşu çoCū canım her zaman görüşürüz. zati yañınız bırıbirimize.
 verdiler. düün ile. böyle üç alTınım varıdı benim. üç alTınım varıdı. onu da soñura
 bozdurdum. düün iTTiler, düün ile gelin oldum. yā atılaydı. atılaydı, atıla. bizim ev biraz
 uzāraydı. ordan ata bindirdiler. kemene, ğırnata, davıl çala çala çala çala çala çala geldiler.
 30 ey gelinceg ęndirdiler. gelinlig güyeniñ eline bir ırbık veriller bir yuñsek yere döru
 durdurullar. geliniñ úsdünden suyu dokūrür ırbıyla. bi de buyday denesi atıverir. ęndirdiler
 işde öyle evlendik. ğayınbuba da bi şiy vermedi. ğayınbubada bi şiy youdu ki. fakiridi bi
 şiy vermedi. velāSıl ğayınbubamgiliñ de üş dene develeri varıdı. ğoyunları varıdı. davarları
 varıdı. gene de bi şeyleri yok dēlidi varıdı da, o zaman öyle bi şey verilmek adeT deilidi.
 35 bir zamanda onu sürdük savırdık. oldu canım. düünde ğazanlarılan aş bişeridi. yemeg bişer,
 davar kesilidi. iki dene üş dene davar kesdiler aş bişirdiler. yemegTe et yānisi olurdu. Taħal
 bişerdi. āşam düün olurdu olan evinde. Sabālana gelin ala gidelleridi. orda epey bir cünbiş
 idellerdi. ordan gelini alıllardı, gelillerdı. ólen bir ğún evel bayrā dikellerdi. bayrān dibine
 davarı kesellerdi. bayrā olanıñ evine dikeller. ordan aşıları ğazanlara vurulardı. ólenden,
 40 āşamādar cünbiş idelleridi. āşam sāt, āşamdan ondan soñra on ikiyādar cünbiş iddelerdi.
 ondan soñra herkiş eyicek yatırdı. sabala gene ğaħallardı. ğuşluk işde sāt yedi buÇuk
 sekize döru gelin alı gidelleridi. atıla. gidellerike yollarda at oynadıllardı. varıllardı bi sāt
 iki sāt cünbiş idelleridi. ordan gelini bindirillerdi ata geri beri öynaşı öynaşı öynayı öynayı
 gelilleridi. geliller gelini ęndirilleridi. o oba bi dā yemeglenidi dālırıdı. velāsili işde öyle.
 45 bir yedi sene bir eviñ içinde bi ğarı, bi ğoca, bi olan, bi ğız oturduħ. yedi seneden soñra
 ayrıldıħ. ğarıyla ğocanıñ başğa kimsesi de youdu. biz o yanna göşdük. biz o yanna
 göÇünceg, onlar da göşdü vardı. onlar da bizim yañıbaşımızda oturdular. bizim eviñ bi
 gözünde oturdular. ikisi de bizim bi gözünde öldüler. ğızıñ birisi Satı ben vardıkdan bi
 haFda soñura gelin oldu getdiydi. olan da evlendi soñura. baħdım. ordan ğızıñ birinin gözü
 50 körüdü. tā hala kör durur. benim ğocanıñ böyü. ğarıyla ğoca da öldü. ğız da ğaşdı bir
 gocāıldı. o kör ğız. ondan bi°r ğız oldu. o ğızıñ bubası ğodu yeTTi yeñiden bi°r ğoca tā
 aldı. onūlana da ğaşdı. ondan da bir ölu oldu. ğızını da bizim goñşunuñ birine virdik.
 yanıbaşımızdā. hindi ğızınıñ yanıbaşında bir ęedirı var. ğızınıñ yanıbaşında oturur. olan da
 sekdir oldu geTTi. ğarınıñ yerini yurdunu o yanda çok yeri varıdı. narlıüyuda. ğarınıñ
 55 yerini yurdunu saTTı. yedi işdi. bubasından, elvanlıniñ aşşayanında göşmen kıyünden
 bubasından da vardı bi sereli. onu da saTTı, yuTTu. iki ÇoCuğ varıdı. o avraTTan da

ayrıldı. ħindi yeñiden bir avrad aldı. ollarda kepaze oluP yörür. kepaze oluP yörür ollarda. işde óyle başğa ne söyleyeyin.

60 göca canım baña sâP çıkmayıP da neye çıkmayacak göca. çok geTirecēn deyi ūraşdı da, ben de göcaylana ūraşdım. ğaynanayla ğayınbuba da benden yaħaydı. onū-çün beni çok dövdü beni de gene de getirmedi. emmisiniñ ğarısı varıdı emmisi öldü de ğarısı vardı. ğarısını alacaıdı. alıdıñ alamazıdıñ, alıdıñ alamadıyıdıñ. beni dóerdi, evden ğovardı. ğor varı geçeridi. sabah geçerdi. gece gelirdi. gece āşam geçerdi, sabāla gelirdi. uşah da toblanı gelirdi. ğarıyla göca da Fırsad virmedi, uşah da Fırsad virmedi. ben heç Fırsad 65 virmedim. zatı çok da dödü amma dayā da yedim amma Fırsad virmedim. óylelik sıra üş sene sürdü amma. ondan soñurama velesili bu zamana geldik. üç ölüm var benim, dórTTe ğızım var. olanlarım da evli, ğızlarım da evli. ğızıñ en güççü ğedeli on üç on dört sene oldu.

ğocayla bir de hajıya vardık, geldik. on beşi bitirdi de on altıya döndü hindi seneyi. 70 işde-ħindi ihıl tısl geçiniP geçeriS. göca hasda ben de hasdayın. benim böreklerim hasTa. göca da ğalP var. üç seFer ancio oldu açılmadı. ikisinde açıldıyıdı, birinde açılmadı. siten aTTırdıħ. dörd buÇuk millara siten aTTırdıħ. hoca dünden beri bi şiy yimedi hasda yatır. işde rōmatisma var göcada. pırásdad var göcada. iki seFer ameliyaT oldu, olmadı. ğalP var göcada, tansiyon var göcada, şekár var göcada, nehes darlı var göcada. başğa ne diyeyin? 75 hePPisi var. ólelik sıra ben hasdayın ben de. benim de böreklerim hasdalanmış. bir zaman hasdalandı. mersine bir doğdura geddimmidi beni diyaneze soğdu. yedi seFer diyaneze girdim. ondan soñura ben bu diyaneze girmem diyi, bārdım çārdım çekişTim. ortancıl ölüm anğaraya ğótürdü. anğara'ya varınca anğara'dā doğdur çekişTi. bu hasda diyaneze mi girerimiş diyi çekişTi. anğaradan geldigden soñra da diyaneze girmedim. çok şükür 80 eyiyin gene böreklerim zayıf. yi'zde elli çalışırımış böreklerim. işde óyle bañ da duTma dediler. sen su iç, su iç, su iç amma ben de orucımı da duTTum, hiç oruç yemedim. allah ğabil itsiñ. yedi sene oruç duTTum. üç ayları dutum. hajıya giTmeden yedi sene üç aylar orucunu duTTum. o zamandan beri orucumu yemedim. heç de yemeg niyetinde dēlim. işde óyle a yavrı'm başğa ne anladayın sañ? hindi de göcaylana huraya çıkarırdı uşah. işde 85 temusda sıcağda beş altı senedir bura çıkarıS. bizim yayla uzağ. bizim yayla yūlūüñ dengi. bizim çok yerimiz var orda çok tarlamız var orda amma uzağ.

april ğışı evelden sylenir. anamızdan bubamızdan evelinde “*april ğıŝından oğız ayırır eşinden*”. april ğışı, evelden sylenili bu. bizim evel ğcebeyke aman april ğışını, april ğışı gelmeden yaylaya ıĝıralım, innere gendimizi bir atıralım dillerdi. ve de 90 ğerdik. innere ğonardık. april ğışı eyiden, hıdırellezi april bu ğışlar sayĝılı ğıŝımıŝ. allah senden de razı ossun.

Metin No : 11
Derlenen Yer : Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi : Güldane KIRIŞ, 70 yaşında
Konu : Geçmiş günler, düğün yemekleri

ēveT. hindi ne gonusacayın sóyle. ē gendim ne bileyin çoCuğdan böyüdüm. geşdim
giTTim. ismim hindi ara ismim ülkerye, nüFuSdā ismim güldane. esas bobamgildánki
adımı sorarsañ güldane hırış. iki tane virmişler. şindi babamnem dimiş ki ben dimiş ülker
diyeyin dimiş. bubam da dimiş gi ē ben güldane virdimidi dimiş. çārTTım gülāna dimiş. e
5 olsun dimiş ülker olsun ismi dimiş. hindi benim adım úlker ya! esas ismim úlker. eveT
göbeg adım güldane. ne bileyin ben ólünce ne Çāracağ. valla orayı bilemem ki. e biliyor
onlar nühúza nühúz cüzdanımda var ya, işde vār! yanī ismim güldanē. ölüm da gızına
virik amma oba çārmıyor. şeyda diyollar gızıñ adına. torunu mu? óyle mi? e bi şey
yaPmadım işde biraz böyüdüg möyüdüg limona giTTik. limonda çalışdığ. ināmiz varıdı
10 inegcilik yaPdığ. sārım şindik tā yaparım. yok ben davarı bilmiyorun. all_āllā. geldi. indi
ineg bir gadin geldi oraya oturdu, arga taraFıma. ineg sārdım. o da yabancım dēl. ana
didim ne isteñ didim, didi ki óle saña bağageldim didi. üç gün geldi, üç gün geldi oraya
oturdu. dördüncü gün gelmedi. ineg tanayı şı yabdı yanı ineg üsdüme basdı. sol taraFıma.
tüm álerim gırıldı. ondan kelli galdırdılar beni doğdura gótürdüler. didim gótürüñ beni
15 çoCuğlarımıñ yanında óleyim didim. gótürün didim. evet. amma bir ateş geliyor ki âm
içime gıcır gıcır idiyor. bu áylerim. sol taraFım. ondan kelim bir gece hasdanede galdığ.
ikinci gün getirdiler. sabah oldu getirdiler. ógsürdücü şurub virdiler baña. hemen hemen
ógsürecēm, dōrulacāmış. doğdurlar óle virdi baña. bi şiy olmaS didiler. yaPamayız didiler.
ğayrı geldim evime. didiler bir buna eşşág boğu çekelim didiler. unula bişirdiler. arPa
20 unuyla onu benim bu taraFıma sātıla godular. ondan kelli benim acım. sātıla, yanı bi sāt
duracağ. fazla durmācağ. bi sāt duracağ. yok beresini alıyorumuş içiniñ. içiniñ beresini
alıyorumuş. goca garılar bunu yaPdılar. ondan kelli de eyi oldum şukur. yaş yedmış.
biTmiş işde bitik. yavri°m yok dinş dālim. galb var, kemig erimesi var, ondan kelim ne
bileyin neler isterseñ var. her şey var hasdalık var. işde galbden, kemig erimesinden. şindi
25 ayām şişdi. gışın şóyle oldu ayām. ben gışı hasdanede bitirdim. ayağda bi şey bilemedi
doğdurlar ki. olmaSSa buradan keselim didiler. e soñra inneden oldu. gızım var hemşire.
gızım allah razı osuñ o doğdurlardan, gızımdan. gantarani yā mı neci ondan sürdüler. fis fis

getirdi onu sürdüler. ondan kelli ĩne yaPdılar. hanginden oldũnu bilmem. gendim yalıñız ne
 yaPdım biliyor musuñ? buna bóyle ciled aTTım. bu diz dāl ki. esas de, ğan çıksın diyi.
 30 çıkdı ğan çıkdı. ilifig ilifig õle iPlig iPlig ğanlar çıkdı burdan. kuPa vurдум üsdüne. amma
 damarı keserim diyi ğorqumdan çok da atamadım cileti. canın acımadı mı diyollar, acısın
 ne yapayın? genşlim ē! basdım yeri heç görmezdim. óyleydim. bizim bir ğoñşu varıdı
 āmed dedeyi bilirsiñ. sāt veliniñ õluydu ya! bilme miñ? ya cemiyet başğanlı ney yaPdı
 amed dede. ırāmetlik óldü ya! o dir ki bacım dir úlker dēze dir sen suyu aldıñ mıydı dir
 35 arĝdan içerdik esgiden suyu. şindi her yirde çeşme de var. seyilli yaylalı çeşmemiz var
 şukur. işde zıPPada eve Çıķarmışiyım ğayayā. evimiz mesele arĝ dē ananneyiñ eviniñ
 yanında biS burdayıS. óyle yire heç hem de tenekelerle alırmışiyım suyu. óyle diyor adam.
 alırdım. eveT eveT. çıkardım yāni beni tāze yāla, tāze zeytin yāyla, ineg yāyla beslediler.
 benim yāni şiyliim o şükür, diraadlilim o. amma işde dizimden bu sene ğalbden dizimden
 40 rezil oldum. ğaşTım. ben bir eviñ bir ğızıyın, óyle mī ben de ğaşTım. baķıele, hacana yien
 geldi miydi ya ğaÇabilisiñ. e, sen beni ğandırısıñ. ben cahilim. on alTı yaşındā çoCuķ
 ğaÇar mı? evet. hacanam yien geldi. ben bir eviñ bir teg ğızıyın. e işde óle. heye ğaşdıķ
 ğiTTig. keleteye. ğocamılā, kimile ğocamıla ğaşdım, kimile ğaÇacām. yok yā almam
 dirdim bunlar zerōş meyħūr dirdim. bunları ben almam dirdim, amma alırım dirdim amma
 45 ekerim ben bunu dirdim ben istemem bunları dirdim. Cenāıballağ demek ki yazmış. yazĝı
 bozulmamış. on alTı yaşımda. e ne maceralı olacak? düşme mi bābam candarmalara deral
 on alTı yaşındā çoCuķ gider mi? çoCümü buluñ didi. bābası da didi iki tene analı varıdı.
 analı didi ki ğabı¹ idmeyecēz didiler. iTTirmedi analıhları. benim ğaynanam ólmüş. ondan
 kelli, mal da ğaynanamıñ ya! ólen ğaynanamıñ dimiş anneñiziñ malına didi feTħi şāman
 50 varıdı anneñiziñ malına didi şı yapmañ girdirmeñ bābañızı didi. zıPPada geldi yanıma,
 ğoca geldi. ğucaķladı ğoca ğayınbuba yüzümden öbdü hoş geldiñ yavrım didi bi şey
 dimedi. bārına basdı ğayınbubam istiyordu. analıķlar biri burdaydı analın birisi yokardaydı.
 üş dene õlan bunlar. tabı çok çekdim. hepsi mesele benim beimi óütlellerdı beni dóerdi.
 ben de didim bir ğún giderim didim bubamıñ eviñe giderim didim. ğalan ondan kelli bi şey
 55 dimeS oldu. seslenmedi. ğiTmedim. yok canım gitmedim. gidili mi? tabı severim o beni
 sevdi ben onu sevdim. hadi ne diyeceñ? doķuz on tene ğoca almadım şükür. elbiz ğulāna
 ğurşun bir tene aldım yeter. meFaT iTTi. on beş, on alTı, on altı on yedi sene oluyor.
 meFaT ideli. üç ölüm var eliñi óper bir dene ğızım var, o da hemşire.

bábannem ney gücüŧTen, gücüŧlü. orda bizim yerimiS var gücüŧTe, sen bilisin. limonculuğ
 60 yaPdık bāçemiz varıdı ŧindi kesdik muS serası yapacāz. iTmedi limon heç para yabmayor.
 yoğ canım. heŧ limon para iTmedi. üç senedir heç iTmedi. amma ölüm haPisikene,
 haPisidi benim olan haPise girdi. halasınıñ oluylana dóúŧdüler. iki buçuk ay bir yaTTı, bir
 sene bir yaTTı. avgadcāz da beŧ milyar paramı masaya saydırdı, aldı. ondan kelli ikili
 oynadı avığad. ğarŧıma geŧdi. ya ölüm var erdemlide oturu, ğızım var erdemlide oturu.
 65 geTmedim, geTmedim. yerim var seniñ dayıñ mı olur musa? ğayınbābayın, ğayınbābañıla
 da hadde geÇen sene geTTik musayla gezdik benim yerim var orda yoğarda. ŧiyde ğara
 tesbide, orayı satacāz dedik, bir müşteri bul bize dedik. müşteri geldi, benim ölüm Fazla
 istedi. müşteriler geçen sene eyi geldiler. ölüm Fazla istedi. ölüm o milyoñ dēl, milyar
 didim. gel didim ŧi yaPalım verelim ğiTsıñ. inŧallā satarım. amma satsam da gidemem. ben
 70 hastayım yavrı°m ğalP var ben de. men uçā binemem. bindiim sāt giderim ben uçagTa
 giderim. sen ğalP diyince ŧey bi ŧey sanıyorsuñ? ŧindi beni ki nasıl biliyormuñ? ocā yā
 atañda tencerede erir ya óle eriyor benim ğalbim. ğorğuyorun yāni. āmin āmin, bi ŧey dāl. e
 ne yabayın haydi. aldılar elbiselig alındı. esgiden elbise alınırđı. işde ŧiy iç çamaŧırını ondan
 kelli ney hePsiñi aldılar. dülbenT. kesdiler, mevlüd oğuTTular. dóme yapıldı, topalağ diriz
 75 bis onu yabdık. ondan kelli mantı yapıldı. dómeyi suyu ğaynaTTık yıkadık içine ğoyduğ
 biŧirdik. dómeyi biz dúbekde dódüler geldiler. dúbek varıdı esgiden ŧindi hazır youdu ki. o
 zaman işde dúbek iki solğu olur ŧóle āŧdan. onıla taP taP taP taP ğarŧılıklı dóüyollar. onu
 dódüler, geldiler yıkadık. ondan kelli ocā suyu ğoyduğ. içine ğoyduğ. ne bileyin işde ben
 üzüntülüydüm tabi canım. ben bir eviñ bir ğızıydım diyorum saā. eved anadan bābadan ben
 80 dā heç ayrılmadımđı. āladım, āladım amma annem bābam dayanamadı. annem dayandı
 bobam yaŧım böyüdü ğótürdüler erdemliye. bubam didi ki gelmiŧ anneme ğarı dimiŧ bağ
 dimiŧ çoCūmuñ barnađları inceciđ inceciđ oluđ dimiŧ. çok zayıflayıđ dimiŧ bobam orda
 nuFuza ŧiy imza atarğana orda bađmıŧ ğayrı ondan kelli aŧŧā indik burda ğaŧTım. seyile
 inincāl ğayınbubamgil ğiTTiler söylediler getirin didi Saten ben çoCūma ğúsmem didi
 85 bubam. allah razı ossun nurda yaTsın. e bubam benim. yoğ yoğ yoğ yoğ benim bubam óle
 dēldi annem de óle dēldi. annem bubam tenleri toPrağ ğórmesin. eyi yanı soñradan da eyi
 oldum çok ŧuğur her ŧiyim var. āmin.

Metin No : 12
Derlenen Yer : Erdemli-Sorgun
Kaynak Kişi : Habip YÜĞLÜK, 81
Konu : Günlük hayat, yayla hayatı

sabāleyi döner bir buñar başında evmiz varıdı. ora ęnerdim. oraya ęner anam davarı sārđı. ondan soñura biz dutardığ o davalları. dutardığ. sulağ başındaydı orda. ğara-ōl deriz bi yer var. ora sulağ başımız evmiz orda oludu. biz ğova duTardığ, işde nēbleyin başını dutuveridik, ōlai beklerdik. yav süsmez de durmaz yanı davar. şam yaPılıka elí ile şalı magine yok ki. orda bi şeyler yok elí ile şalı. zār acıdırmıdı tūngürdü duTardığ başını ęyce. kimisi toralırdı duTulmazıdı. ğova ğova duTardığ. orda ğova ğova duTardığ yanı. ondan soñura şam işi biterdi ōlađ emişirdi. dinlenirdik. bulamaÇ yalamaÇ ne varısa yer iÇerdik orda. davarı ayırdığ ōlāndan, seÇerdik yanı. gene geğerdim o dā. o dā çıkdım mı ğonya ğörükür, ğonya ğonya. o dā zivredir bōle bōle zivredir. ötüyüzü öte yanna ađar suyu beriyüzü beri yanna ađar. o dādan bağardım ben, ğonyanıñ ovası çöl ğörürdü bóyle. emma hōle bağardım yeñiş. yúñsegdeydim ben. ordan dóñerdik āşam işde nēbleyin o dāda āşam olurdu ğaranlıkda. paldır kúldür ęnerdig ordan aşşā. geceniñ altında işde talaşır gelirdik. Tikenler batardı ayāmıza, yalıñ bi şey yok. ondan soñura yok o zaman mal var da, mal var da ğóreseg yok. ayađđabıcı gelmez. hindi gelir her yire. o zaman ayađđabıcı bābam ēr elinden bābayıñ bi şeyler gelirse seniñ ayāna bir çarık marık bi şeyler diker, verirdi geýerdik. bóyle yaşadığ. yaylaya Çıkdardığ. şindi bađ mard doğuzu Çıkdardı aPril girmeden lisaniñ, lisan birde aPril varıdı. aPril deyi bir sayđılı ğış var yanı. aPril dedimiz aPril beşinde çok furTana olur, ğar yār. april beşinde ğar yārđı, o zaman Çıkdardığ biz. inlerimiz varıdı. o inlere ğonardığ. yani şey nēbleyin o inler var in māralar. onlarıñ iÇine ğonardığ malıñ orda bir ğún iki-ün aç ğaldı olur. cüngü ğar bastırđı. aPril ğışı şeyde var tağlimlerde yazar. ondan soñra bābamgil anamgil aPril geleceg, aPril geldi, aPrilıñ furtanası var. gendimizi siPer-atalım yanı māralara girelim dillerdi. annadabiliyom mu? māralara girelim dillerdi. girerdik. o develer filan varıdı. develerne ğóÇerdik bis. develer varıdı zenginde de olacağ fagirde de. muđađđak olacağ cüngü onūla ğóÇüyor adam. onuyla. yav hayır fakir olan da on davarı var da yaylaya ğóÇerse yirmi malı var da yaylaya ğóÇerse muğağak olacağ. cüngü argasında ğötüremez onu. o deve daşır. eşşág biz de eşşág olurdu

ona da yúqler eşşág tā buradan tā bullardan o dāları aşamaz ki. işde deveyne góÇerdik. yav
ordan góçerdik ollara. ondan soñura da şindi aPril çıkdı mı bir de hıdırellez var. ikiün,
ikiün de onun vurtanası var. aPrıldan soñra ayıñ yirmisine dōru bir de hıdırellez var. o da
30 saygılı, o da ğarlı ğışlı. onu da yaşardıq, onu da aynı siperde oluduk. yok yanı ısıcaq olur
amma orası toruslar. onu da yaşardıq. ondan soñra mayısa dōru oldumudu bi de irāmad
olusa yāmi°r olusa, o melmeget bōle ğavışırdı otuna. her şiyiñ ğūzel olur, her şiyi ğūzel
olurdu. inerdik o şeylere, oturdūmuz yire enerdik. bi de o zamanlar şey youdu tabī bóyle
sūTcü varıP da sūd müd almazdı. youdu bi şiy. bir mandıra ğurulurudu sūd mandırası. o
35 mandıraya sūTü getirīdik. orda bi de óte yandan sūT tücarı gelirdi. orda onu alırdı. dā evel
o da youdu da Peynirler basardıq, işde pasallardı. orda bir māra var. bizim yaylada. bir
māra var ki buzdolabını yani busāneyi oşar. onuñ iÇine o derileri Peynileri ğorduk. orda bir
ay, iki ay, üç ay dururdu. o ilk ğoduqlarımız. hē deli Peynirlerini ona da heç deyilmeS. onu
orbuq deriS biS de māra işde derin. iki toP kendir ğederdi onu da yaşardıq. ondan soñra da
40 işde orda o yaS mevsimi çok bir ğıymedli ğün olurdu. Çok ğıymedli, çok fene ğıymedli.
sularıñ başında herkeş oraya kimisi mala ğederdi çorçoCuq varısa mala ğederdi ğalanı
evde. işde nēbileyin ēlenillerdi. işde ihTiyallar billenir ğonuşurdu. bir oyunlar varıdı,
oynullardı. var çelig çomaq diyi bi şey varıdı onu oynallardı. bir de arası kestirme
oynullardı bóyle ğoşallardı, bir de ğüleş yapalardı, ya bir de seydişillerdi. ora bi daş
45 ğollardı. beş ğişi bi taraFda, beş ğişi bi taraFda. aynı top oynadın ğoşuşdün gibi. onlar da
ğoşardı kim kimi yenebilise. o daş bir belli daşdı. o daşa kim varısa o savaşı almış oludu.
topa benzer bi şiydi. ondan soñura ğüleş varıdı, ğüleşillerdi. yok biz nērdē ğüleşecēz. ben
ğüleşi yaPamam benim ayām mādur. bir onu yaPmadım bir de avcılı yaPmadım. halbūyse
benim zamanımda bóle ürķuşürdü davşan keklik burda. amma ben yaPmadım. bóyle
50 silālıb omzumada av Tüfēyne mala getmedim. asgerlī de altı ay yaPdım. altı ay hindiki
gibi olsa heç yaPdırmazlardı. altı ay baña soan dōraTTılar. yav saħaTın ya ayaqTan. heye
altı aydan soñra da geldim. ayamıñ ucu yok. yanmış çoCuqa. malcılık da var ya! aynı
dedim o sulaq başında ayām yanmış sekiz aylıqa. sekiz aylıqa. heye sekiz aylıqa yanmış.
ayamıñ ucu yanmış. anam davar sārmiş. ben de evde yatırmışyın uyur. anam davar sārıqa
55 eviñ kenerinde bazlama aTmış ekmāTmış ocaqda da ataş varımış. ordan anam ben
bārmışyın. amma anam seyidmiş, amma anam geledē daşa dayanmışyın. bóyle bu ayām
ataşın içinēlmiş. şöyle gelmiş salmamışyım. salsam o daşTan duTmuş höyle eTmiş. onu

da yaşadık. o ayâmın topalıyla ener çıkardım ben o dâ. işde ilk çoCuğ. ne dir? nâl tedevi
edeceg o zaman da. o zaman toktur yok götüreceğ bi yer yok vesât. yok yok toktur yok.
60 anam duTmuş ğurd düşer diyi, ay günüyümüş bir keseye ğadmış hôle bālamış. annadıñ mı?
ğurd düşer diyi. arkasında ben davar sāmış. davaraeTmiş olā geTmiş gelmiş. geTmiş bu
orda bóyle çomak biTmiş. bóyle amma onun altına bi şey eđe de saraydı, oadar olmazdı.
ebem varımış, ebem demiş gi ğatma demiş, gel bunuñ altına hôle bi şey ğoyalım, saralım.
anam da canınıñ sıkısından işde bağarsañ sar demiş. bağmaSsañ demiş, ben bağamam. hôle
65 sarıb da, bir de azda bitmiş hunu hôle sarıvirelim, kesivirelim altına bi tāta ğoyalım.
yapamamış. ebem deli eliF dilleridi de ağıllıydı. hunualtına bi şey sarıvirelim
hölēdirmiş. anam da bağarsañ sar dimiş. bakmaSsañ ben ona bağacān diyi mal dāda
talaşadan. bubam davar mavar ğúTmezimiş. çobanımuş amma davar ğúTmezidi bubam.
yav beni ğandırdı o bē! beni ğandırdı o. hindi bağıyorun, ben bağıyorun bağdımıdı núüz
70 cüzdeni aynı otuz iki dōumlu o da. ulan yaşid baña dedim, ulan ğaşdığ, ğaşdığ senin
anlayacān. ğaçırdığ bunu. dúün nerde olacağ argadaş? dúünü kim eğeceg. ğaçırdığ. aldığ
yanı senin anlācān. ne sağlanacāz yav sağlanmadığ bir ğún bi yirde yaTTığ, ondan soñura
da evmize geldik. ğayınbuba olúüdü. ğayınbuba olúüdü. ğúTmediler. ya ğayınlar filañ
varıdı. kimse kin ğúTmedi. hindi biceáz ğaynım ğaldı. o da hasda. severin nē sevmeyeyin.
75 öldüler, heP öldüler kimse ğalmadı. öldüler. ya bu ğadar yaşadık ortağ be, çok mu? ómür
dediñ geldi geşdi bi şey deālimiş. bi şey annamadım. ne annıyayın da. annācağ bi şey
yaPmadım, ne yaPayım? ne annayayın hacılığ yaPamadım. ondan soñra ne bileyin. ya işde
namaza ben de asdım var. hindi de asdım çöktü depeme. şindi yani dün cumaya girdim
burada. dün, dün girdimidi. bueliş bağTılar hocalar çoğudu. amıca sen dediler burda bu
80 namaziñ olmaS. cünkü bir sıkışdım ki, abdesli neyli caminin ğapısına vardım. hemen
yamacımdan, iki yanımdan duTTular. endirdiler beni aşşā sen dediler evine geT, evinde
vağıT namaziñı ğıl. bu dā efsal dediler ben de vağıT namazımı ğıldım. işde duTamadım
duTamadım duTamayorum. çok ásım var çok ásım var. inşallah. sav oluñ, çok savoluñ.
sizden allah hePiñizden razı ossun.
85 furtanalarda mal ğırdığ. çok mal ğırdığ. yav ölür, ölür. ölür. furtanadan, furtanadan ölür. ac
ölür iki üç ğún yaTTı mı, acıķır o mal ondan ölür. ğara basdı ğar burañ burar. yav çok
mallar ğırılır. kimini su alır, kimi dereniñ āzında olur öyle ora yuñurdu. şiyin içine
māra'nıñ içine yuñurdu orda ğırıldı. ordan soñra bir keşefli değler ğoyunçu varıdı. bizim

ora gelir gonardı. gúz gúnünde. o adamlar, o adamlar orda biz góşduk. az berirek de orda
90 galdıardı. bu-eliş o gırda yanı o gırda malı gar çevirmiş. mal bir daşıñ dibine yılmış.
birbirini çinnemiş. heye biribirini çinnemiş. ulan duyduğ o gayanıñ dibinde heb gırılmış
mal. biribirini şey eTmiş, en aştā elli aTmiş mal ölmüş. cünkü amansız dā gardaşım torus
dāları annadın mı bubam bóyle oldu mesele.

Metin No : 13
Derlenen Yer : Arpaçbahşiş, Yeni Mahalle
Kaynak Kişi : Halime GEVİKLER, 62
Konu : Anılar

zâr biribirimizi sevdîmizdendir. yaşım haç mı? bu benden on yaş böyük. heyē. ne yaPayın da, davar olağ güderidik işde. ben bi şey annaTamam ki. gaFam hasda. o zaman düün āşam oludu, gündüz olmazıdı. yemegli oludu. āşam oludu. davılna neyle asbabı bişdig. bir-āFda evvelinden. bir Perşembe meselā asbaP bişeridig, bir Perşembe düün-ēderidig. 5 evel Perşembeden Perşembeye olüdü. o da aynı yemegli oludu asbaP. onu bozdurduğ, ona dağdığ. altı gişiydig. iki dağım yatañ içinde yaTTığ gün geÇdik. altı gişi mesele dörT çocümüz varıdı, iki de biz altı gişi. iki dağım yatağTa. amma ħindi dālar daşlar bi sēl oğarı yıarım bi sēl aşşā sīlmaz. öyle gün geÇirdiydig. benim ğaynana rāmetlik işde çekişgenidi, siñirliydi. bi'r gün gövdu bizi. çıkın bağayın. altı gişiyiz, nerde yaTacağsıñ? ordan bi de 10 deve varıdı ellelem, deveye yúkleTTig. bi yanna un çuvalnı goduğ bi yanna da orda geýcek çamaşırımızı goduğ, geTTig. salanñ birine. ordan salanñ birine vardığ. ekmá ħamır yuñursañ ilēn yok. altı paş-ğorantasıñ. gaP ğaşşık ğaldı orda, heP ğarımñ evinde. SaTı on altı sene oturdum ğarımñ eviniñ içinde, on altı sene. beş de çoÇuğ var. ordan bir TePsi varıdı. burda ğayfeciydig. ğayfā yaParıdığ hurda. o zaman aldıydığ. o TePsiyi içinde 15 yuñurdum. yön aşşā döñdürdüm, bir de oğlā buldum geldim. oğlā gibi bi dişli āç. ondan çoÇuğların bazlamasını aTTım, çoÇuğları óünledim. orda aqrabamızıdı. biri bir ğoyun alıverdi. o ğoyunu güTTüğ. Sār bi ay mı güTTüğ neci? onu-da öte yanda benim ğayınlar çekemedi bizim güTTümüzizi. ğoyununu zeirleycēz deýincen ırāmatlık öldü ya ħindi benim böyüğ gelinin güccünün bubasınıdı ğoyun. o da saTTı ondan soñrama iki yandā ğoñşu... 20 bir gün abılamıla anam duymuş bizim ora geğiP de yeýcek iÇecek olmadını. benim abılam olunuñ eline sözüüm yamana bir eşşāın içi doldurmuşlar. ğabı ırba var-ādar, seniT saç ırbi tā godular. altı baş-ğorantasıñ, altı baş-ğoranta. ordan soñrama yeýcek iÇecek, ondan ğaşşık tava ne varısa, ilēn, seniT, saç... tā anamñ o verdı senidi mesele sildirdim. dörd dene senidim var ya... onu sildirdim hindi üstünde et ğıyarın ğurbanlarda. senidini tā 25 göndürmüş anam. böyüğ abılamın işde bicēz abılam var. o çoÇün eline vermiş geldiýdi çoÇuğ eşşāğ esas getiremeS yúkleTTi öte beriyi. öyle öyle gün geÇirdig. işde ordan da

seyile endig. bura melmekete. o zaman bāçe ne dikīdi ya bura gelmedig. hu poşlu salanına geTTig. orda da göyun, davar alıVirdi oğur memmed deyi bi şeyle şükrü. onuñ malını güTTüg. orda o güTTümüz göyundan bayağı bi para ğaldı. ondan iki dağım yatağ vurduğ.

30 tanı, iki dağım yatağ vurduğ. tavamızı, sac-ayā var-ādar geTTiydi zilüFgeye aldı geldi. ğalan paradan. ondan soñrama eyēn eviñ içine bayağı bi şiy geldi. işde misēfir de gelir oldu. yaticāğ bi dağım varıdı yatağ ya iki dağım tā oldu. bi sēlde kilim milim aldığ ollardan. işde öyle öyle ğún ettik. hindi derin o zaman kı çamaşır bulāmazdıñ geyceg. hele hurda bir yerde emmize hiciz geldi. obaniñ biri yalan söyledi. bu da yandaymışım yaz

35 çiFdine geTTileridi. otuz ğılōluğ bir yā aldım bir sermusa amma elli yüz ğılōluğ da zāramız var. benim böyüg geliniñ bubasıyla ortā-olduğ. onlan ğaldırdığ yüz ğavay yine zāramız var. çaTmada da evmiz var. ordañ geçiğiverdiler. deliniñ söyledini ağıllı söylemez deñler. hu deđi sarı güPü ğórdüñ mü deđi hicizciler geÇdi içeri. hu sarı güPde bayağı bi şey ğaldır deđi. ortayı ğasız bi yanni benim ğayın var hasTa yatır bi yanda da

40 zāra yīğ. iki ğóz yaPiz çadmayı. ordan ben de değim ben ósüz böyüdüm. fagirlik böyüdüm de değim. ben değim eliñ parasını yimedim pulunu yimedim. benim değim çoCuğlarımıñ yeyecēni nasıl ğötürüyorsunuz siz değim. biz nelile ğazanmışıyız değim. bire deyzem deđi biz deđi bir emir ğuluyuz deđi. ikisi de hacıdan gelimiş dörd ğişiler. biz bir emir ğuluyuz. emir eğdiler, getir değiler, elimize ne para iderse onu ğötürecek deđi. ordan ğayrı, ne

45 çegdik a ğoñşum? neler geldi başımıza? allām onlardan ğurtardı da ölumuzu everdik, ğızımızı Çıkdığ. düneg yaPdığ. ğindi bi ğún görüyoruz yanı. ordan ben de değim ki vermem, yúğleTTirmem değim. ikisi deđi ki bu deđi bi yere çeker deđi zārayı mārayı deđi ekiñiz geđiñ arabayı getiriñ, ekimiz begliyelim deđi. bu da yok nire-idīdi bilmem. ordan ikisi ğaldı benim yanımda ğaldılar evin içinde. ordan ayen hindi ğayFeye varmış. hu evin

50 iÇinde ğayFe varıdı. ğayFeye varıncağ benim bicēz ğayın ğalīdi biri ölüdü. o ordaymış. hülü aPTı deyi bişi var. o demiş gi biz demiş burdan pırtı yúğledmeyiS biz demiş. beşer ğuruş para billeseg, seniñ borcunu ğene öderiS. keşke yiseg isseg ğene öderiz demiş. biz buradan bu uşan yeyecēni yúğleTTirmeyiz ğötürtmeyiz demiş. ordan ğayrı o arada bu da gelmiş aşşā adamları salmamışlar. ordan bi sēlini ódedik. imiza vermiş ödeycein deyi bu. o

55 çoCuğlarım ğindikī hullardā, ğindikī mı°ğdar, ğöylece ğöylece bi şeyler. oğullar bacağları cıPlak sıTTa alığ yok. buldümüzu şiyeye veririz. avğada viririz. iki óredmen uşamıñ alımı çegdi. amma iki de inām varıdı. hiciz geldimidi saklardım o ārlara. anamğiliñ ārina onun

- sütünü satar satar óredmenlere neye virīdim. ārı ne yoqladılar geTTiler. o getirdikleri öte beriniñ yamacına virīdim. yanı südünü virīdim. goc-ōca adamlarıñ memurlarıñ alını
- 60 güççüldürdün. ħindi oqlul çoCuqlarıma pantı°l yapardım. oqlul oqlur gelillerdi. o üç çoCuql
 üç erkáıdı. amān ne gúnlerimiz geşdi işde... nāl eyiymiş? biz Ősüs böyüdüg, bu Ősüs
 böyümedi. sāramı satardım. mesele elli havay, otuz havay buyday getiridim. ũdürdüm.
 çoCuqlarım gúze dei yerdi onun südünden. amma onu ħindi bizi yapanlar ħindi o dālarda
 sürgün oldu bizi bóyle eden adam.
- 65 bir gún bu dedi ki ben dedi gendimi dedi araba yoluna gırçacām dedi. ya gendimi deñize
 atıvircēn dēdi neci bu dedi. ben de dedim ki sen gideceñ de dedim ben dedim bu
 çoCuqlarla ben ne yaPacām dedim. bunun elinden duTTum. salmadım. bu dedi ħarabazanı
 kesecēn dedi. paltayı aldı geTTi. ayın aydı gündüz, gündüz gibi gece. emme oba vardımıdı
 ħapıya da varmış oba. uyuyuP oturur. a goñşum yolun hu yaħasında bi çadması var.
- 70 çegdim geldim ordan. bu dedi ki ben kesecēn bunu didi. len sen keseceñ, adam ölüP
 gedecek, sen de mapusa gireceñ, ben ne yaPacān bu uşā? gún dōmadan ne doar gel
 bakayın. geri aldım geldim o adamı öldürTmedim. aldım geldim. bu da mapusa girmedi.
 allāma şükür ħanēd eTTik. çoCucaqlarım oqludan geldimiydiya hurda sucuql yapallardı. o
 üç erkek çoCuqlubasıña yardım ederdi sīr kesellerdi deve kesellerdi. geri aşşā bizim ācın
- 75 içinde yuñurullardı orda tegne vardı. onuñula işde óyle óyle uşaq oqlul parasını ħazanırdı.
 gún geçirdik işde böyüTTük. ħindi herkişi everdik çıkardıq hindi herkişin uşā var ħindi.
 hacıdan da geldiler. hindikí olan otuz yaşında geTTi hacıya. ötekinler de bu sene onun
 avradıyla onun güççüyle yengesi de bu sene geTTi. zār derin biz de gún görümüyüz hayaT
 sürermiyiz dedimidi. allām ne görseTTi. amma bize hōle eden tā hindi o dālarda sürgün.

Metin No : 14
Derlenen Yer : Arpaçbahşiş, Yeni Mahalle
Kaynak Kişi : Mehmet GEVİKLER, 53
Konu : Evlilik, mevsim geçişleri

dünyā getirince bu da olan deyi fittırıvırmış beni. heye. bu da olan deyi. yedinci sekizinci
olanımış. hacı memmediñ eliF ğarı almış, elmiş. meyirem demiş, sen bunun eline ğalıñ.
bulamacıla beni zār iki yaşına mı Çıkardı bi yaşına mı Çıkardı. ondan soñra biS işde Öle
Öle böyüdüg. elin zeketiyle fitresiyle... fākirlik. toru cenneTiñ yanında bi olanan malını
5 ğüderdik. bir emricek vėrdi. yazın yaylada ğuzlayanı evel yanında bir olağ deñler. işde can
çeker, magineniñ çegdi yavan yörTun köpü, şöyle bi banağlar ğaşardığ. hacı memmediñ
eliF döverdi amma. hacı memmed'iñ eliF bu yandan, arı vurdu mu tā bu yannarımızı Çıbık
yağardı. Öle Öle Cenā, ballah anam rametligdi işde. Ösüz ğaldık bizi ğağalaTmadı amma
biS de ğıymatını bilmedik. geTTik burdan işde o yanbar bilmem aladānda bekirde'de
10 murti dāşirdik. zār hindi huzurkenTimişdir. endiridig orda bulgura dāşiriS. irāmetlik
bilader de ğüççük ğocanın yanda, poştuda. işde beş on bi fitire bi zeket billediysek onun
yanda ğüççük ğoca anam dayı derdi. anamıñ dayısıydı ğüççük ğoca irāmetlik . bunlar gibi
dēldi o adam. bir ayrı meleke gibi bi adamıdı, Cenab allain yaradışı. heÇ insana bi küFırde
yaut bi kötü niyette... vele ki, argadaş ya bu ÇoCuğ bunu anlar mı dēmezdi. geçen tarihi
15 bırağ gelece de anladırđı. ğocanıñ bir lülesi varıdı bi de çitten dikme torbacı bādaş ğurardı.
veleki argadaş şöyle olacağ, şu da şöyle olacağ. tarif bi adamıdı o. onun yanda oturūduğ.
namazlīmızı o öretti. ondan soñra ğocanıñ başına neler geldi? hindiki irāmetlik eliF, ÇoCū
ğodu ğaşTı. hacı musdaFa almadı. bēnmedi ÇoCū. geTTiler. deli ali varıdı güverede.
davıçı. o mum oğurumuş deñler. biS işde ÇoCūS. dayımızıñ ğadını irāmanıñ yandayıS
20 onun egmāiyilene... mum oğudullarımış. ondan soñra getiriller ÇoCū. anasını ama
hüseyine huzulī egmeg yedirmedi. ğocasına. hindi hacı musdafa safıdı. ğonyalı ... varıdı.
onu bulurdu. sürer. deyelim ki poşlunun burnun birine o orda ... yerken çenesinin altında
āşam ederdi. dorum orda durūsa, o da durur orda muağak alıP geleceg. ... çanı nerde öterse
hacı musdaFa orda. safıdı. Öle Öle böyüdüg. zaman geldi Cenab allah şeyler verdi. anam
25 irāmetlik işde bizi yuvadan uçurdu. biz de bir el olduğ. evlendik. çıhdık ama...

bin doğuz yüz atmış eylülün yimmi beşinde geTTim. evlenmeden önce geTTim. atmış ikide askerden geldik, atmış beşde evlendik. atmış ikide biladeri everdik. atmış beşde ben evlendim. o zaman bize haşarı gücüg deşlerdi. bis o delianlılık nerde ğaldı, o gençlik nerde ğaldı? işde ondan soñrada Çoluğ Çocuğ sahabı olduğ. ne demek özleg? Cenab allahın bir hikmeti ilāhisi o var. ben bir tek ya ğulum dert vermedim. bir tek şey verdim o da yaşlılık

30 onuñ çaresi yok. onu ben verdim. fağat derdiñize dermen isteñ, vereyin. o gençlik geTTi. gençlın geri dönüşü yok. bitti. kötü harcadık. boşa harcamışıyız bi yere biracını ğosağ olma mı? yōğ. belgi yaPdımız geri beriki işlerde evelki yürüççülük nerde yav...

evelki yürüççülük, sekiS günde çıkılırdı yūlūe. ğışda ğıyamaTTa, Tolu gelirdi. ğış gelirdi

35 develeri durdurūduğ, altına soñuluduğ. ğarıñ üstünde çekerdig develeri o zaman sihaT varıdı. şindikıbi her istediñ yok ya... mubarek bir arpa bazlaması çavdar bazlaması bulabiliseg, ğatıh azzıh olu zaten. hey yavrı'm içine bir çökelek peynir. peynir de yolda çalınır mıdı bilmem. işde çökelek burda alındıyısa o zaman süTcü müTcü yoğ. içine ğoyuviridiñ. o bir bal oludu bal. varıdığ ğara çadırı ğarıñ üsdüne dut. yav o nası yatılırdı

40 argadaş. su ağardı eviñ içinin bi yandan bi yanda ğar, yatırdık bubañ ırametli sarı sūlūn inde oynaşıP da sīr boñuyla oynaşdıqları dā inin yüzünde yapışıP durur. bağ ben vardım zaman ben ora bi geğer bağar gelirin. hayale bağ. dēy bin doğuz yüz otuz, otuz beşlerde o civarlardaymışdır. işde ben biliyorun çiFde geTTiklerini. orda billenirlerdi. on iki mi ne çiFd oğüz varıdı orda. birbirlerine yāmi'r yādī ğün, ğar yādī çiFd yok mu? inin iÇi o

45 zaman hindikı gibi dēlidi, düzūdū. ğapıya bi ataş yağıb birbirlerine sīr tezzei. ya ğarşımızdan gelillerdi ya da biS göçüb vardık mıdı ğoğuşullarıdı. dur bağayın şimdi yav. velesili ōle ōle o zamankı hayaT eyiydi. çamaşırımızıñ yaşıyla yatırdık. sabāla ğağdın mıdı turb gibi. e ğışın gene ōle. e şimdi ne var. şimdi her şey ayānda. sekiS ğün deve çekerdik yā. geçe ğündüz. bi de oruC dutardığ. aprılıñ ğışını bilme miyiS? oğüzü ayırı eşinden. onuñ sā

50 solu belli olmaS. bağarsıñ şōrda ācık bi bulut. deyelim ki bir damazla şeklinde bir bulut görükür. aS soñra bi dā bağdıñ sāt bir iki de bir tağıldı bir ğümültü vurur doğur, haydī. o zaman işde aprılıñ ayaşdā hıdırı bilmeS boynuinceli ellezi bilmeS ne yaPdımıñ ğocası dedi. incālaña geçerdik. o zaman ayāmız yalıñ. buñ dediler hacının halil malı ğırılmış, geri gelmişler dediler. Çıkıydıydık öykende tebellesiñ malı ğırılmış. öFkenin boynunda.

55 saPvermişmiş. hindi o arğacı eyi biliriñ. ora šiye ğomuş. ğaraltı yōğ, bi şey yok. hacı halılıñ malı ... aydereniñ orda döşemiş. nere ne yaPdımıñ ğocası ayaşdā hıdırı

boynuinceli dē ellezi de mi bilmeñ. hıdrelleziñ ğışı, onuñ arğasında aprıl var. bunlallar saygıl-İş. bunlardañ saqınacañ. ya işde saygılı ğışlara bi isim vermiş bilim adamları, tarihçiler. tabī ben baba görmedim. ben, dayım eyi bilir. gonyalı güççük ğoca bu adamıñ

60 ekisinin verdī, ğonuşdü bilgilerden hafzamızda ğalan. biS esgi adamların yanda çeltek olarak hizmetci olarak böyüdük. biz onlardan duydumuz. efendim şu ikindin oldumudu şu taraFda bi allı yeşil olur. bu neci hacı emmi? bu sene ğış ç-ölacaq. ikindiñile hu zaman-ādar ğörünür. bu sene ğış ç-ölacaq, amanıñ hā. efendim keşlide şey varıdı. hıdır çolağ, ğoruğ çolağ. bu sene ğış ç-ölacaq. ne bildiñ ğoruğ emmi? davşan kevenin ğıbla

65 daraFına yuva yabmış, yadmış. hoyraz daraFına yatarsa ğış olmaz. bir ot var. şindiler bitiyor o ot. bu çola irāmetlik bu sene māsul orta bāşda olacaq, yaħud yaylada olcağ. ne bildiñ şābaz emmi? bağ bu otun çiçek dabanda olusa, dabanda olur; ortada olusa, orta bāşda olur; yoğarıda olusa, yaylada olur. bağ bu tercibeler bi de afidersiñ yūħalarından bilillerimiş. ārı yaparımış ğışın gelecē. oturağ ārırımış. bunu bizlere anladılarıdı

70 “hay-amina ğodumuñ yörū eşşei sāt, daşşai dağvim denirdi” işde ordan ğalma. işde ōle dēlleridi. hindi ben ayıP deyi söylemedim. adam afidersiñ bir ay yūħasını hōle dutardı. ğaçalım ÇoCuğlar. mesele sāt yoğ, dağlim yoğ bilim adamı yoğ, terete yoğ, efendim haVa raPuru yoğ. yaz çiFdine gedeller biz burada ğalırız. biz de geTTik, biz de yaşadığ. yani en sonunda bizler yaşadığ. bunun dedesi, bubası, ben yeni yeni yetişdimiz sıralarda qarın

75 altında sekiS ğün yaddīmızı biliriS. qarın óğüzü ğoyub ğaşdīmızı biliriS. hindi çiFd sürellerimiş ğara ğartal demiş çiFçiye. ğara ğartal ardıç Çıkdı da ğığ ğığ dedi de yüzüñ ğuyusuna saldımı óğküzüñ baimi çezmeye ğayma, bıÇai çal ğaş demiş ğaş. çoğ fene ğış geleceg. bağ buñu da tercübe alıllardı. bunları heb bize ağdarırdı bu esgi adamlar. heye bizim gelmemiz bōle. üssēd varıdı. böyüg güççük saygı varıdı. biz o zamanlar o böyüğlerin

80 yanna soFraya oturmamız, meciliSde bir keleme ğonuşmamız imқан yoğ. böyüğler ğonuşurudu biS kenardan diñlēbiliseg diñleridik, diñleyemeseg yoğ. óleydi şindikı gibi genÇler ğağıbdı böyün āzından kelemeyi alıP, saña ne geri ğafalısiñ. hindi biz heP geri ğafalıyıs. ōle diller o zaman biz yaşlıları ğörgü adamları annadırqana duydumuz, ğördümüz. mesele bōn göÇüleceg. ne zaman işde hıdırellez yarın dēil bir ğün yahut bir

85 haFıda var. hıdırellezde malı atıvıralım. meselá arıcılığda arıyı şu zamanda ğaldırır da

yülŕe çıkarısağ arı iki sāt uşdumu tamam. uşduğdan soñra arıya bi şey olmaS. çökerse ğağmaz. mal da Őle mal vardında doyrduñ mu bi şey olmaS amma mal bilir. insanölu bilmeS, ğışın gelecēni mal bilir. yaylıma Őle sarar ki ondan soñura çırışmaya başlar yer. buldū yerde ne bulusa yer. ondan soñura ğaçar ğayrı ğarışmaya başlar. bil ki havada bir

90 böyüg ğış var. çok mallar öldürdük. austosTa ğar yādı. sen onu bilmeñ heral. austosuñ on üçünde ğar yādı, bin doğuz yüz elli üşde mallarımız ğırıldı erçayırda, erçayır tüm harmanıdı. o haFda başı yamacında geriōkarı namlı kimi saçık dúen sürerdik. heb çürüdü ğarın altında. ğar basdı. yoldūmuz ekinleri mallara dökdüg. dēme bir mallara çok óküz öldü. yamaşda daşñ dibinde bir ala tosunu ğalmış. yamaşda daşñ dibinde arkaş taraFda

95 ğalanlar öldü ğar basdı onnarı. amma o orda sırtarmış. o orda canlı bulundu. çok öldü. Öle oldu. hindi sarı süllünñ buñarıñ başında bir inā öldü buñarıñ başında. bu ğışlar farklıydı. hindi güz o zamanki güz dēl. tabī hindi yaz ğış bellisiz o allān emri bi şey. develer bozlaşdı mıdı bunlardan tecrübe alırdı esgi adamlar. işde ğış gelecek hayvanlar kişneşirdi. mesele buradan çiFde geçerdik. öküz döneminden soñra at çiFdine devam ettik. şindi

100 burdan sekiS ğışı olduğ. heralde sekiS ğışiydik. buradan yayan çiFde gedileceg. ben de buradan erzagları yügledecēn, gocāsanlı çeşmesine iledecēn veyaud cııcıā. bunlar buradan şeyden çıkacağ, çerçiliden. ulen neyse burdan yügledik şıye çıhdığ. cııcñ ötebaşına yıhdım. daha hayvan şeyden gelik dēl, dereden çıkık dēl. ulen bi diregdörcü geldi gocāsanlı. keklik halil dēllerimiş. ğemşerim neRELisiñ dedi. boyuninceliyin dedim. nere

105 gideñ? bōle bōle emice didim. ğayacı ossa almam amma boyuninceliyseñ didi alıb gelioru. havada bōle bulanır, taha atlar geride gelik dēl. yúyledik. tolazın başına çıhdı. ğoca tabyat adamımış irāmetlik. tam şilazhorudu. adam tabī peynirle tomatis orda bi ğayfeli etti. bize buyur dedi amma ben utandımdan hiç soFraya varamıyorum. nefis çekiyor. nefis çekiyor zalım nefis amma. ben o adamıla daha yeni ğarşılaşdım. velasılı gocāsanlıya vardığ.

110 moturla, ikindiñile āşamın arası yağın. uzunguyu dēlim ki seksen kilemetre. vardığ. gençler bubasıymış adam. gocāsanlımñ çeşmeniñ şu yağasına yıhdık, bağale gençler dedi. ğağıvırıñ dedi, gençler severimiş ğocayı. keklik halil dēllerimiş. ulan iki mi üş mü dörd mü motur argadaş ele aldığ amma ekimiz toum atarız, birimiz güPre atarız. ben toum atarım ğoca güPre atar. ulen dörd motura yetişilir mi? heyecan var ya kuffet var. omzumuza

115 alıvırdık güPre çuvalını toumu. hōyle çeşmenin hu yüzünü aşdık. akşam namazları oldu bitirdik. akşam ğonā geldik. bakale didi burdan şeker, çay, ğaşşık, bardağ ne varısa bunlara

vereceğiñiz. biz geçiyoruz bunlar mārūmyet bölgesinde ğalıyoru. bunlar inķansız. bizim
 yaylamız temelli mārūmyet bölgesiydi. daha seksen beşlerde işledik heral. toruslar'ın
 zivresi. doksan üç kilemetire erdemli göPrüyle bizim cāminin merkezi. doksan üç
 120 kilemetire. velasili sabala oldu adamlar işi bitirmiş, geTTiler. hoddin ÇoCü öldünde. şimdi
 vardı çavışasan ırāmetlik de vardılar. yükledik amma hayvanlarda bir heyecan var, bir
 ğaşıntı var. deşiniyollar, çırpınıyollar. ğayıtları yükledik endik. o zamanda dayın
 ırāmetlmiş, ümmüş memed öte çıhdıydıh ğarşımızdan ğırdan çiFTTen geliyollar,
 125 direktorula. bir fiyat aldılardı en son heral o fiyat. ne var yav. işde aman geçmeñ, geçdiñ
 geçmeñ hayvan durmuyor argadaş hayvan çinniyor bizi. şimdi vardıydık ... o ÇoCün yiddi
 yeri vardıh, höyle yıhmış polis yatıyor. az bir çavaltı var arada amma hayvanlar çok
 kişleşiyor hış varıdı belli. ... inini geçdik mi geçmedik mi yavri° başladı. sallıyor, sallıyor
 amma atıyor. ha babam derke elimizi ovcalarken ğar geldi. yan geçerken çardağlara attıh.
 salladı o zamanda bir şaban şey arasında efenin haniFiniñ ğız ğaçırma meselesi var. şimdi
 130 biz oradan ... olmağlıla ... oğardayız ya yav dokuz ğişi varız biz orda. dokuz ğişiye haber
 edilmemiş. ÇoCuğ da bizim arķamızdan geTmiş. ÇoCuğ o gidib uyuyunca ÇoCuğ bizim
 argamızdan geTmişmiş argadaş tā şiyādar varmış çolaniñ evine varmış. ordan sabıtlı
 ğar geldi ya ğarşısından ÇoCuğ o yanna saPmiş. ulen ēr o zaman bize haber edeydi, biz o
 ÇoCü ölüsünü bulacağlar vardıh. dohuz ğişiye bir ğişi. velasili devli°kesiūn, üç gün soñra
 135 bize ikiūn soñra o çapıtları yere ğardan sekiye ğaldıramadıh. Őle ğoduğ geldik. bi de
 ğöpretiF seçimi vardı orda. on gün soñra tekrar çiFte Çıhdıh. neler yaşadık. o zamanlar
 Őleydi şimdi ne var? ğoşde de erezilidik şeyde de erezilidik. amma hayad varıdı, hayad.
 nasıl olurdu bilmem. yo biz hindi arabayla ğoçülür oldu. ben bırağdım iki üç senedir de
 çıkmaz oldum da imkanlar kesildi. uşag evlendi ayrıldı. bizler yaşlandıh dertlendik,
 140 ğoçemez oldu. o ğoçüñ zevgi bambaşğayıdı nasıl yükleniridi, nasıl yıkılırdı, nasıl ğara
 çadır dutulurdu bilmem. hemen yıkdımız yire bi ğara çadır dutardıh, tenefleri açık öñü
 açık. ya o ekmātılırdı hindikiūibi firun mırun da yok işde dörd bazlama çevirdimidi, a
 yavri°m o ala bişig şey esas bi bal oludu bal. yav gece bir de oruj dutardıh. yani bağ o
 tarihlerde iramazan kimse oruCu yemezidi. tereFi ğılınırdı yā bi çadır oraya orada tereFi
 145 ğılınırdı. ordan şaFağda ğene yükle. ulen uyku bir datlı dayı o sıra allahım. ğayrı yükled
 amanın öFgeni aşvırılam. öFgen tēlike böyüg tēlike öFgeni aştın mı ğurtardıh deñleridi.

öFgen didin mevki, çıPlak. tam vadi acin olmadı bi yer suyun olmadı bi yer garaldının
 olmadı bi yer. tebellesiñ malının gırıldı dedikleri yer. dümdüz bi yer amma çaresiz galmiş
 çevirmiş deveyi yıkmış mal orda gırıldı. şindi deli ardışda guyunuñ başında çiFd ardışlar
 150 varıdı. argadā boaza emin amad gonardı ön yanna hindi yūlegden oğarı doru cenneT
 dedemgil gonardı. biS de zaten ekseri emin alının yanda oluduğ. soñra doru cennedin
 yanda orda o ardışların dibinde her birinde iki yüz üç yüz davar böyüg āÇlar böyüg ki yani
 yüzer metire ellişer metire çevresine şindi o ardışdan hemen hemen yok galmadı. kesildi
 heb. onların altında o mal būran būran ederdı. şindi yok. şindi ilaç, ilaç neydi o zaman ilaç
 155 da yōudu ciyer ārısı varıdı, gara-ötürük varıdı. başga hastalıklar bilmezdi malda.

düün yaPdım. yengeylene gönülleşe gadar heç biribirimizi görmedik. yörüg, yörüg. o
 benden de yörüg. benden soñrada yabdı onun anaları babaları yörüklü de. şindi bin doğuz
 yüz atmış ikide askerden geldik. bir gün irāmetlik benim en böyüm varıdı, ābim. o dedi gi
 ya bilader dedi bizim akrabada bi gız var. kimde ya? işde dedi bizim de akrabamız
 160 gaynanası da anamıla iki-ardaşın uşā. bunuñ bubası benim anam o garınıñ bubası heb
 gardaşımış. biz ne bilecēz. lan kimde? endik şindi şu garāmetli kıyüne. ordan ārıyı
 göçürdü bilader. āriğ sürülürdü evel. develere yükle. iki, üç gonağ yapardığ, maraya yığ.
 maradan bi de aqça-öl gedı var oraya yıhardığ. orda develeri bazan da yıkmazdığ.
 devenin āzına şöle toP yapardığ gederke dutuveridik. deve onu gevşeye gevşeye çek. iki
 165 gōnā birden yaPdımız zaman veridik onu ayağda toP derdik ona. velasılı geldig ben bizim
 ārıyı da bilader galdırmış. onlar bizden önce çnmiş. onun evine yıkmış. garaçadır. ulen
 vardımıdı iki genÇ var. gızı biz gördüğ ya! bizde de askerden gelig gılı var. dörd dene deve
 var elimde, dörd tane. ulen beni az gırğıra verir gibi oldular. amma ben gençlik şurama
 çıhık amma yardım edelim, dediler. ben yardım mardım istemem dedim. vay acı guFFat
 170 vay. avradını satayın o seglen deriz o zaman sekiz tenike on tenikeden aşşā çuval olmazıdı
 kıl çuvallar. devenin dengine goydum onu ötekini alıverdim onun üzerine goydum. bağ
 devenin dengine diñelTTim, şöle ötekini de getirdim yamacından gücāmdan tiredim,
 beline iP aTTım bōdum yükleTTirmedim onnara. üş dene genç var gızın yanda. onnara
 gızdım amma. ēr diñ deşeler bi de yedi atmış beşim var gótürecēñ. heÇ imkanı yok. şindi
 175 az soñra bunlar yelleşdirdik melleşdirdik varıka gelike balı yerke merke yağlaşdığ. yani
 gişlānın oldū yere yakın. beni bir gün çevirdiler davar gūderiñ. şöle çıkıverdim bir yūñsē

altı gişi etrafımı çeviriyor. şimdi bi bahdım durum eyi dël. endim aşşā amma nasıl gençlik
haç seFer sıçradım bilmem o çemberi yırtTım Çıkdım. o çemberin içinden heye.
çevirdikleri çemberim işinden yırtTım çıhdık. amma ne biçim gâşdım. kim bilir kaç seFer
180 tünğüdüm. dëlse hayatımız tēlike. şimdi gâşdıq, o gün gurtardıq. biz hındi onnarna kinegtig
buñlar boyuna basğı yaPıyollar. anañ yaşı bir gün bubañ yaşı bir gün bu davar güdüyor ben
de davara Çıhdım davar güderiz. o zaman anneñ babañ nere geTTi dedim. tā Tanışmamız
yoq bunuñla bi gonusmamız yoq. çanaqÇı kóyüne dedi, amcamıñ gızının dedi gocası
asgere gēdecēmiş de onu sava geTTiler dedi. e dedim yarın vaqıT seniñ yapacāñ da o
185 dedim. bir asgere gēdmedik olan alısıñ sen de gózünü işedirsıñ dedim yani ālar. bu dedi gi
ben asgerlik yapını alacām dedi. óyleyse ben varıñ dedim. ilk gonusmamıza baq. óyleyse
ben varıñ asgerlını yapıq dedim. bu heç seslenemedi, heç seslenemedi. ondan soñra
gónüñleşdik amma biribirimize tā hõle dutuP da sade golundan bi seFer bi duTTdum, bi
gonuşalım dedim. yanıbaşında bunuñ bi aqrabası helime dedi. bir sıçradım bi teynar
190 ormanın içine. teynar ormanın içinde şey gibi dikildim goca iki yanımda dolaniyor
göremiyor. gençlik var gençlik óyleydi. gayrı gece gēderidim gündüz fırsat bulamaSsam bu
davar õrūdūr. ordan geçiniñ birini dutardım götür. arada geçiniñ gulanı bir ıssırır geçi bērir.
sırtlan götürür arqamdan geleceg bu. duta duta duta geçi geTTi. amma bu ıcık biliyor
heral amma ótekinler vayvalaya veriyor gece. ormanın arasında õle õle buna doquz seFer
195 on sekiz seFer dññūr vardıq. gocayla garının işini bizim bi bacanaq öldü o bilirdi dññūr
gēderiz iş biter devli°kesiün varırız iş bozulur. ulen bir gün dññūr gōndürdüm, heP kelle
gulaq. esgi adamlar sayılmış gişiler. gēder buna birde olaqlı geçi verdim bi de çoban
duTTum. bunu gótürecekler. o begler orda. velasılı ona bi ala olaqlı geçi verdim, begledi o
adam. o çanaqÇı kóyündeki gençleri begledi. yaylaya çıhdık. bir gün bunlara dedim şimdi
200 baqhale ben dedim size bi çorab örecēn dedim, hem de naylon çorab ulen. bu neyki
demişler. bizde biraz haytalıq da var. o yannı bu yannı derken evelki biladerin borcundan
borş galmış. onu öderseñ dedi bacanaq. baq ona diyorum o zaman aqlım olsa ulen sen
kimsiñ ben kimim. benim elimdā malı herifiñ borcuna neden yatıTTırıyoñ derdim. ulen
herif önümdā malı sürdü geTTi. heb sürdüeTTi. öveç deke seyis heb geTTi. ben õle
205 galdım. tekrar bin lirayla evlendim. ben bin lira öndüç para bulduq. bin lirayla, bin lirayla
evlendik. õle õle yuva gurduq. ulen buñların sözü olmaz argadaş. sülemen çavı°ş
bozuverir. gonyalı baq gonyalı, dedeñ, paşalı şābaz, ayazda duran kiya, gō omar, o da

geTTi, o da. hürünün hüseyin. buñlar heb sayılmış gişiler yalıñız dedem düñüre geTTiydi
yülüe hasan hüseyinden düñür olmuş. şindi buna demişler gi *ya* basir meryemiñ kıllı
210 çökeleni mi yeyeceñ, ayranını mı içeceñ. kıllını ayıtlayıverir yirim dimiş. dedem dimiş gi
ya bunun dönme imkanı yok.

Metin No : 15
Derlenen Yer : Güzeloluk
Kaynak Kişi : Mustafa KARADAĞ
Konu : Genel konular

şindi kókenimiz şeyde, aqsaraydan gelmiş. aqsaraydan orta anadoluya yerleşmiş, dālmışlar. ondan soñura toruslara bu boynuinceli nesliden ğarakeşli kóyü tarini bilmeyorum, gelmiş. buraya geldikTen soñra ayrılmış. ayrıldığdan soñra, bizim ğarageşli yanı benim kóyüm olan yūlúk deyi bir dān eteklerinden, ğuzeyinde malcılık yaPmış. deve 5 daşımış, eşşág daşıldığ. yanı ben de dahil. heye. deveynene eşamızı daşıyoruz. evmizi ondan soñra gereken yiyácemizi daşırıđđ. ne zamanādar şindi gelelim, şeye gelincek bālik devam eTmiş. bālik devam edincek mercan ali bá deyi bir bizim ğarakeşlinin bá varımış. bu bālik çok sürmüş hadde hindilerde laqab olurağ neslinden mercenilerden denilir yani. benim bubam da mercenilerden o asıldan. şindi gelelim bunlar góşebe halinde 10 yazın toruslara yūlúe çıkar, kışları da burda bir mekanı olmadıāçün SilüFge'den duTTa şeye ğadar dālır. malcıya icar verir ondan soñra orda yazı getiriñ. lisana ğadar oturullar. oturduğ yanı. benim ğünümādar. lisana ğadar ğış yurdu dinilir. nisandan sonra gelelim nisanın birinden beşinādar aPrıl ğışı deyi bir ğış var. çok saygılı bir ğış. hani ne deñler

“saķın aPrılıñ beşinden çiFd oküzünü ayırır eşinden” kelemesi var bi de. yanı o ğadar 15 şiddetli, o ğadar şey amma mesele saillerde olmas. ekseriyette toruslarda. bizler çok daralTTı bizi. toruslarda hatá hunlarına biz yanı toruslarla hudud ğoñşusuyuz. bir argadaşın şeyini anladacāın: adam aPrıl beşinden evel çıkmış. onların oldü yerde bitgi yok, yanı ova. açık. şindi bu aPrıl beşi gelmiş adamıñ atı ólmüş, malı davarı ólmüş, devesi ólmüş babasına demiş kine aPrılı bilmez zıPdırı bilmez demiş bilmem niresini neāPTim demiş o 20 ğadar malım ğırıldı demiş babasına. mal canın yongası dēl mi? şindi bóyle yaşantı devam eTmiş. eder yanı şindi daha berisine gelecēn. ondan soñra mayısın altısından bi saygılı hiş daha var ona da hıdırellez deñler. o iki ğün sürer. amma ikāünde bazen de ileri gelir, bazen tam ğünüde gelir, bazen de soñra gelir. yanı amma aprıl beşinde herkiş ayağlarını çekēr, toplar gendini. gendine bi düzen verir yanı bu ğış geleceg zor geÇeCek deyi. gendināöre 25 tedbir alır. biz bóyle devam eTTig. şindi şu yola gelincek. yanı her yirde deāl şu yola

gelincek. bu yolda biz çok deve şegdik eşşeg sürdük. sözüm ona yanı yürüçülük
 hayatından başladı. işe davar sürdük aç olurağ, zaman zaman ayāmız yalın olurağ.
 buradan torus nirede erdemliden torus dediglerimiz yer doğsan beş kilometire. ondan
 sonra erdemliden güzeloluk var şurda kırk kilometire. buraları biz yayan çok yürüdüg.
 30 burda elinde bōça deyelim, Peşdemal deyelim. ona erdemliden bir egmāk bālayıb torusa
 yayan Çıkdımız saman var. doğsan beş kilometire torusdan egmā Peşdemala bālayıb
 erdemliye endimiz bu yollarda çok samanımız geşdi. şindi zaman geldi bu benim
 ÇoCuqlūmdan bu yanağı bilgim. buraya bu yol açıldı. tarihlerini söylemeye de gerek yok.
 yani bu yol ham olurağ açıldı. güzeloluğdan bir argadaş varıdı allah rāmed eTsiñ. çok
 35 ileri görüşlü biri gayseriden mevli°d delleridi. kır mevli°d dellerdi. allah rāmedini çok
 versin. neden? bu melmekeTe adamın çok fayidesi oldu. bir gāmyon aldı bir gāmyonula bu
 yolda çalışmaya başladı. bi de mavılar deyı benim bir gābinem var, benim anam
 taraFından. bu güzeloluğda mavılar deyı bir gābinem var, anam taraFı ordan. onlar da aldı
 bir gāmyon. onlar da alıncağ bu yolda çalışmaya başladılar. bu yol işlenmeye başladı.
 40 māvin diriS şoforun yardımcısına māvin elinde tağoz arabanın gedemedi yerde Çamırda
 veyauTTa yoğuşda, hemen tağoz atardı. araba dururdu. böyle böyle yıllar geşdi, ondan
 sonra çoaldı. bu mevli°d burada bu yana bi dere var. gızılgeÇid deresi diller, bu yanda da
 sorğun deresi var. burda haç köy varısa mesele güneyle, güzeloluğ, harFilli, ondan sonra
 avğadı. o göÇebe de yürüg hayatındağı yaşıyanlar bütün hış ununu yanı şeyini bu su
 45 dērmenlerinde üdüllerdi. allah ganı ganı rāmed eTsiñ, o adam bir un dērmeni, motur icet
 eTTi. hura güzelolua. baña dedi kine saña dedi galıb geTireceyn şunu getirecēn, bunu
 getirecēn. ondan sonra sen ayağğabı yapacağsın, faydalanacağsın satacağsın dedi. ona dedi
 kine saña dedi bir hızar açacān dedi. ceryan yoğ moturunan. bu melmekeTTe ceryan yoğ o
 zamanlarda. moturunan ona bi hızar açıvirdi, ona bi dērmen açıvirdi, ona bi ayağğabı
 50 açıvirdi o adam. kır mevli°d dedimiz. şindi amma ĩsanlar, namkōr namkōrlük kelemesi tā
 peygamberimizden bu yanna devam eTmiş. na gadar da eylik yaPsañ namkōr adamlar,
 ĩsanlar oluyor yani. tağdir eden de oluyor. allah razı olsun tağdir edēnden. şindi gelelim
 biz bu salsanatı sürerken deVeyi çeker eşşai sürerikene, biS şe-yapdığ. bunu vazgeşdig.
 sahile göÇmeye başladı. neden? şindi bizim bir kōyümüz yoğdu. dōrd azalık bir
 55 mi°darlık gārakeşli kōyü var cumūriyeTTen buyana. mūrü var amma bir mekanımız
 meskanımız yoğ. biz dövlete başvurdük. ĩndi zirāt meslek oğulunun seytinli deyı bi yer
 varıdı yuğarısında. olları biliyor muñ bilmem. bize ordan yedmiş iki haneye yedmiş iki

parsel verdiler. Taş, ğaya suyu yok. bizikiler almadık. o zaman ben yeni evliydim yanı bin
 doğuz yüz elli alTılarda filan. ondan soñura daha torpağlı sulu bi yer aradılar derkene
 60 alınmadı ğaldı, ğaldı. ne zaman~adar, aTmiş sekiz~adar. şindi beş ğişi olduk bi'z. beş ğişi
 olduk dediggine biz buraya sâP Çıkacâz. burayı dövled verdi mi? buradan başğa yer
 vermēcek. böyüğler dedi kine hayır. siz orayı alırsañız, bize başğa yerden vermezler. biraz
 da ğaba ğuvetlik ğosterdiler amma fağat biS dilemedik. eşāmıza devemize, eşşāmize
 yúğledik dōru endik oraya. orda bi sene ğışladık yazları yaylaya Çıkıdık. ulan bi bağdılar
 65 bizim davar ğoyun eyi. óbirleri. yeñisene, gelecek seneye dutuvirdiler yedi sekiz dâ geldi.
 şindi orda bi kıy oluşdurduğ. ondan soñura oraya isğan olmaya başladığ. ev yaPTirmâ
 başladığ. ondan soñura yoğarısında bi buñar varıdı, işme suyu aldığ. sulama suyu yok
 zaman geşTi, aşşâyanna sontaC vurdurduğ. ordan bi su Çıkardığ. o yelleri, torpağsıS
 yellerin torpağlı yellerinden bir sepSe yapmâ başladığ. beko çığdı ortalıa. beko Çıkıncağ
 70 herkiş o bekoyna yerini ğazdırdı. o daşları heye o daşları ondan soñura ğayaları ğómdü.
 torpâi üsdüne Çıkardı. şindi orası moderin bir kıy oldu. şindi devam edelim. bizim
 ilkoğulda oğul olmayıncağ, beş ÇoCuğ oğuldu, beş ÇoCuğ. nerde? kıselelli kıyü var.
 şurda aşşâda. orda o beş ÇoCuğ oğul biricisi olmuş. hatte müettiş geldiinde bu ÇoCuğların
 nesli nereden? bu ÇoCuğların nesli hoca demiş gine nesli yörüğlerden. hañğı yörüğlerden
 75 ya ğarakeşli deyi bi yörüğ var ordan demiş. orda teFtiş yaPmiş ya, oğulda. ulan vay vay
 Çok zağalı adamların uşâ var demek amma, meğansız meşkansız demiş bunlalları da biz
 not eTTik yanı. ondan soñura şindi geldik bir oğul yaPTırıvirdiler dövled bize bi oğul
 yabdırıvirdi. toPlandımız yere. orda uşamız oğumaya başladı. ha oğuyuverdi, oğuyuverdi.
 oğuyan da hemen hemen boşda ğalmadı yanı. heye boşda ğalmadı. ama ileri devâm
 80 eTmeyen başğa sanâta atıldı başğa. ondan soñra kimisi belediyede ondan sonra kimisi
 dövled dayrelerinde. çok olumlu bi şey en soñradan gelib de. başda olmadısa da orta
 kesimde gendini tanıTTı yanı. ben mi? oğulu anca başğa kıylerde ğórdüm. oğuyamadım
 ki. oğul nerdeydi ya! oğuTmağ mümkün dēl ki. amma yok. şindi ben ğüççüğlükTen
 n~âPTım? o zamanlar fakirlik çok. túrkiye genelinde. gene bizde mal var satıyorsuñ
 85 egmâini yauTTa ayağğabıñı ğarřılıyorsuñ. çok kıyölüler var ki adam aCından perşan oldu.
 ha şindi ben şöyle oğur yazar oldum ben ğüççükene benim taydaşım bir iki tene varlarıdı.
 ğalem deFder para yokdu. ğalem deFder nerden alacağsıñ? erdemlide yok, kıylerde yok.
 mersinden alfabe alacağsıñ, bi de ğurşun ğalem alacağsıñ. mersine kım geदेceg. mersine

yayan gidiP geliniyor. vesait aS. para yok. ben n-ābdim şu kómürü górdüñ ya. ataş
90 kómürünü. o kómürnen düz daşın üsdünde abece örendim. oquma yazma örendim. bubam
rāmadlıh, ben bunu örenikene güzelolua geTTi. güzelolua gelincek bağmışlarımış bir hasan
bā deyi bi argadaş varıdı, baqqal. bakmışımış orda deFder galem var. bir ... alıvırmış bi de
deFder alıvırmış bi de gurşun galem. biz onuyna devâm eTTik. tamam mı? ondan soñra bis
buna devam eTTik, oñur yazar olduq. ondan soñra bizim bir argadaşı çamlıt kıoyü deñler bir
95 kıoyde oraya yakın olacaq bir gece oñulu açıldı. ben gendimi şıyeTTim diPloma almā-çün.
şimdi öredmen gara tātaya çıkarıyor. öredmenin örencisi heç abece bilmeyen gişiler. baña
bi gara tāhtaya Çıkardı bi yazı yazdırdı bir Çıkartma bi Çarbma sordu. sen nē geldiñ ki
dedi. sen dedi gece oñulunda bi şeyiñ yok ki. saña ben dıblomayı veririn dedi. tamam mı
dedi. şu zaman dēdi gelisiñ, dıblomayı veririn dedi. biz dedi heç oñumayanları oquTuyorus
100 dedi. peki, heveslig var ya! heye gendi-çendime örendim yani. şindi dedi gine öredmen
argadaşım, senin dedi dıblomanı çadırına eñetirin dedi. o zaman çadırda otururduq.
getirivirdi amma o dıblomayı da gaybiTTik yani.
bağ onu da anlaTacān. bu ayile benim üşünCü ayilem. tamam mı ilk ayilemden ayrıldıq,
ayrıldıqdan soñra öldü. iki ÇoCuq ondan galdı. ondan soñra birisiynen evlendiğ beş sene
105 hayad sürdüq. iki olan ÇoCü da ondan galdı. ondan soñra bis gene Çıkdıq meydana. şindi
bu benim deyzemin gızı. deyze uşāyıS. bunıla birleşdik. ayile olduq. haç sene bin doñuz
yüz admış sekiSde. aynı önceki sóyledim tarihde billeşdik. bunıyla işde hayad sürüyoS.
beş dene ÇoCümüz var, beş dene. ölerden birisinin babası ölük, dördünün de anası ölük.
şindi bi denesi gız. ondan soñra ötekiler şey. şindi bi tanesi ilçe tarımda memur, müdür
110 yardımcısı. ondan soñra ikisi de belediyede, bizim erdemli belediyesinde, bir gızım var o
da ev gadını kıoyümüsde. bi de burda yayladıqmıdı mesgenimizde fatih mällesinde. Çoğ
gözel bir adı olan mälle. fatihlerden. orada işde bir evmiz başımızı soqacak yani. orda
yazlıyoruz. gışı orta getiriyorus yazı bura çıkıyorus. iki ay filan burda yaylayıP, geri
dönüyoruz. böylelikle adını sevdim devam eğdiriyorus. işde allah vatanımıza milletimize
115 dövletimize ondan soñra vatanını seven diñ gardaşlarımā gúÇ versiñ guvet versiñ başarı
versiñ.

Metin No : 16
Derlenen Yer : Arpaçbahşiş
Kaynak Kişi : Mustafa KARAGÖZ, 69
Konu : Askerlik, Arpaçbahşiş'e göç

sırı gölü vesayre hepisi varıdı yörügçülüğde. mesele biS Sili°Fgeden geldik. Sili°Fge
kölüsüyüz biS. bizim deyelim gi bu sahil boyu bütün yaylaya göçerimiş. burda galsa zati
yaşamıyor. o zamanın behrinde. batahlık hava alıyor, hava alanıyor, filancıh, seniñ ismin?
halil filan yerdeñ aşşā geşmiş. belli bi yerden orta bāşdan, eyvāh halil öldü yav! ulan halil
5 geddi bē! üş beş gün sonra halil gelmiş. n-öldü? halil hastayımış ya! halil hastayımış
sıTma duTarımış deñler. ē bi dā duyduğ, o zaman teleFon yok, ceryan yok, bi şey yok, halil
ölmüş. allah rāmet eylesiñ bē! cenazesine gedelim. halil ölmüş tanı. bóyleydi evel yēnim.
durum buyudu yani. hindi maranın aşşā taraFda açç-öl gedī deyi bi yir var. deve
yayladan gaşmış. bağ! hesab et adamıñ şeyine. açç-öl gedīn-ādar gelmiş, deyelim ki
10 aTmış yetmiş kilometire gelmiş. deve gedmiş aşşā. gēd gara devem gēd demiş seniñile
görüşmemiz gıyamata galdı gayri demiş. Cüngü aşşā gedse öleceg. dönmüş geTmiş ordan
deñler yani. gēd gara devem gēd demiş. deñler geri dönmüş gendi ölmemē-çin. yani böle
tēlike. sivrisineg meselā şindi ben bi şey deyeyin halilim, bağalem bu melmekette temus,
austos heş kimse şey etmiyor. heb bu iliman, eşgi, sepse vesayre gurtaran bunu. o zaman
15 sen geldin dēl mi? aman hā ayran işme! saile ekin egdiñ ekini galdırdıñ. aman hā ayran
işmeñ hā! nölur? sıTma dutar, hasdalanısıñ, sararısıñ, ölüsüñ. ayran işirmezler, tanı.
halbuki ayran işmeg lazımmışımış. işmeg lazım işirmezler. aman allah, işde şunu yeme hā!
ölüsüñ. velāsılı şindi demeg isdedim bu safailde yaşamak zor meseleydi. yaşanmazıdı. yani
heç yaşanmazıdı. imқан yok. ille yaylaya göceceg yani. biz yaylaya avgadıya çıkıyoruz,
20 avgadıya çıkıyoruz. işde orda bir yer aldık, bir parça bi şey. orda yaşıyoruS. biS
Sili°Fgeden ben narlıguyudan geldim. bizim boyuninceli yörüg halinde serpilik her
taraFda. ayda dā boyuninceli var deñler. boyuninceli istanbula, anğaraya dünyaya yayılık
yani. bu boyuninceli gırşerden gelmēmiş, altı yüz sene önce. ağgoyunlar olarak gelmişler.
biz süleyman ā yedinde benim bildime göre süleyman ā yedinde gelmişler. bu didiñ gibi
25 yayla taraFlarına şey yabmışlar. ağgoyunlar olarak gelmişler. bunlar beş altı bir gişiymiş
yani senin anlaycāñ. benim duydüm altı gişiymiş deyyollar yani gırşerden gelen

boyunincelinin kókú. altı yüz sene önce bu. ondan soñra Sili°Fgenin en böyüg kóyü galabalık boyuninceliydi. yani amma şindi Sili°Fge, tekir, her taraF, mersin, her taraF boynuinceli. nasıl bi bilgi istiyon sen benden?

- 30 şindi bõbam on dörd on beş yaşlarındayken bõbam veFad eTTi. õsüz galdıh. bi sene oñudum ikinci sınıfı da geşdim. yani bi senede iki sınıf geşdim. yani birinciye oñumadım, ikinciye geşdim. anladayım saã. ikinci sınıfda galdım. biS şalgabã diller şalgabã. daşlara maşlara şuna buna yazardık o zaman okul nē-rayacãdı. oraya ged, buraya ged õren. velãsılı deleanlı olduñ, muayne olduñ, asger olduñ isgenderuna geTTik. isgenderuna.
- 35 isgenderunda on beş gün galdık. medem soruyoñ. on beş gün galdıktan soñra bizi antebe verdiler. otuz doñuz tümen, gırh yedinci alay, onücu bölüg, üçüncü tapır, onuncu bölügdeydim ben acemiligde. ondan soñra üç aydan sonra yoñlama oldu. biS çavi°ş gısına ayrıldıh. bağ şindi. çavi°ş gusuna ayrıldıh. çavi°ş olacã. şindi şiyे adam sãdan say gırh dörd gişi, imtãna çavi°ş imtãnına giren uşak, erbaş imtãnına. gırh dörd gişi onuncu
- 40 bölügden. dedi ki bi binbaşı ay õlum dedi yüzbaşınızda gelse olmaz mı, dedi. yani bölüg heb gelmiş, diyecẽm. amma ben biraz yetenekliydim yani şindi adam bõle bañıyor işinden. oturuyoruz sıralarda çãrıyor birini amma ben hõle adama bañıyorum. heç gıpırdamıyorum heç. gözüm adamda beni Çıkarsın deyi. velãsılı baña işared eTTi gel bãlim gel dedi. benim onun sõledĩ matematig-esab şuyu buyu haritası bilmãm cõraFyası yã beleş geldi yani yã
- 45 beleş. hepisiñi yaPdım. amma saña nasıl anlaTayın? ben nöbet çavi°şunu dövüüm acemiligde. bağ, külhanbeylig bizim sülalemiz külhanbey ötesinden geri beri. bizde beylig var. kókden geri beri bizde asıl var. yani heye heye dur sen anladayın saña. şindi acemiligde gusur olmaS deñler yẽnim. ya ben de güleşirin yani hã pẽlivanlıg da var. bende heye. anladayın dur saña orayı anladayın saña unuTma. şindi gayserili bi çavi°ş var. biz
- 50 allah diyoruz çavi°şlara ya o günün behrinde dayak fisebilillañ. adam nãPar biliñ mi? şõle dutar ilk sözü eşşõlueşşeg kaç tokad vurusu, bõle vurur. bõle dutar. kaç tokad vurusu bõle vurur o çavi°ş. nöbedçi çavi°ş dövüüm çavi°ş. ulen beni heç dövmedi amma bu benim yapdı õle zoruma gediyo ki. acemiligde gusur yok deyoollar. heb duyuyorum. ben bunu bi döveyim dedim. ben bende õle bi guved var ki, bilmem artık Çelig gibi bendã guved. õle
- 55 ham demir falan deil yani õnmeğ deil. bu seFer bunu gafaya godum dövvecẽñ gayrı. bu

löbedçi çavı°şumuş. āşam yimá yedik geldik. ders nizamı aldık ğouşda. bu ders anladıyor
 amma ben heş ğafaya ğoymadım. zatan dersi ğamara gibi alırdım ben amma heç hesaba
 almadım dövecēn ya. yanı başımdāna sordu. üç ranzadayın ben, üst ranzada. sordu, söyle
 len eşşölueşşeg dedi, ben dedi ne anlattım dedi. bilemedi adam ēl baķalım. ēldi, aynı
 60 dövdü. baña dedi eşşölueşşeg sen sōle baķayın dedi. sensiñ eşşölueşşeg dedim, ğndim aşşā
 oķardan hızıla ğenşlig var ğndim aşşā. bunu hu ğoltūmun altına ğıstırdım. boķsór de
 diyollar. adamdan da ğorķuyorum da. hu ğoltūma ğıstırdım amma çenesine çaķa çaķa çaķa
 şōra duvara dayadıķ amma ğaFama yumruk eniP Çıķıyor. aman allah aman allah ulan bi
 baķdım çavı°ş, onbaşı heb başıma āmış. zār benim hırsım çok şey olmuş. çeylin lan dedim,
 65 çeylin. çekildiler amma allah vekil nitmeli baķ abdestimle oturuyorum teslim olmaķ ğeşdi
 ğaFamdan bir. dövece olusa dedim teslim olayın dedim. faķad bi yanıma vurur da boķsór
 diye de ğorķuyorum. ğayrı hōle ğoltūma sıķdım dimeg gi adamıñ kemigleri çatırdamış
 adamıñ sıķınca. bu seFer bi ğaķdırdım şōle geddi. çavı°şuñ biri ğaķdı dedi ki ya dedi sen
 dedi derebeymiñ dedi ya! argadaş bizde derebey diller yani kōķde bizim yaylada dere var
 70 böyle. evet benim aslım ben mustaFayım. benim adım mustaFa beyin adı. benim dedem,
 bubamıñ dedesi beymiş evel esgiden. biz ōle çerçaķallardan deilis. nedir dedim bu ya be,
 esir miyiz? burnuna dut istedi ğadar döv. şindengeri eger bóyle bi dā yapsıñ, her zaman
 ğarşısındayın ben dedim. insanlıa sıacaķ bi hareket dēl bu. argadaş inanımıñ bi çavı°ş
 ğaķıb da bize toķad vuramadı. ondan soñra bu digğaT çekdi. oraya gelecēn bizi çavı°ş
 75 ğursuna ğondürmeyeceğler. ğondürmeyeceğler. ulen argadaş osman erdoan deyi bi çavı°ş var
 bizim adana ğozandan. benim hemşeri diyoruz biribirimize. onunla bölügdā çavı°şlar,
 onbaşılar hepsi ğorķar ondan. benim dedi emşerim dedi mutlaka çavı°ş olacağ dedi. benim
 için yani. bizi dutuyor adanalılar bizi yā! mutlaka çavı°ş olacaķ. bu benim nöbed çavı°şu
 dövmemden dolayı bi de yazıcı dövdüm arada ben. amma çavı°şķan dōdüm onu. benim o
 80 çavı°şu dōmemden dolayı çekemediler, yaşayamadılar yanı. bu çavı°ş olu gelise bizi heb
 döer diye. neyse diyecēm ğursa ğeTTig ğazandıķ çavı°ş olduķ. çavı°şların çavı°şu da
 olduķ. çavı°şların çavı°şıydım. ben nāl çavı°ş olu bilimiñ? biz kilisteydig çadırda. ulen
 çavı°şun birisi beş altı ğadın geçiyordu hōle köyün, şerin kenarındaydıķ. arazide beş altı
 ğadın geÇiyordu. duTTu sıradan mangasını dōdü. onların ğadının ónünde. ben de bunlara
 85 zıtım yani. ben de vardım amma zaten bölüğde ğüleşirke hepisini yıķarım bölün. çat çut bi

kaç dene salladım buna. ulen dedim sen şereF mi duyduñ acı mı nefred mi neye dödüñ
 adamı, neye dödüñ? bizim yüzbaşı bunu görmüş. yani bunu harfiyen anladığınız hilem
 hurdam yok hâ! palavra bile yok bende. çardı beni sen dedi o çavı°şu neye patakladıñ dedi.
 gumandanım dedim mesele böyle böyle kadınlar geçiyordu onlara şereF olarak dedim şeyleri
 90 mangasını dödü dedim. ondan canım sıkıldı ondan dödüm dedim. beni aldı eleTTi.
 yazıcıya eleTTi siten magineleri var otuz altı mermi alır carcörü. bize onları virikler
 çavı°şlara. sen dedi buna dedi bir şey yaz. Tabanca yaz dedi. bi de gölluğ verdi çavı°şları
 çardı. gelin buraya. şindingeri garaöz dedi emridersiniz siz. ben olusam olmayayım
 mutlağa bunun emrindesiniz bak. tamam mı tamam. gayrı bis subay gibiyiz artık. keyfimiz
 95 Öle şahaneys ki... kimse haksız olarak tokat. çardım çavı°şlara, haksız olarak kimseye
 tokat yok. haksız olarak yok. o da vatandaş ya! niye döersiniz. velâsılı yënim, velâsılı
 yënim bin doğuz yüz elli yedinci ayın on beşinde kiliste Ölen yemâ yedik gahdım bi
 gonusma yaPTım ben. gonusmada yaParın yani. inanır mıñ bölün yarıdan Fazlası âladı, ben
 de âladım yani. neden âladım vay be zâr şindi deşlerdir ki yani ulan bi çavı°şumuz vardı
 100 Öle adaletliydi deşlerdir yani. bunu dedirdim ben yani. ben Öle adamım. velâsıl âlaşdılar,
 ben de âladım argadaş yalan yok. dedim ki argadaş ne yaPalım gader gışmed işde
 teskelemiz doldu biz geçiyoruz. iyşallâ siz de geçersiniz. ne yaPalım bizim adaletimiz
 burda burda bitti. dedim de deycem yani Öle pasırık mısırik deldim ben. anlaTabildim mi
 bilmem. bi şey tâ oldu. löbetci, bize çaylak tēmenler geldi. öreTmenler o zaman tēmen
 105 oluyordu. astēmen. çavışım dedi, ben dedi yoqlamayı yaPamam dedi. baña bi yoqlama
 yapıver dedi. üçücü tapırñ löbetci subayı olacağ, yazmışlar. olur. bi yoqlama yaPTım, dedi
 ki ya dedi ben bunu veremem bi de bunu veriver dedi. amma alay emir subayı alıyor ya!
 sten maginalarını tağTın mı şöyle şingır şingır öter o. ben de girdim sıraya. sen dedi
 necisiñ dedi. ben dedim onuCu bölün, üçücü tapırñ. seniñ yüzbaşı nerde dedi, gomutan
 110 nerde dedi. löbetci subayı. hasTaymış dedim ben de. verdim gayrı. peki peki dedi. aldı.
 ulen argadaş, o tēmen beni severdi argadaş, inanı mıñ böyle gendine hurmet ederdi baña,
 tanı! yani bu şekilde haregetim var. bir dâ anlaTayım saâ. anlaTmâla bitmes. bu ötebaşTa
 bizim esgi ev vardı bir. ben bekarıdım. bizim hanımı duún yapıyoruS. evleniyorun. duún
 sâbiyin. şindi yamaşTa, o zaman alētirik ne yok. bu yandan ârı bi löküs geliyor amma on
 115 beş yirmi gişi var yanda. bis şey olurağ duún sâbi olarak, ben hem güveyin, hem duún

sābiyim. hoş geldiñiz dedim ben. adamlar ni deseñ bēnir ya! biz dediler tömükTe duún var, varmadık, buraya gúleşmeyi geldik dediler. boynuinceliyle buraya. iyi ya dedim geçin baħalım dedim, hõle bi göz aTTım. içinden birisi gözüme daķıřTı. gerisi daķıřmadı. saten gözüm ısırđı onu yıkarım. neyse, ben ne~reTTım, geldimidi silüFge çalgıları gelmiş, 120 guruldu. başga çalgı yok. meydan açılmış, gúleş başlamış, yıhılmış mıhılmış bizim bir oğur memed var, onıla gúleşiyollar. oğur memedi yıhTı birisi. gayri onlar hõyle dizilikler heP. amma bizi ki yıhılırsa araya geçiyollar, onlarda yok, hemen geri. bizim oğur memmeT yıhıldı. ali çelig deyi bir argadaşım varđı geldi çavışım bir gúleş ya! ya dedim amma benim gúleşesim var. o ondan, o zaman burama böyle çavıyor neFesim. bi hırsım var. 125 çavıyor, gúleşecēn. ya dedim ben duún sābiyim, gúveyin dedim ben. peki peki deđi amma, hõyle geTTi ÇoCua deđi ki beni çıkarırsın deđi. baña bi şalFar geydim. çıhTıķ meydana. ondan bir hekim, bizde de bir hekim var. taķdim ediliyor. beri~ētirdim, heř bi řey youmuş. çarPTım o geTTi. bi dā geldi, bi dā çarPTım o da geTTi. bi dā geldi, zār hazıllar. onuñula az tıPrařdıķ amma gene de golları çok gúçlü öyle. baña řuFūr ēTTi altımdan. řuFūr 130 edincek bis hoş górdük amma bizim yürüg~asan muraT deyi bi řey varđı. öldürdüler onu ya! bārıverdi, çārıverdi, allāh! ortalıķ ğarıştı haydi! üř ğişi beni gótürür, üçü de ālařır. ya ne ālařırsıñız? sevincimizden ālařırız. sen buñları, adamları yıhTıñ, geTTi, sevincimizden ālařırıs. hindi biri duravarır, sen gúveysiñ neden gúleşTin? ulen ben gendime gúvendim için çıkTım gúleşdim. gúvenmesem çıkar mıyım? gúleşmeye gelincek bi göz aTTım, biri 135 gózüme taķıldı gerisi tamam dedim yani. gózüm ısırđımı tamam yıħarın onu. ben otuz dörd doumluyun. eyi bilirin. oraya geçelim mi? pekı şindi yēnim boyuninceli altı yüz sene önce altı yüz sene önce ğırşerden gelmişler. altı ğişiler filanımış diyollar yanı. boyunincelinin řóķú altı ğişi filanımış. cüñgü yaylamızdan belli bizim. yaylalarda herkişin gendine göre bir ğabine şekilleri var yanı. böyle parçalar var sahilde de her yirden tarla 140 tapun almışlar amma belli başlı bir řóy diyi bi řiy ğuruķ dēller. ben narlığuyudan geldim. baķ narlığuyuyu bilimiñ sen? narlığuyudan geldim ben. bizim orda tüm benim ağrabam. velasılı boyuninceli řóķden ğırşerden gelme. bizim duydūmuz osman bölüğbaşı boynuinceliymiş dediler o zamanın behrinde. osman bölüğbaşı. heye boynuinceliymiş dediler. ğırşerliymiş dediler velasılı boyuninceli böyüg bir ğariye senin anlayacañ. işde 145 askerden geldim bizim bu çocūn bubası varđı benim hanımın dayısı öz dayısı. dedesi bu çocūn dedesi o sebeP olmuş buraya bu tarlayı almā~çün buraya gelmē~çün. ya işde o

zaman sinále sıTmaniñ gorqusuna ovaya gēdilmemiş zilüFke ovasına. heye buraya
 gelmişler boyuninceli bu dālara serpildi dē zilüFkeden dut da adanaya gadar serpilik.
 boyuninceli her taraFTa var. var çavi°şluda var. bu hacıbaşlıda da var, var da var. her yirde
 150 var. bin dokuz yüz elli ikide bura alınmış on gişi almış burayı anlaTabildik mi? on gişi
 almış onar bin liradan atmış bin lira vermişler. atmış bin liraya almışlar burayı. işde bizde
 bi hisse alıarak girdik içine. velasılı diyecēm ondan soñra buraya yerleşdik. allah razı olsun
 ben her zaman şiy eđeriñ çoCün dedesine dua eđeriñ. bizim boyunincelinin bu safaile
 serpilmesi bu çoCün dedesinden. bāşış bāşış bu esgi kıoy hu. bunlarıñ esas adı bāşış işde,
 155 boyuninceliyiz biz amma. arpaşbāşış amma toplama onlar da. çōnluğ onlardaydı da hindi
 ğalmadı ya. şindi onların toplanması biz öz boyuninceli topluyduğ. anladabildik mi?
 geldiydik yani toplu geldik. fağat onların kimisi günnardan anamurdan antalyadan
 bilmem hataydan bilmem laşkıyadan arablardan toplama bi şeyler bunlar yani.
 ğarmağarışık. amma arpaşbāşış olarağ onlar. bis boyuninceliyiz tabi onlara ğayıT olduğ,
 160 biz de arpaşbāşışli olduğ yani. dimēstedimi nasıl anlaTayın saña nire söyleyeyiñ sen nasıl
 not eđeceksiñ? benim söylediklerimi hanğınları not eđeceksiñ? onu heC tanımadım ben.
 bağ yēnim bağ ğulām ğırık benim ğüleşde ğırıldı.

Metin No	: 17
Derlenen Yer	: Arpaçbahşiş
Kaynak Kişi	: Mustafa YANGIN, 77
Konu	: Boynuinceliler hakkında bilgiler

tarīnden, bu nemşērdeki bin doħuz~üz on bir tarihli camī, boynuinceli ēri camīsini anlaTTı mı? işde o giTmiş ürgüPTe boynuinceliniñ ğırşēre ğadar. ğırşērde boynuinceli ğāvesini bulmuş. ordā adamlar, oturmuşlar. bunu daveT ęTmişler. yemē gótürmüşler. demiş argadaş buranıñ gelir bir türü ney? burda işde patetiS, günebakan çekirdē, bi de ne 5 dedi yā! bi şey dā varmış. ceviz, ceviz. ceviz biliyoñ, ğırşēriñ cevizi türkiyede nem alıķ yani. gelir türümüz bu. bizim gelir türünü sormuş. tabī biziki biraz onlardan dā üstün. soñura geTTim diyor. on yedi kıoy varımış yā! on yedi kıoy bulmuş adam. bi ğismını bulmuş. bi ğarağola vardım diyor, ğarağolda yatacām dedi diyor. ya sen deli misiñ? ğarağolda adam mı yatır, otel varıķan? o zaman ğaymaķamlıķ nerde söyleyiñ baā. 10 ğaymaķamlıa varmış, ben burda yaticām. ē! saña demişler bir otel bulalım ğöndürelim. otelde geTmiş, yatmış adam. sabā ğaķmış. yani bóyle çok olaylar anlaTTı da, aķlımızda ğalmadı osmaniñ. osman bayā böyüg bi araştırmacı yani. yani sade tarie geçsin dēl de, bildim argadaşlar, sülalemizden ğalıntılar ne var bi yoğlayayım deyi araştırmacı yaPmış. yani ben, hayır mümkün deil. tabī ki osmañıla olmaS da. hale bizim burda muğtar, dörT 15 yoluñ muğtarı var üç ğişi dā dörT ğişi geTmişler gine aynı ķamana. ķamanda böyüg ğāve var diyor. aynı vardıķ buranıñ halğınıñ sesi, şamatası heP aynı. demişler argadaş biz boynuinceliyiS. sülalemizi araştırtıyoruS. sülaleñiz nereli be? boynuinceliyiS. getirin baķalım şunların bi kimline baķalım demiş. seniñ gibi bi olan var. bilgisayarla ũraşırmiş orda. baķmışlar heP boynuinceli. gelin baķalım bura, gelmişler. demiş argadaşlar, 20 boynuinceli dedimiz toplum, bi alevi ğurubu. heye, baķ, öyle demiş. amma şindi bir puroFösör demiş boynuinceli adına bir kitaP yazıyor, boynuinceli alevi dēl, bir müslüman kesiminden. südi arabistandan gelmiş, ğırşēre yerleşmiş. ğırşērden sivasıñ burnucu yaylasına gelmiş. orda yörüg ğızı adına tana derisiniñ üstünde tapı var diyor. bunu bir haCı anlaTTı bize sivasTa. hale boynuincelilere ğız vermiş adam. dēcēm ordan adamlar diyor 25 bizi yemē gótürdü diyor. muğTar, muğTar osmandan soñura geTTi bunlar. hale bir sandıķTa limon gótürdük hediye olarak deyor. adamlar burada bizim boynuinceli şölenine

gelecēdi amma gelmediler. soñura üzüm eşgisi, nar eşgisi bilmem ceviz meviz göndermişler bir sēl. siparişle geldiler onları aldılar. deycēm benim bildim bu kader yani. bizim arpaJbāşış çoP guruldu. mersin çoP bizim arpaJbāşışlilere yol vermemeg istiyor.

30 şindi bizim arpaJ çoPuñ şöFörünüñ ekisini dōmuşler erdemlide. busseFer, bunlar geldi bizim şöFörler geldi dedı ya camı gırılmış, dōmuşler adamı, dayā yemişler. bizim de bura teg yön yol o zaman. amma çiFt yöne başlayıklar yani. bu yirmi sene oldu haral. hemen hemen. amma deniz daşı dökükler, her bir daş gurşunuñ gözünü seveyin. dışdan vurdū zaman içindē adamı da öldürür. ulen bura bizim uşak bi dizildi. gelen haber alıP gaçıyor.

35 şindi vurdukları ileri geçiyor tā arpaJbāşış belediyesini geçiyor ora bi yere duruyollarımış. dōru garağola varıyorllar. dizmişler dolmuşu saydık, hōyle geri aşşā, yirmi üç Tane. heP şöFörler garağolda. nēse biz de vardık. başgan var , ben varın, arpaJ çoPuñ başganı var. bizim arpaJdan bi tane adam yok. daya da yeyen bizikiler, ama çoPTa çalışan onlar. hatte çalışan, para gāzanan onlar. şindi veysel sarı otus austosTa maradaymış. teleFon aşdık,

40 veysel sarı geldi. veysel sarı da mesçoPuñ başganı. o da boynuinceli yani bi yanı boynuinceli. şindi tabi çıkar konusunda, boynuinceliyi ney bi kenara aTmış adam. çok para gāzaniyor. başgan dedi ki geldik garağola, başgan dedi ki, bizim belediye başganı. veysel sarı dedi bak, şöFörlerine söyle bizim şöFörlerimize el galdırılırsa, buradan araba geçirtTirmem dedi. ānadıñ mı? bu seFer veysel sarı da dedi ki başganım dedi siziñ arpaJ

45 çoP māllelerden, kıoylerden toPlasıñ gelsiñ, bize asFalTTa teslim etsiñ. ulan dedi bu hañgırda görülmüş be! nerde görülmüş mersinden geri beri haç dene çoP guruluk, hañısı size toPlayıP size veriyor. ben şu sātTen itibaren ēr şöFörleriyin haç dene şöFörüñ ölürse ben mesuliyet gābul etmiyorum dedi. bizim belediye başganı, arpaJ, musa demir. bu seFer belediyeye geldik. belediyede begciye çay yaPTırdı başgan. orda toPlandıh, musTaFa

50 garaöz de var. ora toPlandıh. yedi sekiS gişi. çaymızı işdik. başgan teleFon aşTı, bizim belediye başganına. tamam başganım biz gābı°l etTtik. siziñ hatıñızı gābı°l ediyorus. çalışsıñlar, herhangi bir musibeTTe ortadan gāhsın dediler. tamam dediler. isterse gābı°l etmesiñ. o arada, ordan geldik. āşam oldu geldik bura. ulan bizim şöFörün birine başgına geliyor, arpaJ çoP erdemliden. on beş tane minibüs. tebellesiñ evniñ önüne dizildiler geri

55 öteri. nerde bu şöFör? siz kimi ararsıñız hemşerim. ya işde bilgeni arıyorus. ne yaPacaşıñız? ya o bizim şöFörüñ önüne araba gırılmış. ulen ...gödümüñ pezevençleri. siz kimsiñiz de bülenTi ararsıñız be! siziñ nesliñiz nereli? siz nerelisiñiz? hatıñız buradaysa dā yol geçiyor. erkēseñiz geçin yoldan. geçemiyoruz muçTar. burda bizim arabaları

Taşıyollar. e Taşıyollar da it gibi görkuyorsuñuz da ne geldiñiz bura? ulan bunlar buradan
60 bi geTTi amma, uşak buradan gāveden hüCum eTTi. evlerin üstüne yürüyünce bi gaşTılar,
ondan soñra olay bitti. şindi rayına oturdu hat, çalışıyor.
turis dā burda faydalanır. yani açıkTa galsıñ, sen de gótürün ben gótürün evmize yedirir,
içirir, yatırız. banyosunu da yaPar çeker geçer. bi zaman bizim memiş ali uzun entarili bir
turis getirmiş, gırmızı. dilini bilmez bi şey eTmez. ulan bahtım diyor, sabā gahtıydım,
65 gāvaltı yapayın deyi dışarı çıhtıydım bir adam diñelir orda bir elbise. ulen bahtım, turiz
oldū belli. açıkTa kimse galmaz. bazi kóylere gidiyoñ mesela adam yemāni söylüyor,
otelini söylüyor. eve gótürmüyor. antalya'da öyle mesela. biz gaş seFer antalya'ya geTTik,
mal almaya.

Metin No	: 18
Derlenen Yer	: Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi	: Mübeyyen EVLİK, 60
Konu	: Dokumacılık

yaPmışlardır. esgi zamanıñ górevi oyudu. başğa bir gelir yōıdu ki. ekin ekecediñ, harman ğaldıracadiñ, işde davar güdecediñ, geçi güdecediñ, yayacadiñ, sácadiñ. oyudu, başğa bir góreviñ youdu ki. ğún geliP geçiyordu. gendi ğazancını gendiñ ğazanıP Ta yeyebilisiñ, oyudu. dışTan bi gelir youdu. benim yaş aTmış. amcañ gencike evlenmiş. 5 hepisiniñ böyü benim hurřidiñ de böyüyüm. ben hepisiniñ büyüyüm ben. benim ÇoCuğlümde benim halam varıdı. dedemiñ esgi üsdü toprak bir evi varıdı. onuñ arķasında şöyle geniş alañı varıdı. oraya çadırları ğurdular. ğara çadırları. heye kır çadırlarını, kıldan doğuma çadır ğurdular. oralara ateşler yaştılar. oralarda sabāıdar çalgı, nēıbleyin oyun, cünbüş sabahladılar. ondan soñra sabıöluncalayı yemág ğazanları ğuruldu. yemáglediler, 10 yidiler. topalağ, mantı, döğme. işte onlarıdı. yaPTılar, yediler. gelini bindirdiler bi ata yallağ. gelin ğoramşalı'ya geTTi. damadı getirdiler. beraber giTTi dāmat. bir havda soñura geldiler. hē, el öpe geldiler. benden ğaçırdılar. ben de halamı çok seviyordum yā. ğalmam dedim yā! ben de onuñula gidecēn dedim. benden ğaçırdılar gelini ğóstermediler baña. ata bindirdiler, gidiş o gidiş oldu. baña dediler seni filan yere ğóturelim. beni dolaşTırdılar, 15 ğaçırdılar. arada giTTi. bir haFta soñra geldi. biras şeyaptılar. ğóFte yaPTılar, ne yaPTılar, yidiler işdiler. bunu dediler anneme sen bir ğótür iletiVir dediler. o zaman hindikiıbi araba ne youdu yā. ayağlarıyla. patikleri yāladılar, giTTiler. ben de ğediyom sizıñilenen dedim yörüdüm. dereyeıöte ğaşTım. çıkdım o yoķuřu çıkdım. ebem irāmetlik gel ğayri ğuzum ekimiz dönelim dedi. ordan elimden duTTu, gerisine. bāryom ben de 20 gidecēm. halamdan ğalmam deyi. bāryom böyle ben de gidecēn onuñula deyi. işde öyle öyle ğúnler geşdi. çok seviyordum halamı, ben gine severim halamı. yaşıyor. halam beni seviyordu, ben de ÇoCuğ seveni sever. var deyzem var da cıcık taraFında, onlar bize biraz uzārağ. uzağ olunca ğarışmayınca sevgi o kadar dēlidi. amma bu yanda yetiştim için o da beni zaten inciTmezdi. buyur? geğerdim bāzı zaman. hala hindi bilene elim deıvirse gine 25 giderim de ğöndüren yoķ, amma iş çok. bütün işler bize başıyor şindi. evde çalışacağ

kimse yok. gendimiz yapıP yeyebiliseg işde o. bu yatal-ölü ona bakarıs, o öylesi düşgün
ona bakarıs. arada-ki goynumus var onu güderis.

30 biz goyunculuğ yaPdık, inámiz varıdı evel ineg de daşıdığ da onuñ bi şiyini görmedik
saTTık onu. yúqlúú şöyle sürekli orda bālacañ, baqacañ, altını temizlecēñ. anası ölürse
tanası galacağ, tanasını ölse anası galacağ amma bu bozuğ paraya bāñzer. biri ölürse biri
sañ-ālır. harşlıksız galsañ birini duTan satañ, bir harşlık yapañ. bu bozuğ para-ibi, harcañ
oturur. hunu gullanması eyi de, işde. yaz, gış burda galırıs bis. işde buranıñ bir sōu var,
garı var, sōu var. işde. gar yādı da garın yādından hariç bi de sōuğ oldu bu sene. aman
yarebbi. ne biçim bi souğ oldu. evel bubamıñ óküzleri olurdu. inegleri olurdu. ahırda
35 hayvanıñ pisliine buz duTardı. işedikleri pislíe buz duTardı. hayvanlar souğlardı, içeriye
kútük yaqallardı. ateş yaqallardı, onları biliyorun ben. bu sene öyle kútük mütük yağan
olmadı da amma souğ oldu. çok souğ oldu.

seniñ memleket nere? tamam. ilkoğul beş. heye esgi okulda orda oğduğ.

doğudum. o benim meslág işde, benim meslág işde bu. modası geşdi. çok hepisi var amma
40 çıkarması sorun şindi. üsdü üsdüne basığ. daha orda dolu. çuvallarım çullarım hep orda
duruP durur. haş dane mi doğudum. haç sene? ne bileyin ben aqlım ereli. kaç yaşımdaydım
on beş yaşımdan beri doğurun. sekiS senedir beri doğumaz oldum. sekiS senedir beri anam
hasdalandı. ÇoCuğ hasdalandı. işde onlara baqđım filan iplerim de hala duruyor. yapamaz
oldum, yapılmadı galdı. bu da burda galdı. aynen onun órnē olur órnēne baqarsıñ ona göre
45 yaparsıñ. o tarağ hepisiñe vurulur. faqat şöyle onuñ üş tanesine gollar nañış ipini. arada bi
denesini boş gollar ipiñ. üş tanesine gollar şöyle barmaqlarıyla. birini qağdırıllar üçünü
çekeller içine. işde haç Tane onuñ rengine göre yapacāna göre öyle. atallar ona göre. ah
olsa da bi gösterseydim. çok gösterdım zamanlar olduydu da. şindi yok, şindi. hazırda yok.
annemden órendim. annem annesinden órendi, ebesinden órendi. işde kóyleriñ görevi
50 buyudu. herkeş gendi doğuyacānı gendi yapardı. kirmen ērirlerdi. boyacı gelirdi ipi
batırılar boyallardı. ērTmec olurdu ērTmec. ipi yaPmağ için. kıl ile yüñü ip yaPallardı,
ērirler ip yapalardı. onu da ıstarda doğullardı buna ıstar değler. e ne olacağ óñce yüñü
yıqarıs. goyunlarıñ sırtından yüñü gırqarıs, keseris. ondan soñra yıqarıs. ondan soñra onu
dideriz şöyle pamık gibi yaparıs. ondan soñra onu çekeriz çekeriz çekeriz özeme yaparız.
55 özeme deriz oña şöyle galın galın şöyle bileg gibi gibi galın şekliñde. ondan soñra onu bi
oğlāya ucundan duTarız şöyle gıvradırız, gıvradırız, gıvradırız, gıvradırız. gıvraddıñ mı

hóyle goPmaz olur biribirinden yani. ayrılmaz olur. ondan soñra onu tekrar duTarsıñ. şöyle bir halğa bālarsıñ. o halğaya eliñile ilmeg daķarak, ilmeg daķarak, ilmeg daķarak yaparsıñ onu ona golcaķ deñler. golcaķ yaParsıñ goluña~Öre. bilezig gibi onu oraya eliñi soķarsıñ.

- 60 ondan soñra ērTmec olur o ērTmeciñ başına onu dolarsıñ. ondan soñra sallar sallar çekersiñ, sallar sallar çekersiñ. iP olur. ondan soñra ērTmeşden onu çıkarırsıñ. ondan soñra geleb yaParsıñ. aynı geleb yaParsıñ. ondan soñra onu gótürüsün boyacıda boyarsıñ. her reng olur hañgi reng isderseñ ona göre boya boyar boyacı. ipiñ boyacısı. nē bileyiñ onun goca goca gazanları olur bidonlardan. ateşi yaķar. altını ateşi yaķar içine suyu doldurur
- 65 gaynaTır o suyu. ondan soñra onuñ içinde görevi, neciyse ne bileyin. içine eşki döküyor bilmem neciydi o içine aTTıglarının ismini bilemedim seğ mi neci seğ, atıyor bilmem ne yapıyor. onu açıklıyor solmaması için. seğ seğ. şöyle limoñ duzu~ibi bişey. aynen limon duzuna benzer onu satın alıyollar. onu da içine atıyor onuñula açıklıyor. onuñ içine ipi atıyor, ondan soñra gıynadıyor. ondan soñra çöpe daldırıP daldırıP çıkarıb ollara
- 70 bindiriyor. orda suyunu sırkıyor. ondan soñra sen de götürüyoñ. onu yıķayoyñ tekrar. seriyoyñ ollara guruyor. ondan soñra tekrar yumaķ yaPıyoñ. ondan soñra doķu ha doķu. emeg çok onuñ emá hiç biTmes. çok emeg. bu zor. bu yalıñız gişiyile dokunmas. bunu yalıñız gişiyile doķuyacā oldūn un çuvalı filan. çul olursa üç kişiyile filan anca doķursuñ. cüngü bi yandan bi yana sürünüP geçiP gitmesi çok zor. ensiz olur. iki gişi, üç gişi. çul
- 75 doķursañ üç kişiylenen normal gelir. valla metresini heç bildim yok. üç metre de doķudum dörd metre de doķudum. ölçüsünü ne~ādar alırsañ ona~Öre doķuñ. o gendi eliñde göreviñ. ihı hu da órenig. modası gaķdı dediler, modası gaķdı kimse yaPmas oldu. hazır çul dolu kilim dolu halı dolu ne ūraşacañız, boşviriñ çulu dediler. biz de bıraķtıķ. geçmez mi? işde el emá göz nuru dedikleri bu. işde bizim buranjlar buñlarıdı. biz biTTig buranjlar da. bitti
- 80 biz de biddig işde yaş aTmiş oldu. hinden soñra yaşın aTmiş işin de bitmiş. barışmadım. heye varımış gelimiş. heye gelimiş. barışılsa da olacādı amma. huyu huyuma yarar suyu suyuma gider bir adam olmadı onun için, sevmedim için. bacım.

Metin No : 19
Derlenen Yer : Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi : Rahime BOZKURT, 80
Konu : Genel konular, Yemekler

yazıya mı yetireceñ? allā allā! yo canım baña zaten oluP Ta, ben ölüb geçer bir ğaribanım. n~ölacağ. ÇoCuğ varıdı bir. ben bi şey bilmem ğuzum bē! yaşlısıymışıyın. amān yerli oluP da işde anamızdan doalı geçi ğüTTúğ. ondan soñra işde südü varsa sādık. ondan soñrama söyledecēm onu peynir çaldık. ğótürdük başka ğoñşulara saTTık. işde onlarla ğünleri
5 dēllendirdig. benim bacım ğaç yıl geçeceg de yaşım seksene varıyor. benim yaşım seksene varıyor bacım. ē allah cümleyi cümleyi. canım oldūma elhamdülille çok şúğur. allān iTTine çok şúğur ğuzum.

gelin de gelmedig bi şeyi de olmadık. bu bizim ğocanıñ ğarısı varıdı. onun evladı olmamış. olmayınca benim bu adam benim peşime düşdü, yani ğandırdı. öte~ğT dedik giTmedi.

10 seni istemeyiS dedik gitmedi. ğader ğismetimiş beni sürüdüler, ğótürdüler. heye benim bir ğardaşım varıdı olan ğardaşım varıdı asgerdeyidi. bir anam varıdı, hē sāPsızıdım bir anacāzım varıdı kimse youdu. kimsesi youdu. işde anam işde, o olanıñ ğarısı bir gelin alıdığ. oncāzılan üçümüz ben geçi ğüderidim, gelin eviñ işini yapardı. anam işde zor işlere geçeridi anam bayā ğuFetli bayı bir ğarıydı. ondan soñra işde bu beni bóyle ğótürüncēize
15 getirdi o ğarınıñ yanna. ğarınıñ yanna getirincēize işde eyi hali, kótü hal. höyle böyle hu~āna geldig. n~āPacañ bacım gendimiz cırmaladığ gendimiz ğazandığ gendimiz yidik.

hamdolsun oldūmuza. benim ÇoCuğ hindi yedi ÇoCuğ anasıyın ben. çoCün ikisi öldü. çoCün ikisi öldü hindi de dünyada beş var. işde onlar da gendileri ūraşıP gendileri gerimiyle geçimiyle geçiniP dulullular. a ğardaşım işde öyle. hindi mi? adam hindi saıP
20 da hōrda biT Teg geçim var. işde bağabilisem onun südünü yirin. hani öle öle yetişemez olūn. horda obanıñ bir iki ğoyunu var hora ğatallar. işde içinde bazi yirde ben de çeviriviririm o ğoyunları neyleri. işde öyle böyle ğün geçiyoru a yavri°m.

āmıca öleli hindi dōrT seneyi geşTi. ğoca düşğün oldu, şaşgın oldu. tabi benden dē on, on beş yirmi yaş ğadar hemen böyüdü. ondan soñra ğoca çok eyi soñradan da yani geçindirdi
25 bizi. kótülük yaPmadı. ondan soñra ğazandı, eli yatımlıydı. ne bulsa dutardı. hu çaTmaları da çatardı. ho eviñ üstünün çinçounu da çatardı. yalnız işde bir her şeyi yapardı. ğocaya ya

bir siorta yapalım, begcilik de yaPdı göca. göca bilek zorlūyla zorzoruna öldü. öldü göca
 doġsan yaşım dērdi ne bileyin a yavrım. benim gendim çerçillidenin, göca burālı. ne
 bileyim haçan dōdu haçan haç yaşındaydı ne bileyin? amma doġsan yaşım dērdi. amma
 30 vaziyeti de doġsanı geçig gibiydi. çok dūřkūnledi öldūnde. ūlen ūzūlūnmez olur mu?
 adamıñ yaSTıġ yoldařı ūlū de dēl mi? ondan soñra o yandā ūtā ġarı da ūtā ġarı ondan on
 yediūn soñra öldü a bacım. iki ġarı heye bu evde bōyle yařadıġ. mesele hañımızım gücü
 yeterse o ġarı da dūřkūnūreidi. çoCuġ moCuġ olmayınca da hastayıldı. yidñi istiFar eđerdi.
 baġılmaS olu mu ġardařım, baġılmaS olu mu? işde benim hurda bir ġız var. ġızım varıldı
 35 ġızıñ birine dēdim ki bu da bizim anamıS. sen bu ġarının ol, bu ġarıya baġ. biS bazen dē
 evelleri arġıda goÇerdik. ařřā arġıda goÇerdik. ollarda geçi ney ġúderdig. mala baġardıġ.
 iřde o çoCūla ġızda burda oludu. ġız da bōyūdü. bōyūyūnce, ilemasdan bir ġızı adama
 dēdi, ben bu adamlara virecēn. bunlar benim aġrabam dēdi bu ġız dēdi. benim yenge,
 ondan soñra yav dēdik biz de ilemaslı eyi dēl dēdik. içer sıçar dēdik ġúfi°r eğer. bu
 40 müslūmana virek dēdik. yō olmaz bunlar eyi. ūlan her zaman gelir anası bubası geldi.
 dūñūr oldu. ondan soñra niřan ġondu bu çoCua. o ilmaslıya. niřan ġonunca, soñradan
 caydılar. ġız dēdi ben bunları almam. hindi bizim dēdiler yerimiz yatāmız var deniz
 kenarından yerimiz var. biz oraya ġat yaPdıracāz işde o ġatıñ birini de saña virecēs. bir
 sene geřdi, iki sene geřdi hemen ūçūncū sene oldu. bunlar gelin ġız niřanlı ġoya. ondan
 45 soñra yo' dēdi ġız ġōdu bi ġūn. sen sā ben selamet dēdi. tā ġat yaPacañız iřde hunu
 yaPacañız da ondan soñra gelin alacañıs. hayır ben istemeyorum seni dēdi ūlana. ūlan da bir
 āladı ġodu vardıūıTTi. ūlanda ciko dēller. hurda sār memed'iñ ūlu. řey hani iřde elinde
 olmayınca meymanaTsız da oluñ, yoġlūn boġu hepisi. anası durdane omar ā memediñ
 bacısıydı. eyi bir ġadınıdı o durdanecik. bubası da şiydi sār memedidi. biliyorsuñ dēl mi
 50 baġım. iřde bacılarım ūyle ġalan olmadı hindi ġüçūřden bir hoca var. hoca buraya dūñūre
 geldi. bi yirde ġūrūlmūř bu çoCuġ iřde. ben o ġızı alacān. dūñūr olacān, ġüçūřūñ hocası
 neJmi hoca. ordan neJmi hoca bizim bu ġızı işde o memede virecēmiz ġızı ister. yoġ
 canım, ūluna. heye var ġarısı zaten ikiyimiş ġarısı da, biri ġidimiř biri varımış. ondan soñra
 geldi, benim ūlan altınay da dēdi ki: yav bunlar bir ālim adam. ūlan da bir camiye gelmiř,
 55 bu camide bir ġuran oġumuř hacı. ġuran oġuyuncāza çoCuġ havaslanmiş ġirātı da ġúzel.
 okuyuşu da ġúzel. tamam dēdi o ġuren oġuyan adam dēdi alınmaS olmaS ayniyet bacım
 seni ona virek. bacım o çoCuġ çok eyi adam da isteyor madem ki virek. tamam neyse bir
 ġúnden bir ġūn oldu bu çoCū ġaldırdı onlara virdik. ġız çoCūnu, iřde virinceize ġarının da

hurda besleme dēlde işde óyle diyeyin yani. hurda yeri varıdı bizim yengenin de. yenge de
60 o yeri saTTı. satınca dedi ki bu benim evladım mesele. seyilden bir ııık yer alıvirdi, āıık
bir yer alıvirdi. bunlar da dediler tamam ūraşalım çabalayalım, ora bir ev yapalım. ondan
soñra evi yaPdılar. hindi bol derin kebkeliş evi yapıklar. hani eyiler. bacım da işde ÇoCuğ
varıdı nireıTTi. bilmem hurda bir ğız çoCü varıdı bir çay demlese de işseg. işde bacım
ğücüşlüleriñ gelini de, ordan bura gelik. yani ğücüşlüye gitmezler bile de, bayramdan
65 bayrama ğarıyı gocayı bir bayramlaya gedeller. enişte de şiyin, hū ğoca ğoca arabalar var
ğum çeker beton döker ya ona girik onda çalışır. heye hindi aynıyeTTe. hurda bizim yasdı
aPdırraman var ya. onun ğarısınıñ ayā sızılardı. ... bir adam aradı. bu ÇoCuğ da dedi ki
hindi aPdırraman ānın bacısıydı benim yenge. ondan soñra bacım biz saña havasız sen eyi
bağarsıñ, bi ğarıya bağ seni aylıa bālayayın. amaliyat oldu heye o amaliyat olunca bu
70 ÇoCuğ da başına durdu bağdı. çok şükür o da yörür oldu. yörül olduğdan soñra hindi de
ōlu bir memed var vetenner gelini var meva şiy doğTur. heye o doğTur da benim
ÇoCuğlara, ondan soñra diyecēm ğarı hindi de o memediñ çoCūna bağar evde evini
temizler. onlar geleādar pislīni varısa temizler. yemāını yapar. her şiyini hazıllar onlar
eve geldimi o da bura benim hindi bura yaylaya benim ğüççüg olan var. işde erezil iTmez
75 bacım erezil olmasıñ diye hemen motura biner gider bura getirir. sabah da ora iletivirir.
ayniyetiñ evi ihi hu ev. yaz ğış ğışın işde seyilde evi var. ğüzüñ ğoçer ÇoCuğlarını oğudur.
birisi çoCūnun nıde'de oğuduydu işde daha neydı belli dēil bu sene bitik. óredmen olacādı.
bilmem nahal olacāğ. allah izin vireceg mi? bir sebep salacāğ mı bilmem. bir bi şey
varımış çalallarımı bilmem ne bileyin ben şeyde, heye ğuzum heye onu çalallarımı.
80 benim şiyimi çaldılar der. ne bileyin a ğardaşım, ğarı yeñiden bir tā intian olacāmış
ÇoCuğ. işde ğazanıvirise allā izin virise óredmen olacāğ. allah ğısmmed eğerse. heye hindi
de orda ğāve çalıştırır yolda ÇoCuğ. adı osman işde ōyle bacım daha ne diyelim.

beyit. yo bacım yo ben bi şey bilmem ğardaşım beyit. canım mesela işde anam öldü anam
anam diye ālarsıñ, bubam öldü bubam diye ālarsıñ. bubamıñ öldünü bilmem ben
85 ğüççüdüm. biz ōsüzüdüğ. ondan soñra e ğardaşım öldü işde. o olan ğardaşım öldü. e
ğardaşım diye ālarsıñ. o da işde buraya bu eşli herifi aldıñ diye baña küs öldü. barışmadı.
işde ben öyle türküyü mürküyü bilmem ilahi ney söylerim bir iki.

bismillēirrahmenirrahim

- şol cennetiñ ırmağlarıñ~açar allah allah deyu
- 90 çığmış islam bülbülleri öter allah allah deyu
salınır tûba dalları gur'en oğur hem dilleri
cenneT bairiñ gülleri hasan ile, cenneT bairiñ gülleri çoğar allah deyu deyu
çığmış islam...,
başdan bi deşeyin bağayın. şaşTım.
- 95 şol cennetiñ ırmağlarıñ~açar allah allah deyu
çığmış islam bülbülleriñ öter allah allah deyu
cenneT bairiñ gülleri çoğar allah allah deyu
salınır tûba dalları gur'en oğur hem dilleri
cenneT bairiñ gülleri çoğar allah allah deyu
- 100 kimler yiyiP kimler içer heP melekler rahmet saçar
idiris nebi ħulle biçer sübhan allah allah deyu
aydan aydıdır yúzleri şekerden tatlı sözleri
cenneTTe hürri ğızları gezer allah allah deyu
acığ şiyendimidi de yani ondan şaşarım. heye utandım ya. he evladım canım da işde.
- 105 a bacılarım! bi de şehiTler söyleyeyin.
şehidleriñ şer çeşmesi evliyanıñ bāri başı
fatma anne ğözü yaşı hasan ilen~üseyindir
hazreti ali babaları muhammeTTir dedeleri
arşın iki kûpeleri hasan ilen~üseyindir
- 110 dedesiilen bile varan kevser ırmaina duran
susuz ümmete su viren hasan ilen~üseyindir
kerbelanıñ yazıları şehid düşmüş bāzileri
fatma anne ğuzuları hasan ilen~üseyindir
kerbelaya geldi ğondu şehid olacānı bildi
- 115 döne döne şehid oldu hasan ilen~üseyindir
kerbelanıñ ta' içinde nur açar siyah saçında
yatan al ğanlar içinde hasan ilen~üseyindir

kerbeleda yatan daşlar ğuren oğur kesig başlar

120 ālaşalım hey ğardaşlar hasan ilen-üseyindir

yunus iy der dünya fani bizden evel gelen gani

iki cihanıñ sultanı hasan ilen-üseyindir.

başını kesmişler. kerbelanıñ işde peygamber eFendimiziñ şeyleri işde, yanı hatma anamızın evladı. yedi sene çoCü olmamış, yedi sene çoCü olmayıncāıza, bir ot toPlamış

125 hasan hüseyin tiyreyi diye o otu bir ğaynaTmış işmiş. iki ekiz ölu olmuş. o ölanın birinin adı hasanımış, biriniki adı hüseyinimiş. ondan soñra kerbelada onlar şehid olmuş. işde

kerbelanıñ tā içinde nur ağar siyah saçında diyor ya. yatan al ğanlar içinde. boynunu gesmişler höyle ğiTmiş ğaFa ğidmiş gine ğuren oğurmuş. ğurban oldüm yarebbim. ben mi?

130 bacım, benim bubam hocaydı. benim bubam hocaydı ya, pek işde onun kitaPlarından neyden oğuyanlardan belledim. yani ğardaşım da ondan soñra iki senedir geçen sene

yazıldık, bu sene de yazıldık. ııııı işde buldūmdan paracaz irkīdim. bir obayla ben de gideyin haJıya dedim. ÇoCuğ da ğüççük ölan da dediki ben de ināmi tanamı satayın,

ğötüreyin seni dedi. gidecēdik çıkmadı iki senedir. benim de n-ölacağ bacım yaşlandıksıra, tabi ğún ğún aşşāsına gideñ. hindi hu ayağlarım bir sızı oluğ bu ayağlarım

135 bir sızı oluğ. işde bir melan ollardā o televizonuñ söyledi melanı o benim altınaycāz getirivirik. ovarın movarın işde doğTura ğiTTik haP niy aldık. hani eyi oldūmuza da gine

şükür işde dıbalayıP batırız. heye dıbalamağ dimeğ yanı işde ız çok yürüyorus. endāni bir aÇ bālım ne diyeceğ? anamı mı? benim anam e işde a yavrı°m işde n-ölacağ bağılıyoruru

bi yerden de bi fayda yoğ. düşkünlere bi şey virmezler. amān işde bāladıP da işde o varya

140 üç aydan üç aya ızııı viriller. heye.

topalağ yaPmayı mı? yani höyle yuvalamayı mı? ğaynanan mı bu? hindi onu nāl ideñ bilimiñ bacım? mesele onu bulğuru hura ğorsuñ. bulğurun yumuşanı. eyden dirisi olusa

dālır. setini ğorsuñ. içiniñ mesele şeyini atarsıñ. kimyonunu atarsıñ, ğarabüberini atarsıñ, sırasını atarsıñ. ondan soñra söS gelimi duzunu atarsıñ. içine ondan soñra ona şey

145 ğoymaSsıñ etini ğomaSsıñ topalam. gine de çok ince ğıysañ da içine de etini ğosañ da tabi olur. o eyice yuñurursuñ. keleş höyle topallar topallar höyle ilēniñ içine atarsıñ. heye

özlendi mi bi bağarsıñ. o dālıvirmeSse özlenik, tamam. ondan soñra ğağarsıñ mesele yanında yoldaşın olur neyin olur ğücücüğ ğücücüğ topallar höyle ider ider ider beze döker

gibi yani, hamırı höyle uzadır gibi. ondan soñra topallar topallar tepsiniñ üstüne ğorsuñ.

150 topallar topallar görsuñ. topallar topallar görsuñ. ondan soñra sovanını dörarsıñ, etini
 gavırırısñ, ocağTa ğaynadırısñ şiyini, suyunu. tabi idersıñ hepisini ideriS iTTigden
 soñra da, mesele hindi ocāmıza bir yemeg ğoduğ mu hepisini yaparıS, söz gelimi. aynı ona
 da yaparsıñ. o su ğaynadı mı biraS ğaynadı ğaynadı mı o topalāını da içine atarıS. ondan
 soñra içine bir eşgi dókeriz. çomçayı elimize alırız ğatar ğatar yiriz. buyur. canım niye
 155 yaPmayacağsın? yourduñ varısa salatalın varısa cacık yaP ondan soñra neyiñ varısa ğoy.
 heye tāl bişir. dedıñ gibi. hindi buydayı dērmende dódürüsüñ yok dēirmende satılır. tāl
 satılır o tālı getirirsıñ mesele onu zaten temizlenimiş neyimiş. ora ğonūmuş. ondan soñra
 ocā bir su görsuñ tencereye, o suyu ğaynadırısın. o su ğaynadı mı ya mağarna bişirdimiz
 gibi yani mağarnayı nāl bişiririz suyu ğaynadırıs duzunu atarıS dadına bağarıS duzu eyi
 160 mi? getirir mağarnayı atarıS. ğaynadırıs dēl mi? aynı onun gibi o da öyle idin midiya işde
 tālı da getirisiñ atarsıñ tabi o mağarnā~bi olmaS. biraz suyu aS fazlara olur gecirek bişer.
 ondan eyce bişer ondan bişirdi midi yāını üstünden dókersıñ, tabağlara görsuñ.o yāından da
 dığarsıñ topalağlı yanından da dığarsıñ evinde ne varısa ireçelin varısa onu~etiriñ salatalın
 varısa onu getirisiñ, ney canın isterse bir soFraya hindi yimi çeşit yemeg ğollar. hepisiniñi
 165 görsuñ ucuna geçer yirsıñ yavrı°m. duúnlerde ğazanlarda bu topalağ yapılır. hindi gine
 yapılır, dúndenki dóru lāmacunmuş. hurda ğuran oğuttular diyecēdim de lāmacunumuş o.
 heye işin ğolayına ğaçallar.
 duúnlerde mi? bacım bizim ğünümüzde nālıdı biliyor muñ? üç ğün davıl dövülür kemene
 çalınardı. üç ğün. ondan soñra heye. işde üçüncü ğünüñ sabāla gelin ata bineceg ya, geline
 170 dovağ ğeydirilidi. hurasına ğúzel bir tepiS, yanı oludu. hōyle boynuna dağallardı. hurasına
 bir ayna dağallardı. alnına. ondan soñra ayna dağallardı. aynayı dağTılar. heye zār tabi
 öyle. parlayı parlayı atın başını yedeler. gelini bindililler. ğırmızı dovağ ğeydililler.
 depeden dırnaı ğadar. parlayı parlayı gider. olan gelmeS. alacā~olan olan gelmeS. anca
 gelin yanına varır. ora vardın mıydıya beriden varıoruğa geliniñ ayına, atın ayına iki kere
 175 ney silah atalar. zıñ zıñ. yanı onları vuracağ dēlde öyle boşa atalar. iki kere üç kere atallar.
 zıñ, zıñ, zıñ. sil~ātallar. ondan soñra gelin hısım aqraba olan aTTan gelini aTTan
 indirecēiS ne virecēñ? ben bir incir ācı virecein, ben bir söz gelimi zeytin ācı virecein, ben
 bir davar virecein, geçi virecein, ben bir dúe virecein. neyse hindikí gibi para mara atma
 yok. nerde bulacağ oba parayı. anca onlar olunca onu veriller. ben hunu verdim ben bunu
 180 verdim kimisi esas verir kimisi laF. olur laF olur gider. ordan gelini indiriller damada

veriller geliller, döneller gideller. ordan göca gazanlarıyla yemeğler bişililler yidilliler. dünyanıñ insanı bilenir. lekin beş ğuruş para atma yođ hindiki gibi. hindi yemeğsiz aşısıS bir mevlid oğudullarsa ěre herkiş parayı yiar. yemeğleri topalağ tāhıl mantı. heye mantı.

185 mantı nasıl yaPılacağ ğuzum? eti eyce ğıyma idersiñ? ğıydırısıñ eyce eti. ondan soñra onun içine inceciğ soanını dōrarsiñ, maydonosunu dōrarsiñ, nane iderseñ dōrarsiñ, kimyonunu herşiyini atarsiñ. o eti ele alırsıñ yuñrursuñ yuñuru yuñuru yuñuru idersiñ. ondan soñra özlü hamırı pegcece yuñurusuñ ilēnden. pegcece yuñurusuñ senidin üstünde yazar. bir iki ğadın olur gayri. onu yazar yazar ođlāya böyle toPlallar. toPladııarmıdıya senidin üstünde ğıyallar. yav dúnden az bi şey boazıma bi şey oldu da. ondan soñra gayri 190 işde onu, o eti hazıllanmış olan o ğıymayı. yani içini maydunus, maydunus heP içine aTTığ ya! onu da biraz yuñurduđ, ondan onu böyle iddiñ mi ođlāyla kesdin midi bıçāla keseñ keseñ keseñ, o ğıydığlarını hōyle yazañ. yazdınmıdı hōyle ince ince ince ince keseñ, mesele. kestiniydi o kesdiklerinin içine o eTTen aliñ aliñ üçgen toplañ, idersiniz yani bilmemisiñiS sanki. üçgen toPlarsiñ ğorsuñ ğorsuñ. yapar yapar ğorsuñ, yapar yapar 195 ğorsuñ. ayni didim gibi topalağ yānisi ider gibi ğayTını ğamadını yapar ğazanda ğaynadır. onu da üstüne atarsiñ. mantı yiyen mantı yir, tāl yiyen heye hepisini ne arzı iden yir. hepsi dolu olur yani. bizim adet böyleydi.

damat gelise ěr birisi ben de gidecān o düün benim dēl mi dimiğ. duTmuşlar getirmişler evin önüne olanın üstüne bir palan çekmişler üstüne binmişler. adetleri öyleymiş, geline 200 yassāmış. amma hindi ne var, hindi. evinde begler silahı doldurur şeyin içine gelin geldi mi gelinin ayayına, atın ayayına zıñıladır. olan da düzülür tabi. gelinin ayayına mı ya biz o gelini alıķana üş dene davar kesTık. bizim gelini ölen ğardaşımıñ gelinini alıķana. yavırım ya öyle işde. ben gelin ney nirde olacam ósüzün nesi olu da. heç bi şey iTmez. ihi burda davar aldı geldi kesdi. işde bir yemek yaPTı, ğonuya ğoñşuya yidirdi işde giTTdi vardı. e oldū ğadar 205 aldı. mesele iki fistanlığ aldıysa biri ğarınıñ biri benim, iki ceket aldıysa biri ğarınıñ biri benim, iki ğoyneklık aldıysa biri onun biri benim. ikimizi de bir dutardı göca. ğocadan ırızıyın ğocadan hiç kōtünlük ğórmedik ki. bizi oduna ğondürmezdi, dā daşa ğondürmezdi işde. amma malımız ināmiz varısa bağardığ, geçimiz varısa bağardığ. yani öyle uzun boylu itmezdi. ihi ilemaslının içinde çok begcilik yaPTı. sen bilmen dēl mi? a bacım sen bir 210 kimsiñ baā bir söyle.

hā! araP tāsildar öldünü de bilirin ben. adam az uzun boylurağ, esmer bir adamdı. yo canım ğocanıñ kimseye bir yüklü yoğTu, daTlı bir ğocaydı.

oruc mu? ben ÇoCuğ yaşımdan geriberi aqlım ireli daha bir gün oruç yimedim. allām ğurban oldūm allām hamdolsun virdi cana ūraşacān tabi. hiç ben üç ayları da duTTum.
 215 zadelemeden üç ayları da duTTum. hindi de yani allā izin virise inşalla ıramazanımı da duTarım. ÇoCuğlar mı? e işte ÇoCuğları alt yüzdē altunay'ın üç ğızı varıdı, üçü evlendi. bir güççük tā var yanda işde bir de ğarısı üç ğişi onlar. burda da benim bir hasanım var işde allah gendinden irazi olsun, o bi yire ğondürmez beni bağar. her şeyi yapar çatar. allah gendinden irazi olsun. bayramda geliller canım nirde çoCūñ evladıñ torunuñ varısa heP
 220 geliller. ben de ēr mesele olusa çebicim mebicim olusa kesiviririn ÇoCuğlar yir. allām ğurban oldūm allām bu ğünlere elamdürille. allah bu ğünleri araTmasıñ bacım. ihi o televizyonuñ içindā ölenleri neyi ğormemisiñiz bacılarım? ne asger ğaldı, ne insan ğaldı? heP öldüler. allām, ğurban oldūm allām bu ğünlerimizi araTmasın bacım ahir zaman gelik diye hocalar basbas bairır. orucu neyi neden duTmayalım. ya nemize güvenelim a
 225 bacılarım, ğardaşlarım. neye güveneceğsiñ işde. namazımızı ğılabiliseñ orucunu duTabiliseñ.

şiy mi aıdı ben heç yaPmadım. ādı ırametlik bōbam hocaydı, ād ölünñ arğasından ād iTTin de āladın mı ğızım dirdi ırametlik anama söylerikene anam ādı çok fene iderdi. yaPma dirdi. işde anam duravarıdı “*yarğınımдан yaralyın cīerimden bereliyin sorun beni nireliyin benim mulla ğiTTi.*” dirdi. bubam hocaydı ya, bubamın öldünde biliyorun bunları. duravarıdı “*yarğınımдан yaralyın cīerimden bereliyin sorun beni nireliyin işde benim mullam ğiTTi.*” dirdi

yeter buādar anlaTTim a bacım. işde namaz ney ğılacāız. esgiler çok TaTlı tabi. o esgi ğünler gibi var mı, ā bacım, ğardaşım? ben bir yola yörürdüm, bir yola yörürdüm beña
 235 kimse de... işde hindi de ayām sızılandı. hey genşlim hey yā! ırāmeTlig bizim ğoca dirkin, işde yörüyemez oldu ğoca, ay allām, ğurban oldūm allām dir, böyle mi olacādık zār dir. elinde bir keser, şaFağTa ğağıverıdı. hu çingo, hu ev yapılacağ ya, hemen başlardı, ucuna geçer başlar. tağ, tuğ. musTaFa. aşTa bir nāl söylemiş. hepisi de yalan oldu a bacım. “*ğara yiller ğalın olur deştiksıra derin olur ora ğiden ğayıbolur.*” a bacılarım işde öyle āT itmen
 240 dirdi.

ayēn çıkmış işde obanınğı, çıkTı çıkTı çıkanlarıkı çıkTı tabi çıkmaz olur mu? ayen biziki beş biñin arğasındaymış, çıkmadı biski. alām ora bir ğiTseg gelsādig dēme bir ğünahlarımız belki aFolurdu, a bacım. işde. eveli hiç umudum yōdu benim bu hacıya gidilecē. benim olan ğiTTi geldi altunay. heye onlar ğiTTi geldi. onlar gitti, geldiya benim

245 hiç gendime umudum yōdu yani. kim götürecek bir gün dediki ana dedi gel bir ikimiz dedi
bir şey düşünelim. hī, heye ana dedi ben de hayvanımı hasaTımı satayım senin de ufağ
Tefek ız çok paran var, olur. sen de ırk o zamana üstünü yetir. işde yedi biñ beş yüze
gidilirimiş, gel ana seni ben götüreyin dedi. aman baña bir sevinç geldi a gızım. oh ne
gúzel dedik gidelim. ÇoCuğ giTTi yazdırdı ÇoCuğ çıkmadı. bu sene gine yazdırdı, gine
250 çıkmadı. gine çıkmadı, allah sizdeñ ırazı olsun.

Metin No	: 20
Derlenen Yer	: Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi	: Resul ŞAHİN, 80
Konu	: Genel Konular

tabî tã azdı mı nâl oldu bu kıáz de ÇoCuğlarıñ bir inâ varıdı. o buzalâcağ diyi begleriS bi yerçederseg gelemeyiz diyi bu kez gecigTi. nirelerçēTTin? yāv tırağdörü ilazım olçağ diyi tırağdörün arğada şāsıde ğırığ var didiyidi olan. onu didim boş dururuğana yaPTırayın didim, bu kıáz oraya vardımıdı bu kıáz biliyoñ işde. tamirin óñüne vardı mı bu soyğa, ondan soñra sökülü ğayri. ondan soñraçöldü? üç yüz biñ lireniñ altına soğuvirdi beni, biTTçíTTi. yaPdıyıP da birazı yarım bir âled geleceg yeñiden dağılacağ. bir sürü sorun. ondan soñura da buraçeldiydig. bu kēz beni bi yere yirmi beş ğuruş borcum olurusa ğaFamda dağılır. yayan ğiTTimidi yolu da ğoremedim. yolu ğoremeyivirincēze, ulen çarPılacān allēm yolun ho yağadan giderke miderke bu kez adı belli ğaFama bi tas geyig gibi bi şey

10 oldu. ğözümnden burnumdan āzımdan heleçünçārşı. hemen silerin bir çapıdım var. olmadı, oraya bir sandalye buldum, orda bir yol kenarına, onun üstüne oturdum. orda epey oturdum, oturdum, oturdum. ulan ne olur ne olmaS? ğağdım yeñiden beriçēldim ekmá aldım bir. geri beri usul usul, usul usul gelemeycēn, gedemeyecēn. cüngü neden göz olmayınca olmadı. olmayacağ.

15 ben de tã elime deynei almadımıdı, bu kez biraz eyi dēl. zoruma ğetmedī şöyle. ben şindi gendimi ... deynē alışdırısam deynegsiz yürüyemem diyi deynē bir alışdın mı? hurdan ğağıP huraya gidemeñ. yāv tamam da bir defa mal canın yongası. seksen. bu mal benim deál. bunlara yardımcılıyım ben. ben şinden soñura güne serdig ğayri. sālık olsun bağalım. hinden soñura daha on sene daha yaşa. yirmi sene daha yaşa. ğünün ne verecē belli dēl. ne zaman amanetiñ geri verilecē de belli dēl. canabil mevlām allām ğuluna mūTac itmesin. gendine mūTac itsin. cenabı'l mevlām, gendi gendi ğapısını çaldırsın. ne olusa osun bizi yaradan nasıl olsa bizden bi şey bekler. bağ yaş höyle bi şey var. ölmeden yaşlanmanın bir allah için bir faydası varımış. o da şu: le ilae illallah muammeder resullullah diyebiliseñ. allah o ómrü ondan uzadırmış. şünkü baā ibadeT ider diyi. öyle olmasın buçadar ömür

25 olmaS. öyle olunca cenabı'l mevlām geri ğomasın. yoğ. şindi şöyle bi şey var yavırı'm.

beni kimse, ālahsızın. ben ālahsızın. neden ālahsızın bilimiñ? haşsızla heş taammülüm
 yoğ. hinegā ğaynanan heral bu. bunuñ bu eyi bilir. hurda bi yer satıldı. onun şāsında adama
 didim ki adama, ğardeşim bāk. sen baā bir ğoñşu geldin amma. baķ saña bir, iki üç ōlandan
 hariç ālığ saña yedi adım yer tā virdim didim. tamam didi adam. amma bāk bir pú noħdañı
 30 bulusam ğan aħar ha didim. bundan bir ğarış tā hindiden gelmeden barısalım soñra
 doüşelim. tamam baba didi yāv. sen bir babalığ yaPdıñ baā didi. ben de ğüvenivirdim. oysa
 adam bütün bi buşuğ dölüm yiriñ hepisiñi dapusunu üstüne almış baā seslenmemiş. bir ōlu
 var astsubay. o da tā çoCūdu soñra oldu. çoCuōoħulāeder felan. üç sene ses çığmadı.
 ğapalı ğaldı. ben olları sürdüm, ğósterdım yire ney varmadım. amma adam gelir üsTüme
 35 diñelir. şöyle baķar baķar argadaş bi deýecēñ varısa söyle. öyle yani saķlama. yāv seniñ hu
 yaşda çalışısına hayranım filan dir baā adam. bir ğún oldu assubay terviyi daħdıēldi. baā
 bi şilterdi amma. yani orayı aldığ diyecēmiş. bu káz heşT dedi bubası. hemen ğolundan
 duTTum. argadaş gizli bilmem neyin eşgere buzāsı olur sen ēr bi şey varısa ğarnında çıkar.
 ammā ben sanā söylemişim. sen bir kúltür sābısıñ. ōredmenlig yaPmissiñ, hoca olmussuñ,
 40 aķıl virmissiñ ğórdūne. benim gibi bir cahili vurduñusa, aķıķla. ammā ben seni vurun.
 bendá ğanāT şu: allā inanmışım kimseniñ hağını yimem, hağımı da yidirmem. amma ēr
 yidiñise seni burada yaşaTmam. tamam ğapandı. ulēn bir ğún oldu bir ğarısı var bacı eyi
 bilir. horda bir elma ācı var tarlanıñ ortasında. ğúzel hōyle hōyle elmalar var. elmayı
 ğoparır benden taraFa hōyle döner edeb laķırTı hayvan gibi çāt çāt inad için. ordan
 45 atladımına vardım. babañ digdi anañ suladı mı didim yāv. seninēağın ne didi ğarı baā. al
 baķalım. alō ğarağol çıt. iki candarma bir baççavış. ondan soñra ğarıyı da şikayit iTmiş
 beni de şikayid iTmiş. ōlan var yanımda onu da şikayid iTmiş. nezāretē. şindi tabi ben
 ğünlüg işden gelin. ğıpırdayacaķ durumum yoğ. ğarıyla ōlanın hiç ğabāti yoğ. saldıran
 benim. tabi o teriFiyeniñ hatırına o taraFa az meyyal baççavış. şindi baççavış hura otur
 50 baķalım didi asgerler dışarıda. benim ğarıyla ōlan da dışarıda. baççavış baā bir depig
 vurmasın mı? ğoya baña ben suçluyun ya. hemen ğaħdımıla olen anarşıT miyin? birini mi
 oldürdüm geldim de baā topuķ vuracağ adamı ğormemişim. seni ana dourduysa beni de
 dourdu didim sıgdım boazını. baırdı. asgerler geldi. ne o lan? benim kimse yanında suçum
 yoķ. baā depig vurmaya hağın ne senin yā! suşluysam dutarsıñ dutanānı ğondürüsüñ,
 55 cezamı çeke... hemmen ğaynanan bilir hurda bi doķTur var. o da o zaman orda sālīg
 ocaında. hemen baççavışa didim depin yarasını savdır beni doķTura ğötür. öyle diyince

şindi beni aldılar doğTura, sālık ocāna eleTTi. ben bu TođTura muayne olmam dedim. benim hayatımı çürüttüñ. ğarōlun taġsisiyle hastaneye hasTaneye vardım bağTım bir ğadın... ben parçayın. ondan soñra geri geldik ğarōla şindi. ğarıyla ōlan nezaredde. satan

60 ōlanda ordaymış, benim anam bubam yoġ diyor adam. diyvirecē kelem şu. argadaşım bağ, babamı biz ğandırdıñ amma zararı yoğ ya paranı al, ya para ver diyecek bir durum olacağ. para mı istersin, alın. iki kelem. mümkün mü adam bizi toğatlamış. şindi başımı arıdmayayın, bu kez ben hemen ğadınla yaTTığ. Söylemesi ayıP bizim kōylü ğadınıyız biz yavri°m. ğarı sıkışmış. sıkışınca ben sıkışTım diyememiş. hindi horda bi divan var geri

65 beton. o betonda yatacāz ğayri salmadı ğalan. nezarette. ulen bu kez bi su var. ulen bu su neyden geldi acaba? oysa ğarı sıkışınca salıvirmiş. şindi hemen şu şekil, betonuñ üstüne sırtüstü yaTTım. yav dedi sen n-ōrūñ didi ğarı? yorġan yođ, yatağ yoġ boun burda tımarānede ğalacāz. onu ben çōdördüm didi. allah hayrını vireydi didim yav. sen didim yav bu-ādar mı kōr bir insansın. ben sıkışTım diyi niye dimedin bize. neyse tamam. şindi

70 not aldım. ēr ōlum burdan çıkınca, senin baban yousa benim de ōlum yoġ. cüñgü o bizi bıraktırmıyor. burdan kōy muğdarı filan vardı. hatırlıyın çok şükür allā yani. hatırım sayılır. muğtar o-ādar bubanı burada ğoyuP gitmeyelim diye bālıyor. benim babam yoġ diyor adam. sabağladık. sabah salıvediler. benim ali atlı evladım yoġ. neyse ğarı hindi hurdan ōteki yeri telliyorun. ben didim ki yolu daratmañ aşşādan genişledelim. bu allah

75 yapısı deil. biz biraz geri ğaçalım aşşādan, buradan da siz geri ğaçıñ. bura ōteki ōlanıñ eviniñ yolnu daratmayalım didim. ordan bālıyor avrad. endāni diyor buñalTTıđ, başına ipi dağTığ boulsuñ diyor. ğarıya didim ki ēr bu hayaT bu can çürümez ise sizi burda yaşıTmam. neyse ğaldı, tabi. adam tapıyı aldı. oysa tapıda esseg ğaFam tapıya itiraz itsen olacāmışımış. osandım didim sikdirit. bu kez bunlar ğandırdı beni ihi. ğaynananıñ yüzü.

80 eyi adam eyi oysa adamıñ bekmezi ğoyuymuş. bu kez ben de tabi bunlar eyi bir ğoñşu olunca, eyi bir adam sandım. neyse olsun bağalım. şindi ben geçerke seni gibi kŭltür sābınıñ bilmem neşesini ne yaPayın? gelike selam veriyor, baā selam veriyor. sen tañrıya selam virecek bir insan deilsin baā selam virme. sen bir hocasıñ, benim gibi bir cālī ğandırdıñ, senin selamıñ dōru dēl. almam. burdan sen gideceñ. sıkışTır, sıkışTırı giTTİ.

85 şindi kimseyle ğavġam nizām yoġ. rātladım.

Metin No : 21
Derlenen Yer : Erdemli-Arpaçbahşiş
Kaynak Kişi : Süleyman GEDİK, 75
Konu : Arıcılık

şindi geTTig öndüñ. yüz otuz milyon bi teleFon aldık. bura geldig, hüseyin hoca sen bunu
gullanamañ dedi. ulen gullanamam da bugün hüseyine dedim gi evelkisiñ memiş
hasanıñ ölundan aldımıdı. dedim gi onu ben noğyaya deştir dedim. böün göndürdüm
bağalım. yav olmı°yor. şindi ben on sene on beş senedir heP noğya gullandım. onuñku bu
5 başğa bi margayıdı. gonusuluP şey eTmiyor. yaş yeTmiş beş. ben buraya elli yılında
geldim. bura geldimde ellide geldim elli doğuzda asgere geTTim. ya burdan işde izmire
geTTim. izmirden de eitime anğaraya geTTim. anğarada bitirdim. elli yedide evlendim,
elli doğuzda asgere geTTim. ben oğul görmedim. burda kesme āşları var, ormanda. onu
keserdig ucunu sivrildirdig, galem gibi bi şiy yapardık. bi de ormanda biter şalgabā deyi
10 böyle yaPrağları var. zambak gibi onu goParıdık, birine ā be yaz öle öle öle mekdubumu
filan yazar oldum. galem deFder de aliveren yok. geTTik izmirde eitim gördüğ. anğaraya
vardık. bölüg gumandanı dedi gi süleyman biraz soñra yanıma gel dedi. vardım bölüg
gumandanı seni gursa göndürecēn dedi. yo°. neden benim oğur yazarlīm yok dedim. otur
dedi oturdum. bi galem verdi bi deFTer verdi. bi süleyman gedig yaz bağalım. yazdım
15 şunu yaz, yazdım. şunu yaz yazdım. bi de dedi on beş yumurtayı beş guruşdan bi saT dedi.
onu da saTTım bi de sālamasını yaP. bi de onu yaPdım. gağ len göndürdü. yani diyor ben
böle böle dedim deFTerimiz şalgabāydı, galemimiz çöpüdü. onu öyle yazdıñ mı aynı şey
çıkıar. ēr bi de okuyaymışsıñ dir allā çok şükür hesabımı gendim yaPdım da, bubamıñ
varıdı o zaman. ya bubamın öle Fazla davarı youdu. elliñādar bi şey oludu. ya yaylada
20 yerimiz var heb işde bunnarla goñşuyduk. ÇoCuğ yaşdan bunun bubası da Fakiridi. şindi
hō yerde yerim var o sitelerıñ dibinde. çıkıyom ben dā burda galmadım ... çıkırıS ta
yaylaya. yani orda benim arı var da arıyla geçeriz. ohō hindikí góşler o zaman deveyle,
meveyleydi . hindi herkiş tirekdorla. şindi orda dörd dönüm yerim var. üç dörd müşderi
var. birisi on iki dayre veriyor. ben de dedim gi on beşden aşşā vermem. dün gene geldiler
25 on beş dayreye heye derseñiz, parayla ver dediler beş yüz verelim vermem dedim. parayı
ne yaPacām dedim, bu yaşdan soñra. dayreye verisem dedim heç olmaSSa ÇoCuğlarım bi

şey yapar. verebiliseg verecēz allā izin verise. göçü mü ya göçü evvel işde deveyle göçeller ora çıkallardı. biz gızgalesiniñ üstünde oturduğ. işde burayı gayimbubam kırh beş midi kırh altı midi bi gamyon aldı. bu kıoye bura getirmiş bi sadır dókmüş. adam o parayı

30 ödeyememiş. gıprıslı bi adam. demiş kin ali benim burada bin sekiz yüz elli dönüm yerim var saña satayın sen bura bi kıoy gur. olur. atmış liraya almış amma adamda bi örf var gaymaşam yamacında şey yaPmaS. var köyde on gişi seçdi. aldı gırh yedide mi gırh altıda mı aldı işde ondan soñra kıoy oldu geTTi. hindi yani benim arı işi olmasa ben de gedmem yaylaya.

35 şindi biz oña doñma deris. hāgiki bal doñar. şindi baķ arı dādan balı getirir. getiriken govani doldurur onuñ yüzüne bi sır çeker. onu dóer eyce olgunlaşdırır. içinde deyelim gi yüz arıdan on tanesi o seviyeye getiremes, ama sārkan hepisiñi sıradan sāñ. o olgunlaşmayan bal doñar. hāgiki bal doñar. şeker doñar mı? yav şindi şekeri bir bardā dóķ, içine suyu da dóķ ğarışdır. bi sene orda dursuñ, doñar mı? bal nāl doñuyor? o

40 olgunlaşmayan bal doñar. şindi dayı baģale balıñ çok sātesini çıkarıķlar. kılavuz deyi bi şey var. bu datlılarda ğullanıyollar. tenikesi otuz lira yani otuz milyon otuz biñ. adam ondan bi iki ton alıyor. içine de az bi bal ğatar çō~az. ğoyuyor. piyasa çıkıyor, iki buçuķ liraya satıyor. iki buçuķ liraya nāl ğurtarı balı? satan bal dēl kılaķoz. ben şindi iki senedir yedi buçuķ kiloydu, as tenikeyi ğüççülTmüşler. biz yedi kilo deyi veriyoruS. yedi kilosunu

45 yüz yirmiye veriS. adam geliyor süleymen emmi, yok ğardaş. on beşde olmaS. alısañ yüz yirmi lira almaSsañ, ben aşşā virmem. cüñgü atmış dörTTen beri atmış beşden beri bu işiñ içindeyim daha allāa şükür haram ossuñ diyen olmadı, dedirmem de.

Metin No : 22
Derlenen Yer : Erdemli-Arpaçbahşış
Kaynak Kişi : Süleyman SERİN, 88
Konu : Hatıralar

valā ben bilmiyorum. tabī ğırşerden gelmiş, nevsēr. o zaman nevsēr ğırşere bālıydı. nevsērden gelmiş bizim ötemis, boynuinceliler. hālā orda da boynuinceliniñ bir ğasabası yauT kıoyu varmış, var yani. ordan gelenler söylüyor. işde oralardan gelmişler, buralara dālmışlar. torus dālarınıñ eteklerine. yazın torus dālarına çıkıyollar, ğışın agdeniz
5 sāillerinde tabi yörüg hālinde dolaşmışlar. onda tāmınime ğöre beş on ğardaşımış. ayrılmışlar şindi dedig gibi ... heP ayrı ayrı ğabine TuTmuşlar. ğabine olmuşlar. şindi sürüP ğediyor. narlıguyuya mı? narluğuyu dā dünkü mesele. narlıguyudan buraya geldik. narlıguyu, ağğum boynuinceliniñ ana yurdu. vala bura aTmiş altıyla yeTmiş beş arasında geldik. öñü, öñü aTmiş üç, aTmiş dörTTe geldi. benim şāsım aTmiş sekizde geldim. işde o
10 zamandan beri buralardayız.

asgerlī zonguldağ şeyde yaPTım, çaycumā, devreg oralarda yaPTım. zonguldağ çaycumā orlarda yaPTım. dörT ay onbaşılīm var, on doğuz ay çavışlīm var. tabi yirmi doğuz ay asgerlik yaPTım. işde iki mayıs doğuz yüz ğırğ sekizde asger oldum. bir ekim doğuz yüz elli de tēris oldum. asgere doğuz ğırğ sekizde asger oldum da, doğuz yüz ğırğ beşde
15 evlendim. bir ölüm vardı asgere ğeTTimde. izinli geldim, asgerden geldim iki ölüm oldu, olmuş yani.

peg üstün var. asgerde aynı zamanda yazıcıydım. efendim o zamanlar yenge meğTuP oğumağ bilmezdi. tabi babama yazardım, babam cevaP verirdi. yenge, hanım oğuma bilmezdi. babama işde eviñ durumundan, işde dedig gibi işde asgerliñ durumundan
20 yazardım.

ğoç o ğünün en ğoç vesāti deveyidi. deve, öküze çiFT sürerdik. ekin dererek, orağla ekin dererdig. atıla dúen sürerdig. o şekil ğeçimimiz sālardığ. hemen hemen mal üzerindeydi. şindi onu burağ SilüFgeyle mersin arası kira çekerdig, deveylene. hiş kıoy youdu. oğarıkı tömügTen beş altı bi kıoy vardı. bi de erdemlide ğaraol vardı, sınır ğaraolu. bi de
25 daşanda ğaraol vardı, başğa heç bir hepisi yörüdü. mersinin deyelim ki yüzde segseni yörüdü. hepsiñin vesāti deveydi. o mersiniñ çavışlı kıoyü vardı üstünde, öle develer

daşıllardı ki ne bilin? devesi ço' olan zengin olurdu. zamanın devesi, davarı ço' olan ekseriyetle göyunda dēldi, kıl davardı. bizde de kıl davardı. ama ben son zamanlarda doğuz yüz aTmış kūsürlerde kıy muğTarı oldum. buraya geldim. beni muğTar yaPTılar

30 yeniden geri geTTim. o zaman üç beş sene de göyunculuğ yaPTım. ordan gine geldim. kiracılığ, ollardan buyday alırdıh, develere yükledir satardıh.

aprilin ğışı dedig gibi işde yirmi birde gelir birinci aprilin ğışı beş gün sürer. işde dedig gibi bilmiyorun. aprilin ğışı on dörtünde başlar yirmi birinde biter. şindi atasözü aprılda, hala çok da ğışa duTulduh yaylalarda. müim ğar yār. annadın mı? aprılı çıkarır öyle

35 göçerdik. ha bazen aprılı çıkaramadan göçerdik. işde yollarda bazen ğış duTulurdu falan. işde öyle geçimi sālardıh. efendim inegcilikTe yaPTım. biz ben amma gendim ineg sāmadım. ayilem sārdı, ğız ÇoCuğlarım sārdı. davarı boşlancağ inegcilik yaPTıh. üç dört sene inegcilig yaPTıh. şindi yaş aşşa oğarı segsen segize eleşTi, ulaştı. şindi dedig gibi hepsinden el çekTik. ğarı ğedeli yedi segiz sene oldu. işde bis de sürünüP duruyorus.

40 gendim doğsanda amaliyat oldum. sol ağcierimiñ yarısını aldılar. aşşa oğarı bundan beş sene eveli bārsığ ğanseri oldum, hindi bārsım dışarıda. bi toPluma oturamıyorun. cüngü koğı yaPıyor.

Metin No : 23
Derlenen Yer : Erdemli-Avgadı
Kaynak Kişi : Zeliha YOĞUN, 80
Konu : Hac hatıraları

bu mu enişTe? allah bāşlasıñ yavrun, çok şükür ayāmiñ üstündeyin. anañ nāl oldu? öndün düşmüş diller. sen yōmuşumuşsuñ o zaman. ē n_Ördüñüz? sav oluñ, herkişe ğismeT olsun. ollarda hepisiñi ğórdük yavri°m ya! ğórmedimiz ğalmadı. ğiTmeden önce, hindi buradan bi şey ğótürmeyecēñ zaten bir çamaşırdan ğayrı her şey var. hepisi var. dolabı da vār. çamaşır makinesi de vār. sāni māni hepisi var. bi şey ğótürmeyeceñ. ğötürecēñ çamaşırın. hepisi var. bi şey ğótürmeyeceñ. hindi yalnız āşam yimēni loğantada yiñ. sabā da yiñ. öylen bir şey mesele, on ğişıydik otelde. gendimizce para billedik. haranı aldık. pata aldık. soan aldık. öylen ğısır iTTik, yemeg yaPTık. öylen orda da ğoduğ geldik. yok orda ğoduğ geldik ğuzum. ğiTmedeñ oñce. orda onlar heP batıl iş. hiç bir dōru iş dēl. hindi şiyе ğideceñ. mersine. orda yazılacañ. orda seminar ğoreceñ. orda argadaşlarıñla yazallar seni. hoca orda olur. işin. yalnız biz şirketTen çıktık. siz şiyden mi çıktıñız? ümreye mi ğidersiñiz? ümre ğolay yā! o gend_eliñizde bi şey. gine ğidersiñiz de ümraniñ şeytan daşlaması ney yok. o gendi eliñde. haç gün ğalısañ ğalıñ, harşlın neyse onu ğötürüñ. o ayrı, o ayrı. hindi burda geldiler mi ğuren oğudullar ğuzum yā! benim kimsem yōdu. benim çorum ÇoCüm heP aşşadaydı. ordan müFTüye didim ki. bóyle bóyle didim. müFTü efendi didim. vardıñ mı mevlüt oğuduP ğuren oğuduP yemeg yapacāmissiñ didiler didim. onlarıñ didi kitaPTa yeri yok didi. yalnız yapabilir ğudretiñ varısa, sevabı var didi. başga kitaPTa öyle bi şey yok didi. yalnız idiP de muğtadiriñ oluP da eđerseñ sevabı çok didi. tavāmiñ birini yaPTım. üç yapañ ya! ikisini arabayna yaPdırdım ğuzum. biri dörd yüz, biri dörd yüz, sekiS yüze yapallar. dolandılıllar. yedisi arab ÇoCuğları üş tekerliyle, dörder yüz. yalnız ğalan tevağlarımiñ gendim yaPTım. onu da üçüncü ğaTTa yaPdık. öyle yalnız aşşā mubarēn keyinde yapabilseñ çok yapañ amma orada soluğ alamañ. düşeni de ğaldırmazlar. çinneñ geçeñ. heye ayağğabıñ düşerse, eliP almañ. zaten ayağğabı geymeñ. ya nirde mi? gücüñ yeterse şiyiñ mubarēñ keyinde yapacañ. mesele oğarıdan yedi dolana_ dar ordañ on kere dolanıñ. o mubarēn şiyi işde bu benim eviñ mevki gibi bi şey. amma öteki var ya o şiyden dolandın mubarek burdan tā hō esgi avğadı ğadar var. mubarēn oldü yirdeñ, gücüñ yeterse ordan çok yapabiliñ. yaqın. genç ğiTmek ilazım. zaten hindi diller yavrım aslı var mı yok mu? atmışdan oğarıyı almazlarımiş diller. atmış beşden oğarıyı almazlarımiş diller. hani

türkiye yani bizim türkiye'den yaşlı varanı yōmuş. bizim türkiye varmış en yaşlı. kırk gün.
30 yirmi-ün şeyde ğaldık. mekkede. şeyde, mubarek orda. on gün de şeyde ğaldık, medinede.
ğurbanı biS zaten vardımızda bayrama beş gün ğalīdı ğurbana. mekkede para tobladık.
virdik hocaya. hoca ne iTTiye iTTi. biS görmedik. ğurbanı soñra didiler ki yalnız biraS
yanlış olmuş didiler. hoca didiler, kesiliceg ırā terövizlere giTmiş didiler. terövizlere
didiler, ırā. yani öyle olmuş parayı biz yatırdık yā! gendimiz kesmedik ya öyle didiler. onu
35 da ÇoCüm onun babal. o babal hocanın. bis hocaya virdik, ğúvendik vegaletlelimizi de
virdik. heye. hindi beş ğún işde müzdelifde, ötede beride kıábeye gideñ. beş gün soñra hacı
oluñ. saçını keseller hacı oluñ. heye. adam kesilib de ĩık o mübarēn şeyine atallar
mağamına. savoluñ. o meggede mübarēn türbesi var. muammediñ. höle dışına elini
sürüvür, lavanta öyle kıoķar mis gibi. seksen. maşşallā di. hindi şükür dāna da vardık. şey
40 dāna da vardık. hatma ananıñ evine de vardık. bir nur dāna çıkmadık. orda şey varımış
didiler. maymın ney adamı şey idermiş didiler. nur dāna çıkmadık ÇoCün. hindi arafata
vardıñ mı ya aynı loķantası şeyi çadırlar ğuruluķ. hazır hepisi hazır. her şey var her şey var
hey. hindi ben bacımıla yazıldım. ğocuş ğarısını sen eyi biliñ yā nādiye. yazılınca hindi
onlar burda tekrar mıķdar, mıķdar tekrar yazdırmışlar. mıķdar ğótürmüş, giTmiş. hindi
45 gelivirdi, abdırāmanı bili miñ? emneniñ ğocası. deyze didi sen yazıldıñ mı didi. bizikiler
yazıldı didi. şey ğótürdü giTTi didi. mıķdar didi. müFTülue virecek didi. yō didim hindi
benim belediyede bir olan var o geldi didim ki şaban didim böyle böyle olmuş yavrım ben
ğaldım didim. ana sezon dolmuş didi. bu eliş nāl idecēm bilemedim. benim bir torun var.
yükseliñ olunu var bili miñ? o geliverdi. a halil didim böyle böyle olmuş ben ğalmışiyın.
50 babanne sen kimlīni baña ver didi. tamam ölüm didim virdim kimlīmi. ÇoCuķ ğótürdü
giTTi. hindi on beş güne ğalmadan beniki çıkdı, bacımınkı çıkmayıvirdi. ondan kerı amma
senin didiñ gibi ÇoCüm. uruyamda hazıllandık. ben uçā bindim. bacım ğaldı. uruyamda
ğördüm bunu. bu didiñ dōru. gerçek yani. vardım didim ki a cenned didim. ben giTTim sen
ğaldıñ a bacım didim. yaPma abıla didi. yaPması yok didim allah taraFından didim. ben
55 uçāla valizim hazılandı giTTim didim. sen ğaldıñ didim. āladı, āladı bu soñra benimki
çıkdı onunkı da çıkmayınca yavri'm yedinci yemēni yapıvirdim giTTim. çatladı öldü.
ālayı, ālayı. hindi ğalbiñ özüñ dōru olusa allah saña virir ÇoCüm. hiç şey iTme. sen allah di
yalnız ötesine ğarışma. hindi buradan erdemliden olanıñ yanından yollandık
belediyedē olanın ordan giTTim ben. hiş de tanıdımız yok ğurban olayñ. bizim bu aradan
60 var, dē çanaķçıdan var, elvanlıdan var tarsuzdan var hatte hocamız da hatte tarsuzdanıdı.

..... baña orda ğarıyı ğondürmeñ didi. yeñi gelmiş memet hacı diller bir adamecáz var. hacı bu dünyada allah razı olsun ya biriñiz gidin ğarınıñ parası yaTmış didi. ya da vekil ğondürüñ ğarı gelmez didi. ondan kerı baķele didim memet hacım didim. allah bana bir hayırlı yol virdi didim. hiç baña engel olma didim. torpām ordaysa ğalırınıñ didim. amıcam

65 orda ğaldı benim ben de ğalırınıñ didim. amma didim orda yeyecá ekmēm içegeg suyum var da. haniFi emmi, emmim tabi yā! ikinci ğardaş ÇoCūyus. ya orda ğaldı, mezerine vardım. ondan kerı, yavrım didim baña engel olmañ didim. hindi vardık şıye yazıldıķ orda çanaķçıdan bir ğadın, elvanlıdan gine benim gibi bir ğarı, yazıldıķ orda. o ğarılar benden uFaķ mıdı bilmem ya hindi o benim yeTTīm ğarının şeker varımış ğuzum. ğözünün birini

70 alıķlarıdı birinde mercek varıdı. ğırķ ğün yeTTim o ğarıyı ben. haJta geldi bura. geldi bura geldi. haç seFer geldiler. senin gibi eniştesiyle neyle geldiler. allah razı ol. ōlu var polis çoCūm. ondan kerı giTTim giTTim. gidincek beş ğün didi müzelifde ğaldım ben. öte kimse yōķ, beri kimse yōķ öylen namazı iki polis geldi. yavrım didim ben ğaybım didim. biri ĩciķ türkceyi bilir. biri hiç bilmez. sen burdan giTme anne didi. hacı anne giTme. hiç

75 giTme didi. insan çok, dilini bilmeñ elini bilmeñ. param var emme çıkaramañ ekmā, arıP yiyemedim. orda yirmi dōrt sāt ğaldım ben. ondan kerı ikindin namazı oldu. ikindin namazı oldu ezen oķundu. namazı ğılarķan bir ğafıle geldi. bizim gibi ğonuşur. neyse namazı ğıldıķ yapışTım ğadınıñ birine. ben böyle böyle ğayıbın, hiç kimsem de yōķ didim. deyze didi bis ıstanbuldañız didi, bizim beş ğünümüz var didi biz seni salmayız o zaman didi. bis

80 seni didi ğötürürüz istanbula geçiririz. ordan anons yaparıs, sābın gelir ğötürü didi ğomayız didiler. allah ırazı olsuñlar. orda hindi doķuz ğarı ğaldıķ. biS şeytan daşlaya giTmedik gece. ordan heye işde hocanın arķasına dūşdük. bizim hoca didi ki bizim ğarıları oteline ileteneñ didi mi? hocanın arķasından giTTik araba var didiler. hindi dolandıķ ne araba var ne bi şey. ben aynen hocayla müzelifeye gine girdim çadıra. ötēnler nirde ğaldıysa ğalmış.

85 ordan onlarla giTTim ğayrı. o ıstanbollularla giTTim. yalıñız didi ğadın ğocası hoca gendi de hocaymış. hatma hoca diller allah ırazı olsun. yalıñız didi sen didi biS müsāfür olarak ğötürörüz. bizim ğafıle dimeyiz didi. sen de seslenme didi. belki hoca ğötürTmez didi. giTTik, ora vardık ora varıncaķ heP imanında ya otelin şıyi, hocanın şıyi. heP o benim kimlí alıvirdi o hatma hoca. tamam didi ben televon iTTim didi geleceğler didi.

90 gelmesseler didi otelini bilir ğötürürüm ben seni didi. bilirin otelini didi. azizedeydik bis. ordan, azizede otelimiziñ adı azizeydi. bismeledede onlarıdı azizede bizidik. ordan hindi beña didiler banyoya gir, banyoñu yaP saçıñı kesecēz hacı olacañ bōn didiler. ordan

banyoya girdim benim çamaşırı hemen makineye atmışlar. baña çamaşır virdiler. çıktım
 benim argadaşlarım geldi. hoca, argadaşlarım gayrı ordan. vardımıdı o yeTTım garı ālar.
 95 yatañ çamaşırın burda dir, valiziñ burda dir, sen yoğsuñ a garım dir. allah, guzum allah hiç
 daratmadı gurban olayın adın? abdestim ile benim torunum da halil, diyecēn allah galbiñ
 dōru oldumuydu bi yirde daralmañ. allah saña bi yol gösteriorur. ordan şıye geldik işde
 bitirdik görevmizi. adanaya geldik, indik. inincek bizim valizlerin bireri yok. hindi fazla
 şıy almayiorür uçak yükü otuzdan fazla almayiorür yok bireri. ondan kerı yazıldı orda
 100 şıyde yazdılar gumrukTe. ismimiz var valizlerde ya, onu da yazdılar. hindi herkiş dālıvirdi
 ben galdım. ay allām didim ben burda kimsem yok oysa gumrue kimseyi geçirmezlerimiş.
 her yirde yoqlallar amma. üstünde bi şeyin olmaz. parañdan gayrı. bir polis gelivirdi
 golumdan duTTu, o garının oluymuş. gel deyzem, gel deyzem, gel deyzem. çıktımıdı
 enişdem irametlik, gızım, olanlarım heP begleşiller. heP gelikler. üçe dönüyor. bir dā dēl
 105 de ēr imқанım olsun hindi giderin. o gadar tahı gōzümün önünden hiç giTmez. hele o bilal
 habeş var ya onuñ hiç şıyi gōzümüñ önünden giTmez. o yeşil gubbede hiç gōzümün
 önünden giTmez. çok çok āladım. halende gōzümün önünden giTmez. içimden de çıkmaz.
 yatırğa da galbimiñ içinde hepisi, giderke de. hindi o mubarēn şıyiniñ keyinde muammediñ
 izleri bu nāl iz olmuş. betonuñ üstünde muammet ne zaman gelmiş baqmış ayaklarınıñ izi
 110 var. gōrdüm ah bittā gismet olsa da görsem. imkanım olsa da götürüPte şıy itmesselere
 ÇoCuğlarım. gendim idemez oldum yavrım. her yirden gelemem. hele o ilk tevağta sefayla
 mervaniñ arasında on beş gişi öldü, çinnediler de. diyecēm hem golay hem zor amma çok
 eyi. hindi o benim işde garıda şeker varıdı guzum insülün ne götürorudu dolaba godu
 burçağ unu götürüdü üdük ondan şıy iTtik hiç insülün ne vurdurmadı şekerı de ne
 115 yuñseldi ne bi şey oldu. nāl olduñ geçmiş olsun düşmüssüñ. öyle böyüyeceg ÇoCuğ gısmı.
 diyecēm allah nasip idsiñ çoCüm aqlında varısa olur o. aqlında varısa ora çarır seni, sen
 gideñ. çok çok ondan soñrakı ÇoCuğ gırk yaşına çıkıķ. o öleli baķ yedi yaşındaydı hindi
 otuz sekiS yaşındaymış ÇoCuğ. ganser varıdı guzum. esas ganseridi işde imanımı hōyle
 delinīdi, balcalı'ya da gōtürdük mersin'de de çok yireōtürdük çare bulmadıķ.

SÖZLÜK

acıklamak (M18/66)	:İplik, bez vb. kumaşları çeşitli renklere boyamadan önce, ceviz, nar kabuğu ve şap ile solmaz bir renge boyamak.
adeş (M09/148)	:Samimi arkadaş, dost, kardeş yerinde kişi.
afiyet istemek (MDD)	:Gelin konvoyunun önünü keserek bahşiş almak.
ala kırkım (MDD)	:Tekenin çiftleşmeden önce kırklık ile değişik kesimlerle süslenmesi.
alık (M05/134, M13/56)	:Çamaşır, elbise.
analı (M11/48)	:Analık, üvey anne.
april (M06/36, M10/6, M12/17)	:Hıdırellez'den önce yaylalarda 2-3 gün boyunca etkili olan, şiddetli tipiyle yaşanan nisan ayının ilk haftasına verilen isim, april. "sakın aprılıñ gışından óküz ayırır eşinden" M08/8.
ara isim (M11/2)	:Kişinin toplum içinde bilinen, nüfuz cüzdanında yazmayan adı.
arası kestirme (M12/43)	:Rakibi hedefe yaklaştırmamak üzerine kurulmuş bir tür çok kişili oyun.
arg (M15/285)	: Ark, su yolu.
arıñ, arık (M01/20, M10/15)	:Göç zamanında, büyük göçten önce, yaz veya kış mevsiminin geçirileceğe yere gönderilen büyük parça eşyalar, ağırık.
asbab (M07/41, M13/3)	:Düğün öncesi gelin için hazırlanan kıyafet, esvab.
asbaP biçmek (M07/83)	:Düğün öncesi gelin için alışveriş yapmak, elbise dikmek.
asbaP biçmek (M13/4)	: Bk. asbaP biçmek.
asbab kesilmek (M09/126)	: Bk. asbaP biçmek.
avine (M06/31)	: Kabile, aile.
ayā ucuñ göl ossun baş ucuñ buñar ossun (M03/56):	"Ayak ucun göl olsun, baş ucun pınar olsun." Bir iyi dilek, hayır dua sözü.
azzıg (M09/246)	: Gerekli yiyecek, azık.
bācık (MDD)	:Sürünün örüme başlangıcında çobanı uyandırmak için, çobanın keçiye bağlanması.
başkımak (M08/73)	:Baskılamak, başka bir şeyin önüne geçmek.
başına āmak (M04/33, M16/64)	:Bir kişinin başına toplanmak, üşüşmek, başına ağmak.

bayrā dikmek (M10/38)	:Bayrak dikmek, gelinin getirileceği evin bahçesine, gençler tarafından Türk bayrağı dikmek. Bayrağın tepesine mevsimine göre nar, elma, soğan gibi meyve veya sebze de yerleştirilir.
bazlama (M02/16, M05/8)	:Bir tür ekmek, hamurun oklava, merdane gibi araçlarla daire şekline getirilerek sac üstünde pişirilmiş hâli.
behrinde (M16/3)	:Ortamında, durumlarında.
bekmezi göyu (M20/80)	:Sırtı güçlü, arkası sağlam kişi.
bellenmek (M09/165)	:Öğrenilmek.
bere (M11/21, M19/229)	:Yaralanma, etin veya derinin darbe sonrası tahrip olarak renk değişirmesi.
beze (M08/95, M19/148)	:Hamurun veya herhangi bir karışımın yuvarlanmış hali.
bildirmek (M09/103)	:Yaranmak.
bire (M13/42)	:Seslenme ünlemi.
birikmek (M09/256)	:Ailenin bir araya gelmesi, birleşmek, toplanmak.
buñar (M15/67)	:Pınar, akarsu.
bu yana (M15/39)	:Bu zamana.
buzā (M20/38)	:Yeni doğmuş, sütle beslenen sığır, buzağı
buzalācı, buzalācağ (M06/65, M20/1)	:Doğurmak üzere olan keçi, koyun gibi hayvan.
caymak (M19/42)	:Vazgeçmek.
cebere (M04/26)	:Küçük sepet.
ceryan (M15/48)	:Elektrik.
cibindirig (M07/33)	:Sivrisinekten veya başka böceklerden korunmak için yatağın üstüne ve yanlarına gerilen çadır biçiminde tül, cebinlik.
ciccā (MDD)	:Keçilerin sağımından sonra oğlaklara emzirilme zamanlarının geldiğini belirten bir seslenme.
cice (M09/122)	:Abla, hala.
cıvlaTmak (M08/96)	:Dövülen buğdayı sert kabuğundan ayırmak.
cünbiş (M10/37)	:Eğlence, cümbüş.
çalma (M07/118)	:Kadınların başlarını örttükleri tülbent, yazma.
çadma (M13/40)	:Ağaçtan yapılmış bağ veya yörük evi, çatma.
çapalamak (M09/65)	:Ağzı kazmaya göre daha genişçe olan tarım aletiyle toprağı havalandırmak.
çara (MDD)	:Yeni doğmuş kuzu (körpe) dışkısı.

çarh (M01/16)	:İpliği bükme veya sarmak için kullanılan alet, çark, çıkırık.
çat (M05/20)	:Kalça.
çaTma (M09/269, M19/25)	:Bk. çadma.
çavmak (M16/124)	:Hırsla ve hızlı nefes alıp vermek.
çebiç (M05/81)	:Bir yılını doldurmuş keçi.
çebiz (M06/38)	:Bk. çebiç.
çekişmek (M10/79)	:Hafifçe azarlamak, paylamak, kızmak.
çekişgen (M13/8)	:Çok dırdır eden, kavgaya meyilli, huysuz kişi.
çeltak (M14/60)	:Çoban yardımcısı.
çingil (M15/208)	:Yoğurt, süt koymak için kullanılan bakırdan yapılan ev gereci.
çıpıt, çapıt, çapıd (M01/10, M14/135, M20/11)	:Dokuma yapabilmek için kullanılan küçük bez parçası.
çomça (M19/154)	:Büyük ve çukurca tahta kaşık.
çul (M01/22)	:Hayvanın kılından yapılan savan, kilim.
çullalıh (M01/14)	:Çapıt kullanılarak yolluk, kilim veya savan gibi eşyaların dokunmasına yarayan düzenek, çulfalık.
çulFalık (M14/102)	:Bk. çullalıh.
damızlık (MDD)	:1-Sütü yoğurt yapmak için kullanılan eski yoğurt. 2-Sürünün içinde hadım edilmeyecek kadar güçlü (döldöş) olan erkeğe verilen isim.
davar (M03/70, M12/54, M13/2)	:Koyun olmayan keçi türüne verilen genel isim.
davar ğúTmek (M12/68, M14/176)	:Bütün keçi sürüsünü otlatma.
davar Örüdme (M14/192)	: Gece sürüyü otlatmaya çıkarmak.
davıl dövmek (M19/168)	:Davul çalmak.
dēme (M19/242)	:Kayda değer, dişe dokunur, değme.
deirmen ündü vardıeTTi (M06/48)	:Değirmen üğündü vardı gitti. Ömrün hızlı geçtiğini anlatan bir ifade.
deke (M01/45)	:Tohumluk olarak ayrılan, iki yılını doldurmuş, hadım(iğdiş) edilmemiş keçi, teke.
dekeliç çebiçi (M05/111)	:İki yılını doldurmuş, tohumluk olarak tutulan keçi, teke.
desdeyi çekmek (M10/14)	:Ekini derdikten sonra kümeleyerek başka bir yere taşımak.
devli°kesiün(M14/134)	:İki gün sonrası.

dezgā (M01/8)	:Eğrilen yünün dokunduğu düzenek, tezgâh, ıstar.
dıbalamak (M19/137)	:Topallayarak yürümek.
diñelmek (M09/1, M14/172)	:Ayakta beklemek.
dizlig (M08/86)	:Kadınların elbise üstüne bağladıkları kuşak.
doğuma (M18/7)	:Kumaşı tezgahta işlenme.
dolaz (MDD)	:Yufka ekmeğin tereyağı ile pişirilmesi sonucu yapılan bir tür yemek.
doñ (M15/106)	:Kıyafet.
dorum (M14/23)	:Deve yavrusu.
dúğen sürmek (M10/14)	:Buğdayın sapı ve tanesini ayırmaya yarayan, altında keskin taşları bulunan ve hayvanlar tarafından çekilen ağaç alet, düven sürmek.
dübek (M11/76)	:İçinde bulgur dövülen oyuk taş, dibek.
düzülmek (M15/167)	:Yapmak, etmek, meydana getirmek.
ebe (M05/21, M09/151, M12/66)	:Anneanne veya babaanne.
eher (M05/2)	:Eğer (at).
ekin dermek (M10/13)	:Olgunlaşmış buğdayı tarladan hasat etmek.
ekmā~tmak (M01/27)	:Hamura (bezeye) oklavayla ince ve yuvarlağımsı şekil verdikten sonra sac üzerinde gevretilmek, ekmek atmak.
el (M13/41)	:Yabancı, oba.
elbiz (M11/56)	:Şeytan.
eline ğalmak (M14/2)	:Muhtaç olmak, eline bakmak, eline kalmak.
eli yatımlı (M19/25)	:Becerikli, her işe muktedir.
ellelem (M09/245, M13/10)	:Galiba, sanırsam anlamında bir ifade.
emişmek (M12/7)	:Oğlağın annesinden süt emmesi.
emmi (M05/18, M10/61)	:Amca.
ergeç (M06/38)	:İğdiş(hadım) edilmiş ve iki yaşını geçmiş keçi.
ēreşme (M04/57)	:İlişme, bulaşma, muhatap olma.
ērmek (M01/5, M09/99)	:Kırkılan hayvandan elde edilen yünün kirmen, eğirtmeç veya çark adı verilen aletle ip haline getirilmesi, eğirmek.
ērTmec (M18/50)	:Yünü iplik yapmakta kullanılan ağaçtan yapılmış araç, eğirtmeç.
ertelik (M01/33)	:Sahur için hazırlanan yemek, sahur.
esir (M05/38, M09/226)	:Zaman.

eşgi (M16/14)	:Ekşi.
eş yenge (M07/67)	:Aynı erkekle evli iki kadından her birini ifade eden bir kullanım.
eşli herif (M19/86)	:Evli erkek.
evladım yatāna (M07/51)	:Evladım gibisin.
evlenseg (M07/64)	:Evlene isteğinde olan kişi.
eyden (M19/141)	:İyiden iyiye, iyiden.
eyēn (M13/31)	:Şaşırma ünlemi, ayēn.
ğabine (M15/37, M16/139, M22/6)	:Kabile, aşiret.
ğagalaTmak (M14/8)	:Hor görülmek, itilmek, kakalatmak.
ğayıt (M14/122)	:Kışlık yiyecek veya eşya, kayıt.
ğıramise (M01/60)	:İki yüz elli kuruşluk Osmanlı altını,
ğırnata (M10/29)	:Klarnet.
ğalan (M05/34, M08/17, M11/54)	:Artık, bundan sonra, artan.
ğalanı(M05/44, M12/39)	:Diğerleri.
ğalbır (M09/279)	:Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek, kalbur.
ğancığ (M07/90)	:Kadın, kancık.
ğantaran (M13/27)	:Kantaron bitkisi.
ğarılmak (M02/2)	:Karıştırılmak.
ğarellemek (M02/9)	:Ölçüsüz olarak ayarlamak, kararlamak.
ğarı (M06/74, M08/14, M13/16)	:İhtiyarlamış kadın.
ğatığ (M14/37)	:Ekmeğin içine konulup yenilen yiyecek, katık.
ğayrı (M07/52, M09/56, M13/53)	:Artık, başka.
gedig (M09/75)	:Eksik, noksan.
geldi geşdi, gındu göşdü (M06/49)	:“Geldi geçti, kondu göçtü.” Ömrün hızlı geçtiğini anlatan bir ifade.
geleb (M18/60)	:Yünün ip olduktan sonra boyanmaya götürülmeden önce birleşip, toplanması.
gelinlig güye (M10/30)	:Evlenen damat, güvey.
ğircī (M06/20)	:Sert rüzgarla karışık yağmur, kırcı.
ğırçılmak (M05/187, M13/65)	:Ezilmiş, parçalanmış.
ğırçmak (M01/5, M18/52)	:Küçükbaş hayvanların yünlerinin kırklık adı verilen büyükçe makasla kesilmesi.

ğış yurdu (M08/19)	:Kış aylarının geçirileceği ılık yer, sahil.
girişmek (M05/23)	:Bir işe heyecanla başlama.
ğoca (M06/40, M08/15)	:İhtiyarlamış erkek, koca.
ğoç ğatımı (M01/38)	:Küçükbaş hayvanların kış yurtluklarına göçmeden önce çiftleştirilmesi, koç katımı.
ğodu yeTTi (M10/51)	:Vardı gitti, kaçtı gitti gibi anlamlarda kullanılan bir ifade.
ğolcağ (M18/58)	:Eğirmek için kola takılan yün demeti, kolçak.
ğonağ (M08/13)	:Yaz aylarının geçirileceği yurtluk, konak.
ğonduğ ğoçduk geldik geşdik (M08/22, M10/25)	:“Konduk göçtük, geldik geçtik.” Hayatın hızlıca geçtiğini anlatan bir ifade.
ğónúğ (M06/70)	:Rengi değişmiş kumaş.
ğórpe (M01/18)	:Koyun veya keçinin yem veya ot yememiş halen sütle beslenen yavrusu, körpe.
ğoyah (M05/62, M06/64, M09/206)	:Koyak, vadi.
ğöyneklik (M19/206)	:Gömleklik.
ğöççekmek (M06/69)	:Göç etmek.
ğölüg (M04/10)	:Binek hayvanı, at.
ğumpir (M06/1)	:Patates, kumpir.
ğunlacı avrad (M04/25)	:Örtmece bir sözcük olup, hamile veya doğumu yaklaşmış kadın.
ğúvey (M16/133)	:Damat.
ğünebağan (M17/4)	:Ayçiçeği
hacana (M11/40)	:Erkeğe ve kıza eş bulan kadın, çöpçatan.
haçan (M19/29)	:Ne zaman.
halıs (M06/24)	:Halis
hamid (M04/17)	:At vb. binek hayvanına takılan boyunduruk.
hañı (M08/46, M09/7)	:Hangi.
haranı (M23/7)	:Tencerenin büyüğu.
harmañ ğaldırmak (M09/65, M18/1)	:Derilen ekin demetlerinin üzerinden düven geçirilerek taneleri başaklardan ayırmak.
ğavay (M13/36)	:Bir tenekelik (yaklaşık 20 kiloluk) ölçü birimi.
hedik (M06/70)	:Örme çorap, edik.
helke (M09/209)	:Çingilin büyüğu.
heybe (M01/24)	:Eşek veya at gibi hayvanların üzerine yerleştirilerek yük taşınmasını sağlayan iki gözlü dokuma.

h̄ēbe (M06/1)	:Bk. heybe.
heyē(M05/47, M14/78, M19/10)	:Onay anlamında bir seslenme, evet.
hırtbatan (M09/87)	:Devedikeni.
hızar (M15/48)	:Tahta ve kereste biçmeye yarayan, elektrik ve su gücüyle çalışan büyük bıçkı.
hindi (M04/54)	:Şimdi.
hinegā (M20/27)	:İşte, şimdi.
hoP-ēdeller (M06/34)	:Kucaklayarak sırtına almak, hop etmek.
hora (M07/80)	:Ora, bura, şura gibi gösterme edatı.
h̄oranTa (M08/8, M13/16)	:Aile, çocuk.
ırbık (M08/30)	:Su dökmeye yarayan bir tarafı kulplu, ortası şişkince, çaydanlık altına benzer bakırdan veya plastikten yapılmış kap, ibrik.
ıstar (M18/51)	:Halı, kilim dokunan tezgâh.
ıcar (M15/10)	:Kira.
ihi (M08/73)	:İşte.
ile gârşı (M09/75)	:Ele karşı, ele güne karşı.
ilifig (M11/30)	:İplik kadar ince ve uzun cisim, nesne.
ilmeg (M18/57)	:İliştirmek, düğümle bağlamak.
inmelig (M09/186)	:Gelinin attan inerek eve girmesi için erkek tarafının geline verdiği hediye, inmelik.
irkmek (M19/247)	:Biriktirmek, birlemek.
kel (M04/40,M06/21,M08/33, M09/108)	:Kötü, fena.
keleş (M09/222, M19/62)	:Kelin zıttı, güzel, iyi.
key (M09/86, M23/22)	:Kenar, civar.
ķılavuz (M21/40)	:Glikoz
kinemek (M14/180)	:Karşılıklı kinleşmek, kinekmek.
kirmen (M18/49)	:Elde yün eğirmeye yarayan tahtadan yapılmış araç, kirman.
kiya (M09/257)	:Muhtar.
kiyat (M05/195)	:Kâğıt.
kemene (M10/29, M19/168)	:Keman.
kendir(M10/39)	:İp, organ.
keven (M14/64)	:Bir tür dikenli bitki.

kötene (M04/47)	:Yük, ağır eşya.
küñürme (M02/3)	:Hamuru yaptıktan sonra içine katık koyarak pişirme işi.
lisan (M12/17)	:Nisan ayı.
mal (M06/39)	:Küçükbaş hayvanlara verilen genel isim.
mal gütmek (M05/12)	:Keçi, koyun gibi küçükbaş hayvanları otlatmak.
mal ğırmak (M14/91, M15/20)	:Sürünün telef olması.
mapus (M13/71)	:Hapishane, mahpus.
melan (M19/135)	:Merhem.
māvin (M15/39)	:Şoför yardımcısı, muavin.
mayış (M05/199)	:Maaş.
merkeP (M01/24)	:Eşek.
meyhūr (M11/44)	:Aşırı sarhoş, alkol düşkünü kişi.
meyyal (M20/49)	:Meyilli, taraflı, eğilimli.
mıh (M09/135)	:Büyük çivi.
miltan (M09/53)	:Gömleklilik bez, mintan.
motur (M09/11, M13/110)	:Traktör, motor.
murti (M14/10)	:Yaylada yapılan yağ, peynir gibi süt ürünleri.
nāl (M12/58)	:Nasıl.
neci (M09/193, M11/27, M13/66)	:Belirsizlik bildiren bir ifade, ne ise.
nem (M17/5)	:Nam, ün.
nişan ğonmak (M09/117, M19/41)	:Düğün öncesi yapılan tören, nişan koymak.
nur yatağları olsun (M01/65)	:Ölülerin arkasından söylenen hayır dua.
oba (M04/33, M05/26, M07/41)	:El, aileden olmayan, yabancı.
oğumak (M09/132)	:Düğün öncesi misafirleri havlu, seccade gibi hediyelik eşyalarla davet etmek.
ōlağ (M12/7, M13/2, M14/5)	:Körpelikten çıkmış, yaşı yetmemiş keçi, oğlak.
ondan kelli (M11/14)	:Ondan sonra, devamında.
öcüklemek (M04/53)	:Korkma, ürperme.
öndüç (M14/205)	:Geri ödenmek veya verilmek üzere alınan eşya, mal veya para, ödünç.
öndün (M09/18)	:Dünden önceki gün.
örüme (MDD)	:Keçi, koyun gibi hayvanların gece otlatılması.
öte (M22/2)	:Ata, ced, dede, geçmiş.

öte baş (M16/112)	:Aksi yön, ters taraf ifade eden bir yön.
ötürük (M14/155)	:İshalli hastalık.
öveç deke (M14/204)	:Sürüyü yöneten, lider konumundaki iki yaşını aşmış teke.
özâimiz geçmek (M06/18)	:Yaşlanmak, çok çabuk hastalanacak duruma gelmek, özeği geçmek.
özeme (M18/53)	:Kılın ip biçimine getirilmeden önceki durumu.
özlenme (M19/147)	:Hamurun yeterli kıvama gelmesi.
palan (M19/199)	:Eşeğe veya ata vurulan yayvan semer.
pambık (M09/99)	:Pamuk.
pegcece (M19/187)	:İyice, pekçece.
peynir çalmak (M19/4)	:Peynir yapmak.
pırtı (M13/51)	:Ev eşyası.
sâmak (M08/4)	:Keçinin, koyunun veya ineğin memelerinden sütün alınması, sağmak.
sabah yanı (M05/78)	:Günün ilk ışıdığı anlar.
safail (M16/153)	:Sahil.
sala (M13/11)	:Ekime ayrılmış boş tarla.
salmak (M04/118, M12/57, M20/65)	:Bırakma.
sâni (M23/5)	:Tava, sahan.
salsanat (M15/52)	:Zenginlik, keyiflik hâli, saltanat.
sapan (M05/24)	:İki ucu ip, ortası meşinden yapılan taş atma aracı.
sarğın (M05/102)	:Saygı, itaat.
sarķıntı (M04/46)	:İşe yaramadığı gibi zararı da olan kişi.
saygılı ğış (M10/90, M12/30)	:Hıdırellezin ve aprılın ilkbaharda çok sert geçen 3-5 günlük kışına verilen özel isim.
savmak (M20/56)	:Yarayı sarmak, tedavi etmek.
sēğ (M18/65)	:İpi renklendirmek için atılan bir tür katkı maddesi, şap.
seçim seçmek (M01/3)	:Hayvanları çiftleştirmek için uygun eş aramak.
seglen (M14/170)	:İçine 8-10 havay buğday alan kıl çul, çuval.
seİTmek (M05/55)	:Daha hızlı koşma, seğirtmek.
sēl (M04/47)	:Sefer.
seniT (M13/21)	:Dört ayaklı, dikdörtgen şeklinde üzerinde hamur açmaya veya et parçalamaya yarayan ağaçtan yapılmış ev aleti.

serpilmek (M16/148)	:Dağılmak.
sertlemek (M02/3)	:Hamuru hafif yumuşak bırakacak kadar yağurmak.
seyil (M05/44)	:Deniz kenarı, kış aylarında ılık geçen yer.
seyis (M14/204)	:Hadım(iğdiş) edilmiş bir yaşını aşmış erkek keçi.
sıkma (M02/13)	:Bazlamanın içine peynir, patates (katık) gibi malzemelerin konulmasıyla yapılan yiyecek.
sırt (M09/289)	:Kıyafet, üstlük.
sırtar (M14/95)	:Günlük dilde “sırtarak, gülümseyerek bekleme” anlamında kullanılan bu ifade metinde sadece beklemek anlamıyla kullanılır, beklemek.
sicim (M04/20)	:İnce ip.
sildirmek (M13/23)	:Herhangi bir şeyin üzerini temizleme veya temizletmek.
solğu (M11/77)	:Dübekte dövme işi yapan ağaçtan yapılan tokmak.
soyka (M20/5)	:İşe yaramaz, olumsuz eşya.
sözüm yabana (M01/23)	:Özellikle “eşek” sözcüğünden önce kullanılan “sözüm meclisten dışarı” anlamında bir ifade.
şavk (M09/145)	:Işık, aydınlık.
şifan (M09/20)	:Yulaf.
şiltermek (M20/37)	:Çıkışmak, üstüne yürümek.
tanı (M13/30, M16/7)	:Şaşırma ünlemi.
tarif (bi adam) (M14/16)	:Bilgili, görgülü, gün görmüş gün geçirmiş kişi.
taydaş (M15/86)	:Akran, arkadaş.
tāze yā (M11/38)	:Yeni yapılmış tere yağ.
tenleri toPraq görmesin (M11/86)	:İyi niyet bildiren bir dua, tenleri toprak görmesin.
tenef (M14/141)	:Çadır saçağı.
tıbıka (M07/53)	:Hamilelik sırasında düşük olmaması için yapılan bir tür muska.
tımar idmek (M09/155)	:Saklamak, tımar etmek.
topalağ (M11/74)	:İnce bulgurun ve kıymanın yoğrularak özleşmesiyle oluşan karışımın küçük bezeler haline getirilmesiyle elde edilen sulu düğün yemeği.
toralmak (M12/6)	:Yabanileşmek, hırçınlaşmak.
toslağ, tosun (M09/184, M14/94)	:Danalıktan yeni çıkmış genç boğa.
tulū (M08/10)	:Kuyudan su çekmeye yarayan deriden yapılmış kap, tuluk.
tüngüme (M07/11, M12/5, M14/180)	:Hoplayıp zıplamak.

urum (M01/39)	:Rum. Metinde Karaman ili için ifade edilmiştir.
uşağ (M06/50, M07/17, M07/34, M16/39)	:Çocuk, evlat, uşak.
üssēd (M14/79)	:Saygı.
vera (M06/5)	:Sürekli.
yā beleş (M16/44)	:Çok kolay iş, yağ beleş.
yaḥa (M12/60)	:Taraf, yana.
yaqa (M08/81)	:Herhangi bir yön, taraf.
yaḥa (M14/111)	:Bk. yaqa.
yā~llamak (M06/9)	:Dövmek.
yannīk (M01/23)	:Ayran yapabilmek ve yapılan ayranı taşımak için kullanılan, genellikle deri veya tahtadan yapılmış araç, yannık, yayık.
yarğın (M19/229)	:Sırt.
yazTık yoldaşı (M19/31)	:Evli eşlerden her biri.
yaşı çıkmak (M03/62)	:Yaşı gelmek, yaşı yetmek.
yaşım başın sıra (M09/166)	:Bu yaşıma kadar, anlamında bir ifade.
yataḵ vurmak (M13/29)	:Pamuktan yer yatağı yapma eylemi, yatak vurmak.
yazmak (M19/188)	:Hamuru senit üstünde oklava yardımıyla şekle sokulmak.
yaz Çifti (M01/35, M13/34, M14/73)	:Yazlık yurttan yenebilmek için kış aylarında ekilen ürünlerin, yaz göçünden önce hasadının yapılması.
yedinde (M16/24)	:Himayesinde, bünyesinde.
yel (M09/279)	:Rüzgâr.
yeñiş (M12/11)	:Yokuş aşağı, rampa.
yetirmek (M19/1)	:Ulaştırmak.
yeTmek (M23/69)	:Bakmak, ilgilenmek.
yien gelmek (M11/40)	:Baskın gelmek.
yourd çalmak (M01/23)	:Kaynatılmış sütü yoğurt mayasıyla mayalama eylemi, damızlamak, yoğurt çalmak.
yoraz (M04/32)	:Kültürden yoksun, medeniyetsiz dağ insanı.
yön aşşā (M13/15)	:Ters tarafı üstüne, yönü aşağı.
yūḥa (M14/68)	:Kaba et, kalça.
yuñurmak (M05/8)	:Hamurun karıştırılarak kıvamına getirmesi işi, yağurmak.
yüvek canlı (M09/97)	:Tez canlı, hızlı.

yüzüñ güyusu (M14/77)	:Arkaya bakmadan, bir daha dönmeyecek şekilde kaçmak, gitmek.
zalt (M09/72)	:Genellikle, her zaman.
zâtı (M09/15)	:Zaten.
zarar kesmek (M09/24)	:Başkasının malına zarar veren kişiye, zarar verdiği mal ölçüde diyet kesmek.
zâr (M06/11)	:Açık, belli, zahir.
zâra (M13/37)	:Gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan tahıl, zahire.

EKLER (Resim ve Haritalar)

Fotoğraf 1: Görüşmeleri yapmamızda yardım eden Bülent BİLGİN'e ait araç.

Fotoğraf 2: Fatma KURŞUN ile yapılan görüşmeden bir kare.

Fotoğraf 3: *Rahime BOZKURT ile yapılan görüşmeden bir kare.*

Fotoğraf 4: *Mustafa KARAGÖZ ile yapılan görüşmeden bir kare.*

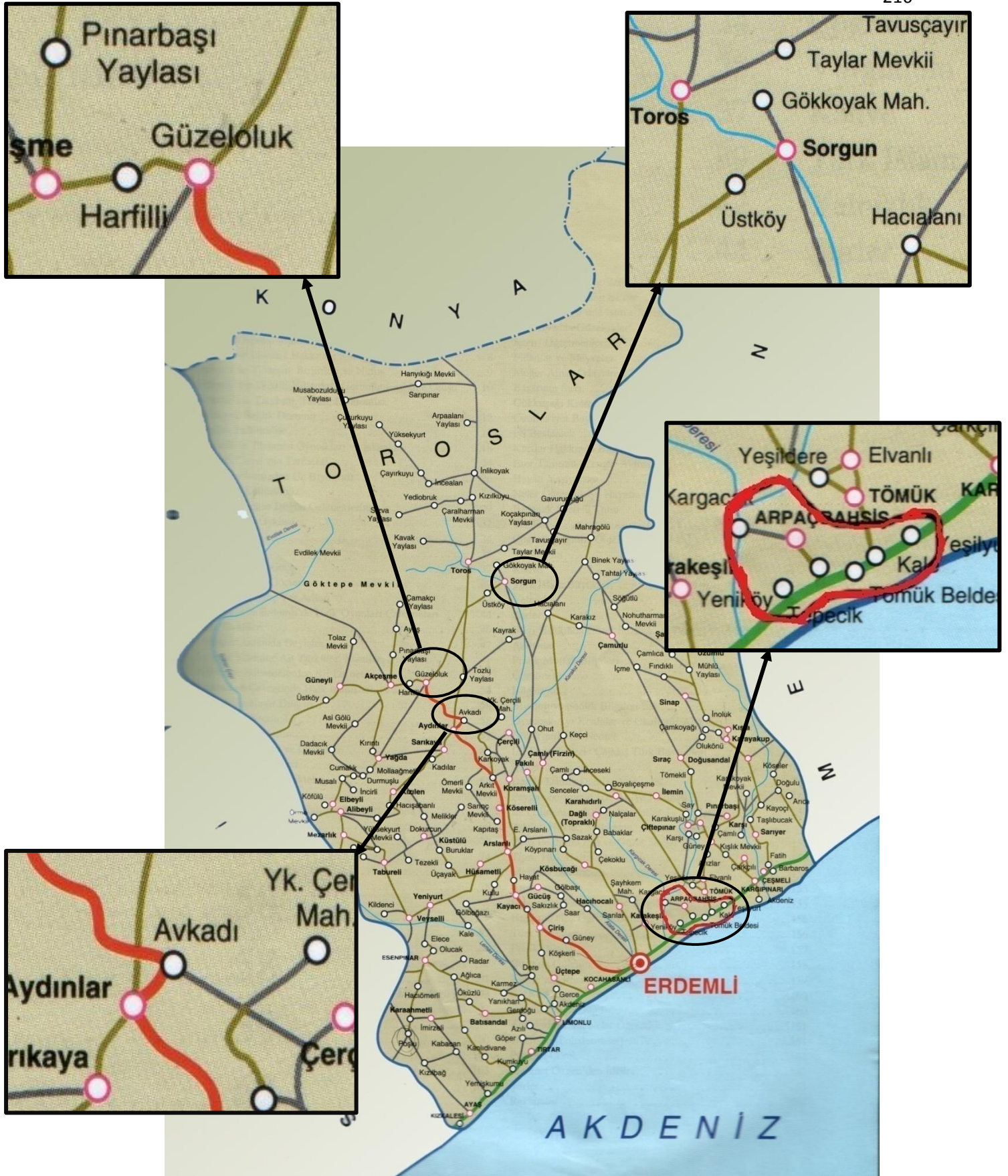
Fotoğraf 5: Halime-Mahmet GEVİKLER ile yapılan görüşmeden bir kare.

Fotoğraf 6: Mübeyyen EVLİK ile yapılan görüşmeden bir kare.

Fotoğraf 7: *Resul ŞAHİN ile yapılan görüşmeden bir kare.*

Harita 2: Çalışma Sahaları